

VOGUE

Η Βιβλος της Μόδας
Ενας τίτλος, μια ιστορία

Κάθε 3η Κυριακή μαζί με την Καθημερινή

ΜΟΝΟ
€2
ΕΠΙΠΛΕΟΝ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 15 Μαΐου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 714

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΝΑΝΣΙ ΠΕΛΟΖΙ

Υψιστης σημασίας ενεργειακός κόμβος η Ελλάδα

Η πρόεδρος της αμερικανικής Βουλής των Αντιπροσώπων, Νάνσι Πελόζι, χαρακτηρίζει την Ελλάδα «πολύτιμο εταίρο στην προώθηση των κοινών μας συμφερόντων ασφαλείας» και την περιγράφει ως «καθοριστικής σημασίας» ενεργειακό κόμβο για τη μεταφορά αερίου προς την Ευρώπη, ιδιαίτερα την τρέχουσα περίοδο του πολέμου στην Ουκρανία. **Σελ. 18**

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΑ

Καλοκαίρι χωρίς πανδημία

Ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα, σε συνέντευξή του στην «Κ», σκιαγραφεί την υφιστάμενη κατάσταση και δίνει το πλαίσιο εντός του οποίου θα κυλήσει το ερχόμενο καλοκαίρι. Στα πρόθυρα άρσης του συνόλου των περιοριστικών μέτρων που παραμένουν σε ισχύ. **Σελ. 9**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

Μόνο εγώ δεν ανέβηκα κομματικές σκάλες

«Επιδιώκω την εκλογή μου όχι με όπλο την κολακεία, αλλά την αλήθεια. Δεν μπορούν να γίνουν ριζικές αλλαγές σε ένα κράτος με παλιά υλικά», λέει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Χριστοφίδης. **Σελ. 10**

ΚΟΜΙΣΙΟΝ

Επεξεργασμένα από Κατεχόμενα στο πιάτο

«Πιέσεις» για διακίνηση επεξεργασμένων μη ζωικών τουρκοκυπριακών προϊόντων από την Πράσινη Γραμμή, «άμεσα και χωρίς χρονοτριβή», ασκεί η Κομισιόν προς τη Λευκωσία. **Σελ. 4**

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Fit for 55 αλλά και για Κύπρο

Οι Βρυξέλλες οδεύουν προς έγκριση νέων στόχων για περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ενώ οι προτάσεις του πακέτου «Fit for 55» πάνε προς τελική έγκριση. **Σελ. 4**

Μάχη χαρακωμάτων στον ΔΗΣΥ

Τι σηματοδοτεί για την επόμενη μέρα στο κόμμα η εξαγγελία Χριστοδουλίδη και η κόντρα των δελφίνων

Ένας δύσκολος προεκλογικός με την αντιπαράθεση στα ύψη προηγουμένως μετά και την εξαγγελία του Νίκου Χριστοδουλίδη. Στον ΔΗΣΥ έχουν ήδη ξεκινήσει μεθοδικά την αποδόμηση του τέως υπουργού Εξωτερικών, παρουσιάζοντάς τον ως διασπαστή

και ως τον υποψήφιο του ΔΗΚΟ. Με αυτόν τον τρόπο ελπίζουν πως θα σταματήσουν διαρροές. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει φροντίσει να ξεκαθαρίσει πως είναι Συναγερμικός και να αποσιείσει από πάνω του τις διαρροές περί μυστικών συμφωνιών με

το ΔΗΚΟ. Το διακύβευμα είναι μεγάλο καθώς όλοι γνωρίζουν πως η ήττα του Αβέρωφ Νεοφύτου και το ενδεχόμενο εκλογής Χριστοδουλίδη σηματοδοτούν νέα δεδομένα για την κυβερνώσα παράταξη. Ήδη, άλλωστε, έχει ξεκινήσει η συζήτηση για την επόμενη

μέρα στο κόμμα, με συγκεκριμένους ενδιαφερόμενους. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, από την άλλη, τους έχει διαμνύσει πως δεν πρόκειται να εγκαταλείψει την προεδρία στο ενδεχόμενο που χάσει και αν θέλει κάποιος να τον αμφισβητήσει. **Σελ. 7**

Αζοφστάλ, μάτωσε η τσιμινιέρα...

Στην «Κ» η 140 ετών ιστορία του γιγαντιαίου χαλυβουργείου της Μαριούπολης που σφυροκοπείται επί δύο μήνες από τους Ρώσους. Το βέβαιο είναι ότι το Αζοφστάλ έχει ισοπεδωθεί, όπως και η πόλη «τους», η Μαριούπολη. Οι Ρώσοι, μολοντί επί δύο και πλέον μήνες το σφυροκοπούν ανηλεώς, φαίνεται ότι δεν είχαν καταφέρει να ξετρυπώσουν όλους τους μαχητές της 36ης ταξιαρχίας πεζοναυτών του ουκρανικού στρατού και του Τάγματος του Αζόφ, που εμφανίζονταν αποφασισμένοι να πέσουν «μέχρι ενός». **Σελ. 22**

Ο εκνευρισμός της Αγκυρας

Το Κίεβο... αναβαθμίζει την Αθήνα

Η επικείμενη διήμερη επίσκεψη του Κυριάκου Μητσοτάκη στην Ουάσινγκτον και οι αντιδράσεις που ήδη έχει προκαλέσει στην Αγκυρα είναι ενδεικτικές της ατμόσφαιρας δυστοκίας, η οποία επικρατεί στην τουρκική κυβέρνηση για την Ελλάδα. **Σελ. 19**

Ζητούν πρόσθετο ποσό στο δάνειο

Για να καλύψουν το αυξημένο κόστος για ανέγερση της κατοικίας τους

Η αύξηση κατά 20-30% του κόστους του κατασκευαστικών υλικών, επηρεάζει άμεσα τους δανειολήπτες οι οποίοι είχαν αιτηθεί δανείων για να κτίσουν. Τα δάνεια αυτά δεν μπορούν πλέον να καλύψουν το κόστος και έτσι επανέρχονται στις τράπεζες ζητώντας αύξηση των δανείων τους από πέντε έως είκοσι χιλιάδες. Οι τράπεζες ανησυχούν

από τις πληθωριστικές τάσεις, οι οποίες πιθανόν να επηρεάσουν τη δυνατότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετούν τα δάνειά τους. Στο μεταξύ εργοληπτικές εταιρείες, οι οποίες ανησυχούν για περαιτέρω αύξηση του κόστους των οικοδομικών υλικών, βάζουν πλέον στα συμβόλαια τον όρο αλλαγής της τιμής. **Οικονομική, σελ. 3**

ΑΚΕΛ

Πώς ο Στέφανος ωρίμασε απότομα

Η διαρροή πως ο Στεφάνος προκρίνει Δημητριάδη, σε συνδυασμό με την επικύρωση της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη, προκάλεσε ερωτήματα για το αν ο γ.γ. του ΑΚΕΛ ελέγχει το κόμμα. **Σελ. 8**

✓ Το διακύβευμα του ΑΚΕΛ. **Σελ. 6**

ΔΗΚΟ

Μετά τον Νικόλα στρέφονται στον Νίκο

Στήριξη σε Χριστοδουλίδη θα ανακοινώσει το επόμενο διάστημα το ΔΗΚΟ. Δεν υπάρχουν άλλες επιλογές, μιας και ο Νικόλας Παπαδόπουλος ξεκαθάρισε σε συνεργάτες του ότι δεν επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Προεκλογικός με θέσεις

Όλοι σχεδόν οι παίκτες της προεκλογικής σκακιέρας έχουν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους για τις προεδρικές εκλογές του 2023 και οσονούπω ακολουθούν και οι υπόλοιποι. Αυτό, τρώνε τινά, σημαίνει και ότι δόθηκε το άρξασθαι του προεκλογικού αγώνα, τον οποίο οι υποψήφιοι για να τον πολεμήσουν θα πρέπει να έχουν στη φαρέτρα τους πολιτικές θέσεις, συγκεκριμένες προτάσεις και ειλικρινή διάθεση να εγκύψουν στα προβλήματα της χώρας. Οι πολίτες χρειάζονται κρυστάλλινες θέσεις για όλα τα ζητήματα που τους αφορούν, από το μείζον που είναι το Κυπριακό, έως το πιο ελάχιστο. Σε αυτή την περιεργη προεκλογική σκακιέρα ας μη θεωρήσουν πόνια τους πολίτες.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΙΣΤΟΡΙΑ

Σμύρνη, από τη «χρυσή εποχή» στο 1922

Μπροστά από τη Λέσχη Κυνηγών, στην προκυμαία της Σμύρνης έγινε σαν σήμερα, πριν από έναν αιώνα, στις 15 Μαΐου 1919, η τελετή υποδοχής του ελληνικού στρατού από τον Μητροπολίτη Χρυσόστομο. Από τη φωτιά της Σμύρνης, τρία χρόνια αργότερα, δεν γλίτωσε ούτε η Λέσχη Κυνηγών που κάπκε ολοσχερώς. **Ζωή, σελ. 4, 5**

ΘΕΑΤΡΟ

Κατ' οίκον πολιτικά παιχνίδια

Δύο ηθοποιοί με πολλές ώρες πάνω στο σανίδι, που μάλλον δεν τις θεωρούν αρκετές και γι' αυτό επιδιώκουν να τις πολλαπλασιάσουν με γεωμετρική πρόοδο... Η Αννίτα Σαντοριανίου και ο Βαρνάβας Κυριαζής συναντιούνται επί σκηνής, υπό τις σκηνοθετικές οδηγίες του Ανδρέα Αραούζου στην παράσταση «Το Αρχείο» του Σάιμον Γουίντς. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Το μοίρασμα της τράπουλας

Σπανίως η Κούταλου ανοίγει την οίκα της για κοινωνικές συναθροίσεις. Πρώτον επειδή είναι καριέρω, δεύτερον επειδή έχει τον ανθρωποδωχτή και τρίτον επειδή τις ελάχιστες φορές που το επικείμενο κατά το παρελθόν οι περισσότερες κυρίες προφασίστηκαν πονοκέφαλο. Αυτή τη φορά όμως ο σκοπός ήταν ιερός, οπότε σύσσωμο το διευρυμένο καρέ αποδέχτηκε την πρόκληση της Φώφης «για ούζα, άρωμα Ελλάδας και χαρτάκι».

Μια σειρά γαλανόλευκα σημαϊκά κρεμάστηκαν πάνω από τον μπουφέ, σε μια απέλπιδα προσπάθεια το πληθωρικό εθνικό συναίσθημα να καλύψει το γαστρονομικό κενό. Γαύρος μαρινάτος, κεφαλογραβιέρα Αμφιλοχίας, αγγούρι, ελιές και ψωμάκι ήταν ο φτωχός απολογισμός αυτού που η Φώφη αποκάλεσε «catering». Παρόλα αυτά το καρέ, εν τη μεγαθυμία του, σήκωσε τα ποτήρια με το ούζο κι ευχήθηκε στην οικοδέσποινα καλοτάξιδη να είναι η επιστροφή στα άγια χώματα της Μπέρας Πατριδας.

Η ακτοπολιική σύνδεση Κύπρου Ελλάδας δεν μπορεί εύκολα να υποστηριχτεί με αυστηρά οικονομικούς όρους. Πλην όμως η ζωή δεν είναι μαθηματικά για να εμμένουμε σε πεζές αναλύσεις, π.χ. πόσο θα μας κοστίσει το κάθε επικερχόμενο εισιτήριο. Γι' αυτό, όπως εύστοχα επεσήμανε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον: «Μπορεί να πληρώσαμε κάτι παραπάνω ως κράτος την αεροφοβία της Κούταλου αλλά χαλάλι».

Το γεγονός, όπως ήταν φυσικό, ζωντάνεψε μνήμες από τα βάθη της σύγχρονης κυπριακής τραγωδίας. Η Ιουλία θυμήθηκε όταν έκανε το χατίρι της Καλαμαρού να ταξιδέψουν με τον Σύλλογο Κυριών Αποκάλυψη Τώρα για προσκύνημα στην Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννη στην Πάτμο. Θυμήθηκε επίσης την κρουαζιέρα στην Αίγυπτο, έπειτα από επι-

Ένα ενσταντανέ από τα παλαιολιθικά χρόνια της αθωότητας. Τότε που η αστική Λευκωσία έπαιζε μανιτώδες κουμ καν και το ΑΚΕΛ δεν ήθελε να τη «διεμβολήσει».

μονή της Βάνιας Κωνσταντίνου, όταν θα έκανε τα γυρίσματα του Ευχάριστου Σαββατόβραδου εν πλω. «Τα χαρτάκι είναι ο μόνος λόγος για να υποστεί κανείς την πλέγμα στο καρτάκι» σχολίασε με τον γνωστό σνομπισμό της η Ρενέ Κυπαρίσι.

Η Κουλλίτσα Κυριακού, πάλι, ως γυναίκα του κεφιά, θυμήθηκε την πρόσκληση του Μιχάλη Μαραθεύτη για να ταξιδέψουν με κρουαζιερόπλοιο στη Βηρυτό. «Αξέχαστο ταξίδι! Καζίνο, κοζερί με τις φίλες μας και η Άντζελα Δημητρίου σε ένα λαϊκό μουσικοχορευτικό υπερθέαμα να μαδάει τις μαργαρίτες!» σχολίασε η Ιουλία. Η συγκίνηση κορυφώθηκε, όταν κάποια από τις κυ-

ρίες θυμήθηκε μια ακόμα παισιότερη κρουαζιέρα στο Αιγαίο, όπου η Κουλλίτσα στέφθηκε Μις Κύμα υπό τους ήχους του σουξέ της Μπέσσης Αργυράκη: «Μεγάλη στιγμή, τώρα είναι η πιο μεγάλη στιγμή...».

Η αναφορά στην εστεμμένη Κουλλίτσα λειτούργησε ως γέφυρα για τα γλαφυρά (sic) νέα της ημέρας. Όπως πληροφόρησε το καρέ η ελληνόψυχη οικοδέσποινα Φώφη Κούταλου διοργανώθηκε στο Σωματείο Ροσιόδης Μάμμρι, με μεγάλη επιτυχία, ο χορός της Μαύρης Αγκινάρας. Στη στολισμένη με ελληνικές σημαίες αίθουσα ανακηρύχθηκε «μετά από ένα αμφιρροπο αγώνα» Μις Αγκινάρα 2022 η

Αργυρούλα Παντελή.

Με τούτα και με κείνα έφτασε η ώρα για το μοίρασμα της τράπουλας. «Κι όχι μόνο του ποκεριζέ... Με Χριστοδουλίδη και Μαυρογιάννη μπορεί να γίνει επιτέλους παιχνίδι» είπε η Ιουλία. «Και τον Αχιλλέα που διεμβολίζει την αστική Λευκωσία» τη διόρθωσε η σεροκουτάλα Κούταλου. «Με τούτους να τη διεμβολίζουν κατάντησε διακορεμένη κορασίδα» μουρμούρισε η Ιουλία. Μη θέλοντας όμως να δώσει συνέχεια στις προεκλογικές δηλώσεις Δημητριάδη, ο οποίος, σύμφωνα με την Ακατανόμαστη Τέως υπουργό Δικαιοσύνης, αντέδρασε στην επιλογή Μαυρογιάννη από το ΑΚΕΛ ως

«bad loser». «No comment» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού.

Σε άλλα νέα, στην πλιόλουστη Αργάκα, ο Αβέρωφ ανεβαίνει τον προεκλογικό του Γολγοθά παραθέτοντας casual γεύματα στη φάρμα του, με casual ενδυμασία (αθλητικά παπούτσια και μαπέλο). «Μήπως η πρόσκληση που κυκλοφορεί είναι troll;» αναρωτήθηκε η οικολογικά ευαίσθητη Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood. «Troll θα ήταν αν υποδεχόταν τους καλεσμένους του με τα σκαρπίνια που φωτογραφήθηκε πριν από λίγο καιρό και γονάτισε τα social media» απάντησε η πάντοτε ενημερωμένη Ιουλία.

Σε αυτό που συμφώνησαν οι κυρίες, ανεξαρτήτως πολιτικού γούστου και ορέξεως, ήταν ότι ο Χριστοδουλίδης δεν αντιμετωπίζεται με ξένα δεκανίκια. Διά του λόγου το αληθές, ιδού τι δήλωσε ο πολιτικός ογκόλιθος της Νέας Δημοκρατίας Μαργαρίτης Σχοινάς, φωτογραφίζοντας τον Νίκο Χριστοδουλίδη ως άνθρωπο των Ρώσων: «Φίλε Αβέρωφ, θέλω να ξέρεις ότι αυτούς δεν θα τους αφήσουμε να παίξουν παιχνίδια στην προεδρική εκλογή της Κύπρου. Η Κύπρος θα μείνει ευρωπαϊκή και δυτική και εσύ θα είσαι ο φορέας αυτής της μεγάλης προσπάθειας και εμείς θα είμαστε δίπλα σου». «Ντροπή!» είπε η Ρενέ Κυπαρίσι, κοιτώντας επιτιμητικά την Ευγενία την Καλαμαρού.

«Οι μεγάλοι πολιτικοί ακούν πριν από τους άλλους το μακρινό χλιμίντρισμα των αλόγων της ιστορίας» θυμήθηκε το απόφθεγμα του Μπίσμαρκ η Ιουλία, προκαλώντας θυμιά στην ομήγυρη. Με το κέφι πλέον ικανοποιητικά ανεβασμένο, οι κυρίες απόλαυσαν τα ποτά τους, σχολιάζοντας τις πικάντικες λεπτομέρειες από το βίντεο εξαγγελίας του Νίκου Χριστοδουλίδη. «Το πλάνο με την έγκυο έκλεψε την παράσταση» συμφώνησαν κι ευχήθηκαν «Καλή λευτεριά στην κοπέλα και στην Κύπρο μας».

Την τελευταία πινελιά σε αυτή τη συνάντηση που ξεχαιλίζει από μπρίκι και αισιοδοξία την έβαλε η Ευγενία η Καλαμαρού, επαναλαμβάνοντας τη δήλωση που ο φύσει αισιόδοξος υφυπουργός Κυριάκος Κόκκινος έκανε στο Λονδίνο. «Νομίζω ότι το μήνυμα είναι ξεκάθαρο: η Κύπρος είναι το τέλειο μέρος για να ζεις, να εργάζεσαι και να έχεις την επιχείρησή σου». «Τι πίνουν και δεν μας δίνουν;» αναρωτήθηκε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και ζήτησε ένα ούζο ακόμα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

15.5.1932

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ: Η γενομένη κατά την προχθεσινή συνεδρίαση της Βουλής των Κοινοτήτων δήλωση του Αγγλου υπουργού των Οικονομικών κ. Νέβιλ Τσάμπερλαν [φωτ.] ότι η Βρετανική Κυβέρνηση θα ζητήσει διασαφήσεις εν Αθήναις επί της εκδηλωθείσης προθέσεως της Ελληνικής Κυβερνήσεως, όπως χρησιμοποιήσας τις μπλοκέ

δραχμάς των τοκομεριδίων των εξωτερικών δανείων διά τα δημόσια έργα, και ότι θα λάβη «όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα διά την αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων των Αγγλων κατόχων ομολογιών των ελληνικών δανείων», είχαν χθες έμπρακτον συνέχειαν ενταύθα. Ο πρεσβευτής της Αγγλίας απηύθυνε μακράν επιστολήν προς τον υπουργόν των Εξωτερικών [...]. Διά της επιστολής αυτής ανακοινού κατ' εντολήν της Κυβερνήσεώς του προς την Ελληνικήν Κυβέρνησιν, ότι κακώς ερμήνευσεν η Ελλάς ότι το Συμβούλιον της Κοινωνίας των Εθνών έκρινεν ότι δικαιούται η Ελλάς να τηρήση την στάσιν την οποίαν τηρεί επί του ζητήματος της μετατροπής εις συνάλλαγμα των τοκομεριδίων των εξωτερικών δανείων, συνεχίζουσα και πέραν της 1ης Μαΐου την αναστολήν της μεταφοράς [...].

ΑΡΝΗΣΗ: Η άρνησις των Ιταλικών ναυπηγείων «Οντέρο», εις τα οποία ναυπηγούνται τα τέσσερα αντιτορπιλλικά μας, να παραδώσουν τα εξ αυτών ετοιμασθέντα ήδη «Ν. Κουντουριώτης» και «Υδρα», η οποία ενεφανίζετο μέχρι τούδε υπό τύπον προφάσεων, έλαβε τας τελευταίας ημέρας την πραγματικήν της μορφήν διά της κατηγορηματικής δηλώσεως των ναυπηγείων ότι η παράδοσις δεν θα γίνει προ της εκδόσεως της αποφάσεως της διαίτησις διά το νόμισμα της πληρωμής των υπολοίπων δόσεων διά την αξίαν και των τεσσάρων αντιτορπιλικών.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ: Από τας Βρετανικές Ινδίας αγγέλλεται ότι οι Ιθαγενείς ηγεμόνες, «ραγιάδες» και «μαχαραγιάδες» έχουν συνέλθον εις την Βομβάνν εις μίαν γενικήν συνδιάσκεψιν, ίνα λάβουν αποφάσεις διά την προστασίαν των συμφερόντων των εις τον μέλλοντα να καταρτισθί συνταγματικών χάρτην των Ινδιών.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / Γράφει ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το 10

1 Στον Κιστιμένο. Δεν έπαιξαν τον φίλιτο Αχιλλέα για πρόεδρο οι σύντροφοι και έβγαλε αμέσως τα μαχαίρια για τον μον βιβέρ Μαυρογιάννη. Αγαππέ μου Αχιλλέα, όταν αποφασίσουμε πως θέλουμε να γίνουμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας προσέχουμε τις δουλειές μας ως δικηγόροι. Αυτό το «άλλο δουλειά άλλο πολιτική» που υπερασπιζόταν και ο μακαρίτης ο Τάσος, ήταν πριν από το twitter.

2 Στον διπλοθεσίτη. Άντε και ήταν διπλοθεσίτης ο μονο-βιβέρ Μαυρογιάννης. Και τι έγινε; Εδώ είχαμε την Κρύσταλ διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας και λάμβανε τρεις συντάξεις. Και όλα ήταν ο κ. By the way, αν αληθεύει ο αστικός μύθος πως η Christine - the bitch- Lagarde ζήτησε να τη συναντήσει, θα σκίσω το μαγιό μου.

3 Στα πουλιά. Και τι θα γίνει τώρα με τους Οικολόγους; Θα πάνε με Αχιλλέα που θέλει η μαντάμ ή Μαυρογιάννη που θέλει η πέρδικα; Όχι, ο πρόεδρος δεν έχει άποψη, αντιγράφει τον Στέφανο. Εγώ προτείνω να κατέβει η μαντάμ.

4 Τον πόλεμο. Με μεγάλη αγωνία αναμένουμε οι θαυμαστές του πολιτικού αντικομμουνισμού την τοποθέτηση της Ειρήνης για την επιλο-

Άλλοι σπέρνουν και θερίζουν, κι άλλοι τρών' και μακαρίζουν.

γή του κόμματός της. Το πλέον σημαντικό όταν θα τοποθετηθεί τι χρώμα ταγιέρ θα φοράει; Με ποια σημειολογία;

5 Στο πόρισμα. Θυμάστε που ο πολυμήχανος είχε σπνρίξει τον προεκλογικό αγώνα του ΔΗΚΟ στις βουλευτικές με το πανό αναρτημένο στο κτήριο της υπηρεσίας να γράφει «οι φάκελοι των διαβατηρίων στον Γενικό Ελεγκτή»; Οι φάκελοι δόθηκαν μετά το πέρας των ελέγχων από την Εισαγγελία εδώ και 9 μήνες. Και η υπηρεσία κιχ δεν έβγαλε. Εντάξει έκανε λίγες διαρροές στο αγαπημένο της φύλλο.

6 Στην πλατεία. Το twitter κατά τον Elon Musk είναι η πλατεία

του χωριού όπου γίνονται οι συζητήσεις και ανταλλάσσονται οι απόψεις. Η πλατεία όμως ποτέ δεν έβγαζε πρόεδρο, αυτόν το έβγαζαν τα νοικοκυριά, που κατά κανόνα δεν συμμετείχαν στις κοκορομαχίες της πλατείας. Αυτό να το ξέρουν οι «ινφλουένσερ» που μετρούν την εκλογική επιρροή από τα σχόλια στα social.

7 Στο ξεκαθάρισμα. Ο Elop τώρα που αγοράζει το μαγαζί είπε και κάτι άλλο: Θα κλείσει λέει όλους τους bots λογαριασμούς και τους Fake. Θα μας λείψουν @Opellosportinporta, @spronditsa, @Αγιατολλαταλα, @Κατουρλιτος, @disorientad, @ξυπνσπεβοδια, και λοιποί ινφλουένσερ - φυντάνια.

“

8 Στα ξένα. Μετά από εμάς, οι Αμερικανοί βολεδοσκόπησαν και του αδερφούς Ελλαδίτες για αποστολή ρωσικού οπλισμού στην Ουκρανία. Ο ίδιος χαμός έγινε. Η ίδια ράστα είμαστε.

9 Στην εμφάνιση. Το είπε και το έκανε το θείο βρέφος, και εξήγησε υποφιρότητα για τις προεδρικές. Φορώντας τα σιδεράκια στα δοντάκια του το μωρό. Μα τι χαριτωμένο που ήταν το μωρό.

10 Στο μπδέν. Το θείο βρέφος μίλησε 25 ολόκληρα λεπτά στο youtube και μετρήσαμε αναφορές σε 63 διαφορετικά target groups. Μην αφήσουμε κανέναν παρανομή. Εκτός από έναν, τον Μαργαρίτη Σχοινά: Καμία κουβέντα για τη θέση της Κύπρου στην Ευρώπη, την ευρωπαϊκή οικογένεια, την πολιτική του για τα σεισμικά γεωπολιτικά δρώμενα που αλλάζουν τώρα την ήπειρό μας. Ούτε για τη θέση της Κύπρου στη Δύση ή την Ανατολή. Ούτε για τα ενεργειακά, τις περιφέρειες Τριμερείς, τις γεωτρήσεις, τους αγωγούς. Είναι υπέρ του δυτικού προσανατολισμού της χώρας; Ή υπέρ των αδεσμεύτων; Ή του ξανθού γένους; Ερωτήματα που αν δεν ακούγαμε την έμφραση του στη γεωργο-τεχνολογία, δεν θα τα θέταμε.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσεως: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλιν: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Για το νέο σου αυτοκίνητο... σκέψου οικολογικά!

Εντάξει, μπορεί να είναι κόκκινο από έξω... αρκεί να είναι **«πράσινο»** από μέσα!

Για το νέο σου αυτοκίνητο... σκέψου οικολογικά. Για το σχέδιο χρηματοδότησής σου... σκέψου λογικά!

Απόκτησε το δικό σου, καινούργιο Υβριδικό ή Ηλεκτρικό αυτοκίνητο με χαμηλότερο επιτόκιο με το Σχέδιο Ενοικιαγοράς Green Αυτοκινήτου της Ελληνικής Τράπεζας και κινήσου πράσινα.

*Με την αγορά Υβριδικού Αυτοκινήτου, επωφελείσαι με **20% ετήσια έκπτωση** στην ασφάλειά του από την Παγκυπριακή Ασφαλιστική.

Περισσότερα ή για διευθέτηση ραντεβού στο:
<https://www.hellenicbank.com/greencars>

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

gr **WGREEN**
SUSTAINABILITY & GROWTH

HELLENIC BANK

Στο πιάτο επεξεργασμένα από Κατεχόμενα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί πιέσεις στη Λευκωσία για διεύρυνση του εμπορίου μέσω της Πράσινης Γραμμής για τ/κ προϊόντα

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΑ

«Πιέσεις» για διακίνηση επεξεργασμένων μη ζωικών τουρκοκυπριακών προϊόντων από την Πράσινη Γραμμή, «άμεσα και χωρίς χρονοτριβή», ασκεί σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η Κομισιόν προς τη Λευκωσία, κάτι που εάν υλοποιηθεί θα οδηγήσει τα εν λόγω προϊόντα στο πιάτο των Ελληνοκυπρίων καταναλωτών, όπως βεβαίως και όλων των Ευρωπαίων, αφού θα μπορούν να διακινήθούν όχι μόνο στις ελεύθερες περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά στο σύνολο της ευρωπαϊκής επικράτειας. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, οι Βρυξέλλες ζητούν από την κυπριακή κυβέρνηση όπως συναινέσει «τώρα και χωρίς επιπλέον καθυστερήσεις» στη διακίνηση επεξεργασμένων μη ζωικών τουρκοκυπριακών προϊόντων μέσω του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής, μεταξύ των οποίων, κυμιών φρούτων και ελαιολάδου.

Η Κομισιόν φέρεται μάλιστα να στηρίζει το αίτημα της στο αφήγημα ότι αφού ο εν λόγω Κανονισμός δεν απαγορεύει ρητώς τη διακίνηση επεξεργασμένων τουρκοκυπριακών προϊόντων (μη ζωικών), τότε τεκμαίρεται ότι την επιτρέπει. Και συνεπώς, σύμφωνα πάντα με το εν λόγω αφήγημα, η Κυπριακή Δημοκρατία υποχρεούται να συνδράμει το αίτημα των Βρυξελλών και να υλοποιήσει τη διακίνηση και το εμπόριο επεξεργασμένων μη ζωικών τουρκοκυπριακών προϊόντων, από τα Κατεχόμενα, μέσω της Πράσινης Γραμμής, θεωρώντας ότι δεν νομιμοποιείται να πράττει διαφορετικά...

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, οι Βρυξέλλες θεωρούν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία «είναι δεσμευμένη εκ του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής να υλοποιήσει την εν λόγω υποχρέωση» και έχει ήδη καθυστερήσει πολύ στη λήψη σχετικής απόφασης. Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι στην περυσινή της έκθεση για την Πράσινη Γραμμή η Κομισιόν αισθάνθηκε την ανάγκη

Στη διάρκεια των συζητήσεων με την Ε.Ε., η Λευκωσία είχε αντιτάξει τρία κυρίως επιχειρήματα, επιδιώκοντας να δημιουργήσει μια γραμμή άμυνας, η οποία φέρεται πάντως να μην έχει αποδώσει.

Η Κομισιόν στηρίζει το αίτημά της στο αφήγημα ότι αφού ο εν λόγω Κανονισμός δεν απαγορεύει ρητώς τη διακίνηση επεξεργασμένων τουρκοκυπριακών προϊόντων (μη ζωικών), τότε τεκμαίρεται ότι την επιτρέπει.

να επισημάνει τα εξής: «Οι αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν επιτρέπουν τη διακίνηση επεξεργασμένων τροφίμων και υλικών για παρασκευή τροφίμων, λόγω ανησυχιών που εκφράζονται από τις υπηρεσίες υγείας σχετικά με τη διαδικασία παραγωγής στο βόρειο τμήμα της Κύπρου. Η Επιτροπή επιβεβαίωσε προς την Κυπριακή Δημοκρατία, ότι αυτά τα προϊόντα επιτρέπεται σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο να περάσουν μέσω της Πράσινης Γραμμής και δεν θα πρέπει να απαγορευθούν από τις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας».

Η Κομισιόν φρόντισε μάλιστα να καταστήσει σαφές προς τις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας ότι «μολονότι μπορούν να λαμβάνουν δείγματα προϊόντων σε σημεία διέλευσης για περαιτέρω ανάλυση, σύμφωνα με την εφαρμογή του Κανονισμού για την Πράσινη Γραμμή, δεν θα πρέπει να εμποδίζουν τη διέλευση όλων των επεξεργασμένων τροφίμων».

Στην έκθεσή της, η Κομισιόν είχε εκφράσει «λύπη», γιατί όπως επισήμανε, «και πάλι δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος κατά την περίοδο αναφοράς όσον αφορά την επίλυση αυτού του ζητήματος». Πρόσθεσε ότι «εξακολουθεί να ανησυχεί βαθύτατα όσον αφορά την ορθή εφαρμογή του κανονισμού για την Πράσινη Γραμμή σχετικά με τα επεξεργασμένα τρόφιμα και ότι θα συνεχίσει να εγείρει το θέμα αυτό στις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας», κάτι που πράττει, ζητώντας όπως πλέον προαναφέραμε, τη λήψη άμεσων αποφάσεων.

Στη διάρκεια των συζητήσεων με την Ε.Ε., η Λευκωσία είχε αντιτάξει τρία κυρίως επιχειρήματα, επιδιώκοντας να δημιουργήσει μια

γραμμή άμυνας, η οποία φέρεται πάντως να μην έχει αποδώσει. Αφενός, είχε υποδειχθεί προς τις Βρυξέλλες ότι κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος από πού προέρχονται οι πρώτες ύλες των επεξεργασμένων μη ζωικών τουρκοκυπριακών προϊόντων. Και συνεπώς δεν αποκλείεται να προέρχονται από την Τουρκία ή από άλλες τρίτες χώρες. Αφετέρου, είχε επισημανθεί ότι ο ενδεχόμενος δειγματοληπτικός έλεγχος θα διαρκέσει πολλές μέρες, ενώ μεταξύ των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν είναι και το πολιτικό ζήτημα της άρνησης της τουρκικής πλευράς να αποδεχθεί και «ανάποδο εμπόριο» από την Πράσινη Γραμμή, ώστε τα ελληνοκυπριακά προϊόντα να μπορούν να διατίθενται και στα Κατεχόμενα, χωρίς δασμούς, κάτι που δεν αποδέχεται το ψευδοκράτος.

Σύμφωνα με κύκλους της Ε.Ε., το ζήτημα βρίσκεται στην «ατζέντα προτεραιοτήτων» των Βρυξελλών, σε σχέση με την τουρκοκυπριακή κοινότητα εδώ και αρκετά χρόνια. Άλλωστε, σύμφωνα με τους ίδιους κύκλους, το 2019, η Κομισιόν είχε αποστείλει και επιστολή προς τη Λευκωσία, υπό μορφή έμμεσης προειδοποίησης, καλώντας τις Αρχές της Δημοκρατίας, όπως επιτρέψουν τη διακίνηση επεξεργασμένων μη ζωικών προϊόντων από τα Κατεχόμενα. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι σε σημερινό σημείωμα της Κομισιόν, στην ιστοσελίδα της Ε.Ε., επισημάνεται ότι «ο Κανονισμός για την Πράσινη Γραμμή της Ε.Ε. επιτρέπει σε αγαθά που παράγονται ή περνούν από την τελική επεξεργασία τους στην τουρκοκυπριακή κοινότητα να διακινούνται ατελώς μέσω της Πράσινης Γραμμής προς την ελληνοκυπριακή κοινότητα».

Κύκλοι στην έδρα της Ε.Ε. θεωρούν ότι η Λευκωσία οφείλει πλέον να υλοποιήσει άμεσα την υποχρέωση που της αποδίδουν, επιτρέποντας το εμπόριο επεξεργασμένων μη ζωικών προϊόντων από τα Κατεχόμενα προς τις ελεύθερες περιοχές.

Το Βερολίνο νίπτει χείρας για τα drones

Δικαιολογίες, οι οποίες «μπάζουν από παντού», προβάλλει σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» το Βερολίνο, αναφορικά με την εμπλοκή του στην κατασκευή των τουρκοκυπριακών επανδρωμένων αεροσκαφών (drones) Bayraktar TB2, τα οποία σταθμεύουν στο παρόνομο αεροδρόμιο Λευκοκίου και έχουν χρησιμοποιηθεί και στις έκτονες ενέργειες ΤΣ Αγκυρας στην κυπριακή ΑΟΖ.

Όπως είχαμε δημοσιεύσει, τα τουρκοκυπριακά drones είναι εξοπλισμένα με το σύστημα υπέρυθρης απεικόνισης Argos-II Hdt EO/IR Flir που παράγεται από τη γερμανική εταιρεία Hensoldt, μερίδιο της οποίας ανήκει στο κράτος της Γερμανίας. Το μερίδιο αγοράστηκε μέσω της τράπεζας KfW (που ελέγχεται από το γερμανικό κράτος) και σύμφωνα με ανακοίνωση που είχε εκδοθεί τον Μάρτιο 2021, ανέρχεται στο 25,1%. Κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς σύμφωνα με τον γερμανικό νόμο, το ποσοστό αυτό, παρέχει στη γερμανική κυβέρνηση δικαίωμα αναστέλλουσας μειοψηφίας, στη λήψη αποφάσεων.

Πληροφορίες της «Κ» αναφέ-

ρουν ότι η Λευκωσία ζήτησε εξηγήσεις από το Βερολίνο, το οποίο ανέφερε ότι η παραγωγή και πώληση του συστήματος υπέρυθρης απεικόνισης Argos-II Hdt EO/IR Flir γίνεται από τη νοτιοαφρικανική Hensoldt και όχι από τη γερμανική εταιρεία. Συνεπώς, η κυβέρνηση της Γερμανίας νίπτει τις χείρας της και αποποιείται κάθε ευθύνης γύρω από την εμπλοκή της στην παραγωγή της ραχοκοκαλιάς των τουρκοκυπριακών drones.

Αυτό που δεν εξήγησε το Βερολίνο προς τη Λευκωσία είναι η σχέση της νοτιοαφρικανικής Hensoldt (θυγατρικής) και της γερμανικής ομώνυμης εταιρίας Hensoldt, οι οποίες ανήκουν στον ίδιο όμιλο. Στον όμιλο η πρωτοκαθεδρία ανήκει βεβαίως στη γερμανική εταιρεία, στην οποία όπως προαναφέραμε, το Βερολίνο διαθέτει δικαίωμα αναστέλλουσας μειοψηφίας στη λήψη των οποίων αποφάσεων. Γεγονός που εξακολουθεί να αφήνει εκτεθειμένο το γερμανικό κράτος για έμμεση εμπλοκή στις έκτονες ενέργειες της Τουρκίας στην Κύπρο, δεδομένου του ρόλου του στην παραγωγή των Bayraktar TB2.

Αυτό που δεν εξήγησε το Βερολίνο προς τη Λευκωσία είναι η σχέση της νοτιοαφρικανικής Hensoldt (θυγατρικής) και της γερμανικής ομώνυμης εταιρίας Hensoldt, οι οποίες ανήκουν στον ίδιο όμιλο.

Πράσινη μετάβαση στις μεταφορές

Στις Βρυξέλλες προωθούνται οι πρόνοιες για τον περιορισμό των αερίων του θερμοκηπίου

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Καθώς ο πόλεμος μαίνεται στην Ουκρανία και η προσοχή όλων είναι στραμμένη στις επικείμενες ανακοινώσεις της Κομισιόν για το πλάνο απεξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και για το αν ως τότε θα έχουν ξεπεραστεί τα εμπόδια που βάζει η Ουγγαρία στο εμπόριο στην εισαγωγή ρωσικού πετρελαίου, οι μηχανισμοί και οι θεσμικοί στις Βρυξέλλες μπαίνουν στην τελική ευθεία της έγκρισης των νέων στόχων για περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς οι μισές από τις προτάσεις του πακέτου «Fit for 55» οδεύουν προς τελική έγκριση.

Κι ενώ στην ειδησιογραφία της Κύπρου μας απασχόλησε το πόσο η απαγόρευση μεταφοράς ρωσικού πετρελαίου από σκάφη με σημαίες κρατών μελών της Ε.Ε. θα επηρεάσει τη ναυτιλία της χώρας, η Κύπρος είχε προστά τα ακόμα μια μάχη, της διασφάλισης πως τα νομοσχέδια που βαίνουν προς έγκριση και θέτουν όρια και περιορισμούς στις εκπομπές και στις μεταφορές θα επηρεάσουν τη συνδεσιμότητα της χώρας με τον έξω κόσμο, μια συνδεσιμότητα ήδη προβληματική και ελλιπής.

Ενόψει των ψηφοφοριών στην επιτροπή Περιβάλλοντος (ENVI) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τη Δευτέρα και την Τρίτη 16 - 17 Μαΐου, και της συζήτησης που θα συζητηθεί στο Συμβούλιο της Ε.Ε. σε επίπεδο Υπουργών Μεταφορών στις 2 Ιουνίου και Περιβάλλοντος στις 28 Ιουνίου, ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος και ο

υφυπουργός Ναυτιλίας Βασίλης Δημητριάδης βρέθηκαν στις Βρυξέλλες για να συζητήσουν τις εξαιρέσεις που ζητάει η Κύπρος καθώς και τις προτάσεις για μηχανισμούς που διευκολύνουν την πράσινη μετάβαση στις μεταφορές με λιγότερο αντικτύπο για τη χώρα.

Όπως δήλωσε τηλεφωνικά στην «Κ» ο κ. Καρούσος μετά το πέρας των επαφών, οι συνομιλιές της κυπριακής αντιπροσωπείας στις Βρυξέλλες είδαν θετικά προτάσεις της Κύπρου όπως η δημιουργία εργαλείων που να ενθαρρύνουν τις εταιρείες να κάνουν περισσότερα από όσα απαιτούνται για τη μείωση των εκπομπών. Οι προτάσεις της Κύπρου συνοδεύτηκαν από συγκεκριμένους υπολογισμούς για το κόστος που θα έχουν τα μέτρα που προτείνονται, οι οποίοι έγιναν με τη χρήση εργαλείου το οποίο ανέπτυξε λειτουργός του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας, και το οποίο πλέον χρησιμοποιείται από διεθνείς οργανισμούς και άλλα κράτη μέλη για τους δικούς τους υπολογισμούς, σύμφωνα με αρμόδια πηγή που εμπλέκεται στις διαβουλεύσεις.

Οι προτάσεις στο πλαίσιο του πακέτου νομοθεσιών Fit for 55, που βρίσκονται στην ατζέντα των ευρωβουλευτών τις επόμενες ημέρες, αφορούν τη μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίας εκπομπών, μεταξύ άλλων και με την προσθήκη του τομέα των μεταφορών στο σύστημα, με συγκεκριμένες πρόνοιες για τις αερομεταφορές και τη ναυτιλία. Το πακέτο έχει ως στόχο τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% τουλάχιστον μέχρι το 2030, κάτι που θεωρείται ενδιάμεσος στόχος για

Ο Γιάννης Καρούσος λέει στην «Κ» πως είδαν θετικά προτάσεις της Κύπρου, όπως η δημιουργία εργαλείων που να ενθαρρύνουν τις εταιρείες να κάνουν περισσότερα από όσα απαιτούνται για τη μείωση των εκπομπών.

Τα ευρήματα δείχνουν πως οι επιπτώσεις στο ΑΕΠ της Κύπρου από τις νέες πρόνοιες θα είναι οκταπλάσιες του μέσου όρου των επιπτώσεων που καταγράφονται για τις χώρες της Ε.Ε.

την ολική απάλειψη των νέων εκπομπών μέχρι το 2050.

Οκταπλάσιο το πλήγμα

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς όπως προέκυψαν από το εργαλείο εκτίμησης του αντικτύπου στις αερομεταφορές που ανέπτυξε ο λειτουργός του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας Ευτύχιος Ευτυχίου, η Κύπρος επηρεάζεται από πρόνοιες του πακέτου Fit for 55 κατά ιδιαίτερο και πολύ συγκεκριμένο τρόπο λόγω του ότι αποτελεί περιφερειακό κράτος της Ε.Ε., αλλά και νησί. Τα ευρήματα δείχνουν πως οι επιπτώσεις στο ΑΕΠ της Κύπρου από τις νέες πρόνοιες θα είναι οκταπλάσιες του μέσου όρου των επιπτώσεων που καταγράφονται για τις χώρες της Ε.Ε. Ειδικότερα, το κόστος των τριών νομοθετικών προτάσεων που αφορούν τις αερομεταφορές φτάνει στα 500 εκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2030 και στα 800 εκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2035. Ποσά ιδιαίτερα σημαντικά, όπως σημειώνεται στη μελέτη που παρουσιάζει η κυπριακή πλευρά καθώς ο ετήσιος προϋπολογισμός της χώρας κυμαίνεται στα 8 δισ. ευρώ και το κονδύλι για τη Ανάκαμψη και Ανθεκτικότητα που αναλογεί στη χώρα κυμαίνεται περίπου στο 1 δισ. ευρώ.

Μάλιστα το συνολικό κόστος στην οικονομία μεταξύ 2024 και 2050 αναμένεται να φτάσει στα 18 δισ. ευρώ σε μια οικονομία με ετήσιο ΑΕΠ 24 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τους ίδιους υπολογισμούς. Στη βάση του μοντέλου προβλέπεται και αύξηση του κόστους των πτήσεων κατά 9.000 δολάρια ανά πτήση μεταξύ Κύπρου και άλλων κρατών μελών μέχρι το 2030. Ο μέσος όρος

του επιπρόσθετου κόστους ανά πτήση μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. θα βρίσκεται στα 3.800 δολάρια το 2030, σύμφωνα με τους ίδιους υπολογισμούς. Καθώς οι αυξήσεις στο κόστος θα επηρεάσουν και τις τιμές των εισιτηρίων, όπως υπολογίζεται κατά 40% με 50%, εκτιμάται στο πλαίσιο του ίδιου μοντέλου πως οι συνέπειες θα περιλαμβάνουν μείωση της ζήτησης, σταδιακή μείωση των εισοδημάτων της χώρας από τον τουρισμό κατά 15% με 20%, μείωση του ΑΕΠ κατά 1,75% και πιθανή απώλεια 10 χιλιάδων θέσεων εργασίας, περίπου 2,5% των συνολικών θέσεων εργασίας.

Οι μεταβολές αυτές, σημειώνεται, θα επιφέρουν ακόμα μεταβίβαση των εκπομπών σε άλλες ανταγωνιστικές τουριστικές αγορές οι οποίες δεν υπόκεινται στους ίδιους κανονισμούς, καθώς ο τουριστικός ανταγωνισμός για την Κύπρο αφορά χώρες της Μέσης Ανατολής που δεν βρίσκονται στην ΕΕ. Ουσιαστικά οι ρύποι δεν μειώνονται, αλλά μετατίθενται σε πτήσεις σε άλλες χώρες.

Την ίδια στιγμή, προστίθεται, πρέπει να ληφθεί υπόψη το επιπρόσθετο κόστος για τις πτήσεις των εταιριών που είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο λόγω της απαγόρευσης των υπερπτήσεων που επιβάλλει η Τουρκία σε αυτές. Αυτό οδηγεί σε εγγραφή μικρού αριθμού εταιριών στην Κύπρο, κάτι που σημαίνει πως η χώρα δεν μπορεί να επωφεληθεί επαρκώς από εισοδήματα που προκύπτουν από το Σύστημα Εμπορίας Εκπομπών, καθώς τα όμοια έσοδα διαμοιράζονται κυρίως με βάση τη χώρα εγγραφής.

Προτάσεις

Μιλώντας στην «Κ» ο κ. Καρούσος εξήγησε ότι η Κύπρος έχει καταθέσει σειρά προτάσεων αντλώντας ακριβώς από τις πιο πάνω προβλέψεις, κατά τρόπο που να διασφαλίζει την επίτευξη των στόχων της μείωσης των εκπομπών, προστατεύοντας όμως τις πιο ευάλωτες οικονομίες. Ένα παράδειγμα στο οποίο αναφέρθηκε είναι η πρόταση για τη δημιουργία ενός «self-allowance mechanism» στο πλαίσιο του οποίου αν μια εταιρεία ξεπεράσει τους κλιματικούς στόχους που της επιβάλλονται θα δικαιούται δωρεάν «πίστωση» αγοράς εκπομπών από το Σύστημα Εμπορίας Εκπομπών της ΕΕ. Ο κ. Καρούσος επισήμανε πως πρόκειται για ένα μέτρο που δεν θα βοηθήσει μόνο την Κύπρο και ως εκ τούτου αντιμετωπίζεται θετικά στις Βρυξέλλες. Επίσης η Κύπρος έχει προτείνει ρύθμιση ώστε οι εταιρίες να έχουν μεγαλύτερο χρονικό περιθώριο να εισαγάγουν τα βιοκαύσιμα στις πτήσεις τους, αλλά και ώστε ο ανεφοδιασμός των αεροπλάνων να μπορεί να γίνεται εκεί που είναι πιο συμφέρουσες οι τιμές βιοκαυσίμων. Αυτό, σημείωσε, θα κρατήσει τις τιμές χαμηλές και θα δώσει κίνητρο στην Κύπρο να προσαρμοστεί και να παράγει δικιά της βιοκαύσιμα. Τέλος, έχει προταθεί εξαιρέση για τις νησιώτικες χώρες (Κύπρος και Μάλτα) από τις φορολογίες για τα βιοκαύσιμα, το Σύστημα Εμπορίας Εκπομπών και τη φορολογία στα καύσιμα, μόνο όσον αφορά τις πτήσεις για την πιο κοντινή χώρα στην ΕΕ, δηλαδή την Ελλάδα και την Ιταλία αντίστοιχα.

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νέα εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νέο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Τι διακυβεύεται για το ΑΚΕΛ στις εκλογές του 2023

Σοβαρά προβλήματα και διλήμματα για το κόμμα της Αριστεράς στην Κύπρο

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν στις αρχές Φεβρουαρίου το όνομα του πρώην υπουργού Υγείας Γιώργου Παμπορίδη τελείωνε οριστικά από τη σεναριογραφία της προεδρικής του υποψηφιότητας με το ΑΚΕΛ, έμπειροι πολιτικοί κύκλοι επανέφεραν στη δημόσια σφαίρα τη συζήτηση για τη δυστοκία του κόμματος να «φέρει μέσα» μια υποψηφιότητα, δεξιά στην προκειμένη, που ωστόσο είχε και δυναμική σε όλα τα κομματικά ακροατήρια αλλά ήταν και αγαπητή στον κόσμο, λόγω της σύνδεσής του με το ΓεΣΥ. Είχαν προκύψει πολλά κι επιμέρους ζητήματα, κυρίως στο εσωτερικό του ΑΚΕΛ και των ευρύτερων αριστερών δυνάμεων στην Κύπρο που, οπ/οφ, το σπνρίζουν, που στην πορεία διαφάνηκαν εξίσου και με τις προσπάθειες για εξεύρεση κοινού τόπου με το ΔΗΚΟ. Η συζήτηση για την υποψηφιότητα του ΑΚΕΛ, μετά την πρώτη ιστορική του διακυβέρνηση τον περίοδο 2008-2013, έκτοτε καλά κρατεί κυρίως με κόμματος (22,34% και περαιτέρω μείωση στα ποσοστά του στις βουλευτικές του 2021) αλλά και το κρίσιμο ερώτημα του αν η Αριστερά στην Κύπρο μπορεί να ξαναβρεθεί σε κυβερνητική πορεία, μετά από μια δεκαετία διακυβέρνησης του ΔΗΣΥ και της ευρείας αποδοχής, ενίοτε, προσέγγισης ότι η διακυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια δεν ήταν επιτυχημένη. Όταν τελικά το ΑΚΕΛ προέκρινε την υποψηφιότητα του Ανδρέα Μαυρογιάννη, έναντι αυτής του Αχιλλέα Δημητριάδη, η δημόσια συζήτηση –ιδίως στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης– επανέφερε στη συζήτηση αυτό που πάντα για ιστορικούς και πέραν αυτών λόγους ακολουθεί το ΑΚΕΛ στα πολιτικά debates: Το αν η έξοδος του από

την κρίση, μετά το 2013, είναι μια αμιγώς πολιτική συζήτηση ή ένα θεωρητικό –με όρους ιδεολογικής καθαρότητας– δίλημμα. Το διακύβευμα των προεδρικών του 2023 είναι, φυσικά, κρίσιμο για το ΑΚΕΛ και η συζήτηση οφείλει να ιδωθεί στο σύνολό της, όχι μόνο γιατί αφορά το ένα εκ των δύο μεγάλων κομμάτων της χώρας αλλά και για λόγους που συνδέονται με τη διαμόρφωση, μετά το 2023, του πολιτικού συστήματος στην Κύπρο.

Ιστορικοί κύκλοι

Όταν ο Μακάριος, το 1970, συναντούσε τον Αμερικανό Πρόεδρο Ρίτσαρντ Νίξον η στικομοχθία τους για την ιστορική συμπίεση του πρώτου με το ΑΚΕΛ είναι αποκαλυπτική της πολιτικής υποταγής του κόμματος στην Εθναρχία: Ο Μακάριος εξηγούσε στον Αμερικανό Πρόεδρο πως δέχεται την υποστήριξη των κομμουνιστών, γιατί είναι δημοφιλείς και διότι δεν γίνεται αλλιώς, αλλά ο ίδιος δεν υποστηρίζει τους κομμουνιστές για να γίνει δημοφιλής αλλά δέχεται την υποστήριξη για να τους ελέγχει και γι' αυτό δεν τους εμπιστεύεται καμιά σημαντική θέση. Έκτοτε βέβαια πέρασαν πολλά χρόνια και το ΑΚΕΛ, πριν από το ιστορικό σπάσιμο του ταμπού (ή άγραφου νόμου στις εκλογές του 1983 ή του 1988) μιας αμιγώς κομματικής υποψηφιότητας όπως στις προεδρικές του 2008, ολοκλήρωσε διάφορους ιστορικούς κύκλους:

- Της προσαρμογής μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου στα νέα δεδομένα προκειμένου να μετασχηματιστεί προς μια σοσιαλδημοκρατική κατεύθυνση.

- Της σταθερής προσήλωσης, με όλα τα επιμέρους ιδεολογικά βάρδια λόγω των μαρξιστικών-λενινιστικών καταλοίπων, σε μια προ-

Η διαμόρφωση του σκηνικού των προεδρικών του 2023, αλλά και οι αδυναμίες του ΑΚΕΛ στις προηγούμενες εκλογές καταδεικνύουν όχι μόνο τα σοβαρά ζητήματα που προέκυψαν στο κόμμα τα τελευταία χρόνια, αλλά και γιατί το διακύβευμα του 2023 είναι υπαρκτικό.

Παρά τη δυναμική πορεία του κόμματος στη σύγχρονη εποχή, η ιστορική αντίφαση της κατά καιρούς συμπίεσής του με συντηρητικότερες δυνάμεις δεν έχει εξαλειφθεί.

σέγγιση Realpolitik, η οποία δεν αποκρυσταλλώθηκε μόνο στη διακυβέρνηση Χριστόφια αλλά και στη σταθερή συνεργασία με κόμματα όπως το ΔΗΚΟ, που με ιδεολογικούς όρους υπάρχει, θεωρητικά, αντίφαση αλλά που με όρους κυπριακού πολιτικού συστήματος η ιδεολογική πώληση είναι ουσιαστικά ανυπαρκτή.

- Της έκθεσής του, κυρίως μετά το 2004 και την περίοδο του σχεδίου Ανάν σε νέα κοινωνικά και πολιτικά ρεύματα της Αριστεράς, με σημείο επηρεασμού κυρίως το ελλαδικό πολιτικό σκηνικό, που δημιούργησαν ενδιαφέροντες ιδεολογικές ζυμώσεις και τάσεις στο εσωτερικό

του και που, σημαντικότερα, οδήγησαν μια μικρή μερίδα ψηφοφόρων, ανεξαρτήτως ιδεολογίας, να σπνρίζουν το ΑΚΕΛ για λόγους που συνδέονταν με το Κυπριακό.

Παρά τη δυναμική πορεία του κόμματος στη σύγχρονη εποχή, ούτε η ιστορική αντίφαση της κατά καιρούς συμπίεσής του με συντηρητικότερες δυνάμεις εξαλειφθηκε αλλά ούτε το αποτέλεσμα αυτής –που με ιστορικούς όρους παραπέμπει στο 1960 και στο πώς ο Ανδρέας Φάντης μέσω της «Χαραυγής» κατηγορούσε τον Πλουτή Σέρβα (σ.σ. διαφώνουσε με τη στήριξη στον Μακάριο) για «αριστερό επαναστατικό τροτσκισμό» και «αντικομματική, σοκοφαντική και διαστρεβλωτική επίθεση ενάντια στη γραμμή του κόμματος».

Το πώς διαμορφώνεται το σκηνικό των προεδρικών του Φεβρουαρίου του 2023, αλλά και οι αδυναμίες του ΑΚΕΛ στις εκλογές του 2013 και του 2018 να επανέλθουν στην εξουσία (σ.σ. με αντίστοιχα sagas στο ζήτημα της επιλογής υποψηφίου που θα στέκονταν απέναντι στον Αναστασιάδη, ιδίως στις προεδρικές του 2018) καταδεικνύουν όχι μόνο τα σοβαρά ζητήματα που

προέκυψαν στο κόμμα τα τελευταία χρόνια αλλά και γιατί το διακύβευμα του 2023 είναι υπαρκτικό:

- Η χρονική διάρκεια της διακυβέρνησης Αναστασιάδη δεν αφήνει μόνο ισχυρούς μηχανισμούς εξουσίας αλλά διαμορφώνει και το στρατόπεδο της Δεξιάς με δύο κύριες υποψηφιότητες (πρόεδρος κόμματος, κορυφαίο στέλεχος κυβέρνησης Αναστασιάδη) καθώς και μια μετατόπιση της κοινωνίας προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση –υπό το βάρος της τελεματώσεως του Κυπριακού.

- Η αδυναμία του ΑΚΕΛ να δημιουργήσει μια δεξαμενή στελεχών από τις οποίες θα προέκυπτε μια ισχυρή, κομματική/ιδεολογική, υποψηφιότητα αντίστοιχη της δυναμικής Χριστόφια πριν από την περίοδο του 2008 (2001-2008 υπήρξε πρόεδρος της Βουλής) αλλά και ισοδύναμης δημοφιλίας κι αποδοχής σε ευρύτερα ακροατήρια. Πράγμα που αποδείχθηκε και στην επαναφορά της υποψηφιότητας Μαλά, το 2018, το φιάσκο Σπανού αλλά και πώς εσωτερικά στο ΑΚΕΛ δουλεύει, επί του πρακτέου, η λογική του brainstorming για την εξέταση ονομάτων.

- Η απουσία μιας ιστορικής αποτίμησης των μεγάλων λαθών ή παραλείψεων που συνόδευσαν τη διακυβέρνηση Χριστόφια προκειμένου να κλείσει ακόμη ένας ιστορικός κύκλος που θα βοηθούσε, το κόμμα, να ανακάμψει.

Υπό το βάρος αυτών των πραγματικοτήτων αν το 2023 το ΑΚΕΛ δεν κατορθώσει να αλλάξει το παρόν, αναπόφευκτα, θα εισέλθει σε μια περίοδο περαιτέρω συρρίκνωσης των ποσοτών του κι εσωστρέφειας, πτυχή που συνέβη σε διαφορετικό περιεχόμενο και μεγέθη και με την Αριστερά σε Ιταλία και Γαλλία αλλά και στο πώς στην Ελλάδα ο ΣΥΡΙΖΑ συνετρίβη στις εκλογές του 2019, αφού πέρασε από την αρχική του άνοδο στην εξουσία μια σειρά μετατοπίσεων που έπληξαν το κύρος της Αριστεράς. Και ο φόβος δεν είναι μόνο ρεαλιστικός για ιστορικούς λόγους (15ετία εκτός κυβέρνησης) αλλά γιατί δυνητικά είτε η περίπτωση Νεοφώτου είτε αυτή του Χριστοδουλίδη δυνητικά φέρει την προοπτική για δύο κυβερνητικές θητείες, απομακρύνοντας, περαιτέρω, χρονικά το ΑΚΕΛ από την εξουσία.

Η επιλογή Μαυρογιάννη δείχνει στο ΑΚΕΛ όπως διαμορφώνεται σε επίπεδο ηγεσίας και στελεχών στην τρέχουσα περίοδο, να κινείται προς την κατεύθυνση της Realpolitik και όχι αυτή της ιδεολογικής καθαρότητας.

Η κάλπη θα κρίνει την επιλογή Μαυρογιάννη

Το αν η πρόκριση Ανδρέα Μαυρογιάννη έναντι αυτής του Αχιλλέα Δημητριάδη θα αποδειχθεί ορθή, πολιτικά, κίνηση μένει να φανεί στην ίδια την κάλπη. Ο τρόπος αντίδρασης ωστόσο μιας μερίδας υποστηρικτών της Αριστεράς εντός ή εκτός ΑΚΕΛ στην επιλογή του πρώτου αναδεικνύει και το πώς η συζήτηση για την ιδεολογική καθαρότητα με όρους Αριστεράς διεξάγεται τα τελευταία χρόνια στο εσωτερικό του κόμματος. Με μια μερίδα επικριτών να αντιδρούν έντονα στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης τις τελευταίες ημέρες στο αν η επιλογή του διαπραγματευτή στο Κυπριακό, που διόρισε ο Αναστασιάδης, είναι μη ουσιαστική διαφοροποίηση σε σχέση με τον τελευταίο και κατ' επέκταση ανακολουθία. Ένα μέρος της κριτικής βέβαια προέρχεται από μια μερίδα ψηφοφόρων που μοναδικό τους

κριτήριο παραμένει η προσήλωση στην προσέγγιση υπέρ της λύσης του Κυπριακού και που, παραδοσιακά, ψηφίζουν μετά το 2018 εναντίον του ΔΗΣΥ, με τον οποίο ο Αναστασιάδης έχτισε το προφίλ του «ηγέτη της λύσης» την περίοδο 2003-2017. Αυτή η μερίδα ενθουσιάστηκε στην προοπτική υποστήριξης του ΑΚΕΛ περί του κ. Δημητριάδη, που ποντάρει στο Κυπριακό για να κινητοποιήσει τις εκλογικές μάζες του λεγόμενου φιλολοιστικού στρατοπέδου. Το υπόλοιπο μέρος της κριτικής απορρέει βέβαια και από μια μερίδα της Αριστεράς που δεν στεγάζεται, διαχρονικά, στο ΑΚΕΛ, αλλά στην απουσία άλλου ισχυρού κόμματος της Αριστεράς το σπνρίζει στις βουλευτικές και που αναζητεί κυρίως παραδείγματα και πολιτικές πρακτικές της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς (συνήθως από την

Ελλάδα) που καθίστανται ανέφικτα στο πολιτικό συγκείμενο της Κύπρου, την εδώ πολιτική κουλτούρα και τον τρόπο διάρθρωσης του πολιτικού συστήματος. Το αν μακροχρόνια κάποιος επηθυμούν το ΑΚΕΛ να μετατραπεί σε ΚΚΕ ή ΣΥΡΙΖΑ είναι μια ενδιαφέρουσα ιδεολογική συζήτηση αλλά, σε αντιστοιχία, παρεμφερές του διαχρονικού –στις δεκαετίες '80 και '90– ερωτήματος της κυπριακής εσωτερικής πολιτικής τότε για το αν το ΑΚΕΛ θα κατόρθωνε να εγκαταλείψει τους πολιτικούς του αυτοπεριορισμούς (ερώτημα που απαντήθηκε, κατά τη γνώμη μου, εμφιατικά στην πορεία πριν από το 2008 προς την εξουσία).

Η επιλογή Μαυρογιάννη δείχνει στο ΑΚΕΛ όπως διαμορφώνεται σε επίπεδο ηγεσίας και στελεχών στην τρέχουσα περίοδο, να κινείται προς την κατεύθυνση της Realpolitik

και όχι αυτή της ιδεολογικής καθαρότητας (έναντι του εξίσου δεξιάς-αστικής προέλευσης κ. Δημητριάδη). Δεν σώζει, σε καμιά περίπτωση, το ΑΚΕΛ από τα συστημικά προβλήματα στο εσωτερικό του –όπως όλα τα κόμματα στο κοινοβουλευτικό τόξο τα τελευταία χρόνια αλλά ίσως αποδειχθεί, με εκλογικούς, όρους «σωτήρια» για τη συνέχεια. Εξάλλου, κι αυτό δεν αλλάζει ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ΑΚΕΛ ιστορικά, τα κόμματα στην Κύπρο παραμένουν –εκτός από βασικά συστατικά, ακόμη, του πολιτικού συστήματος, ομάδες ατόμων με χαλαρούς δεσμούς και αρχηγικά («κόμμα του Κληρίδη», «κόμμα του Λυσσαρίδη», «κόμμα του Σπίρτου»). Με το ΑΚΕΛ ακόμη και στην περίοδο που θα ακολουθήσει, μετά το 2023 κι ανεξαρτήτως αποτελέσματος, να διαφοροποιείται από κάτι τέτοιο.

46

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

Άρχισε ένας συναγερμικός εμφύλιος

Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκος Χριστοδουλίδης επιχειρούν να κερδίσουν τη συναγερμική ψήφο μέχρι τέλος

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όσο ο Νίκος Χριστοδουλίδης καθυστερούσε την εξαγγελία της υποψηφιότητάς του, τόσο ενισχυόταν ο αναβρασμός στην Πινδάρου. Αναβρασμός, καθώς ο Αβέρωφ Νεοφύτου είχε επισπεύσει τις διαδικασίες και εξήγγειλε πρώτος για να καταδείξει στον συναγερμικό κόσμο πως ένας είναι ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ και παράλληλα να αναγκάσει τον τώως υπουργό Εξωτερικών να εκδηλώσει τις προθέσεις του.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης πήρε τον χρόνο του, κάνοντας προεκλογικό στο παρασκήνιο, όμως από την Πέμπτη μπήκε επίσημα στην αρένα των προεδρικών εκλογών. Μία κίνηση που έδωσε και την

Το πώς θα εξελιχθεί η δυναμική της υποψηφιότητας Χριστοδουλίδης κρίνει όχι μόνο τη θέση του Αβέρωφ στο πολιτικό σκηνικό, αλλά και τη θέση του ΔΗΣΥ και σίγουρα των συναγερμικών δελφίνων.

ευχέρεια στην Πινδάρου να του επιτεθεί επίσημα και να τον κατηγορήσει ως διασπαστή του κόμματος, έναν ΔΗΚΟϊκό υποψήφιο, έστω κι αν ο ίδιος θέλει να διατηρήσει τη συναγερμική του ταυ-

τότητα και τη σύνδεσή του με τον Νίκο Αναστασιάδη καθ' όλη την προεκλογική περίοδο. Με αυτό το δεδομένο καταδεικνύεται πως αυτός ο προεκλογικός δεν θα είναι αναίμακτος, δεδομένου ότι δύο συναγερμικοί διεκδικούν τον θρόνο αλλά και τη συναγερμική ψήφο. Ποιος θα καταφέρει να τους συσπειρώσει είναι ένα ζήτημα που θα κριθεί στην κάλπη. Το σίγουρο είναι πως τώρα αρχίζει μία δύσκολη εκλογική μάχη, με τη Δεξιά να βρίσκεται λίγο πολύ σε διαδικασία εμφύλιου.

Το ποιος θα κερδίσει και ποιος όχι, θα κρίνει βεβαίως και την επόμενη μέρα. Όχι μόνο στον Λόφο, αλλά και στην Πινδάρου όπου αναμένονται εξελίξεις και νέα δεδομένα.

Ενας σχεδόν ανεξάρτητος υποψήφιος

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης εξήγγειλε και θα πρέπει να πείσει για την ανεξάρτητη υποψηφιότητά του, την ίδια ώρα που δεν αποποιείται την συναγερμική του ταυτότητα.

Εδώ και ένα περίπου μήνα, ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει μετακομίσει στη Δημοσθένη Σεβέρη. Βρίσκεται στο ίδιο κτήριο όπου το 2012, ο Νίκος Αναστασιάδης είχε στήσει το δικό του επτελείο, διεκδικώντας εκλογή με το σύνθημα «Η κρίση θέλει ηγέτη». Αυτό από μόνο του έχει τη δική του σημασία για το πόσο κοντά βρίσκονται οι δύο άνδρες, την οποία σχέση δεν θέλει να απαρνηθεί ο τώως υπουργός Εξωτερικών. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει ξεκαθαρίσει πως πρόκειται για μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα, όμως πόσο εφικτό είναι κάτι τέτοιο αν λάβει κανείς υπόψη το παρελθόν του;

- Εξακολουθεί να είναι μέλος του ΔΗΣΥ.

- Ευγνωμονεί τον Νίκο Αναστασιάδη για το ότι βρέθηκε στο πλευρό του εννέα χρόνια.
- Δεν έχει διαφωνήσει σε καμία πολιτική του Νίκου Αναστασιάδη ούτε σε θέσεις του ΔΗΣΥ.

Ήδη έχει ξεκαθαρίσει πως δεν θέλει να διαγραφεί από τον Δημοκρατικό Συναγερμό ούτε να αποτινάξει από πάνω του τις κομματικές του ρίζες. Όλο αυτό μπορεί να φέρνει σε δυσκολία το Δημοκρατικό Κόμμα, το οποίο ετοιμάζεται να τον στηρίξει, όμως την ίδια στιγμή προκαλεί μεγάλη ανησυχία στην Πινδάρου η ταύτισή του με το κόμμα. Επιστημολογούν βεβαίως πως σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να τον διαγράψουν ή να τον στείλουν στο Πειθαρχικό πριν από τις εκλογές. Και δεν θα τον στείλουν γιατί κάτι τέτοιο θα τον ηρωοποιήσει όπως εκτιμούν στα μέσα μεγάλης μερίδας ψηφοφόρων. Στον ΔΗΣΥ έχουν αντιληφθεί πως η κίνηση ταύτισης Χριστοδουλίδη - Αναστασιάδη μπορεί να στοιχίσει ψήφους. Ψήφους αντιδράσης προς τον συναγερμικό πρόεδρο, καθώς εκτιμούν

πως υπάρχει μία έντονη αντιβαρωφική ροπή που ωφελεί τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αυτός είναι και ο λόγος που ο Αβέρωφ Νεοφύτου ενοχλήθηκε με την αναφορά του Προέδρου ότι δεν πρόκειται να έρθει σε αντιπαράθεση με στενοί του συνεργάτες. Και ασφαλώς είναι και ο λόγος που από την ίδια μέρα της εξαγγελίας η Πινδάρου θέλει να ταυτίσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη με το Δημοκρατικό Κόμμα. Η ταύτιση Χριστοδουλίδη - ΔΗΚΟ θεωρείται πως θα συμβάλει στο να γυρίσουν οι συναγερμικοί στη στέγη τους.

Την αρχή έκανε ο Χάρης Γεωργιάδης που επεσήμανε πως

Η σχέση του με τον Νίκο Αναστασιάδη, η στήριξη από ΔΗΚΟ και οι κομματικές του ρίζες,

είναι ο υποψήφιος του ΔΗΚΟ, έστω κι αν το κόμμα του Κέντρου δεν έλαβε ακόμα τις αποφάσεις του. Ανέφεραν παράλληλα στελέχη πως η δέσμευσή του ότι δεν θα ιδρύσει κόμμα, ήταν το δώρο του προς τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Βεβαίως ήταν και ένα μήνυμα προς τους συναγερμικούς ψηφοφόρους πως δεν θέλει σε καμία περίπτωση να αλώσει το κυβερνών κόμμα. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΔΗΣΥ θα επιμείνει ότι είναι ο υποψήφιος του ενδιάμεσου χώρου και όχι αυθαίρετα, αν λάβει κανείς υπόψη πως στο επιτελείο του συμμετέχουν δύο πρώην έμμοισθα στελέχη της προεκλογικής Αλληλίας, μετέπειτα Νικόλα Παπαδόπουλο και στη συνέχεια του ΔΗΚΟ. Υπάρχουν βεβαίως και στελέχη του κόμματος του Κέντρου που είναι σε συνεχή επαφή με τον Νίκο Χριστοδουλίδη

και ξεκαθαρίζουν πως θα τον στηρίζουν. Ενδιαφέρον προκαλεί πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου κρατά ένα βήμα πίσω, βάζοντας τα πρωτοκλασάτα στελέχη να μπουν στη μάχη της επιθέσεως με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αφενός γιατί η επίθεση Αβέρωφ απέναντι στον Νίκο Χριστοδουλίδη είδαν πως ευνοεί τον δεύτερο και αφετέρου γιατί η επιλογή επιθέσεως από πρωτοκλασάτα στελέχη καταδεικνύει πως είναι ο Νίκος Χριστοδουλίδης απέναντι στον ΔΗΣΥ και όχι απέναντι στον Αβέρωφ Νεοφύτου.

Ο ίδιος πάντως φρόντισε να αποτινάξει την ψιθυρολογία που επικρατεί, ότι δηλαδή έχει ήδη συμφωνήσει υπουργεία με το ΔΗΚΟ, υπογραμμίζοντας στην ομιλία του πως θα βάλει τους καλύτερους, είτε τον στηρίζουν είτε όχι. Έχει ήδη δημιουργήσει την ομάδα του με τον Γιώργο Φλέσσα ως επικοινωνιολόγο, την δημοσιογράφο Μαριλένα Ευαγγέλου στο γραφείο Τύπου, ενώ στην ομάδα του βρίσκεται και η Τζόζι Χριστοδουλού. Στα τηλεοπτικά πάνελ θα συμμετέχουν συγκεκριμένα πρόσωπα, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», που θα αποτελείται από τεχνοκράτες και όχι στελέχη κομμάτων που θα τον στηρίζουν.

Η στάση Αναστασιάδη

Ενδιαφέρον είναι και το πώς θα κινηθεί το επόμενο διάστημα ο Νίκος Αναστασιάδης. Σύμφωνα με πηγές της «Κ» ενοχλήθηκε από το γεγονός ότι ο τώως υπουργός Εξωτερικών δεν έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο έργο που έκαναν επί διακυβέρνησής του. Βεβαίως η σχέση των δύο δεν κλονίζεται τόσο εύκολα, όπως υποστηρίζουν κύκλοι του στενού περιβάλλοντος του Προέδρου, και φρόντισε να επικοινωνήσει μαζί του αμέσως μετά την εξαγγελία του.

Άρχισε η διαδοχολογία στον Δημοκρατικό Συναγερμό

Το ενδεχόμενο εκλογής Νίκου Χριστοδουλίδη δεν οδηγεί απλώς τον Αβέρωφ Νεοφύτου μακριά από τον προεδρικό θώκο. Ανοίγει ένα καινούργιο κεφάλαιο για την επόμενη μέρα του ΔΗΣΥ. Ποιοι θα είναι οι πρωταγωνιστές και ποιος θα είναι ο ρόλος του κόμματος στην κοιμητική σκακιέρα, είναι ένα από τα πολλά ερωτήματα που πέφτουν στο τραπέζι. Πριν από δύο περίπου μήνες, όταν άρχισε να φουντώνει η συζήτηση για το ποιος θα διαδεχθεί τον Αβέρωφ Νεοφύτου στην προεδρία του κόμματος, ο συναγερμικός πρόεδρος κάλεσε εκτάκτως την ηγεσία του ΔΗΣΥ στο γραφείο του και διαμήνυσε πως οι όποιες συζητήσεις θα πρέπει να κοπούν αμέσως. Η τοποθέτησή του δεν ήταν προϊόνη ανασφάλειας ή υπερβολής καθώς εδώ και καιρό πάνε και έρχονται ονόματα ως δελφίνοι. Λίγο ο προεκλογικός του που σκάλωσε και σίγουρα η δυναμική της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη, που παρουσιάζει τον κίνδυνο να διασπάσει το κόμμα, είναι από μόνα τους αρκετά για να πείσουν τον συναγερμικό πρόεδρο. Το τελευταίο συνειπώς που θα ήθελε να διαχειριστεί είναι να ερίζουν την ίδια στιγμή στελέχη για την καρέκλα του. Γι' αυτό τον λόγο ξεκαθάρισε πως προτεραιότητα όλων θα πρέπει να είναι η μάχη για το 2023. Σε αυτό το πλαίσιο ανέφερε σε διάφορους κύκλους πως αν δεν κερδίσει τη μάχη, τότε δεν πρόκειται να εγκαταλείψει την προεδρία, όπως κάποιοι ενδιαφερόμενοι είχαν ερμηνεύσει, ριχνοντας το γάντι σε όποιον θέλει τον θρόνο να τον αμφισβητήσει, αν μπορεί. Μία διπλή ερμηνεία. Να στείλει το μήνυμα πως εκείνος ελέγχει το παιχνίδι της επόμενης μέρας, αλλά κυρίως να κινητοποιήσει τα στελέχη της πρώτης γραμμής να μπουν στα βαθιά του προεκλογικού και να τον εκλέξουν, αν στόχος τους είναι να κερδίσουν τη θέση του.

Ποιους όμως αφορούσε η εν λόγω τοποθέτηση; Μάλλον περισσότερα πρόσωπα από όσα ήταν στο γραφείο του προέδρου εκείνη τη μέρα. Το σίγουρο είναι πως ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος Νίκος Τορναρίτης μετά και την αναφορά Αβέρωφ εξέφρασε στον κλειστό εκείνο κύκλο το ενδιαφέρον του για την προεδρία. Είναι ο τρίτος τη τάξει, έμπειρο στέλεχος του κόμματος και για πολλούς μία λογική συνέχεια του ως ο εκπρόσωπος της μετριοπαθούς τάσης του Δημοκρατικού Συναγερμού. Είναι για πολλούς και ο λόγος για τον οποίο αρνήθηκε να μεταβεί στις Βρυξέλλες, αντικαθιστώντας τον Λευτέρη Χριστοφόρου στην Ευρωβουλή.

Ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης, στο δηλωμένο ενδιαφέρον του κ. Τορναρίτη, απάντησε πως είναι θεμιτές οι φιλοδοξίες, ωστόσο θα πρέπει όλοι οι ενδιαφερόμενοι –συμπεριλαμβανομένου του ίδιου– να συμφωνήσουν πως δεν θα συζητούν αυτό το θέμα, μέχρι και το τέλος των προεδρικών εκλογών. Όσο όμως κι αν δεν το συζητούν για πολλούς είναι η λογική συνέχεια των πραγμάτων να διεκδικήσει την προεδρία του ΔΗΣΥ ο Χάρης Γεωργιάδης. Δεν είναι μόνο το ότι αποτελεί παράδοση πλέον ο δεύτερος τη τάξει –αναπληρωτής πρόεδρος– να διεκδικεί την εν λόγω θέση, αλλά ο ίδιος δεν το αρνήθηκε μέσω συνεντεύξεών του, πως ο ΔΗΣΥ τον ενδιαφέρει. Υπενθυμίζεται άλλωστε πως όταν ο Χάρης Γεωργιάδης αρνήθηκε να επαναδιοριστεί κατά τη δεύτερη θητεία, πολλοί ήταν εκείνοι που θεωρούσαν πως θα μετακινωθεί στο κόμμα και θα αμφισβητήσει τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Όταν τελικά παρατίθηκε από το υπουργείο Οικονομικών, το στενό περιβάλλον του Νίκου Αναστασιάδη διέρρηξε πως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας του έδινε τα κλειδιά του κόμματος και τον στηρίζει πλήρως σε ένα τέτοιο σενάριο. Βεβαίως ο κ. Γεωργιάδης δεν περιμένει παθητικά το δα-

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει βγάλει μπροστά τα πρωτοκλασάτα στελέχη να επιτεθούν στην υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, καθώς έτσι στέλνεται το μήνυμα πως είναι ο διασπαστής έναντι του ΔΗΣΥ και όχι μια προσωπική διαμάχη των δύο.

Η μεταβλητή που ονομάζεται Νίκος Χριστοδουλίδης και οι δελφίνοι που δείχνουν ήδη τις προθέσεις τους.

κτυλίδι από κανέναν. Έχει οργώσει την Κύπρο, βελτίωσε κατά πολύ τις σχέσεις του με τη βάση, ανέλαβε τις ομάδες παραγωγής πολιτικής και μέσω της δουλειάς που γίνεται φιλοδοξεί να παρουσιάσει μία ομάδα νέων στελεχών που θα πλαισιώσουν το κόμμα, θα αποτελούν δηλαδή το νέο στελεχειακό προσωπικό αλλά και θα παρουσιάσει νέες ιδέες για τον ΔΗΣΥ του αύριο. Το κύριο ζήτημα βεβαίως για τον κ. Γεωργιάδη είναι τι θα γίνει σε ένα ενδεχόμενο σκληρή ήττα του Αβέρωφ Νεοφύτου. Θα επιχειρήσει να αμφισβητήσει τον συναγερμικό πρόεδρο και να διεκδικήσει απέναντί του; Ήδη πολλά είναι εκείνα τα στελέχη που θεωρούν πως ο Χάρης Γεωργιάδης, ως επικεφαλής της προεκλογικής καμπάνιας, έστω και για τα προσχήματα, αλλά και ένα από τα πρώτα στελέχη που βγήκε μπροστά για να στηρίξει την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου, θα έχει μερίδιο ευθύνης στο σενάριο ήττας.

Στο κάδρο της προεδρίας του ΔΗΣΥ πάντως, δεν πρέπει να παραλείπεται ο εκπρόσωπος Τύπου Δημήτρης Δημητρίου. Ο ίδιος είναι προσεκτικός στις δηλώσεις του για την επόμενη μέρα, ωστόσο πολλοί είναι εκείνοι στον ΔΗΣΥ που τον βλέπουν ως μία λογική εξέλιξη. Παίζει ένα σημαντικό ρόλο το γεγονός ότι ο κ. Δημητρίου ήρθε πρώτος σε σταυρούς προτίμησης και είναι κατ'επέκταση ένας από τους πιο δημοφιλείς πολιτικούς του χώρου σε μία κρίσιμη για τον ΔΗΣΥ περίοδο. Είναι παράλληλα και ένα πρόσωπο ανανεώσης, σε μία περίοδο που διεθνώς επικρατεί η προώθηση φρέσκων, νέων και μετριοπαθών προσώπων στο πηδάλιο των κομμάτων.

Οι εξωτερικοί

Πέραν όμως των τριών κοιμητικών στελεχών, στο κάδρο των ονομάτων μπαίνουν κι άλλα ονόματα. Ένα εξ αυτών είναι της προεδρίας της Βουλής Αντώνης Δημητρίου, η οποία έχει εκτοξεύσει τη δημοτικότητα της από τον καιρό που εξελέγη πρόεδρος της Βουλής. Η κα Δημητρίου έχει στενές επαφές με τον συναγερμικό κόσμο, τους παράγοντες και τη βάση, καθώς καθμερικά οργώνει μέσω εκδηλώσεων την Κύπρο. Ένα ενδεχόμενο διεκδικήσεως της θέσης, θα πλαισιώσει από τον ΔΗΣΥ με τον ίδιο τρόπο που πλαισιώθηκε η διεκδίκηση της προεδρίας της Βουλής: ότι στον ΔΗΣΥ μία νέα γυναίκα σπάει τη

«γυάλινη οροφή» και πως αποτελεί δείγμα προόδου. Και σίγουρα μία τέτοια κίνηση δεν θα είναι απέναντι από την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου, καθώς η κα Δημητρίου δεν παραλείπει στις δηλώσεις της να εκφράζει ευγνωμοσύνη για την πολιτική της ανέλιξη προς το πρόσωπο του Αβέρωφ Νεοφύτου. Μία τέτοια εξέλιξη βεβαίως θα ανησυχίσει άλλα στελέχη που θα νιώσουν πως χάνεται η στιγμή τους και πως η ηγεσία του κόμματος, γιατί όχι και του τόπου, αλλάζει γενιά. Μαζί με την κα Δημητρίου, κάποιοι βλέπουν τον Κωνσταντίνο Πετρίδη ως εν δυνάμει πρόεδρο του κόμματος. Είχε βγει μπροστά υπέρ της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου και για κάποιους οι παρεμβάσεις του θεωρήθηκαν ηγετικές. Ο ίδιος δεν απορρίπτει κάτι τέτοιο, υποστηρίζοντας πως αυτή τη στιγμή δεν το σκέφτεται. Στελέχη τα οποία φαίνεται να βλέπουν θετικά τη θέση Αβέρωφ Νεοφύτου είναι ο Νίκος Νουρής και ο υπουργός Συγκοινωνιών Γιάννης Καρούσος. Ο πρώτος δεν έχει τοποθετηθεί επί του ζητήματος, ενώ ο δεύτερος σε συνέντευξη του δεν το έχει αποκλείσει. Και οι δύο αποτελούν εκπροσώπους της λαϊκής δεξιάς με πιο συντηρητικές απόψεις στο μεταναστευτικό και στα κοινωνικά θέματα.

Σε αυτό λοιπόν το σκηνικό, όπου η διαδοχολογία δεν κρύβεται, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έστειλε το μήνυμα πως θα πρέπει όλοι να συνταχθούν γύρω του και να φροντίσουν να τον εκλέξουν. Άλλωστε είναι αντιληπτό σε όλους πως το ενδεχόμενο επικράτησης Χριστοδουλίδη αλλάζει πλήρως τα δεδομένα. Και για την αναδιάρθρωση του πολιτικού συστήματος, τα ποσοστά του ΔΗΣΥ και τη δική τους επόμενη μέρα στο πολιτικό παιχνίδι. Είχε προκαλέσει ανησυχία στην Πινδάρου το γεγονός ότι οι αρχικές ένθερμες δηλώσεις συναγερμικών στελεχών και υπουργών είχαν υποχωρήσει το τελευταίο διάστημα, με κάποια πρόσωπα να εξομολογούνται στα πηγαδάκια πως ίσως να τους στοιχίσει η πλήρης σύμπλευση με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Σε αυτό το πλαίσιο έγινε ήδη μία διαβούλευση, ώστε τα στελέχη του κόμματος και της κυβέρνησης να ξαναβγούν μπροστά με δηλώσεις και κινήσεις. Ενδεικτικές οι κινήσεις της προέδρου της Βουλής σε πρόσφατη εκδήλωση για τη γυναικεία εκπροσώπηση, όπου παρουσίασε τον εαυτό της ως το παράδειγμα του ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου είναι έτοιμος να σπάσει τις γυάλινες οροφές. Καθόλου τυχαίες και οι δηλώσεις Διπλάρου αλλά κυρίως Τορναρίτη για τις ικανότητες του προέδρου του ΔΗΣΥ να κυβερνήσει αλλά και η μαζική συμμετοχή στελεχών από την επόμενη μέρα της εξαγγελίας στην αποδόμηση Χριστοδουλίδη.

Το δεκαήμερο που ενηλικιώθηκε ο Στέφανος

Η διαρροή πως ο γ.γ. του ΑΚΕΛ προτιμούσε τον Αχιλλέα Δημητριάδη, άνοιξε νέο κύκλο συζητήσεων στο πολιτικό σκηνικό

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Εγώ ως μάεστρος οφείλω να διασφαλίζω ότι όλα τα μουσικά όργανα θα παίζουν και θα έχουν συντονισμένο ρόλο», έλεγε μετά την απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου, όταν η Κατερίνα Ηλιάδη στο ραδιοφωνικό του «Πολίτη» αμφισβητούσε ότι ελέγχει τα συλλογικά σώματα και του επεσήμανε πως όλες οι ορχήστρες θέλουν μάεστρο. Και δεν του επεσήμανε αυθαίρετα ότι δεν ελέγχει τα σώματα, καθώς λίγο πριν από την κρίσιμη ψηφοφορία του Πολιτικού Γραφείου κυκλοφορούσε έντονα η είδηση πως ο Στέφανος Στεφάνου έγερνε προς την υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη, παρά σε αυτή του Ανδρέα Μαυρογιάννη. Ενισχύθηκε όλη αυτή η ιδέα μετά τη λιτή ανάρτησή του ότι μία νέα σελίδα γυρίζει με τον Ανδρέα Μαυρογιάννη ως υποψήφιο του κόμματος. Τι εκτυλίχθηκε συνεχώς στη Γραμματεία και στο Πολιτικό Γραφείο που οδήγησε στην ψήφιση του διπλωμάτη, αντί του νομικού που, όπως κυκλοφορούσε, πρόκρινε ο γ.γ. του ΑΚΕΛ; Πόσο ήθελε ο Στέφανος Στεφάνου τελικά την υποψηφιότητα Δημητριάδη και γιατί δεν ενήργησε όπως οι προκάτοχοί του για να τον περάσει από τα σώματα;

Απογοήτευση του ναυαγίου

Ο Στέφανος Στεφάνου είχε ξεκαθαρίσει αμέσως μετά την εκλογή του ως γ.γ. του ΑΚΕΛ πως αυτή τη φορά το κόμμα, πάει στις εκλογές με στόχο όχι να περάσει μόνο στον β' γύρο αλλά να κερδίσει τις εκλογές. Για να πετύχει αυτό τον στόχο, αντιλήφθηκε πως θα έκανε δύο υπερβάσεις:

- Να κλείσει εντός της βάσης το κεφάλαιο της αριστερής υποψηφιότητας και να εντοπίσει έναν

ανεξάρτητο υποψήφιο που θα μπορούσε να στηρίξει μία μεγαλύτερη μερίδα της κοινωνίας.

- Να βελτιώσει τις σχέσεις του με το ΔΗΚΟ και ιδιαίτερα με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, προσβλέποντας σε συνεργασία.

Όσο όμως και αν στα συλλογικά σώματα είχαν αποφασίσει πως σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση θα πρέπει να επιτευχθούν συνεργασίες, φαίνεται πως δεν ήταν πολλοί πρόθυμοι εντός ΑΚΕΛ για μία τέτοια υπέρβαση. Ενδεικτικό είναι ότι μέλος της Γραμματείας έλεγε σε κύκλο κατά τη διάρκεια της συζήτησης με το ΔΗΚΟ πως γίνεται καθαρά για επικοινωνιακούς λόγους και εξέφραζε την εκτίμηση πως το ΑΚΕΛ θα κινηθεί μόνο του. Δεν βοήθησε βεβαίως και η στάση του Νικόλα Παπαδόπουλου, όταν επέμνε για τη δική του υποψηφιότητα και με την μπλόφα της υποψηφιότητας Ερωτοκρίτου την οποία απέσυρε προτού συζητηθεί στο Πολιτικό Γραφείο του ΑΚΕΛ. Η επιμονή Νικόλα Παπαδόπουλου για δική του υποψηφιότητα και το ναυάγιο που επήλθε ήταν μετά την τελευταία προσπάθεια του Στέφανου Στεφάνου να πείσει τον Μάρκο Κυπριανού να κατέλθει, ως τη μόνη πιθανότητα συνεργασίας μεταξύ των δύο κομμάτων που μπορεί να είναι εκλέξιμο αλλά και να κερδίσει την κοινοτική ΑΚΕΛ - ΔΗΚΟ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας του Πολιτικού Γραφείου, όταν δηλαδή επικυρώθηκε η μοναχική πορεία και μπήκαν τα ονόματα Μαυρογιάννη, Δημητριάδη και Πλατή, ο Στέφανος Στεφάνου θέλησε να αφήσει τη συζήτηση να εξελιχθεί ελεύθερα στα συλλογικά σώματα, καθώς στόχος του, όπως παραδεχόταν στο στενό του περιβάλλον από την πρώτη μέρα εκλογής του, ήταν να αφήσει ελεύθερα τα στελέχη και τη βάση του κόμματος να

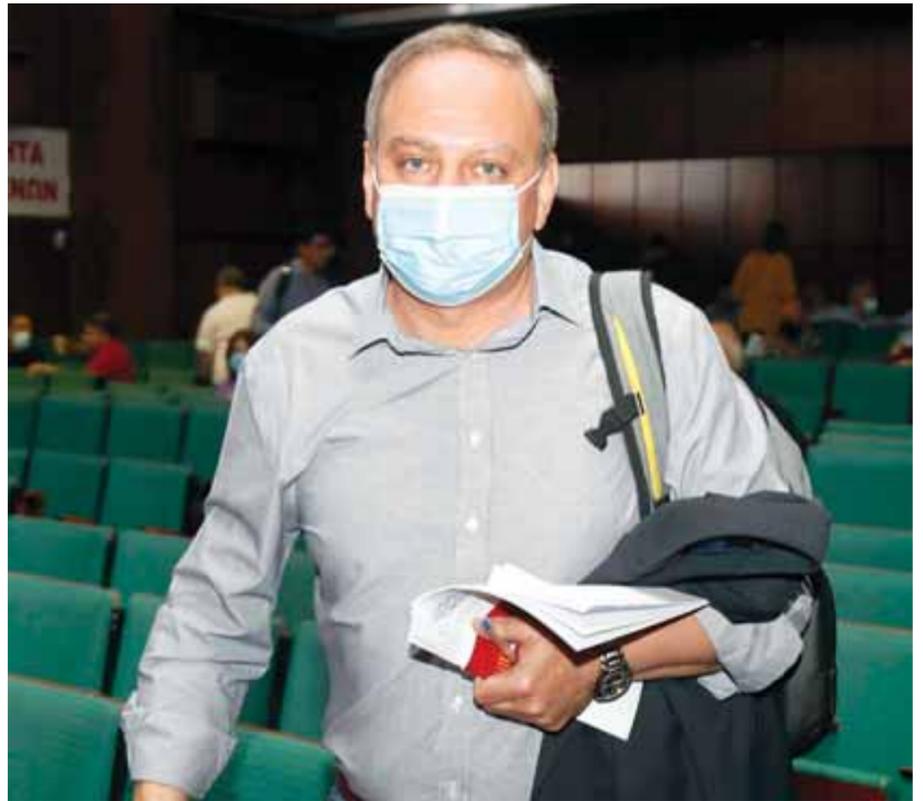
τοποθετηθούν. Καθόλου τυχαία και η κίνηση του να μην προτείνει συγκεκριμένα στελέχη στη σύνθεση του Πολιτικού Γραφείου.

Αν και στο παρασκήνιο παραδεχόταν ευσχήμως πως η επιλογή Δημητριάδη ίσως να είναι πιο ασφαλής –για την κοινοτική συνοχή και για το εισιτήριο του β' γύρου– η σιωπή Στεφάνου γύρω από το ποιον προτιμούσε σε όλη τη διαδικασία, οδήγησε τα μέλη της Γραμματείας και του Πολιτικού Γραφείου στο να διαμορφώσουν τη δική τους άποψη και να πάρουν τις δικές τους πρωτοβουλίες.

Και το έκαναν, καθώς θεωρούσαν πως αν ο Στέφανος Στεφάνου είχε ισχυρή άποψη θα ενεργούσε όπως οι προκάτοχοί του. Δεν βοήθησε βεβαίως και η στάση του Νικόλα Παπαδόπουλου, όταν επέμνε για τη δική του υποψηφιότητα και με την μπλόφα της υποψηφιότητας Ερωτοκρίτου την οποία απέσυρε προτού συζητηθεί στο Πολιτικό Γραφείο του ΑΚΕΛ. Η επιμονή Νικόλα Παπαδόπουλου για δική του υποψηφιότητα και το ναυάγιο που επήλθε ήταν μετά την τελευταία προσπάθεια του Στέφανου Στεφάνου να πείσει τον Μάρκο Κυπριανού να κατέλθει, ως τη μόνη πιθανότητα συνεργασίας μεταξύ των δύο κομμάτων που μπορεί να είναι εκλέξιμο αλλά και να κερδίσει την κοινοτική ΑΚΕΛ - ΔΗΚΟ.

Θεματοφύλακα διαδικασιών

Κατά τη διάρκεια της κρίσιμης συνεδρίας στο Πολιτικό Γραφείο, ενώ είχαν ήδη δημιουργηθεί οι τάσεις υπέρ του Ανδρέα Μαυρογιάννη, ο Στέφανος Στεφάνου παρέθεσε

Μία δύσκολη βδομάδα πέρασε ο γ.γ. του ΑΚΕΛ, όταν είχε να αντιμετωπίσει τα δικά του συνειδησιακά διλήμματα, τις επιλογές των στενών του συνεργατών και τις αντιδράσεις της ΑΚΕλικής βάσης.

Ο Στέφανος Στεφάνου είπε πως είναι ο θεματοφύλακας των διαδικασιών, αλλά έβλεπε ως δικτυ ασφαλείας την υποψηφιότητα Αχιλλέα.

τα υπέρ και τα κατά των δύο. Σημείωσε πως δεν θα επιχειρηματολογήσει υπέρ κάποιου εκ των δύο, καθώς είναι ο θεματοφύλακας των διαδικασιών και θέλει να λειτουργήσει συνενωτικά. Μία κίνηση που για κάποιους καταδεικνύει τη διαφορετικότητα της ηγεσίας Στεφάνου και για άλλους καταδεικνύει πως πλέον δεν ελέγχει την κατάσταση.

Στη δεύτερη ερμηνεία κατέληξαν πολλοί, βλέποντας την αμυντική Στεφάνου κατά τη διάρκεια της διήμερης Κεντρικής Επιτροπής. Απέφυγε να τοποθετηθεί σθεναρά υπέρ του ενός υποψηφίου ή του άλλου. Όταν μάλιστα επιχειρήσει να πει τη δική του άποψη μετά την ανακοίνωση της πρότασης του Πολιτικού Γραφείου, ο τώως γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού τον απέ-

τρεψε, λέγοντας πως είναι εκτός διαδικασίας και πως αν ήθελε να εκφράσει την προσωπική άποψή του θα έπρεπε να το κάνει στο Πολιτικό Γραφείο και όχι στην Κεντρική Επιτροπή.

Στο μυαλό του

Τι ήθελε συνεπώς ο Στέφανος Στεφάνου; Η διαρροή πως προτιμούσε την υποψηφιότητα Δημητριάδη θεωρήθηκε για πολλούς ο λόγος που δεν ήταν συντριπτική η τάση υπέρ του Ανδρέα Μαυρογιάννη στην Κεντρική Επιτροπή του κόμματος. Κάποιοι βεβαίως σημειώνουν πως αν ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε έντονη θέση υπέρ του κ. Δημητριάδη, τότε στελέχη που βρίσκονται πολύ κοντά του (Δαμιανός, Χριστοφίδης, Καράμανος, Χάμπας, Πολυκάρπου) θα είχαν συμπλεύσει μαζί του, ή αν δεν συνέπλεαν δεν θα ήταν τόσο έντονη υπέρ της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη. Αυτό που εκτιμάται από κοινοτικούς κύκλους είναι πως ο κ. Στεφάνου σίγουρα δεν ήταν θερμός υποστηρικτής της υποψηφιότητας Δημητριάδη, όμως θεωρούσε πως μαζί του υπήρχε δικτυ ασφαλείας. Θα μπορούσε να περάσει την υποψηφιότητά του αναιμακτα στα συλ-

λογικά σώματα και δεν θα φοβόταν το ενδεχόμενο αποκλεισμού του από τον β' γύρο. Όλη αυτή βεβαίως η συζήτηση, ότι ο Στέφανος Στεφάνου δεν ελέγχει τα συλλογικά σώματα, αλλά και οι έντονες αντιδράσεις που προκάλεσε η επιλογή Μαυρογιάννη, φαίνεται πως κινητοποίησε τον γένη της Αριστεράς να πάρει την όλη κατάσταση στα χέρια του. Καθόλου τυχαίο ότι αμέσως μετά την πρώτη κρυάδα της Κεντρικής Επιτροπής βγήκε μπροστά στηρίζοντας σθεναρά την επιλογή Μαυρογιάννη. Σε αυτό βεβαίως βοήθησε και η στάση που επέλεξε να τηρήσει ο Αχιλλέας Δημητριάδης. Έχει ήδη ξεκαθαρίσει προς τους στενούς του συνεργάτες πως πρέπει να δουλέψουν σκληρά ώστε να κερδίσουν τους δύσπιστους ΑΚΕλικούς, αλλά και να πάρουν πίσω θυσία τον Ανδρέα Μαυρογιάννη στον β' γύρο. Ο δρόμος προβλέπεται δύσκολος, όμως όλη αυτή η διαδικασία έχει όπως λέγεται πεισμώνσει τον Στέφανο Στεφάνου να κερδίσει το στοίχημα, καθώς με την επιλογή Μαυρογιάννη διακυβεύονται πολλά και για την επόμενη μέρα του κόμματος, αλλά και για την παρουσία του ίδιου στο πολιτικό σκηνικό.

Από Νικόλα σε... Νίκο το Δημοκρατικό Κόμμα

Μονόδρομος πλέον η υποστήριξη του πρώην ΥΠΠΕ Ν. Χριστοδουλίδη μετά και την άρνηση Παπαδόπουλου γι' αυτόνομη κάθοδο

Της ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τη στήριξη της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη αναμένεται να ανακοινώσει και επίσημα τις επόμενες μέρες το ΔΗΚΟ. Μία απόφαση που λαμβάνεται χωρίς να υπάρχουν άλλες επιλογές, μιας και ο πρόεδρος του κόμματος Νικόλας Παπαδόπουλος ξεκαθάρισε μιλώντας σε συνεργάτες του ότι ο ίδιος δεν επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα. Μετά το ναυάγιο των συζητήσεων με το ΑΚΕΛ, όπου έβαλαν το χεράκι τους ηγετικά στελέχη του ΔΗΚΟ, το κόμμα βρέθηκε ανάμεσα στις Συμπληγάδες της αυτόνομης καθόδου και της υποστήριξης της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη, ο οποίος ξεκαθάρισε στην εξαγγελία της Πέμπτης πως δεν είναι μάχη κομμάτων αλλά αξιών και πως ο ίδιος δεν επιθυμεί να γίνει πρόεδρος κόμματος αλλά Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και μετά την απροθυμία του Νικόλα να κατέβει, η στήριξη του πρώην ΥΠΠΕ του Αναστασιάδη μετατράπηκε σε μονόδρομο.

Τα επόμενα βήματα

Η πρόταση για τη στήριξη Χριστοδουλίδη αναμένεται να περάσει από την Κ.Ε. του ΔΗΚΟ και στη συνέχεια να ανακοινωθεί, αν και η επίσημη θέση που εκφράζεται από το κόμμα τη δεδομένη στιγμή είναι ότι συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις και

Μία απόφαση που λαμβάνει το ΔΗΚΟ χωρίς να υπάρχουν άλλες επιλογές. Οι φωνές διαμαρτυρίας εντός και η αποφυγή των κοινών εμφανίσεων Νίκου Χριστοδουλίδη και Νικόλα Παπαδόπουλου.

ο εσωκομματικός διάλογος για τις προεδρικές εκλογές, στο πλαίσιο των προκαθορισμένων χρονοδιαγραμμάτων που έχουν τεθεί και τίποτα δεν έχει ακόμη αποφασιστεί. Άλλωστε, εντός της επόμενης εβδομάδας, ο Νικόλας Παπαδόπουλος αναμένεται να συναντηθεί εκ νέου με τον Μαρίνο Σιζόπουλο στο πλαίσιο της προσπάθειας για υποστήριξη κοινού υποψηφίου, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει και μία δεύτερη συνάντηση με τη ΔΗΠΑ, μετά από αίτημά της. Η απόφαση, ωστόσο, για το ΔΗΚΟ είναι ειλημμένη και αυτό πιθανόν να ανακοινώσει και στον πρόεδρο της ΕΔΕΚ, ο οποίος με δηλώσεις του στη «Κ» ξεκαθαρίζει ότι στις μεταξύ τους συναντήσεις δεν έχουν πέσει ακόμα ονόματα. Στη συνεδρίαση της Κ.Ε. αναμένεται πάντως να εκφραστούν έντονες διαμαρτυρίες για τη συγκεκριμένη επιλογή, ενώ το κλίμα

Στο ΔΗΚΟ πάντως φαίνεται να γνωρίζουν καλά πως τη δεδομένη στιγμή είναι το κόμμα που έχει περισσότερο ανάγκη την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη και όχι το αντίθετο.

μεταξύ των στελεχών του άλλοτε πυρήνα της ομάδας Νικόλα Παπαδόπουλου δεν εννοεί την προσπάθεια συσπείρωσης που έχει ανάγκη αυτή την περίοδο το ΔΗΚΟ. Ζητούμενο τη δεδομένη στιγμή είναι

να γίνουν αποδεκτές οι ενέργειες των συνεργατών που ο πρόεδρος του κόμματος επέλεξε να εργαστούν για τις διεργασίες συνεργασίας, μιας και αναμένεται να υπάρξει από πλευράς ΔΗΚΟ ένα πλαίσιο

αρχών και αξιών για την υποστήριξη της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη, αλλά και να επισημανθούν πιθανά σημεία διαφωνίας.

Δημόσιες εμφανίσεις

Προβληματισμός εκφράζεται σε σχέση και με τη στάση που θα τηρούν τα στελέχη του ΔΗΚΟ στις δημόσιες εμφανίσεις όταν θα καλούνται να επιχειρηματολογήσουν υπέρ της συγκεκριμένης υποψηφιότητας.

Δεν ξεκαθαρίζεται μάλιστα αν θα υπάρξει κοινό επιτελείο συντονισμού (όπως συνήθιζται σε περιπτώσεις συνεργασιών) μιας και το μήνυμα που δίνεται κυρίως από την πλευρά του ανεξάρτητου υποψηφίου είναι πως δεν επιθυμεί κάτι τέτοιο προς το παρόν. Μάλιστα, διαμνύεται ότι ούτε οι κοινές εμφανίσεις Νικόλα Παπαδόπουλου και Νίκου Χριστοδουλίδη θα είναι στις επιλογές, μιας και ο υποψήφιος θα επιμένει μέχρι τέλους στην ανεξαρτησία του, γνωρίζοντας καλά πως σε διαφορετική περίπτωση πιθανόν να χάσει μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων του από τη δεξαμενή της Δεξιάς. Βέβαια, η όλη προσπάθεια φαίνεται να περιπλέκεται ακόμη περισσότερο με τις ενέργειες πρώην στελεχών του ΔΗΚΟ που τώρα ανήκουν στο επιτελείο Χριστοδουλίδη και ήδη έπασαν δουλειά, πλησιάζοντας ψηφοφόρους του κόμματος. Αξιοσημείωτη και

η αναφορά του Νίκου Χριστοδουλίδη ότι στον σχηματισμό κυβέρνησης θα επιλέξει τους καλύτερους απ' όποιον πολιτικό χώρο και αν προέρχονται, προκαλώντας μια δυστοκία σε στελέχη του ΔΗΚΟ, αν τελικά θα υπάρξει επιβράβευση της υποστήριξης τους με τον διορισμό στελεχών του κόμματος στην κυβέρνηση μιας και σε διαφορετική περίπτωση θα υπάρχουν έντονες φωνές διαμαρτυρίας εσωκομματικά. Υπενθυμίζουμε μάλιστα ότι τις προεδρικές εκλογές θα ακολουθήσει το εκλογικό συνέδριο του ΔΗΚΟ και εκεί θα αξιολογηθεί η πορεία της παρούσας ηγεσίας, που ήδη μετά μία ήττα σε προεδρικές, όπως και διαγραφές στελεχών, αλλά και μείωση των ποσοστών. Μία νίκη του Νίκου Χριστοδουλίδη, όπως και συμμετοχή στελεχών του κόμματος στην κυβέρνηση, θα έδινε μία πιθανή παράταση παραμονής της ηγεσίας, σε διαφορετική περίπτωση οι δυσκολίες είναι ήδη εμφανείς.

Στο ΔΗΚΟ, πάντως, φαίνεται να γνωρίζουν καλά πως τη δεδομένη στιγμή είναι το κόμμα που έχει περισσότερο ανάγκη την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη και όχι το αντίθετο, διαπιστώνοντας ίσως για πρώτη φορά πως τα δεδομένα άλλαξαν και πιθανόν να μην έχουν τον βασικό ρυθμιστικό ρόλο στις προεδρικές εκλογές του 2023.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ένα βήμα από άρση μέτρων πανδημίας

Ο Μιχάλης Χατζηπαντέλα παρουσιάζει το μοντέλο διαχείρισης για το πώς θα κυλήσει το φετινό καλοκαίρι

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Στα πρόθυρα άρσης του συνόλου των περιοριστικών μέτρων που παραμένουν σε ισχύ και αφορούν την πανδημία βρίσκεται η Κύπρος, σύμφωνα με όσα αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Υγείας. Ο κ. Μιχάλης Χατζηπαντέλα σκιαγραφεί την υφιστάμενη κατάσταση και δίνει το πλαίσιο εντός του οποίου θα κυλήσει το ερχόμενο καλοκαίρι. Για τις μάσκες ο υπουργός Υγείας αποκαλύπτει πως η αναγκαιότητά τους θα αξιολογηθεί τον επόμενο μήνα, αφήνοντας να εννοηθεί ενδεχόμενη κατάργησή τους, εάν συνεχισθεί η πορεία ύφεσης της πανδημίας. Για το ΓεΣΥ ο κ. Χατζηπαντέλα αναφέρει πως οι διαβεβαιώσεις που έχει από τον ΟΑΥ είναι πως δεν προκύπτει θέμα λειτουργίας του, ενώ τη συγκεκριμένη στιγμή δεν προκύπτει ζήτημα αναπροσαρμογής των εισφορών.

—Η πανδημία σε ευρωπαϊκό επίπεδο βρίσκεται σε πορεία ύφεσης. Πότε θα υπάρξει πλήρης άρση των περιοριστικών μέτρων;

—Το τελευταίο διάστημα βαδίζουμε με σταθερά βήματα στον οδικό χάρτη για τη χαλάρωση των μέτρων. Σύμφωνα με τις τελευταίες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου στις 20 Απριλίου και 10 Μαΐου 2022, τα μόνα περιοριστικά μέτρα κατά της νόσου COVID-19 που παραμένουν σε ισχύ είναι η επίδειξη Safe Pass σε νοσηλευτήρια, οίκους ευγηρίας, κλειστές δομές, ιατρεία, ιατρικά κέντρα και κέντρα αποκατάστασης, καθώς και η χρήση μάσκας μόνο σε εσωτερικούς χώρους. Άρα, θεωρώ ότι προχωρήσαμε σε σημαντική αποκλιμάκωση των μέτρων και πλέον στοχεύουμε στην ενίσχυση της ατομικής ευθύνης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για την τήρηση των βασικών μέτρων ατομικής προστασίας.

—Το καλοκαίρι θα πάμε με το υφιστάμενο μοντέλο μέτρων;

—Πιστεύω ότι θα έχουμε ένα καλοκαίρι χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Εάν δεν εμφανιστούν νέες παραλλαγές της μετάλλαξης «Ομικρον», τότε θα συνεχίσουμε με το υφιστάμενο μοντέλο μέτρων.

—Υπάρχει περίπτωση από τα μέτρα που έχουν μείνει, κάποια να αρθούν ή θα αφήσουμε να περάσει το καλοκαίρι και να δούμε τι γίνεται;

—Αξιολογούμε την κατάσταση καθημερινά και παρακολουθούμε τον αριθμό των κρουσμάτων και των νοσηλευτών. Σε περίπτωση που δεν έχουμε νέα μετάλλαξη του ιού, θεωρώ ότι δεν θα χρειαστεί να επιβληθούν οποιαδήποτε επιπρόσθετα μέτρα και θα προχωρήσουμε με αυτό το μοντέλο μέχρι τον Σεπτέμβριο.

“

Πιστεύω ότι θα έχουμε ένα καλοκαίρι χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Εάν δεν εμφανιστούν νέες παραλλαγές της μετάλλαξης «Ομικρον», τότε θα συνεχίσουμε με το υφιστάμενο μοντέλο μέτρων.

“

Το πιο σημαντικό είναι να δούμε σε ποια κατάσταση θα βρίσκονται τα κρατικά νοσηλευτήρια σε σχέση με τον αριθμό των νοσηλευτών από COVID-19.

—Η περίπτωση κάποια μέτρα 'αρθούν δεν υπάρχει;

—Αρχικά θα πρέπει να τεθούν σε ισχύ οι νέες αποφάσεις από τις 15 Μαΐου, να καταγραφεί η επιδημιολογική εικόνα των επόμενων εβδομάδων και στη συνέχεια θα αποφασιστεί οποιαδήποτε περαιτέρω άρση περιοριστικών μέτρων.

—Μπορούμε να πούμε ότι το φετινό καλοκαίρι θα είναι σχεδόν παρόμοιο με αυτό πριν από την πανδημία;

—Σωστά, αυτή είναι η κατάσταση που έχουμε τη συγκεκριμένη στιγμή.

—Οι μάσκες θα φύγουν και αν ναι πότε;

—Τη συγκεκριμένη στιγμή έχουμε μάσκες μόνο στους εσωτερικούς χώρους και από 15 Μαΐου το μέτρο αναστέλλεται μόνο για τα παιδιά κάτω των 12 ετών. Θεωρώ πως η μάσκα είναι ένα σχετικά ήπιο μέτρο, που καλό είναι να παραμείνει για ακόμη λίγο διάστημα και να αξιολογήσουμε την κατάσταση τον επόμενο μήνα.

—Με τα δεδομένα που έχουμε σήμερα και το πώς κινούμαστε, όχι μόνο εμείς αλλά και η υπόλοιπη Ευρώπη, μπορούμε να υπολογίσουμε πότε η πανδημία έχει γίνει ενδημία;

—Αυτό δεν μπορούμε να το πούμε με βεβαιότητα. Θα το ακούσουμε μόνο από τους ειδικούς και από

Μέχρι τον ερχόμενο Σεπτέμβριο δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί το υφιστάμενο πλαίσιο μέτρων που ισχύουν κατά της πανδημίας, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα.

τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Μην ξεχνάμε πως ο ιός είναι απρόβλεπτος.

—Οι επιστήμονες έχουν εντοπίσει δυο νέες παραλλαγές της «Ομικρον». Σας φοβίζει μια νέα έξαρση της πανδημίας και λόγω τουρισμού, μέσα στο καλοκαίρι;

—Μας προβληματίζει. Ωστόσο, οι εξάρσεις της πανδημίας εμφανίζονται συνήθως μετά την καλοκαιρινή περίοδο. Το θετικό είναι ότι από τις αυξημένες αφίξεις των τελευταίων δύο μηνών δεν καταγράφηκε αύξηση στον αριθμό των κρουσμάτων. Άρα, οποιαδήποτε επιπρόσθετη αύξηση στον αριθμό των τουριστών, θεωρώ ότι δεν θα αυξήσει τον αριθμό των κρουσμάτων. Ως υπουργός Υγείας παρακολουθούμε συνεχώς τα δεδομένα.

—Στο υποθετικό σενάριο που υπάρχει μια αύξηση θα κινηθείτε με επαναφορά κάποιων μέτρων;

—Η εκάστοτε επιδημιολογική κατάσταση της χώρας κρίνει τις αποφάσεις. Το πιο σημαντικό είναι να δούμε σε ποια κατάσταση θα βρίσκονται τα κρατικά νοσηλευτήρια σε σχέση με τον αριθμό των νοσηλευτών από COVID-19. Αυτός θα είναι ο δείκτης που θα σημάδωνει κινδύνους. Τη συγκεκριμένη στιγμή έχουμε μείωση στις εισαγωγές στα κρατικά νοσηλευτήρια.

—Υποστηρίζεται πως το μεγάλο

στοίχημα είναι μετά το πέρας της καλοκαιρινής περιόδου όπου εκφράζονται ανησυχίες για μια νέα έξαρση της πανδημίας, λόγω των χαλαρώσεων. Εμείς πώς αντιμετωπίζουμε ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

—Εάν παρατηρηθεί αύξηση στα κρούσματα, ως πρώτο βήμα θα εισηγηθούμε σε κάποιους χώρους, στοχευμένα, να γίνουνται δειγματοληπτικοί έλεγχοι από τις κινητές μονάδες του υπουργείου Υγείας, ώστε να έχουμε επαρκή ένδειξη της επιδημιολογικής εικόνας. Σε κάθε περίπτωση υπάρχει πλέον η εμπειρία, τα όπλα και το σχέδιο αντιμετώπισης της οποίας εξέλθεις της πανδημίας.

—Εάν μετά το καλοκαίρι δεν υπάρξει νέα έξαρση της πανδημίας, ο ιός θα αντιμετωπίζεται όπως οι χρόνιες ιώσεις;

—Νομίζω, αν δεν είναι φέτος, θα είναι τον επόμενο χρόνο που θα αντιμετωπίζουμε τον COVID-19 όπως τον ιό της γρίπης. Είναι για αυτό που υπάρχει συνεχής επικοινωνία και ενημέρωση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο να ληφθούν οι σωστές αποφάσεις στον σωστό χρόνο.

—Η πανδημία, όπως τη γνωρίζουμε και ό,τι τη συνόδευσε, τελειώσει ή εκ των πραγμάτων πάμε σε μια διαφορετική φιλοσοφία αντιμετώπισής της;

—Πάμε σε μια διαφορετική φιλοσοφία. Πρέπει πλέον να μάθουμε να ζούμε με τον κορωνοϊό, χωρίς τη λήψη περιοριστικών μέτρων, αλλά με την τήρηση των αναγκαίων μέτρων ατομικής προστασίας για όσο διάστημα χρειαστεί.

Προαιρετική η 4η δόση —Τέταρτη δόση εμβολίου στο γενικό πληθυσμό υπάρχει τέτοιο ενδεχόμενο;

—Για άτομα άνω των 60 ετών είναι προαιρετική η χορήγηση της ενισχυτικής/4ης δόσης εμβολίου. Αυτή τη στιγμή η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι εμβολιασμός των ατόμων άνω των 60 ετών. Εμείς έχουμε υιοθετήσει τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που ήρθε μετά από εισήγηση της Επιτροπής Υγείας Στέλλας Κυριακίδου. Εάν αλλάξουν τα δεδομένα από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων ή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα το μελετήσουμε, σε συνεννόηση πάντοτε με τη Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή Εμβολιασμών του Υπουργείου Υγείας.

—Στην περίπτωση που δεν υπάρξει αυτό που ονομάζουμε τέταρτη δόση τι θα γίνει με όσους έχουν εμβολιασθεί με την τρίτη δόση και έχει παρέλθει η χρονική περίοδος προστασίας του εμβολίου;

—Τη συγκεκριμένη στιγμή ένας σημαντικός αριθμός αποφασίζει να εμβολιαστεί με την τέταρτη δόση. Καταγράφονται περίπου 1.000 εμβολιασμοί ημερησίως. Εάν θα πρέπει να διαφοροποιηθεί το πρόγραμμα ή να ενταχθούν και άλλες ομάδες πληθυσμού, είναι κάτι που θα εξεταστεί από τη Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή Εμβολιασμών.

—Αν ήσασταν υπουργός Υγείας από την αρχή της πανδημίας θα κάνατε κάτι διαφορετικό στην διαχείρισή της;

—Δεν μπορώ να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση. Θεωρώ ότι ο προκάτοχος μου, ο Κωνσταντίνος Ιωάννου, έκανε εξαιρετικά δουλειά και σίγουρα κανείς δεν μπορεί να ασκεί κριτική από τη στιγμή που είχαμε να κάνουμε με μία πρωτόγνωρη κατάσταση.

—Σας απασχόλησε, όταν αναλάβατε, ότι είχε βάλει ψηλά τον πήχη;

—Με ικανοποίησε που ο πήχης ήταν εξ αρχής πολύ ψηλά. Ο πήχης στον τομέα της υγείας πρέπει να είναι πάντα ψηλά. Για αυτό, από την πρώτη στιγμή που ανέλαβα είμαι δίπλα στους πολίτες, προσπαθώντας να δώσω λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς. Αυτό θα συνεχίσω να πράττω και στο τέλος θα κρίθω.

—Από την πανδημία ως παρακαταθήκη τι μένει για το σύστημα υγείας αλλά και για τα νοσοκομεία του ΟΚΥΠΥ;

—Κατά την περίοδο της πανδημίας έγινε πιο ισχυρό. Ενισχύθηκαν το δυναμικό και οι υποδομές των νοσοκομείων μας. Ενδεικτικά σας αναφέρω πως οι κλίνες των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας έχουν αυξηθεί γύρω στις 50. Ένας πολύ σημαντικός αριθμός που θα παραμείνει στο σύστημα υγείας, όπως επίσης και ο εξοπλισμός που έχουμε εξασφαλίσει και αφορά σε αναπνευστήρες τελευταίας τεχνολογίας. Αναμφισβήτητο το σύστημα υγείας δοκιμάστηκε και άντεξε στην πρωτόγνωρη πίεση που δέχτηκε παρέχοντας ποιοτικές υπηρεσίες στους ασθενείς. Όπως όλοι γνωρίζετε, οι δείκτες θνησιμότητας είναι από τους καλύτερους που έχει η χώρα μας στην Ευρώπη. Το άλλο που θέλω να τονίσω είναι η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων στον χώρο της υγείας, όπως του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου, του Παγκύπριου Φαρμακευτικού Συλλόγου και τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια. Υπάρχει μια συλλογική προσπάθεια απ' όλη τη χώρα και γι' αυτό είχαμε αυτά τα καλά αποτελέσματα ως προς τη διαχείριση της πανδημίας. Θέλω να ευχαριστήσω εκ νέου όλους τους επαγγελματίες υγείας, τους ήρωες της πρώτης γραμμής που συνεχίζουν το δύσκολο αγώνα.

Η οικονομική λειτουργία του ΓεΣΥ είναι εξασφαλισμένη

—Να πάμε στο ΓεΣΥ. Λαμβάνοντας υπόψη και τις τελευταίες ανησυχίες που εκφράστηκαν, είστε πεπεισμένος πως τα οικονομικά βγαίνουν για τη λειτουργία του;

—Η ενημέρωση που έχω από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας είναι πως δεν υπάρχει το παραμικρό πρόβλημα. Αυτή είναι η ενημέρωση που έχω κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Η λειτουργία του ΓεΣΥ είναι εξασφαλισμένη.

—Υπάρχει ενδεχόμενο από τις επαφές που κάνατε στο μέλλον να προκύψει αναπροσαρμογή των ποσοστών εισφορών;

—Τη συγκεκριμένη στιγμή δεν συζητείται τέτοιο σενάριο.

—Ποιο είναι το θέμα εκείνο που χρίζεται άμεσας αντιμετώπισης σε ό,τι αφορά το Γενικό Σύστημα Υγείας;

—Η εξασφάλιση της ορθολογικής χρήσης του Συστήματος χωρίς καταχρήσεις. Η εκμετάλλευση και οι καταχρήσεις δεν πλήττουν το

Σύστημα, αλλά τους ίδιους τους δικαιούχους και παρόχους. Αναμένουμε ότι μέσα από τη στρατηγική του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας θα παταχθεί το συγκεκριμένο φαινόμενο. Την ίδια ώρα στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ενημέρωσης, θα πρέπει να δημιουργηθεί σωστή κουλτούρα για την ορθή χρήση του Συστήματος. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι το ΓεΣΥ είναι δικό μας και πρέπει να το προστατεύσουμε. Αποτελεί τη μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση και είναι μια μεταρρύθμιση που ήταν απαίτηση της κοινωνίας για πολλές δεκαετίες και με την πολιτική βούληση του Προέδρου της Δημοκρατίας έγινε πραγματικότητα και εξυπηρετεί χιλιάδες πολίτες ανά ημέρα. Θα πρέπει ακόμα να υπάρξει καλύτερη οργάνωση όσον αφορά τον οργανισμό, ώστε να αναπτυχθεί καλύτερα η τεχνολογία.

—Μετά από τέσσερα χρόνια θεωρείτε ότι με το Γενικό Σύστημα

“

Πρέπει να αντιληφθούμε ότι το ΓεΣΥ είναι δικό μας και πρέπει να το προστατεύσουμε. Αποτελεί τη μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση και είναι μια μεταρρύθμιση που ήταν απαίτηση της κοινωνίας.

Υγείας οι υπηρεσίες υγείας είναι καλύτερες από πριν;

—Ναι, χωρίς καμία αμφιβολία. Πιστεύω πως οι πολίτες έχουν αγκαλιάσει το ΓεΣΥ, ο κόσμος με τον οποίο μιλώ καθημερινά είναι ενθουσιασμένος με το ΓεΣΥ και ζη-

τάει να το προστατεύσουμε ως κόρη οφθαλμού.

—Στο κομμάτι υπηρεσίες υγείας πώς γίνεται μέχρι σήμερα να υπάρχει κενό στις πρώτες βοήθειες που αφορούν παιδιά;

—Είμαστε πράγματι από τις λίγες χώρες στην Ε.Ε. που δεν έχουμε πρώτες βοήθειες αποκλειστικά για παιδιά. Ωστόσο, το πρόβλημα οδεύει προς την οριστική λύση του. Ήδη λήφθηκε μια απόφαση δημιουργίας προσωρινών πρώτων βοηθειών αποκλειστικά για παιδιά στο Μακάριο Νοσοκομείο και λέω προσωρινά, γιατί περιλαμβάνεται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας η δημιουργία υπερσύγχρονου Νοσοκομείου Παιδών.

—Τι θα κάνατε προκειμένου να καλυφθούν τα κενά που υπάρχουν με τους προσωπικούς ιατρούς κατά τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες;

—Αυτή τη στιγμή που κάποιος δεν βρει τον προσωπικό του γιατρό πηγαίνει στις Πρώτες Βοήθειες, με

αποτέλεσμα να δημιουργείται συνωστισμός και να μην εξυπηρετούνται κατάλληλα οι πολίτες. Βάσει της νομοθεσίας του ΓεΣΥ, προβλέπεται η δημιουργία εφημερευόντων ιατρικών. Δηλαδή, στη Λευκωσία θα υπάρχουν δύο ιατρεία εφημερευόντων που θα στεγάζονται στο Κέντρο Υγείας Έγκωμης και στο Κέντρο Υγείας Λασιών. Στη Λεμεσό ακόμα δύο εφημερευόντα ιατρεία, ένα στην Πάφο, ένα στη Λάρνακα και εκεί θα αποτείνονται οι ασθενείς τα Σαββατοκύριακα και τα βράδια που δεν θα υπάρχει προσωπικός ιατρός. Θα στελεκώνονται με εφημερευόντες ιατρούς και έτσι θα εξυπηρετούνται τα μη επείγοντα περιστατικά. Με αυτόν τον τρόπο θα αποσυμφορηθούν τα Τμήματα Επείγοντων Περιστατικών των δημοσίων νοσηλευτηρίων.

—Πώς γίνεται η Κύπρος να μην έχει μέχρι σήμερα Κέντρο Λοιμώξεων;

—Η απουσία ενός Κέντρου Λοιμώξεων είναι ένα πρόβλημα που

αναδείχθηκε ιδιαίτερα λόγω της πανδημίας. Ως υπουργός Υγείας υποβάλαμε πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για τη δημιουργία Κέντρου Λοιμώξεων. Ήδη υπογράψαμε μνημόνιο συναντίληψης με τον ΕΟΔΥ στην Ελλάδα για ανταλλαγή εμπειρογνώμοστών σε θέματα επιτήρησης και ελέγχου λοιμωδών νοσημάτων, με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα μικροβιακής ανθεκτικότητας και νοσοκομειακών λοιμώξεων. Αλλά δεν μείνανε μόνο στη συμφωνία με τον ΕΟΔΥ. Οι αρμόδιοι λειτουργοί του υπουργείου Υγείας θεωρούν ως κέντρο-πρότυπο το Κέντρο Λοιμώξεων της Ιταλίας, η οποία αναγνωρίζεται διαχρονικά ως χώρα υψηλότερου επιπέδου σε θέματα επιδημιολογικής επιτήρησης των λοιμωδών νοσημάτων. Γι' αυτόν τον λόγο συναντήσαμε με τον Ιταλό μεθολόγο μου την προηγούμενη εβδομάδα και αναμένεται σύντομα να υπογράψουμε μνημόνιο συναντίληψης και να αρχίσει η συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών μας.

Μόνο εγώ δεν ανέβηκα κομματική σκάλα

Στόχος μου το 2023 να προτάξω την αλήθεια απέναντι στον λαϊκισμό, λέει στην «Κ» ο τέως πρύτανης Κωνσταντίνος Χριστοφίδης

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Είμαι ο μόνος υποψήφιος που δεν ανέβηκα καμία κομματική σκάλα. Επιδιώκω την εκλογή μου όχι με όπλο την κολακεία και το λαϊκισμό, αλλά την αλήθεια, ακόμη κι αν αυτή είναι οδυνηρή. Άλλωστε δεν μπορούν να γίνουν ριζικές αλλαγές σε ένα κράτος με παλιά υλικά. Προσωπικά, δεν με ενδιαφέρει η αναπαλαίωση. Παθιάζομαι με τη δημιουργία, λέει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές του κινήματος «Νέο Κύμα | Volt Cyprus – Η Άλλη Κύπρος» Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, ξεκαθαρίζοντας ότι τα προγράμματα διακυβέρνησης δεν είναι αλγόριθμοι, ούτε απλές συνταγές εκτέλεσης. Απαντά αν ο κόσμος της Κύπρου είναι έτοιμος να δεχτεί την αλλαγή και γιατί να επιλέξει τη δική του υποψηφιότητα.

–Γιατί εξαγγείλατε νωρίτερα από τις 29 Μαΐου οπότε και θα γίνει η επίσημη παρουσίαση της υποψηφιότητάς σας;

–Θεώρησα ότι πηγαινοντας προς αυτό το Συνέδριο της 29ης Μαΐου, στο Παλλάς, θα ήταν σωστό να προδιαθέσουμε τον κόσμο για το τι πάμε να κάνουμε και τη βάση στην οποία θα συζητήσουμε το πρόγραμμα και τις θέσεις μας.

–Τι να αναμένουμε στην επίσημη πρώτη;

–Θα παρουσιαστεί το όραμα και η πρότασή μας για την «Άλλη Κύπρος», ενώ θα ανακοινωθεί και επίσημα η υποψηφιότητά μου για τις Προεδρικές του 2023. Θα παρουσιάσουμε στους πολίτες τα κύρια σημεία των προτάσεών μας, περιλαμβανομένων των σημαντικών μεταρρυθμίσεων που προτείνουμε. Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα διακυβέρνησης βασισμένο στην κοινή λογική και την επιστημονική τεκμηρίωση, για τη διαμόρφωση του οποίου εργάστηκαν οι καλύτεροι στον κάθε τομέα.

–Είναι ωστόσο υλοποιήσιμο;

–Βεβαίως είναι. Όλα όσα προτείνουμε είναι εφικτά, πρόκειται να αλλάξουν τη χώρα, να φέρουν ανάπτυξη και να αυξήσουν το εθνικό εισόδημα. Έχουμε λάβει υπόψη τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας, ωστόσο δεν επαναλαμβάνονται παλιές πρακτικές. Καλούμε τον κάθε Κύπριο πολίτη να μελετήσει προσεκτικά και είμαστε ανοικτοί για σχόλια και εισηγήσεις.

–Ποιος είναι ο βασικός πυλώνας του προγράμματος;

–Να επιβιώσει και να αναπτυχθεί

ο τόπος μας. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να αλλάξουν πολλά και να γίνουν ριζικές αλλαγές σε όλους τους τομείς. Αλλά επειδή τα προγράμματα διακυβέρνησης δεν είναι αλγόριθμοι, ούτε απλές συνταγές εκτέλεσης, πρέπει να υλοποιούνται από αυτούς που τα συνέλαβαν και των οποίων το πνεύμα και τον χαρακτήρα εκφράζουν καλύτερα. Δεν γίνονται αλλαγές με παλιά υλικά. Προσωπικά, δεν με ενδιαφέρει η αναπαλαίωση. Παθιάζομαι με τη δημιουργία.

–Αντιλαμβάνεστε ότι ένα από τα καυτά ζητήματα που απασχολούν τους πολίτες είναι η οικονομία.

–Βεβαίως. Γι' αυτό και δίνουμε βαρύτητα στην οικονομία. Θεωρώ ότι το πρόγραμμά μας θα δώσει ώθηση στη χώρα, ευκαιρίες να επιστρέψουν χιλιάδες άνθρωποι στον τόπο τους και να εργασθούν αξιοπρεπώς, όχι με μισθούς των 600 ευρώ. Ο καινούργιος κόσμος που

“

«Όλα όσα προτείνουμε είναι εφικτά. Πρόκειται να αλλάξουν τη χώρα, να φέρουν ανάπτυξη και να αυξήσουν το εθνικό εισόδημα».

γεννιέται βασίζεται στην καινοτομία, την τεχνολογία, και την ανάπτυξη. Στο πρόγραμμά μας περιλαμβάνονται πολλές καινοτόμες προτάσεις για μια συνολική μεταρρύθμιση της οικονομίας του τόπου.

–Και όσον αφορά την παιδεία;

–Το δημόσιο σχολείο που είναι η ατμομηχανή της εκπαίδευσης και πρέπει να αλλάξει συθέμελα. Υπάρχουν πολλά προβλήματα για τα οποία δεν ευθύνονται οι εκπαιδευτικοί αλλά η συντεχνιακή ιδιότητα των συνδικαλιστών. Παράλληλα υπάρχει και η ατομία, η αναποφασιστικότητα και η έλλειψη φαντασίας του υπουργείου Παιδείας που το ενδιαφέρει μόνο να τα έχει καλά με όλους. Να συντηρεί το τέλος και να μην κάνει πολιτικούς εκθροούς χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι το δημόσιο σχολείο είναι ο θεσμός που προάγει την κοινωνική κινητικότητα. Μ' ενδιαφέρει, γιατί δεν είναι όλα τα παιδιά που έχουν την οικονομική ευχέρεια να φοιτήσουν όπου επιθυμούν. Ωστόσο, όλα τα

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι αυτό που ο μεγάλος λογοτέχνης Ρόμπερτ Μούζιλ ονόμασε «Ο άνθρωπος χωρίς ιδιότητες». Δεν συγκρούστηκε ποτέ με κανέναν και για τίποτα. Ήταν το πολιτικό ψυχοπαίδι του Νίκου Αναστασιάδη.

παιδιά δικαιούνται ίσες ευκαιρίες.

–Ανοίγετε μέτωπο με τις οργανώσεις των εκπαιδευτικών και είναι –ξέρετε– μια τεράστια δεξαμενή ψήφων...

–Σέβομαι απολύτως τον συνδικαλισμό. Αυτό που απεχθάνομαι είναι η διαστρωφή του και η υπερπόση με κάθε τρόπο συντεχνιακών κεκτημένων σε βάρος των δημόσιων αγαθών και του κοινού καλού. Ο κοινωνικός συνδικαλισμός πρέπει να χαρακτηρίζεται από απαιτητικό επαγγελματισμό, όχι από στενόμυαλο διεκδικητισμό. Θα πρέπει να προστατεύει τα μέλη του, συνεισφέροντας στο κοινό καλό και όχι να μάχεται στενόμυαλα για τις μάχες του χθες. Άλλωστε, δεν λέω κάτι καινούργιο. Πιστεύω ότι εκφράζω τα όσα λένε οι εκπαιδευτικοί που νοιάζονται για τη δουλειά τους, μοχθούν να μορφώσουν τα παιδιά μας και απογοητεύονται από την επικράτηση της μετριότητας. Τα ίδια ακριβώς λέω και για τη νοσοκομεία μας. Τα δημόσια

αγαθά – υγεία και παιδεία – ανήκουν σε όλους, όχι στις συντεχνίες. Είμαι αποφασισμένος να μιλήσω γλώσσα της αλήθειας. Δεν θα κάνω μικρολογιστική ψήφων. Επιδιώκω την εκλογή μου όχι με όπλο την κολακεία και το λαϊκισμό, αλλά την αλήθεια, ακόμη κι αν αυτή είναι οδυνηρή.

–Μήπως αφήσατε το δημόσιο πανεπιστήμιο και τους ακαδημαϊκούς έξω από την κριτική σας;

–Κάθε άλλο. Και το δημόσιο πανεπιστήμιο πρέπει να κάνει μεγάλες τομές. Το νομοθετικό του πλαίσιο είναι ξεπερασμένο. Τα δημόσια πανεπιστήμια πρέπει να έχουν περισσότερη ελευθερία και, φυσικά, τη δέουσα λογοδοσία. Να αναβαθμίσουν διαρκώς τις σπουδές τους, να αξιολογούν το έργο τους, να συγκρίνουν τον εαυτό τους με τους διεθνώς καλύτερους. Το χρώσταμε στα παιδιά μας. Αυτή η γενιά είναι καλύτερη από τη δική μας. Αγαπούν τον τόπο τους. Είναι όμως παιδιά

που τα έχουμε βάλει σε κουτιά. Πρέπει να τους δώσουμε τα εφόδια να ανταγωνιστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

–Η επίλυση του Κυπριακού είναι στις προτεραιότητές σας;

–Φυσικά. Σας θυμίζω ότι είμαι πρόσφυγας, θέλω να επιστρέψω στον τόπο μου. Στις προτάσεις μας περιέχεται ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που δημιουργεί προοπτικές πραγματικής επανένωσης, με περισσότερη εμπλοκή της Ευρώπης. Όταν αναρτήσαμε την ολοκληρωμένη μελέτη μας πρόταση, έλαβα τηλεφωνήματα από πρόβους που ήθελαν να τη συζητήσουμε, καθότι δημιουργεί ελπίδες. Είμαι ο μόνος υποψήφιος που κατάγεται από την άλλη πλευρά του Πενταδακτύλου και είναι τιμή μου να γίνω η φωνή όλων όσοι βιώνουν την προσφυγιά.

–Διαφωνείτε με τις προσφυγές στην Επιτροπή Αποζημιώσεων;

–Ο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να διεκδικήσει. Κακίζω όμως την

προσπάθεια όλων αυτών των δικηγόρων να σπρώξουν κόσμο προς αυτή την κατεύθυνση και να τους εκμεταλλευτούν οικονομικά.

–Σε αυτούς περιλαμβάνεται και ο Αχιλλέας Δημητριάδης;

–Δεν επιθυμώ να σχολιάσω.

–Γιατί Νέο Κύμα;

–Η δεκαετία του 1960 –τα περίφημα 60s– ήταν η δεκαετία με το μουσικό κίνημα «Νέο Κύμα» στην Ελλάδα, το κινηματογραφικό κίνημα στη Γαλλία, κίνημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ΗΠΑ, κ.λπ. Εκείνη την εποχή οι παππούδες και οι γονείς μας πήραν ένα σύνταγμα δοτό και γεννήθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία. Κατάφεραν αρκετά, αλλά δεν κατάφεραν να δημιουργήσουν μια σύγχρονη, αξιοκρατική κι έντιμη κοινή κυπριακή Πολιτεία. Θέλουμε να πάρουμε ξανά το νήμα της ιστορίας από το 1960 και να φτιάξουμε αυτό που δεν κατάφεραν οι γονείς μας.

“

«Τα κόμματα είναι μηχανισμοί εξουσίας και έχουν μάθει να συλλαβίσουν. Εγώ δεν θέλω να προσχωρήσω σε αυτή τη νοοτροπία».

–Επιδιώξετε να συναντηθείτε με κόμματα;

–Όχι, είμαι ο μόνος υποψήφιος που δεν ανέβηκα καμία κομματική σκάλα. Η δική μου υποψηφιότητα φαίνεται και είναι ανεξάρτητη. Το να το παίζεις «ανεξάρτητος», αφότου τα κόμματα σου εκλείσαν τις πόρτες, είναι τζάμπα μαγκιά. Άλλωστε, για ριζοσπαστική αλήθεια που θέλω να μιλήσω, κανένα κόμμα δεν την ασπάζεται, έστω κι αν την παπαγαλίζουν. Τα κόμματα είναι μηχανισμοί εξουσίας και έχουν μάθει να συναλλάσσονται. Εγώ δεν θέλω να προσχωρήσω σε αυτή τη νοοτροπία.

–Αν δεν προκριθείτε στο δεύτερο γύρο ποιος υποψήφιος θα επιλέξετε;

–Το 52% των πολιτών δεν εκπροσωπούνται σήμερα στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Όλοι αυτοί στις εκλογές του 2023 μπορούν να κάνουν τη διαφορά. Μπορούν να γράψουν την ιστορία διαφορετικά. Θα εκπλαγείτε!

Ο κ. Χριστοδουλίδης ήταν το πολιτικό ψυχοπαίδι του Αναστασιάδη

–Για την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη και τα υψηλά ποσοστά που λαμβάνει στις δημοσκοπήσεις τι έχετε να πείτε;

–Μην συγχαίτε τη μιντιακή αποδοχή του με την πολιτική συγκρότηση και ακτινοβολία. Ο κ. Χριστοδουλίδης ήταν το πολιτικό ψυχοπαίδι του Νίκου Αναστασιάδη, του προέδρου που επανειλημμένα εξετέλεσε τη χώρα. Ο κ. Χριστοδουλίδης είναι αυτό που ο μεγάλος λογοτέχνης Ρόμπερτ Μούζιλ ονόμασε «Ο άν-

θρωπος χωρίς ιδιότητες». Δεν συγκρούστηκε ποτέ με κανέναν και για τίποτα. Επί παρουσίας του στο Υπουργικό Συμβούλιο πέρασαν χιλιάδες διαβατήρια, αρκετά από αυτά παράνομα, αλλά ουδέποτε αντέδρασε. Συμμετείχε σε κορυφαία θέση σε μια κυβέρνηση που εξέθρεψε τη φασουλότητα, την αναξιοκρατία, και τη διαφθορά. Στην εξαγγελία του στήριξε πλήρως τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη. Δύσκολο να το παραβλέψουν αυτό οι πολίτες.

–Πώς κρίνετε την απόφαση του ΑΚΕΛ να στηρίξει Μαυρογιάννη;

–Ήταν μία κομματική απόφαση της οποίας δεν μπορώ να γνωρίζω τα παρασκήνια. Φυσικά δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι ο κ. Μαυρογιάννης ήταν μέλος της διαπραγματευτικής μας ομάδας, της οποίας τα αποτελέσματα είναι κάθε άλλο παρά αξιοζήλευτα.

–Και η υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου;

–Αναμενόμενη. Μην περιμένετε εκπλήξεις από τα κόμματα του κατεστημένου. Επαναλαμβάνω, με παλιά υλικά, δεν μπορεί να δημιουργηθεί κάτι καινούργιο.

–Γιατί να επιλέξει κάποιος τη δική σας υποψηφιότητα;

–Γιατί είναι έντιμη και ειλικρινής, γιατί το πρόγραμμά μου είναι ριζοσπαστικό, γιατί εκφέρω ένα διαφορετικό όραμα για τον τόπο, γιατί έχω αποδείξει ότι μπορώ να κιν-

τοποιήσω και να διοικήσω, γιατί δεν ζω από την πολιτική, γιατί δεν συναλλάσσομαι αλλά διακινδυνεύω.

–Ο κόσμος της Κύπρου είναι έτοιμος να δεχτεί την αλλαγή;

–Πανέτοιμος. Ο κόσμος έχει κουραστεί με τη διαφθορά, την αναξιοκρατία, το πελατειακό κράτος και τον διεθνή διασυρμό της χώρας. Αν δεν τολμήσουμε τώρα, τότε ποτέ. Ζητώ από τους συμπολίτες μου να συγκρίνουν προγράμματα

και χαρακτήρες. Να αποφασίσουν όχι με κομματικό κριτήριο, ούτε το προσωπικό συμφέρον, αλλά με κριτήριο το κοινό καλό. Τι θα τους έκανε περήφανους και σε τι είδους χώρα θα ήθελαν να ζουν τα παιδιά τους. Δεν υπόσχομαι μια εύκολη ζωή αλλά μια Πολιτεία που θα βγάξει τον καλύτερο εαυτό μας. Θέλω να γίνω ο καταλύτης μιας τέτοιας αλλαγής. Ο καθένας μόνος του είναι μια σταγόνα, αλλά όλοι μαζί είμαστε ένας ωκεανός.

ALPINE F1® TEAM RECOMMENDS CASTROL EDGE

IT'S MORE THAN JUST OIL. IT'S LIQUID ENGINEERING.

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Κόϊμακί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistriass.com, T. 22348600

Ο προεκλογικός αν μη τι άλλο θα έχει ενδιαφέρον

Οι παρεμβάσεις

«Φίλε Αβέρωφ, θέλω να ξέρεις ότι αυτούς δεν θα τους αφήσουμε να παίξουν παιχνίδια στην Κύπρο, στην προεδρική εκλογή της Κύπρου. Η Κύπρος θα μείνει ευρωπαϊκή και δυτική και εσύ θα είσαι ο φορέας αυτής της μεγάλης προσπάθειας και εμείς θα είμαστε δίπλα σου», έλεγε στο 14ο Συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Μαργαρίτης Σχοινάς απευθυνόμενος προς τον συναγερμικό πρόεδρο. «Αυτοί», τους οποίους δεν θα αφήσει ο κ. Σχοινάς «να παίξουν παιχνίδια στην Κύπρο» είναι η Ρωσία, σε περίπτωση που κάποιοι δεν το αντιλήφθηκαν. Ποιοι όμως είναι οι εκλεκτοί της σύμφωνα με τον κ. Σχοινά, ποιο άλογο είναι το εκλεκτό τους για την κούρσα των εκλογών που δεν θα το αφήσουν να εκλεγεί; Προφανώς ο Νίκος Χριστοδουλίδης, καθώς όπως διαρρέεται στους διαδρόμους των Βρυξελλών, ο τέως υπουργός Εξωτερικών έχει άριστες σχέσεις με το Κρεμλίνο και αυτό τον καθιστά δούρειο ίππο της Μόσχας στην Ε.Ε. Τώρα, αν αυτό το αφήγημα ξεκίνησε από τις Βρυξέλλες ή από τους διαδρόμους της Πινδάρου για να πληγεί, είναι ακόμη θολό. Το βέβαιο είναι πως η δήλωση αυτή προκάλεσε τη δυσφορία του στενού περιγυρού του τέως υπουργού Εξωτερικών. Σημείωσαν μάλιστα πως αν έκανε ξεκάθαρη αναφορά στον κ. Χριστοδουλίδη θα ζητούσαν την παραίτησή του από την Κομισιόν. Παραίτηση, δεδομένου ότι παρεμβαίνει απροκάλυπτα στα πολιτικά δρώμενα της Κύπρου.

•••••

Φοβού τους Δαναούς...

Δύο γενεθλίων τους φύλαγε εκεί στο ΔΗΚΟ την εξαγγελία του ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Ούτε να βγάλουν μια ανακοίνωση της προκοπής, για τα 46 χρόνια παρουσίας του κόμματος στη πολιτική ζωή του τόπου, δεν τους επέτρεψε αφού τα βλέμματα όλων έπεσαν στα όσα εξήγγειλε ή καλύτερα στον ΤΡΟΠΟ με τον οποίο τα εξήγγειλε, όπως και στην αυθόρμητη αντίδραση του κοινού που βρέθηκε εκεί. Πάντως, η επικοινωνιολογική ομάδα του συγκεκριμένου υποψήφιου ανέβασε τον πήχη πολύ ψηλά και δεν ξέρω πώς δικαιολογήθηκαν προς τον Αβέρωφ Νεοφύτου αυτοί που σκέφτηκαν να βολτάρει στην πλατεία Ελευθερίας. Ο Νίκος πάντως δεν «πήγε» στα γενέθλια του ΔΗΚΟ με άδεια χέρια. Ξεκαθάρισε πως ούτε θέλει, ούτε πρόκειται να ιδρύσει κόμμα. Βέβαια είπε και το άλλο, ότι «οφείλουμε τον σεβασμό στην αντίθετη άποψη». Βέβαια, σύμφωνα με καταγγελίες, την ώρα που το έλεγε αυτό συνεργάτες του διέγραφαν μη αρεστά σχόλια πολιτών κάτω από την οπτικογραφημένη εξαγγελία του. Αρχίσαμε από τώρα τις ανακολουθίες;

•••••

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης μπήκε πλέον στην αρένα και οι άλλοτε συναγωνιστές του ακονίζουν ήδη τα νύχια τους.

Προς τιμήν του Άντρου

Όσο όμως κι αν στο στρατόπεδο της κυβερνήσας παράταξης συμβαίνουν πράγματα και θαύματα, το ίδιο ισχύει και στο ΑΚΕΛ. Δεν πέρασαν απαρατήρητα τα όσα εκτυλίχθηκαν στην πολύωρη Κεντρική Επιτροπή του κόμματος. Την στιγμή που το θρίλερ ήταν μεταξύ Μαυρογιάννη και Δημητριάδη, η οικογένεια Χριστόφια έθεσε πρόταση να επανέλθει το όνομα του πρώτταν του Πανεπιστημίου Κύπρου, Τάσος Χριστοφίδης. Όπως σημείωσε ο βουλευτής Κερύνειας Χρίστος Χριστόφια, θα μπορούσαν να εξέλθουν της αίθουσας και να τον πάρουν ένα τηλεφώνημα για να επιβεβαιώσουν ότι εξακολουθεί να ενδιαφέρεται. Ένθερμος οπαδός του Πρύτανη ήταν και ο Άντρος Κυπριανού, ο οποίος σύμφωνα με τα πηγαδάκια δεν ήθελε ούτε τον Αχιλλέα Δημητριάδη ούτε τον Ανδρέα Μαυρογιάννη. Προς τιμήν του ωστόσο, ήταν από τα λίγα πρόσωπα που βγήκαν δυναμικά να στηρίζουν την επιλογή Μαυρογιάννη από την επόμενη μέρα. Μιλώντας βεβαίως για τον

Άντρο Κυπριανού, αίσθηση προκάλεσε πως ο ίδιος διαφώνησε στα συλλογικά σώματα με τοποθετήσεις του alter ego του Τουμάζου Τσελεπή. Απάντησε και σε όσους έλεγαν πως ο Αχιλλέας Δημητριάδης συμπλέει πλήρως με την θέση του ΑΚΕΛ στο Κυπριακό. «Μα τώρα σοβαρομολούμε;» αναφώνησε «έχουμε τις ίδιες θέσεις με τον Αχιλλέα στο Κυπριακό» διευκρίνησε δυσφορώντας προς τους παρευρισκόμενους και ο νούν νοζίτω.

•••••

Προεκλογική μετά συζύγων

Μπορεί η προεκλογική των συζύγων, Καδή, Λακκοτρήνη, Καρσερά και Παπαχαράλαμπος να προκάλεσε μείδιμα στους πολιτικούς κύκλους για το γεγονός ότι οι Καδής, Λακκοτρήνης και Παπαχαράλαμπος επέλεξαν με αυτό τον παράδοξο τρόπο να δηλώσουν τη στήριξή τους προς τον τέως υπουργό Εξωτερικών, ωστόσο όπως μαθαίνουμε υπήρξαν έντονες αντιδράσεις

για όλο αυτό από την Πινδάρου. Αυτός που δέχτηκε τη μεγαλύτερη πίεση ήταν ο Κώστας Καδής, τον οποίο έχει εδώ και καιρό στο μάτι ο συναγερμικός πρόεδρος. Η σύζυγός του όπως μαθαίνουμε δεν έκανε πίσω μπροστά στις πιέσεις να μην παρευρευθεί. Ο επόμενος ο οποίος θα δεχτεί σφοδρές πιέσεις από τον ΔΗΣΥ είναι ο δήμαρχος Στροβόλου Ανδρέας Παπαχαράλαμπος, όμως η στήλη μαθαίνει πως έλαβε τις αποφάσεις του.

•••••

Οι απουσίες

Εκτός των τοποθετήσεων, αλλά και του θρίλερ που εκτυλίχθηκε, αίσθηση προκάλεσαν και οι απουσίες από την περιβόητη Κεντρική Επιτροπή. Τρία μέλη του Πολιτικού Γραφείου απείχαν και κατ'επέκταση δεν ψήφισαν. Μεταξύ τους η γ.γ. της ΠΕΟ Σωτηρούλα Χαράλαμπος, η οποία μετέβη στη Ρώμη για να ψηφίσει τον Πάμπη Κυρίτη γ.γ. της Παγκύπριας Συνδικαλιστικής

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Νίκος Αναστασιάδης

Ο Νίκος Αναστασιάδης, ο οποίος μετά από αυτή τη δεκαετία διακυβέρνησής του, θα μείνει στο απυρόβλητο των επικρίσεων, με υποψήφιο τον Πρόεδρο του κόμματός του, τον άλλοτε στενό συνεργάτη του που τον ευγνωμονεί και τον διαπραγματευτή του στο Κυπριακό.

Ομοσπονδίας. Καλούς αγώνες να ευχνησούμε στον κ. Κυρίτη και ελπίζουμε η συνδικαλιστική του δράση εκεί να είναι πιο αποτελεσματική από τη συνδικαλιστική του δράση στην Κύπρο, όμως αλήθεια δεν υπάρχει θέμα προτεραιότητων; Γίνεται η γ.γ. της ΠΕΟ να απουσιάζει από μία τόσο σημαντική συζήτηση που αφορά τον υποψήφιο του κόμματος;

•••••

Ντροπή για τους 11

Τον Φεβρουάριο του 2021, η αστυνομία είχε βγει στους δρόμους με τον θρυλικό Αϊναντα για να αποτρέψει με κάθε τρόπο μία ειρηνική πορεία των «Ως Δαμέ» κατά της διαφθοράς. Τα αποτελέσματα εκείνης της μέρας, είναι σε όλους γνωστά, με αποκορύφωμα τον τραυματισμό της νεαρής Αναστασίας από την αλόγιστη χρήση του Αϊναντα. Αυτό που δεν είναι γνωστό βεβαίως, είναι πως ενώ οι ποινικές ευθύνες των αστυνομικών για τη χρήση του Αϊναντα καθυστέρησαν προκλητικά, οι 11 συλληφθέντες εκείνης της μέρας βρίσκονται αντιμετώπιση με καταγγελίες που αφορούν τα μέτρα κατά της πανδημίας. Η δίκη αυτή είναι μία δική που άπτεται τον ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επειδή η κυβέρνηση βάσει αυτού φαίνεται να συμπεριφέρεται καθαρά εκδικητικά, ελπίζουμε πως η δικαιοσύνη θα σταθεί στο ύψος των περιστάσεων.

Γράφει ο ΙΑΝΟΣ

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Με κοιτάς... σε κοιτώ...

Ομολογώ ότι τέτοιο βίντεο εξαγγελίας υποψηφιότητας δεν είχα ξαναδεί. Όλα στην εντέλεια, όπως κάποτε έβαζαν οι μανάδες μας το σεμνδάκι στην τηλεόραση. Αλφάδι όλα. Το δε κοινό επιλεγμένο μέχρι τριχάς, όλη η κοινωνία μαζεμένη στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Επίσης, όσοι παρευρέθηκαν, όπως έμαθε η στήλη, άφησαν τα κινητά τους στην είσοδο, για τον φόβο των διαρροών. Είπε πολλά ο κ. Χριστοδουλίδης και ευχαριστώ είπε στον κ. Αναστασιάδη (ανάγινξε τον κολιό, σκέφτηκα εγώ συννεφάκι πάνω από τον κ. πρόεδρο, όταν το άκουγε... αλλά μπορεί και όχι... ποιος ξέρει...) και κάποια λάθη παραδέχθηκε (δεν είμαστε και τίποτε θεοί!) και όλα πήγαν κατ'ευχήν. Τώρα τι λέτε εσείς για Βαρώσια που δεν θα ανοίξουν, για τρυπάνια που δεν θα βρεθούν, για ΑΟΖ και άλλα παρόμοια, δεν ξέρω.

Καθρεφτάκι και πρόλαβα

Και εδώ θα έχει ενδιαφέρον ένα ντιμπέτι των τριών μεγάλων διεκδικητών, του κυρίου Νεοφύτου, του ΔΗΣΥ, του κυρίου Χριστοδουλίδη, κυβερνητικού εκπροσώπου και τέως υπουργού Εξωτερικών στις κυβερνήσεις ΔΗΣΥ, και του κ. Μαυρογιάννη, διαπραγματευτή του κ. Αναστασιάδη, της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ (με πολλές άλλες θέσεις διακομματικά προηγούμενως, το δίνω). Θα συζητήσανε για το Μον Πελεράν, το Κραν Μοντάνα, τα Πρακτικά της 30ής Ιουνίου ή της 4ης Ιουλίου και για το τι έγινε και αντί να απαντήσει ο ένας στον άλλο θα σπκώσουν καθρεφτάκι... το θυμάστε; Θα ζήσουμε το Εγώ εν τζάι στο μεγαλείο του. Και σίγουρα αυτό θα γίνεται με όλα τα

Τα θεάτρά μας γεμίζουν ή από εξαγγελίες ή από άγγελους εξαγγελούς...

θέματα. Πάλι θα την πληρώσει ο Χατζηπετρίης, αυτός που φταίει για όλα.

Μπλέξανε οι γραμμές...

Αν κατάλαβε εσείς τι έγινε τελικά στο ΡΙΚ, άλλο τόσο κατάλαβαν και εκείνοι και εμείς και ο κακός καιρός μας. Πρόεδροι και διευθυντές έλεγαν στην Επιτροπή Εσωτερικών ότι δεν υπήρξαν παρεμβά-

σεις, και όλα ήταν κακή συνεννόηση, έτσι απλά. Πάντως, απ'όσα άκουσα και διάβασα από την Επιτροπή Εσωτερικών το συμπέρασμα που έβγαλα είναι ότι άλλοι γενούν οι κότες κι αλλού τα κακαρίσματα. Και όλα αυτά για μία δήλωση ενός βουλευτή, σκεφτείτε να ήταν και τίποτα άλλο. Όπως και να έχει, όπως λέει και η ρήση, η γυναίκα του Καίσαρα δεν αρκεί να είναι τίμια, πρέπει και να φαίνεται και μάλλον στο Ίδρυμα δεν το έχουν πολυκαταλάβει.

Άλλωστε, πέφτουν τα προβλεπόμενα από το κράτος. Τι άλλη χρειαζόμαστε;

Η Ιταλία δεν μας θέλει φέτος **Και μέσα** σε όλα αυτά δεν πέρασε η Κύπρος στον Τελικό της Ευροβίσιον και στεναχωρήθηκαν πολλοί και πήραν φωτιά τα social media, και οι τηλεοπτικές εκπομπές και τα ραδιόφωνα... Τελικά δεν μας

θέλει με τίποτε η Ιταλία φέτος. Ούτε στην Μπιενάλε της Βενετίας πήγαμε, ούτε στον Τελικό του Τορίνο... Βέβαια, για την Μπιενάλε δεν ενδιαφέρθηκαν τα μέσα, δεν είδα καμία εκπομπή, τηλεοπτική ή ραδιοφωνική, στην οποία να θίγεται το θέμα... Σιγά τα ωά, θα μου πείτε, τέχνες είναι αυτές εκεί; Κι ως πληρώνουμε φως, νερό, τηλέφωνο (που λέει ο λόγος) και νοίκι για τον χώρο στην πόλη των Δόγηδων. Μόνο στον Πάμπη Κυρίτη φέρονται σωστά ο τόπος, αφού στη Ρώμη ο τέως γενικός γραμματέας της ΠΕΟ εξελέγη νέος γενικός γραμματέας της Παγκόσμιας Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας. Μπροστάρης ο κ. Κυρίτης.

Το ξένο είναι πιο γλυκό

Και κάτι άλλο που μου έκανε εντύπωση που άπτεται των καλλιτεχνικών είναι η σπουδή με την οποία το φιλοθεάμον κοινό παρευρίσκει στις θεατρικές παραστάσεις των Εξ Ελλάδος θιάσων. Πατεί με πατώσε, που λέει ο λόγος. Βάζουν τα καλά τους και να σου πασαρέλα στους θεατρικούς διαδρόμους, στο α' και β' διάζωμα, ξεπούλημα κανονικό σας λέω. Βέβαια, αυτό που δεν έχω καταλάβει είναι γιατί δεν γίνεται το ίδιο και με τις εγκώριες παραγωγές, του ΘΟΚ, πιλλέ μου. Ευσεβής πόθος ανθρώπου του ΘΟΚ, που με μείγμα χαράς και λύπης με ρώτησε; «Γιατί δεν συμβαίνει συνέχεια αυτό;». Πώς το είχε πει ο Κώστας Προυσής το 1934; «Το τοπικό μας χρώμα το αρνιόμαστε. Το μοντζουρώνουμε το μούτσουνο μας με λογής μογιές, χωρίς να κοιτάμε αν μας παραμορφώνουν. Φτάνει μονάχα πού έρχονται πακεταρισμένες από τας Ευρώπας...»

Καμία μετατόπιση

Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Προφανώς δεν θέλουν να καταλάβουν γιατί ο κόσμος αποστρέφεται πλέον τα κόμματα, παρότι έρευνες που βγαίνουν συνεχώς στην επιφάνεια αναλύουν τις αιτίες αυτής της δυσπιστίας. Οι κομματάρχες και οι εκπρόσωποι τους εξακολουθούν να συμπεριφέρονται λες και δεν τους ενδιαφέρουν αυτές οι έρευνες ή λες και δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν το δημόσιο αίσθημα. Κι αυτό είναι άκρως ανουσιχτικό. Διότι είτε δεν έχουν επαφή με την πραγματική πραγματικότητα όντας εγκλωβισμένοι στις προσωπικές και κομματικές τους ατζέντες, είτε είναι πεπεισμένοι πως είναι ο κόσμος που έχει λοξοδρομήσει και όχι οι ίδιοι. Και στις δύο περιπτώσεις το αποτέλεσμα παραμένει το ίδιο.

Παραμένουν ανεπαρκείς να συναισθανθούν το δημόσιο αίσθημα. Και η αλήθεια είναι πως ένας πολιτικός, ο οποίος δεν μπορεί να αναγνώσει το δημόσιο αίσθημα ακόμα κι αν είναι έξυπνος ή διαθέτει προσόντα και θέσεις και όραμα, στερείται κάτι που είναι πρωταρχικής σημασίας και δη τρεις μέρες μας. Την επαφή με την πραγματική πραγματικότητα και όχι την πραγματικότητα κεκλεισμένων των θυρών. Το χάσμα μεταξύ πολιτικών και πολιτών έχει τη βαθύτερη αιτία του στη διαπίστωση πως οι πολιτικοί μας δεν κατάφεραν σε αυτές τις σκληρές εποχές που ζούμε να κατανοήσουν το τι πέρασε και περνά –σ' ένα βαθύτερο επίπεδο– ο κόσμος.

Και αυτό έχει ήδη αποδειχθεί πανηγυρικά τον πρώτο καιρό της πανδημίας, όταν την ώρα που οι πολίτες καλούνταν να υπερβούν τον εαυτό τους μέσα σε συνθήκες εγκλεισμού, φόβου, ανασφάλειας και θανάτου, εκείνοι συνέχισαν αμέριμνοι τον ξύλινο λόγο τους με το βλέμμα επικεντρωμένο μόνο στις βουλευτικές. Αντί να κάνουν τις υπερβάσεις που υπαγόρευαν οι πρωτόγνωρες συνθήκες, όπως να ρίξουν τους τόνους και να επιδιώξουν μια εθνική ενότητα προκειμένου να σεβαστούν αν μη τι άλλο τους θανάτους και τους φόβους, δημιουργούσαν τοξικό κλίμα με ανούσιες αντιπαράθεσεις, χρησιμοποιώντας την ίδια αποστραγγισμένη από κάθε ανθρωπιά ξύλινη γλώσσα. Επαφή μηδέν με την πραγματικότητα. Και μετά με όλα τα κακά που επακολούθησαν, αντί να επικεντρωθούν στη διαχείριση των δύσκολων νέων δεδομένων, έσυραν τη χώρα σε μια πρόωρη προεκλογική περίοδο, συνεχίζοντας το ίδιο τροπάρι. Και ύστερα διερωτώνται γιατί δεν πείθουν. Προφανώς, είναι τόσο ανίκανοι να περπατήσουν έξω από τα περιορισμένα τετραγωνικά της σκέψης τους ώστε αδυνατούν να αντιληφθούν τα προφανή. Πρόσφατο παράδειγμα: τις προάλλες εξήγγειλε την υποψηφιότητά του ο κ. Χριστοδουλίδης.

Ο πολιτικός που πριν καν εξαγγείλει είχε ένα πολύ σοβαρό προβάδισμα έναντι όλων στις δημοσκοπήσεις, γεγονός που υποδεικνύει πως μια συναινετική προσωπικότητα είναι αυτή που σήμερα ανταποκρίνεται στο δημόσιο αίσθημα. Ο κόσμος με απλά λόγια έχει απαυδίσει από τοξικότητα, διχασμούς και μικροκομματικά συμφέροντα και αυτός είναι επί του παρόντος ο λόγος που ο κ. Χριστοδουλίδης κερδίζει τους ψηφοφόρους πριν καν ξεκαθαρίσει τις θέσεις του. Γιατί δεν το αντιλαμβάνονται επιτέλους οι κομματάρχες ώστε να αλλάξουν τακτική και κυρίως γλώσσα; Γιατί επιμένουν ακόμα και τώρα να υιοθετούν μια «πολεμική», η οποία όχι μόνο δεν έχει αντίκρυσμα, αλλά αποδεικνύει περίτρανα πως δεν κατάφεραν να μετατοπιστούν ούτε στο ελάχιστο ώστε να πλησιάσουν στο δημόσιο αίσθημα; Είναι δυνατόν το κυβερνών κόμμα να απαιτά στην εξαγγελία του κ. Χριστοδουλίδη με μια γλώσσα που θυμίζει στην καλύτερη των περιπτώσεων κίτρινη φυλλάδα;

Μιλώντας για υπεραγορές ευκών και συνθημάτων; Μα είμαστε σοβαροί; Και δεν καταλαβαίνουν ότι μ' αυτή τη γλώσσα το μόνο που καταφέρνουν είναι να απωθούν περισσότερο τους ψηφοφόρους τους; «Κάθε φορά που ακούω ένα πολιτικό ή διαβάζω αυτούς που μας διοικούν», είπε κάποτε ο Καμύ, «αισθάνομαι τρόμο, γιατί δεν ακούω τίποτα που να κξει ανθρώπινα». Τι άλλο πρέπει να συμβεί ώστε οι κομματάρχες να αντιληφθούν πως ο κόσμος ψάχνει απεναντίας έναν ικανό πολιτικό που να κξει ανθρώπινα; Όσο πάντως δεν λένε να το αντιληφθούν ένα είναι το σίγουρο: πως είναι αυτοί οι ίδιοι που θα ενισχύουν τη δυναμική όποιου το έχει ήδη αντιληφθεί.

elenixenou11@gmail.com

Παλαιστίνιοι δημοσιογράφοι διαμαρτύρονται για τον θάνατο της δημοσιογράφου του Al-Jazeera, Shireen Abu Akleh, μπροστά από τον Ναό της Γεννήσεως στην πόλη της Βηθλέεμ στη Δυτική Όχθη. Σύμφωνα με το παλαιστινιακό υπουργείο Υγείας, η δημοσιογράφος πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε στις 11 Μαΐου 2022 από ισραηλινές δυνάμεις κατά τη διάρκεια ισραηλινής επιδρομής στην πόλη Τζεβίν στη Δυτική Όχθη.

Μικρότητες

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ο άνθρωπος αποκαλύπτει τον χαρακτήρα του στις δύσκολες στιγμές του και ο πολιτικός αποκαλύπτει το ήθος του στον προεκλογικό. Όμως, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους από μας, τα πολιτικά πρόσωπα θα έπρεπε να αντιμετωπίζουν με ήθος την πολιτική, με μεγαθυμία τους αντιπάλους τους, να αντιπαρτιθενται με πολιτικούς όρους και επιχειρήματα. Και κυρίως να μην τους αγίζουν οι μικρότητες. Ιδιαίτερα εκείνοι που επικαλούνται την αλλαγή και το ήθος στην πολιτική.

Το θυμήθηκα όταν την περασμένη Δευτέρα, παρακολουθούσα τη δημοσιογραφική διάσκεψη του Αχιλλέα Δημητριάδη. Διεξαγόταν λίγες ώρες μετά την επικύρωση της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη από την Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ. «Το σημαντικό για μένα είναι η αλλαγή. Θέλουμε να αλλάξουν τα πράγματα; Θέλουμε να απαλλαγούμε από την 'διεφθαρμένη διακυβέρνηση Αναστασιάδη' και τους συνεργάτες τους. Έτσι για να το πούμε πιο απλά, θέλουμε να απαλλαγούμε από την 'ΔΔΑ και ΣΙΑ', για να χρησιμοποιήσω μια συντομογραφία;» διερωτήθηκε μιλώντας στο πλήθος δημοσιογράφων. Και εκεί ακριβώς, μαζί με τις συντομογραφίες που επινόσεσ αποφάσισε να ανοίξει μετωπική επίθεση στον Ανδρέα Μαυρογιάννη.

Δεν ήταν μόνο η χρονική συγκυρία που ξένισε. Ότι δηλαδή περίμενε να δει αν τελικά το ΑΚΕΛ θα τον στηρίξει ή όχι για να του επιτεθεί. Ήταν και η ουσία. Ότι μέσα στα τόσα ζητήματα, το πρόβλημα του Αχιλλέα Δημητριάδη ήταν ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης έπαιρνε διπλό μισθό. Ασχέτως αν τελικά δεν έπαιρνε. Και που αντί να απολογηθεί για το ψέμα του θυμήθηκε ότι για πέντε μήνες ήταν παράνομος ο διορισμός του. «Για μένα δεν είναι τίμιο κράτος κάποιος να έχει παράλογα προνόμια, όταν βλέπουμε την ακρίβεια να χτυπά τους συμπολίτες μας και να μην μπορούν να τα φέρουν βόλτα», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Όμως στο ίδιο λαϊκίστικο ύφος θα μπορούσε κάποιος αντίπαλός του να τον παροτρύνει να μην έχει οικονομικό όφελος από την εκρωσώπιση προσφύγων στην Επιτροπή Αποζημιώσεων. Γιατί η ακρίβεια χτυπά και τους πρόσφυγες και δεν μπορούν να τα βγάλουν βόλτα. Τέτοιες νοοτροπίες δεν μας χρειάζονται και σίγουρα τέτοια επιχειρήματα δεν αρμόζουν σε πρόσωπα που παρουσιάζονται μαχητές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προόδου.

Όχι γιατί δεν θα ήταν μεμπτό αν ένας αξιωματούχος που διεκδικεί το ανώτατο αξίωμα

λαμβάνει διπλό μισθό. Όμως ο κ. Μαυρογιάννης έχει σημαντικότερα ζητήματα να απαντήσει. Το πρώτο είναι το συνειδησιακό. Για ποιο λόγο επέλεξε να μείνει στη θέση του διαπραγματευτή, όταν γνώριζε πως ο Πρόεδρος έστω και εν είδει ιδεοθύελλας μιλούσε για άλλες μορφές λύσης. Πού διαφωνεί με τον Νίκο Αναστασιάδη στο Κυπριακό και γιατί παραιτήθηκε λίγο πριν να λήξει το συμβόλαιό του; Όπως και ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει να απαντήσει σε πολλά. Για παράδειγμα πόσο ηθικό είναι να διεκδικεί υποψηφιότητα απέναντι από το κόμμα του. Ποιος είναι οι ουσιώδεις διαφορές του με τον Αβέρωφ Νεοφύτου που τον αναγκάζουν να κατέλθει. Θα πρέπει επίσης να εξηγήσει αν αποτελεί συνεχιστή του Νίκου Αναστασιάδη, να επιχειρηματολογήσει για τις ατζέντες του προβλέψει στην εξωτερική πολιτική και να αναλάβει το μερίδιο ευθύνης του για την επικύρωση πολιτογραφήσεων που έπληξαν τη χώρα. Αυτά θα έπρεπε να τον ρωτήσουν οι συναγερμικοί την επομένη της εξαγγελίας τους. Όμως αν έκαναν κάτι τέτοιο θα έπρεπε την ίδια ώρα να εξηγήσουν γιατί τον ανέθρεψαν, γιατί ανέχτηκαν έναν «ατοσάλακωτο», ένα «ευκολόγιο που μιλά και δεν λέει τίποτα» στο κρίσιμο πόστο του υπουργείου Εξωτερικών. Να πουν γιατί αντέδρασαν μόνο όταν διαφώνησε με το κόμμα.

Αντ' αυτού είδαμε βουλευτές και πρωτοκλασάτα στελέχη, να ασχολούνται με το πώς διαχειρίζεται τα social media του, να παραπονιούνται ότι τους έκλεψε ατάκες, να τον ρωτούν γιατί τσουβάλασε τον Πρόεδρο Αναστασιάδη με άλλους Προέδρους (!) και να τον ρωτούν επανειλημμένα τι παρασκηνιακή συμφωνία έκανε με το ΔΗΚΟ. Λες και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, αν μπορούσε, δεν θα έδινε γη και ύδωρ για να τον στηρίξει ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Λες και αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης έμενε στο μαντρί δεν θα εξακολουθούσε να δοξάζεται από τους ίδιους ως μετριοπαθής πολιτικός. Και όχι ως «υπεραγορά εύκων ευκών και συνθημάτων».

Ένα νηπιωτικό σκέψης και συμπεριφοράς. Αυτό ακριβώς δεν μας αξίζει. Και επειδή ο ΔΗΣΥ μέχρι χθες υπεργαυρούσαν πως ο λαός τιμώρησε την τοξικότητα, τον μηδενισμό και την χαμηλό επιπέδου πολιτική της αντιπολίτευσης, καλό είναι να κοιταχτεί στον καθρέφτη. Μαζί με τους υπόλοιπους που κατέφυγαν σε μικρότητες. Γιατί ο προεκλογικός θα τελειώσει κάποτε. Ο χαρακτήρας τους όμως έχει ήδη αποκαλυφθεί.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το «κάδρο» μίλησε

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Γράφτηκαν πολλά για τον Νίκο Χριστοδουλίδη, αλλά η πιο πρωτότυπη ατάκα ανήκει πιστεύω στον Σταύρο Μαλά. Ομολογώ ότι δεν του το είχα, αλλά νά που σύμφωνα με δήλωσή του είχε πει προ καιρού στον τέως ΥΠΕΕ: «Είσαι ένα καλό κάδρο πάνω στον τοίχο που ούτε κινείται ούτε μιλά. Δεξιά από το κάδρο είναι ένας πολιτικός αντίπαλός σου και αριστερά μια τρύπα...». Ο πολιτικός αντίπαλος στα δεξιά παραμένει προς το παρόν ακλόνητος στις επάλξεις. Αυτό που άλλαξε είναι η κάλυψη της τρύπας στ' αριστερά με την απόφαση του ΑΚΕΛ για τον Ανδρέα Μαυρογιάννη. Και το ότι φυσικά το «κάδρο» μίλησε επιτέλους, έστω με μαγνητοσκοπημένο μήνυμα μέσω του YouTube.

Τι είδαμε και κυρίως τι ακούσαμε το πρωί της περασμένης Πέμπτης; Είδαμε ένα φροντισμένο φιλάκι με εμφανή την αγωνία των δημοργών του να μην αφεθεί τίποτε στην τύχη. Από την ηλικιακή διαστρωμάτωση του κοινού (με έμφαση στις νέες ηλικίες), τις έμμεσες συναισθηματικές νύξεις (την έγκυρο που κίδευε την κοιλιά της) και τη χρωματική παλέτα (με το μπλε χρώμα να κυριαρχεί), μέχρι το εξαντλητικά προβαρισμένο body language του υποψηφίου και τις προσεκτικά επιλεγμένες λέξεις - κλειδιά στην ομιλία του (όραμα, δικαστικά διλήμματα, άγνοια αντιπαράθεσης, ανοχή, δύναμη κ.λπ.). Ένα επικοινωνιακό «πακέτο» υπερβολικά λειασμένο, ατοσάλακωτο και χωρίς αιχμές. Θεωρώ τον Νίκο Χριστοδουλίδη χαρισματικό πολιτικό, με την έννοια ότι γίνεται αβίαστα συμπαθής στον συνομιλητή του. Αν δεν ήταν τόσο σφιγμένος, προσπαθώντας να φαίνεται απεγάδιαστος, θα ήταν πιστεύω ακόμα πιο αποτελεσματικός σε σχέση με το μήνυμά που ήθελε να περάσει στους εν δυνάμει ψηφοφόρους του. Αυτά όμως αφορούν αποκλειστικά στην εικόνα, για την οποία βεβαίως ισχύει το γνωστό «περί γούστου και ορέξεως κολοκυθόπτα».

Εκείνο που έχει αξία να αναλύσουμε είναι το περιεχόμενο της μακροσκελούς εξαγγελίας της υποψηφιότητάς του. Μια πολύ καλά δουλεμένη ομιλία, η οποία όμως ισορροπούσε σε μια πολιτική αμφισημία: η δύναμή της ήταν ταυτόχρονα και η αδυναμία της. Ποιος μπορεί αλήθεια να διαφωνήσει με ένα μανιφέστο – ευκολόγιο; Τη νέα Κύπρο που οραματίζεται ο Νίκος Χριστοδουλίδης τη θέλει η εκπληκτική πλειονότητα των Κυπρίων ψηφοφόρων. Ποιος δεν θέλει ν' ακούσει για συναίνεση, για συνεργασία, για υπέρβαση των διαχωριστικών γραμμών, για συμμετοχική δημοκρατία και για αξιοποίηση όλων ανεξαιρέτως των δημιουργικών δυνάμεων του τόπου; Ιδιαίτερα όταν τα λέει αυτά ένας καλοβαλμένος, εξαιρετικά συμπαθής πολιτικός, ο οποίος διευκρινίζει μάλιστα πως δεν θέλει να γίνει κομματάρχης (pros ανακούφιση του Νικόλα υποθέτουμε αλλά και των συναγερμικών ψηφοφόρων). Την ίδια ώρα, όμως, εύλογα αναρωτιέται κανείς το εξής απλό: Εάν αυτός ο κόσμος ήταν όλος εύκολο να μοιάζει αγελαϊκά πλασμένος, γιατί δεν το επιχείρησαν και άλλοι προηγούμενοι; Γιατί προφανώς η πολιτική δεν είναι ευκολογία, αλλά αποφάσεις. Είναι θέσεις και αντιθέσεις. Είναι τομές και συγκρούσεις. Ο τόπος λοιπόν δεν θα κυβερνηθεί με καλογραμμένα διαγγέλματα, αλλά με πολιτική βούληση για τη διαχείριση των κατ' εξοχήν «δύσκολων» θεμάτων.

Για τα δύσκολα θέματα δεν μίλησε ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Μάλλον γιατί δεν ήθελε να δυσανεστήσει κανένα. Ούτε τον μέχρι χθες πολιτικό του προϊστάμενο, ούτε τους συναγερμικούς που τον στηρίζουν κι ούτε τα κόμματα του Κέντρου εν αναμονή της στήριξής τους. Είναι εύκολο και εν πολλοίς ανέξοδο να μιλάμε για το αύριο. Τι γίνεται όμως με το σήμερα; Αν θες να αλλάξεις τη σημερινή ζοφερή κατάσταση πρέπει να κατονομάσεις τι δεν σου αρέσει και σε τι διαφοροποιείσαι. Θεσμική διαφθορά, εμπόριο διαβατηρίων, κομματοκρατία, αναξιοκρατία. Αυτά είναι μερικά μόνο, διόλου θεωρητικά παραδείγματα.

Στο διά ταύτα: Κατανόητη η εκτίμηση που αισθάνεται ο τέως υπουργός Εξωτερικών για τον Νίκο Αναστασιάδη. Κατανόητη και η συναισθηματική σχέση του με τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Τώρα όμως που μπήκε επίσημα στην κούρσα των εκλογών, θα πρέπει να ξεκαθαρίσει εάν η υποψηφιότητά του αποτελεί συνέχεια της διακυβέρνησης των δέκα τελευταίων χρόνων. Στην επόμενη παρέμβασή του, ας μιλήσει για τη διαφθορά. Θα είναι μια καλή άσκηση «επί του εδάφους», για ένα νέο άνθρωπο που διεκδικεί τα νήια ενός κράτους με ηθικά ελλείμματα και λαβωμένη διεθνή εικόνα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Το μάδημα του Μαργαρίτη, οι προεδρικές και το εξπρές του μεσονυκτίου

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Ο Μαργαρίτης Σχοινιάς, Έλληνας Επίτροπος και Αντιπρόεδρος της Κομισιόν, με μια πρωτοφανή, άνευ προηγουμένου ενέργεια, παρέβη στο προεκλογικό σκηνικό της Κύπρου. Μιλώντας από το βήμα του 14ου συνεδρίου της Νέας Δημοκρατίας και απευθυνόμενος προς τον Αβέρωφ Νεοφύτου, είπε χαρακτηριστικά: «Φίλε Αβέρωφ, δεν θα αφήσουμε (τη Ρωσία) να παίξει παιγνίδια στην Κύπρο, στην προεδρική εκλογή της Κύπρου». Πρόσθεσε ότι η Κύπρος «θα μείνει ευρωπαϊκή και δυτική», και ότι «φωρέας» αυτής της μεγάλης προσπάθειας θα είναι ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ. Δικαίως το ΑΚΕΛ αντέδρασε έντονα και εξίσου δικαίως, ο ευρωβουλευτής του, Γιώργος Γεωργίου, έθεσε το ζήτημα της απαράδεκτης παρέμβασής Σχοινιά, ενώπιον της Κομισιόν.

Όπως δημοσίευσε η «Κ», η παρέμβαση του κ. Σχοινιά φωτογράφησε τον Νίκο Χριστοδουλίδη, που σύμφωνα με το αφήγημα κύκλων των Βρυξελλών, στηρίζεται από τη

Ρωσία, κάτι που δεν διαψεύστηκε από τον Αντιπρόεδρο της Κομισιόν.

Πέραν του μεμπτού της παρέμβασής του αξιωματούχου της Ε.Ε. στα εσωτερικά κρότους-μέλους, υπάρχουν και κάποια άλλα ζητήματα που «χρονολογούνται». Και θα πρέπει να προστεθούν στην εξίσωση της τοποθέτησής Σχοινιά, προκειμένου κάποιος να είναι σε θέση να οδηγηθεί σε συμπεράσματα:

- Ο Έλληνας Επίτροπος, υπέρμαχος των κυρώσεων κατά της Ρωσίας, «έσπασε» τις πολιτικές κυρώσεις που αποφάσισαν ομόφωνα τα 27 κράτη-μέλη, στις 15 Ιουλίου 2019, κατά της Τουρκίας, για τις ένομες της ενέργειες στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι «27» είχαν παγώσει τους «ψηφούς πολιτικούς διαλόγους» Ε.Ε.-Τουρκίας, αλλά ο κ. Σχοινιάς, μόλις ανέλαβε καθήκοντα, πραγματοποίησε επίσκεψη στην Τουρκία (6 Δεκεμβρίου 2019), χωρίς καν να ενημερώσει την Κυπριακή Δημοκρατία.

Την ίδια χρονική περίοδο, ο τότε ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης, επιχειρούσε να οικοδομήσει επί των πολιτικών κυρώσεων

κατά της Τουρκίας, προκειμένου να εξασφαλίσει και νομικές κυρώσεις. Η κίνηση Σχοινιά να «σπάσει» τις πολιτικές κυρώσεις, εκδηλώθηκε ως «ξήλωμα» της προσπάθειας της Λευκωσίας.

- Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο τέως ΥΠΕΞ έδωσε οδηγίες για διάβημα διαμαρτυρίας προς τον κ. Σχοινιά από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. Το διάβημα είναι το μοναδικό που εκδηλώθηκε από την Κύπρο προς Έλληνα Επίτροπο της Ε.Ε.

- Υπήρξαν και άλλα σημεία τριβής μεταξύ Σχοινιά και τέως ΥΠΕΞ, όπως το «διαβαθμισμένο» έγγραφο της ευρωπαϊκής υπηρεσίας πληροφοριών (INTCEN), που παραδεχόταν ότι η Άγκυρα επιχειρεί μέσω των ρευμάτων μεταναστών που διοικεί στην Κύπρο, να επιφέρει δημογραφική αλλοίωση. Όπως περίεργως, ο κ. Σχοινιάς τήρησε αποστάσεις από το έγγραφο της Ε.Ε., υποστηρίζοντας ότι πρέπει «να δούμε εάν είναι εργαλειοποίηση ή αυξημένη πίεση» και καθιστώντας σαφές ότι «έχει σημασία η διαφορά». Στην

πραγματικότητα, η «διαφορά» είναι η εξής: Στην περίπτωση εργαλειοποίησης επιβάλλονται κυρώσεις (που ο κ. Σχοινιάς δεν επιθυμούσε), ενώ για τις αυξημένες πιέσεις, αρκεί μια φραστική σύσταση από την Ε.Ε. και συνεννάει η Άγκυρα μπορεί να ξεγλιστρήσει...

Σε ό,τι αφορά στη Ρωσία, δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω επί της αρχής με τον κ. Σχοινιά σε σχέση με την επιβολή κυρώσεων εναντίον του εγκληματία πολέμου, κ. Πούτιν. Νοούμενο βεβαίως ότι δεν λειτουργούν ως μπουμερανγκ, καταστρέφοντας την ίδια την Ε.Ε. Σε κάθε όμως περίπτωση, ανάλογες ευαισθησίες, όπως αυτές της περίπτωσης της Ρωσίας, θα ανέμενε κάποιος ότι θα είχε ο κ. Σχοινιάς και στο ζήτημα της Τουρκίας. Όχι μόνο σε σχέση με τις κυρώσεις και το Κυπριακό, αλλά και γενικότερα. Ευαισθησίες που δυστυχώς δεν επέδειξε ο Αντιπρόεδρος της Κομισιόν, καθώς για να πραγματοποιήσει την πρώτη του επίσκεψη στην Τουρκία, είχε αποδεχθεί τους όρους που είχε επιβάλει η Άγκυρα, με αποτέλεσμα να καταθέσει ακόμη

και στεφάνι στο μνημείο των «μαρτύρων»-υπερασπιστών του καθεστώτος Ερντογάν (!), κατά την απόπειρα πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου. Ο κ. Σχοινιάς δεν ζήτησε, έστω ως αντιστάθμισμα, να επισκεφθεί τις τουρκικές φυλακές-κολαστήρια, οι οποίες είχαν ξεχειλίσει από αντιφρονούντες που διώκονταν από τον Ερντογάν για πολιτικές τους θέσεις. Και σύμφωνα με εκθέσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων, που βοούσαν, όπως η Human Rights Watch (HRW), κρατούμενοι «απειλήθηκαν με σεξουαλική επίθεση ή υπέστησαν σεξουαλική επίθεση». Ανάλογες καταγγελίες, έγιναν και από την οργάνωση της Διεθνούς Αμνηστίας, παραπέμποντας σε ένα σύγχρονο «εξπρές του μεσονυκτίου». Καταγγελίες οι οποίες βρίσκονταν ενώπιον της Κομισιόν και του Αντιπροέδρου της κ. Μαργαρίτη Σχοινιά, οι οποίοι όμως είχαν τις δικές τους προτεραιότητες και επιλογές. Γιατί προφανώς άλλο Ρωσία και άλλο η «συμμαχός» τους Τουρκία...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το αέναο πάρε-δώσε της διπλωματίας

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Εχουμε μία πολύ κακή συνήθεια σε αυτόν τον τόπο. Μπερδεύουμε το εσωτερικό με το εξωτερικό «παιχνίδι».

Θέλουμε πρωθυπουργούς οι οποίοι στις συναντήσεις ή στις ομιλίες τους στο εξωτερικό θα αναφερθούν με πάθος μόνο στις ελληνικές θέσεις για θέματα που αφορούν μόνον εμάς. Είναι λάθος. Είναι αναποτελεσματικό. Προφανώς κερδίζει χειροκροτήματα και ψήφους εντός της χώρας. Από ένα

Το ζήτημα είναι να πείσουμε ότι το δικό μας «πρόβλημα» είναι θέμα ευρύτερης σημασίας, ότι συνδέεται με όσα διακυβεύονται διεθνώς και πως η Ελλάδα έχει τρόπο να συμβάλει στη λύση τους.

σημείο και μετά, η εξωτερική πολιτική άρχισε, άλλωστε, να καθορίζεται από το τι πουλάει και τι προκαλεί πολιτικό κόστος.

Δεν κερδίζουμε, όμως, έτσι φίλους και συμμάχους. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ, ή όποιος άλλος σημαντικός ηγέτης στον κόσμο, έχει δεκάδες ανοικτά μέτωπα στο μυαλό του. Μπορεί να ξέρει την Ελλάδα, να γνωρίζει τα ελληνικά ζητήματα. Είναι, όμως, στο τέλος της ημέρας, μία «κουκκίδα» σε ένα πολύ μεγάλο παζλ. Ένας Έλληνας ηγέτης

πρέπει να καταλήξει στα θέματα άμεσα ενδιαφέροντος, αφού πείσει ότι καταλαβαίνει το παζλ και εξηγήσει ότι η χώρα μας έχει κάτι να προσφέρει στην επίλυσή του. Κανείς, άλλωστε, δεν θα πάρει το μέρος μας επειδή είναι απλώς φιλέλληνας. Η διπλωματία είναι ένα αέναο πάρε-δώσε.

Οι μεγάλοι ηγέτες του παρελθόντος, με πρώτο τον Ελευθέριο Βενιζέλο, μας δίδαξαν πώς ασκείται η εξωτερική πολιτική. Μέσα στη χώρα έβαζαν φιλόδοξους στόχους, αλλά συγκρατούσαν πάντοτε το ανεύθυνο πάθος που οδηγεί σε περιπέτειες. Εξω μιλούσαν «στα ίσα» με τους ξένους ηγέτες για τα πάντα και τους έπειθαν ότι η Ελλάδα μπορεί να ενισχύσει τα δικά τους συμφέροντα εξυπηρετώντας ταυτόχρονα τη δική της εθνική στρατηγική.

Καταλαβαίνω ότι στην εποχή μας το πάθος και οι φωνές πουλάνε περισσότερο από την ψυχρή λογική. Μία σημαντική μερίδα της κοινής γνώμης ενθουσιάζεται και λέει «πω πω, τους τα 'πε, επιτέλους!»; όταν ακούει έναν πολιτικό σε ένα κλασικό ρεπερτόριο σε κάποια περιοδεία στο εξωτερικό. Εχουμε πολλά δίκια και το δικαίωμα να νιώθουμε θυμό για τα διπλά στάνταρντ της Δύσης σε ορισμένα θέματα.

Το ζήτημα, βέβαια, δεν είναι να «νιώσουμε καλά», να αισθανθούμε ότι «τα είπαμε».

Το ζήτημα είναι να πείσουμε ότι το δικό μας «πρόβλημα» είναι ένα ζήτημα ευρύτερης και μεγαλύτερης σημασίας, ότι συνδέεται με όσα διακυβεύονται διεθνώς και πως η Ελλάδα έχει τρόπο να συμβάλει στην λύση τους στη γειτονιά της.

Ενας περισπασμός...

Του ΚΩΣΤΑ ΙΟΥΡΔΑΝΙΔΗ

Η ομιλία του πρώην πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά στο συνέδριο της Ν.Δ. τάραξε τα λιμνάζοντα νερά σε ένα κόμμα που από πολιτικός φορέας του παραδοσιακού πολίτη, όπως αυτός διαμορφώθηκε σταδιακά μετά την ίδρυση του ελληνικού ανεξαρτήτου κράτους –ενοσωματώνοντας τα νεότερα στοιχεία της κάθε εποχής στο στέρεο παραδοσιακό υπόβαθρό της–, έχει μεταβληθεί σε μηχανιστικό προαγωγό του «εκσυγχρονισμού», όπως τον εννοεί σήμερα η Ν.Δ.

Επί του Κων. Μπισοτάκη η Ν.Δ. προσέλαβε χαρακτηριστικά του αρχέγονου ΠΑΣΟΚ. Σήμερα ακολουθεί πορεία προσομοίωσης με το ΠΑΣΟΚ της εποχής του κ. Κώστα Σημίτη.

Ο κ. Σαμαράς δεν είπε τίποτε το νέο εν σχέσει με τα ελληνοτουρκικά. Οι θέσεις του στα θέματα εξωτερικής πολιτικής είναι απολύτως δεδομένες και ο ίδιος τις προέβαλε κατ' επανάληψιν στο παρελθόν και στο συνέδριο της Ν.Δ.

Εάν προεκλήθη, ως θυρολείται, εκνευρισμός στο Μαξίμου, είναι διότι ο κ. Σαμαράς εξέφρασε με την ομιλία του το αίσθημα της παραδοσιακής Δεξιάς, που υπερπήφισε τον κ. Κυριάκο Μπισοτάκη στις τελευταίες εκλογές λόγω μιας βαθύτατης αποστροφής προς τον ΣΥΡΙΖΑ.

Δεν έχει καμία σημασία εάν οι θέσεις του είναι «αντικειμενικές», ούτως ειπείν, ορθές ή όχι, διότι ουδείς μπορεί να αποφανθεί περί αυτού με βεβαιότητα. Ούτε έχει σημασία καν εάν οι απόψεις του κ. Σαμαρά κινούνται εντός πλαισίου μιας συντηρητικής θεωρήσεως

των πραγμάτων ή εάν αποτελούν απόηχο της ριψοκίνδυνης πολιτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Η ουσία έγκειται στο γεγονός ότι ο κ. Σαμαράς επέλεξε να είναι ο εκφραστής της παραδοσιακής Δεξιάς, ό,τι και εάν σημαίνει η λέξη αυτή στη σημερινή Ελλάδα. Και είναι βέβαιο φυσικά ότι το απολαμβάνει. Να είναι πάντα καλά ο άνθρωπος. Σε αυτό το γκρίζο όντως πολιτικό τοπίο, καλό είναι να υπάρχουν κάποιοι που να ενεργεί έστω και με νεανική απερισκεψία, όπως πιστεύουν ορισμένοι.

Αλλά προς τι η όλη αναστάτωση; Προς τι η απόπειρα του υπουργού επί των Εξωτερικών Νίκου Δένδια να επιχειρήσει αυτοσχέδιο προσδιορισμό της έννοιας του «πατριωτισμού» για να αντικρούσει τον κ. Σαμαρά, καθηγορώντας τον για «ιδιοτέλεια»;

Στο κάτω κάτω επρόκειτο για συνέδριο κομματικό, όχι για ψήφο εμπιστοσύνης προς τον πρωθυπουργό και την κυβερνήσή του. Αλλά στη χώρα αυτή νοείται συνέδριο η αποθέωση του εκάστοτε προέδρου. Οχι η διατύπωση απόψεων –ενίοτε και ριζοσπαστικών–, από την επεξεργασία των οποίων προκύπτει νέα σύνθεση.

Αλλά αυτή είναι η Ελλάς και αυτή η Ν.Δ., που από κεντροδεξιά «παράταξη» έχει μετατραπεί σε πόλο συσπειρώσεως κατά του ΣΥΡΙΖΑ και του προέδρου του, Αλέξη Τσίπρα. Μεγάλη του τιμή τωόντι. Με αυτόν τον τρόπο επί του Κωνσταντίνου Μπισοτάκη η Ν.Δ. προσέλαβε χαρακτηριστικά του αρχέγονου ΠΑΣΟΚ.

Σήμερα η Ν.Δ. ακολουθεί πορεία προσομοίωσης με το ΠΑΣΟΚ της εποχής του κ. Κώστα Σημίτη. «Ουδέν καινόν υπό τον ήλιον» της Ελλάδος, ιδιαίτερα στον χώρο της πολιτικής.

Ωστόσο, στην παρούσα συγκυρία άλλα είναι τα προβλήματα που ταλανίζουν την Ελλάδα, και τα κομματικά συνέδρια που διαδίδονται το ένα το άλλο ελάχιστα ενδιαφέρουν τον πολίτη, οι δε κομματικές διεργασίες αποτελούν περισπασμό, ενίοτε ευχάριστο.

Βαρεθήκατε τον Πλάτωνα;

Του ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Δεν τρέφω ψευδαισθήσεις. Ξέρω ότι όταν αναφερόμαι στη σημασία των κλασικών σπουδών, αν και δεν είμαι εκπαιδευτικός, αυτομάτως τοποθετούμαι στην όχθη όπου συνωστίζονται διάφορα απομεινάρια του παλαιού κόσμου. Εκεί, μαζί με τους νοσταλγούς της υπερκοχίας του δυτικού πολιτισμού απέναντι στους ανταγωνιστές του, νοσταλγούς της αποικιοκρατίας και ζηλωτές της ανωτερότητας της λευκής φυλής, τους «λευκούς, νεκρούς, Ευρωπαίους άνδρες». Τις κλασικές σπουδές τις στοιχειώνει ο ρατσισμός, ο σεξισμός, η δουλοκτησία, η πατριαρχία, η φυλετική ανισότητα. Η σοφία τους βρίθκει από απολιθώματα που δεν έχουν θέση στον κόσμο μας. Στην ανδροκρατούμενη Ελλάδα η γυναίκα ήταν στο περιθώριο και ο Αριστοτέλης δεν δίστασε να υποστηρίξει ότι υπάρχουν δούλοι εκ φύσεως.

Πώς είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτός αυτός ο πολιτισμός στον σημερινό δυτικό κόσμο. Ήδη οι ελίτ τους προσπαθούν να τον απωθήσουν στα ενδότερα, να τον τοποθετήσουν εκεί όπου ανήκει. Το κίνημα woke ξεκίνησε από το αμερικανικό πανεπιστήμιο και έχει

ήδη διεισδύσει στην ευρωπαϊκή νοοτροπία. Ο κλασικός πολιτισμός, μας λένε, ακόμη κι αν αποδεχτούμε ότι έχει κάποια αξία, αυτήν θα πρέπει να την αντιμετωπίσουμε με τις δέουσες αποστάσεις. Μπορεί να γίνει δεκτός κατά παραχώρηση, ως ένα μέρος της Ιστορίας μας, ένα κομμάτι του παρελθόντος μας. Πάντως όχι ως ένα από τα πολιτισμικά κύτταρα που συνθέτουν τη σκέψη μας. Σ' αυτήν ο οποιοσδήποτε αντιποικιοκράτης και η οποιαδήποτε νεοφεμινίστρια βραβίζουν περισσότερο από τον Πλάτωνα.

Επιτέλους δεν βαρεθήκατε τον Πλάτωνα; Δεν συμφωνείτε κι εσείς ότι ήρθε η ώρα να πάμε λίγο παρακάτω; Δεν συμφωνείτε ότι οι ηθικές αρχές που προτάσσει δύσκολα «μιλάνε» στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης; Δεν έχω αντίρρηση. Απλώς αναρωτιέμαι μήπως θα μας ήταν χρήσιμο να αναρωτηθούμε προς τα πού θα πάμε όλοι εμείς που βαρεθήκαμε τον Πλάτωνα. Και επειδή ο Πλάτων μάς έμαθε να σκεφτόμαστε, μήπως τον χρειαζόμαστε για να μας δείξει τον δρόμο που θα μας επιτρέψει να τον εγκαταλείψουμε χωρίς να χάσουμε τη σκέψη μας; Ας πούμε ότι απέτυχε σε όλα. Βαρεθήκαμε από γενιά σε

γενιά διάφορους να αναζητούν τους όρους της κοινωνίας του δικαίου όπως πρώτος τους έθεσε αυτός, ξέρουμε ότι πρόκειται για φενακ: όμως μπορούμε να αναλογιστούμε πώς θα ήταν μια κοινωνία η οποία είχε εγκαταλείψει την ακόμη και προσχηματική αναζήτηση των όρων του δικαίου; Ο εφιάλτης του ολοκληρωτισμού παραδοκεί. Τον ζήσαμε τον 20ό αιώνα. Ο 21ος αι. δεν ξεμπερδέψε μαζί του.

Αυτό που ενοχλεί με την κλασική σκέψη δεν είναι η ιστορικότητα της. Ως ιστορικό φαινόμενο είναι αποδεκτή. Αυτό που ενοχλεί με την κλασική σκέψη είναι η οικουμενικότητά της – μέσα σ' αυτήν περιλαμβάνεται και η διαχρονικότητά της. Η «Αντιγόνη» του Σοφοκλή είναι ένα κείμενο που γράφτηκε τον 5ο αιώνα π.Χ. Είναι ιστορικά προσδιορισμένο, όπως και η ναυμαχία του Τραφάλγκαρ ή το Βατερλό. Όμως διαθέτει και μια ιδιότητα που το κάνει να ξεπερνάει τους ιστορικούς προσδιορισμούς του. Όταν διαβάζουμε ή βλέπουμε την Αντιγόνη, συνομιλούμε με ένα πρόσωπο που ανήκει στον κόσμο μας. Ο Φρόνιτ επεξεργάστηκε τον Οιδίποδα για να τον κάνει δικό μας. Και ο Παρθενών είναι κομμάτι του

ορίζοντα της σύγχρονης Αθήνας.

Ο δυτικός κόσμος τις τελευταίες δεκαετίες έχει αρχίσει να ξεβλεφτεί από την αυτοπεποίθησή του. Ήταν η πανδημία, τώρα είναι το φάντασμα του ολοκληρωτισμού και του πολέμου που ανακατεύουν το μοίραμα των δυνάμεων στο εσωτερικό των κοινωνιών. Οι ανισότητες απειλούν τις κοινωνίες με ενδόρρηξη. Χωρίς να υποτιμώ τις παραμέτρους της οικονομίας ή της υγείας, δεν μπορώ να αγνοήσω το γεγονός ότι οι δυτικές κοινωνίες κινδυνεύουν να ξεχάσουν, κατά συνέπεια να χάσουν, τους όρους της συνύπαρξής τους. Τα όρια της συνοχής τους, που μετέτρεψαν τούς αιώνες Ιστορίας σε κοινή εμπειρία. Κι αυτά τα όρια ήταν η παρουσία της κλασικής σκέψης και ο χριστιανισμός.

Βαρεθήκατε λοιπόν τον Πλάτωνα; Σας καταλαβαίνω. Λέει όλο τα ίδια και τα ίδια αιώνες τώρα. Θέλετε να τελειώνουμε μαζί του γιατί ήταν σεξιστής, ρατσιστής και αποικιοκράτης; Μακριά από μας. Απλά θα σας παρακαλώ να βρείτε τον αντικαταστάτη του, αυτόν που θα διδάσκουμε στα παιδιά μας πριν αρχίσουν να τρώει το ένα το άλλο.

Γιατί ακατάσχετη η παρακμή

Του ΧΡΗΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Η οπειλή πυρηνικού ολοκαυτώματος μοιάζει εγγύτατη και ρεαλιστικά τόσο πιθανή όσο ποτέ άλλοτε. Τα ερωτήματα και η απορία που κομίζουν, δύσκολα παρακάμπτονται ή απωθούνται. Γίνεται επικρατική η ανάγκη να ξανασυλλαβίσουμε το «νόημα» της ζωής και του θανάτου, ακροπατώντας στην κόψη του επισφαλούς.

Με τα κριτήρια (προϋποθέσεις, εμπειρίες) της συνειδητής ζωής, η γέννηση του ανθρώπου είναι ένας θάνατος: Τελειώνει με τη γέννηση, όχι μια φάση, αλλά ένας τρόπος υπάρξης – το έμβρυο παύει να υπάρχει και παύει βίαια: κόβεται ο λώρος που του μεταγγίζει την ύπαρξη, και έτσι αυτό το υπαρκτικό «τέλος» κάλλιστα μπορεί να θεωρηθεί ως θάνατος. Με την επεξεργασία των οποίων προκύπτει νέα σύνθεση.

Αλλά αυτή είναι η Ελλάς και αυτή η Ν.Δ., που από κεντροδεξιά «παράταξη» έχει μετατραπεί σε πόλο συσπειρώσεως κατά του ΣΥΡΙΖΑ και του προέδρου του, Αλέξη Τσίπρα. Μεγάλη του τιμή τωόντι. Με αυτόν τον τρόπο επί του Κωνσταντίνου Μπισοτάκη η Ν.Δ. προσέλαβε χαρακτηριστικά του αρχέγονου ΠΑΣΟΚ.

Σήμερα η Ν.Δ. ακολουθεί πορεία προσομοίωσης με το ΠΑΣΟΚ της εποχής του κ. Κώστα Σημίτη. «Ουδέν καινόν υπό τον ήλιον» της Ελλάδος, ιδιαίτερα στον χώρο της πολιτικής.

Ταυτίζουμε φανατισμένα με την γνώση με μόννη την κατανόηση.

κόττητα μετά τη γέννησή τους! Ο άνθρωπος έρχεται στη ζωή με πλήρη άγνοια και απόλυτη μοναξιά, όπως και φεύγει από τη ζωή με πλήρη άγνοια για τα μετά τον βίο, και απόλυτη μοναξιά.

Στο μεσοδιάστημα ευτυχώς προλαβαίνει να γεννηθεί ως λογικό υποκείμενο «στον τόπο του Άλλου», τόπο της σχέσης, τόπο-τρόπο της κοινωνούμενης εμπειρίας, της γλώσσας και των συμβόλων. Οι πολυμορφείς και πολύμορφες δικτυώσεις του γνωστικού τρόπου συναιρούνται αφαιρετικά σε κάποιες θεμελιώδεις (κατά την προφάνεια και αναγωγισμό) σταθερές, όπως η σύνδεση αιτίας και αποτελέσματος, που είναι σχεσηκίδη για τη σύζευξη της λογικότητας του ανθρώπου με την εμπειρία του έναντι καθολικού τρόπου, της σημαντικότητας ως λογικής κοσμιότητας.

Η ανθρώπινη εμπειρία συγκεκριαίνεται τελικά στο από (ψηλαφητό) δίλημμα: Αιτιώδης Αρχή του υπάρχεν είναι μια έλλογη ελευθερία αγάπης, έρωσ εκστατικός (αυθυπερβατικός), δημιουργός και συντηρητής του είναι και των εκ-

πλήξεων του γίγνεσθαι; Ή πρέπει, νοητικά μόνο και άσχετα, να υποθέσουμε την τυφλή αναγκαιότητα σαν άλογη τυχαίότητα και α-νόητη φαινομενικότητα, να συνιστά μοναδική ερμηνεία της καταγωγής του υπάρχεν;

Ξέρουμε από πείρα οι άνθρωποι, πείρα κοινωνούμενη, την απόλυτη άγνοια υπαρκτικής αυτεπίγνωσης που συνοδεύει την εμπειρική μας ζωή. Ξέρουμε και το πώς έρχεται στην ύπαρξη το ανθρώπινο έμβρυο, χωρίς σε δεδομένη φυσική δυνατότητα και στη συγκλίνουσα ελευθερία ενός ανδρόγυνου ζεύγους – στην ερωτική συναρπαγή και στη βιολογική εκφραστική της, που είναι η σεξουαλικότητα. Απεριόριστα κλιμακούμενη η σύγκλιση στο ψυχο-σωματικό πεδίο από την οποία κτηνώνη απλυστία ερωτικού πόθου (ή και από ωμό βιασμό) ως την εκστατική ολοκληρία της αυθυπερβατικής αγάπης, την πληρωματική ευφροσύνη της συναρπακτικής αμοιβαιότητας. Η ελευθερία του ζευγαριού είναι η άλλη «μήτρα»: αυτή που υποδέχεται το βρέφος όταν εγκαταλείπει την εμπειρική φυσική εξάρτηση, για να γεννηθεί το αυτοσυνειδητό υποκείμενο στην ελευθερία – διακινδύνευση της σχέσης.

Η «αλήθεια» σε εμπειρικό πεδίο (στην Τέχνη, στον έρωτα, στην κοινωνία των σχέσεων) δεν ταυτίζεται με την ορθότητα αντιλή-

ψεων, αλλά χαρίζεται με τη μετοχή στα γιγνωσκόμια, την αμεσότητα της σχέσης με τα γιγνωσκόμια. Τα ρήματα κατανόω, πληροφορούμαι, είμαι ενήμερος παραπέμπουν σε γεγονός διαφορετικό από αυτό στο οποίο παραπέμπει το ρήμα γνωρίζω. Κάποιος που ορφάνεψε, βρέφος ακόμα, από τη μητέρα του, κατανόει την έκφραση «μητρική αγάπη», αλλά δεν γνωρίζει τη μητρική αγάπη. Οποιος δεν ερωτεύθηκε ποτέ, χαιρέται, θαυμάζει, συγκινείται διαβάζοντας ένα ειδυλικό ερωτικό αφήγημα, αλλά αγνοεί την πραγματικότητα του έρωτα. Ένας άθεος ενδέχεται να είναι πληροφορημένος, ενήμερος ότι ο Θεός των Χριστιανών είναι «τριδικός», αλλά αγνοεί δραματικά τον Θεό της εκκλησιαστικής εμπειρίας.

Σε περιπτώσεις κοινωνικών παρακμής, τα υπουργεία, οι δάσκαλοι, το πολιτικό προσωπικό, οι επισκοποι και οι πρεσβύτεροι έχουν πρώτη έγνοια και στόχο να δασκαλεύουν το κοινό, να διδάσκουν, να «παιδαγωγούν», να κηρύττουν. Καταγιγμός κηρύγματος, και το μέγεθος της άγνοιας εφιαλτικό. Πολιτισμός του cogito, οι άνθρωποι ταυτίζουν φανατισμένα τη γνώση με μόννη την κατανόηση, την αλήθεια με την εντύπωση, την πολιτική με τα «εφφέ».

Γι' αυτό η κοινωνική παρακμή ακατάσχετη.

Μια σημείωση για το ΑΚΕΛ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η συζήτηση για το ΑΚΕΛ στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια γίνεται με δύο ποιητικά στοιχεία: Με όρους ιδεολογικής καθαρότητας μεταξύ εκείνων που επιθυμούν να δουν στο κόμμα «επαναστατικότερες» προσεγγίσεις και που γονιεύονται από την Αριστερά, ιδίως στην Ελλάδα. Και με όρους πολιτικού ρεαλισμού μεταξύ εκείνων που επιθυμούν το ΑΚΕΛ να επιστρέψει στην προοπτική διακυβέρνησης –όπως συνέβη, ιστορικά, για πρώτη φορά στις προεδρικές εκλογές του 2008 με την υποψηφιότητα του αείμνηστου Δημήτρη Χριστόφια. Η αλήθεια είναι πως το κόμμα, το ένα εκ των δύο μεγάλων κομμάτων του τόπου, απώλεσε μετά το 2013 μεγάλο μέρος της πολιτικής του δύναμης. Πράγμα που αποτυπώθηκε όχι μόνο στα ποσοστά του στις βουλευτικές εκλογές αλλά και στις εκλογικές αναμετρήσεις του 2013 και του 2018. Με το 2023 να επιφυλάσσει ένα σημαντικό διακύβευμα για το πολιτικό του μέλλον: Το αν θα μετριάσει σε μια ακόμη «χαμπλών πτήσεων» πολιτική πορεία που θα το απομακρύνει περαιτέρω από την εξουσία και θα μειώσει, περαιτέρω, την πολιτική του δύναμη. Μια 15ετία εξάλλου με κυβέρνηση της Δεξιάς δεν είναι και λίγος –πολιτικά– χρόνος. Δεκαεπτά χρόνια, ως εκ τούτου, κυβέρνησε τη χώρα ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, από καταβολής της μέχρι τον θάνατό του το 1977.

Ένα ακόμη ποιητικό στοιχείο που ενυπάρχει ωστόσο στη συζήτηση για την Αριστερά –με επίκεντρο το ΑΚΕΛ– στην Κύπρο είναι το ιδεολογικό πλέγμα προσεγγίσεων. Δεν είναι μόνο η πολιτική κουλτούρα περίε του ΑΚΕΛ που, ιστορικά, το ακολουθεί με ξεκάθαρους όρους και ενδιαφέροντες, διαχρονικά, συνθέσεις ή αντιφάσεις αλλά και η ίδια η φύση του κόμματος: Ένα κόμμα που όχι, τι και αν του προσάψει ιδεολογικά, όσο κι αν συμφωνείς ή διαφωνείς με την πολιτική πρότασή του ή κοσμοθεωρία του, διατηρεί –στο κυπριακό πολιτικό σύστημα– μια διαδικασία λήψης αποφάσεων βαθιά δημοκρατική. Διαβουλεύεται, αποφασίζει και προχωρεί. Με τους φραξιοτισμούς του, τους παραγοντισμούς του, τα επιμέρους προβλήματα ή γκρίνιες που προκύπτουν κατά καιρούς. Δημοκρατικά ωστόσο. Συνεπώς το μεγάλο ερώτημα δεν είναι μόνο αν το ΑΚΕΛ μπορεί να επιβιώσει πολιτικά, αν με την επιλογή Μαυρογιάννη θα περάσει ή όχι στον δεύτερο γύρο κι αν επιλέγει υποψήφιο «κινηματοκό» ή τους «Δεξιούς» αλλά και πώς διαμορφώνεται αυτό το ιδεολογικό πλέγμα. Στην Κύπρο συχνά μεταξύ των προοδευτικών ψηφοφόρων (που δεν ψηφίζουν τα κόμματα της Δεξιάς) κυριαρχεί ένα παράδοξο. Πως συζητούν για το

ΑΚΕΛ, χωρίς το ΑΚΕΛ. Ή πως συζητούν για το ΑΚΕΛ όντας μεταξύ του ή εκτός του. Στην πρώτη περίπτωση γιατί δεν υπάρχει εναλλακτική του ΑΚΕΛ στον προοδευτικό χώρο και στη δεύτερη περίπτωση γιατί δεν μπορούν να συμβαδίσουν με τον ιστορικό ρόλο του ΑΚΕΛ –σε αντίθεση με το ΚΚΕ και τον ΣΥΡΙΖΑ πριν από την ανάληψη της εξουσίας σε ένα σημείο κριτικής στην Ελλάδα– ως κόμματος εξουσίας. Γιατί το ΑΚΕΛ αυτό είναι, και παραμένει. Αλλά κάποιοι σίγουρα θα επιθυμούσαν να το δουν είτε μόνιμα στην αντιπολίτευση, είτε συρρικνωμένο για σκοπούς της ιδεολογικά καθαρολογικής εμμονής του.

Αυτά τα στοιχεία προέκυψαν έντονα στον δημόσιο διάλογο με την απόφαση του ΑΚΕΛ να προκρίνει την υποψηφιότητα του κ. Μαυρογιάννη, έναντι αυτής του κ. Δημητριάδη –αμφότερων υποψηφίων με συγκεκριμένες ποιότητες στα μάτια μιας μερίδας του εκλογικού σώματος. Ενός ικανού διπλωμάτη καριέρας δηλαδή κι ενός επιτυχημένου νομικού που συνδέθηκαν, διαχρονικά, με το Κυπριακό και τις διεργασίες του. Τι αποδεικνύει αυτή η συζήτηση; Και πως το Κυπριακό παραμένει διαμορφωτικό τάσεων κι αντιλήψεων στην κοινωνία, παρά τη χειριστή προοπτική του μετά το 2017 αλλά και πως το παράδοξο της ομάδας ψηφοφόρων που περιγράψαμε παραπάνω καλά κρατεί. Της ίδιας ομάδας που δεν αντέδρασε όταν το ΑΚΕΛ συνυμνήθηκε με το ΔΗΚΟ και τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Των ιδίων που δεν αναστοχάστηκαν ποτέ για τον ρόλο του ΑΚΕΛ την περίοδο 1960-1977 και των ιδίων που –πέραν της στάσης υπέρ της λύσης στο Κυπριακό– κατέληξαν «γυρολόγοι» κομμάτων και οργανώσεων πολιτών με γνώμονα το τελευταίο χωρίς ποτέ, στρατηγικά, να επιτύχουν οποιοδήποτε από αποτέλεσμα επί του πεδίου. Κι ως μιλάνε, ανεδαφικά κατά τη γνώμη μου, για «μαζικό εργατικό κίνημα», «καταλήψεις» και «επαναστατικό σοσιαλισμό».

Θα ούσει το ΑΚΕΛ ο Μαυρογιάννης; Όχι, φυσικά. Ωστόσο, μπορεί να αποδειχτεί μια υποψηφιότητα που το 2023 μπορεί να διασώσει το κόμμα από τη δυστοπική προοπτική του να αποκλειστεί στον δεύτερο γύρο, και στον δεύτερο γύρο, μετά από δέκα χρόνια διακυβέρνησης ΔΗΣΥ, γιατί όχι, να κάνει και την έκπληξη. Γιατί η αίσθηση που δημιουργείται στην περίπτωση του (αξιοπρεπέστατου ως προς το πρόγραμμά του) κ. Δημητριάδη είναι πως δεν μπορεί να ενώσει δυνάμεις και ψηφοφόρους πέραν του «στρατοπέδου της λύσης». Που αν ήταν όσο ισχυρό θέλει να παρουσιάζεται θα εξέλεγε Πρόεδρο και το 2013 και το 2018.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ο υπουργός Άμυνας της Σουηδίας Peter Hultqvist (5ος αριστερά) και η υπουργός Εξωτερικών της Σουηδίας Ann Linde (στο κέντρο) και η ομάδα ανάλυσης πολιτικής ασφαλείας της Σουηδίας ανακοίνωσαν την έκθεσή τους για την ένταξη της χώρας στο ΝΑΤΟ.

3+1 στην άμμο!

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Οι δημόσιες σχέσεις έχουν τον ρόλο τους στην άσκηση διπλωματίας. Όλες οι χώρες ενδιαφέρονται γι' αυτές. Ύστερα κάθε χώρα κάνει τη σούμα, τι απέδωσαν, τι όχι, τι μπορεί να αλλάξει κ.λπ. Οι περίφημες Τριμερείς. Είδη από το ΓΤΠ: «Τηλεδιάσκεψη των Υπουργών Εξωτερικών ΗΠΑ, Κύπρου, Ελλάδας, Ισραήλ (3+1)» στις 10/5.

Σημείο 1: «Οι τέσσερις Υπουργοί Εξωτερικών αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τη συγκρότηση μιας προσέγγισης "περιφερειακής πολυμερείας" στην Ανατολική Μεσόγειο».

Τι ακριβώς σημαίνει «Περιφερειακή πολυμερεία» για την Κύπρο; Σχεδόν τίποτα, καθώς δεν μπορεί να μπει σε πραγματική «πολυμερεία», μόνο στις τηλεδιασκέψεις. Μια διατύπωση που ευνοεί μόνο το Ισραήλ και τον περιφερόμενο, μονοθεματικό «τουρκολόγο», Ν. Δένδια. Οι υπουργοί «συμφώνησαν στη διατήρηση της πολιτικής δυναμικής του σχήματος 3+1». Καμία διαφωνία. Το σχήμα 3+1 να διατηρηθεί τη δυναμική του. Ωστόσο, μέσα στη «δυναμική» αυτή δεν έγινε κάποια αναφορά στη δυναμική του EastMed. Δεν ήγερσε το θέμα ο Ι. Κασουλίδης στον Α. Μπλίνκεν ή στο Γ. Λαπίντ; Ζει ο EastMed, ή όχι; Επίσης, στο ανακινούμενο γίνονται αναφορές σε «κινήτους δέσμευση για προώθηση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ευημερίας στην Ανατολική Μεσόγειο». Προφανώς, η Κύπρος δεν μπορεί να είναι εξαγωγέας «ειρήνης, σταθερότητας και ευημερίας». Είναι η ίδια

πηγή αστάθειας και κινδύνων εξαιτίας του άλυτου Κυπριακού. Στρατιωτική κατοχή, διαλυμένη ΑΟΖ, μη συμμετοχή στη Ζώνη Σένγκεν.

Η εγκατάληψη του Πλαισίου Γκουτέρες (2017) και η αντικατάσταση της διαδικασίας επίλυσης με κατ' ευφημισμό Τριμερείς, έδωσε την εξής σούμα για την Κύπρο:

- Πλήρες τέλμα στις διακοινωτικές συνομιλίες.
- Αποδυνάμωση/ήττα Ακιντζι.
- Εμβάθυνση της διχοτόμησης.
- Άνοιγμα 3,5% στο Βαρώσι.
- Πλήρης έλεγχος της κυπριακής ΑΟΖ από τουρκικά πολεμικά πλοία, με εξαίρεση τα νότια παράλια.
- EastMed τέλος.
- Τερματισμός κάθε ερευνητικής εργασίας από το «Nautical Geo».
- Παταγώδης αποτυχία της πολιτικής των κυρώσεων κατά Τουρκίας.

Η πολιτική «από το παρά τρίχα της λύσης, στο παρά τρίχα της διχοτόμησης» έχει πρωταγωνιστές και κομπάρσους. Παιχνίδι στην άμμο σχεδιασμένο από παράκτια υλικά. Εδώ και χρόνια το κυπριακό ΥΠΠΕΞ έχει οργανώσει μια δική του «σχολή» σκέψης στην αντιμετώπιση του Κυπριακού. Επιφανείς εκπρόσωποι της (Τζιωνής, Χριστοδουλίδης, Μαυρογιάννης), όταν επηρεάζαν εξελίξεις, είτε στο Πρόεδρικό, είτε στο ΥΠΠΕΞ, είχαν έναν πολύ σαφή προσανατολισμό:

- Η σχολή αυτή επιθυμεί να διεξάγονται συνομιλίες για να μη μας πουν «αδιάλλακτη πλευρά». Το ανώτατο στάδιο της γραμμής της αυτής είναι «συνομιλίες». Να δείχνουμε ότι θέλουμε συνομιλίες και εάν οι περιστάσεις το επιτρέψουν να κάθουμε και μερικές! Ως εκεί!
- Δεν αναγνωρίζει και δεν αποδέχεται την έννοια της πολιτικής

ισότητας που προκύπτει από όλα τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, άσχετο αν τα επικαλούνται σε ξένους διπλωμάτες. Δεν αναγνωρίζει και δεν αποδέχεται τη μία τουρκοκυπριακή ψήφο στο Υπουργικό Συμβούλιο, σε αντικατάσταση του συστήματος του βέτο για πρόεδρο/αντιπρόεδρο όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα Ζυρίχης-Λονδίνου.

Στην αντίληψη αυτής της σχολής το Κυπριακό δεν μπορεί να επιλυθεί, κατά συνέπεια, το θέμα είναι το πώς να διαχειριστούμε τους ενοχλητικούς απεσταλμένους του ΟΗΕ και πώς θα μιλούμε για συνομιλίες, ξανά συνομιλίες κ.λπ. Αυτή η γραμμή οδηγεί στην ντε φάκτο «δευτέρα καλύτερη λύση», τη συντήρηση της υπάρχουσας κατάστασης πραγμάτων. Στην ερώτηση για τις επιπτώσεις αυτής της γραμμής, η απάντηση που προέρχεται από τη «σχολή» αυτή είναι γνωστή: θα περιμένουμε να αλλάξουν οι συνθήκες, να ενισχυθούν, «πάλι με χρόνια» κ.λπ.

Οι επιφανείς εκπρόσωποι αυτής της σχολής αφιέρωσαν χρόνο στα ευρωπαϊκά ζητήματα και γνωρίζουν αρκετά γύρω από τις διαδικασίες στις Βρυξέλλες. Εντούτοις, επειδή διαθέτουν βαθιά εδραιωμένες πεποιθήσεις στο Κυπριακό, ποτέ δεν δοκίμασαν να πουν στην κοινή γνώμη πως δουλεύει η έννοια της «πολιτικής ισότητας» μέσα στην Ε.Ε. Ποτέ δεν μπήκαν στον κόπο να πουν δημόσια γιατί μια μικρή νήσος όπως η Κύπρος έχει έναν Επίτροπο, όπως και μια μεγάλη χώρα και έξι ευρωβουλευτές, ενώ πληθυσμιακά θα είχε έναν.

Η «σχολή» σκέψης του ΥΠΠΕΞ δεν έχει να προσφέρει κάτι στην

εξέλιξη της νήσου. Αναμασά, με παραλλαγές, τις θεωρίες Δούντα. Οι πάντες όμως στο διεθνές πεδίο μάς έχουν καταλάβει, ιδιαίτερα μετά την αποθώωση του αμοραλισμού στο Κραν Μοντάνα και στο Μον Πελεράν. Ο ΟΗΕ δεν δέχεται ξανά συνομιλίες χάρην των συνομιλιών. Γι' αυτό ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες, μετά το μάθημα στο Κραν Μοντάνα, άλλαξε προσέγγιση: μιλούσε μόνο για συνομιλίες «στοχευμένες στο αποτέλεσμα».

Για λόγους που σχετίζονται με τη σημερινή κατάσταση πραγμάτων στο νησί, κανένα σημαντικό Μέτρο Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, όπως αυτά που εισήγαγε εδώ και πέντε μήνες ο ΥΠΠΕΞ κ. Ι. Κασουλίδης, δεν μπορεί να προχωρήσει. Σημαντικά ΜΟΕ μπορεί να εξελισσονται ταυτόχρονα με συνομιλίες πάνω στα κεντρικά ζητήματα όπως τα καλύπτει ο γ.γ. στο από 6 Σημεία Πλαισίου του 30ής Ιουνίου 2017. Μεμονωμένα ΜΟΕ, ερήμην της πορείας του συνολικού διαπραγματευτικού πλαισίου, οδηγούν σε αποκλίνουσες πορείες και χωριστικές εξελίξεις.

Όταν ένας ε/κ ηγέτης, όπως ο Ν. Αναστασιάδης, ζητάει «σταδιακά» αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας ως κράτος-μέλος από την Τουρκία» με διαλυμένο το διαπραγματευτικό πεδίο, στην ουσία οδηγεί τα πράγματα σε μια ντε γιούρε αναγνώριση της υπάρχουσας κατάστασης πραγμάτων. Πρακτικά, από τη μια η διεθνώς αναγνωρισμένη Κυπριακή Δημοκρατία, και από την άλλη, ακριβώς δίπλα με «Ταϊβάν» εις διπλούν, σε εδάφος και θάλασσα...

www.larkoslarkou.org.cy

Τζαι του χρόνου στα σπίθκια μας (4)

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Για κάθε πρόβλημα στη ζωή και στην πολιτική υπάρχει μια διαδικασία ανάλυσης, αξιολόγησης και διάρθωσης ή έστω αντιμετώπισης. Το Κυπριακό είναι όμως το μόνο ζήτημα όπου τα μέλη της πολιτικής τάξης –και πλέον και οι πολιορκητές του Προεδρικού– προτιμούν να μην προτείνουν συγκεκριμένα, εφικτά και κλιμακούμενα βήματα.

Αφ' ενός γιατί αν το έκαναν θα δεσμεύονταν σε έναν συγκεκριμένο οδικό χάρτη για τον οποίο μπορεί να διαφωνήσουν στην πορεία με τους κερδισμένους του πατριπαράδοτου παζαριού μεταξύ πρώτου και δεύτερου γύρου. Θα δεσμεύονταν για συγκεκριμένες δράσεις στους τομείς που μπορούν να ελέγξουν. Δεν θα μπορούσαν να κρυ-

φτούν πίσω από αυτά που δεν μπορούν να ελέγξουν, όπως τη στάση της Τουρκίας.

Και αφ' ετέρου γιατί γνωρίζουν πως σε μια περίοδο χαμηλής κινητικότητας στο Κυπριακό, οι ψηφοφόροι δεν αναμένουν κάτι συγκεκριμένο, ούτε και θα το θέσουν ως προτεραιότητα. Όχι επειδή δεν τους ενδιαφέρει, και όχι επειδή είναι χαζοί. Αλλά επειδή πρακτικά ο άνθρωπος επικεντρώνεται στα σημαντικά και καθημερινά, τις τιμές της ενέργειας, την υγεία, και όχι στα μακροπρόθεσμα.

Έτσι οι υποψήφιοι μπορούν να πορευθούν με συνθήματα (υπέρ ή κατά της ΔΔΟ, για τη μία ή την άλλη εκδοχή του πλαισίου Γκουτέρες, διεθνές δίκαιο και όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους) για να «πίσουν» ή έστω για να καθου-χάσουν το κομματικό ακροατήριο

της επιλογής τους, ή τους αδέσμευτους ψηφοφόρους που θα ήθελαν να αλιεύσουν.

Αν όμως το φρούτο του Κυπριακού δεν είναι σήμερα στην εποχή του, θα έρθει η ώρα που θα αρχίσει να βλασταίνει. Και τότε ο υποψήφιος επικεφαλής του Κοινού Κυπριών (όχι της τράπεζας, αλλά τη θέση του εκπρόσωπου και του συντονιστή όλων των μικροβασιλείων της μικρής μας χώρας) θα πρέπει να έχει πλάνο για το τι θα το κάνει και πώς θα το κάνει.

Κάποια στιγμή τα δεδομένα θα φέρουν νέες εξελίξεις, καλές ή κακές. Ο επόμενος Πρόεδρος πρέπει να είναι έτοιμος για να αναλάβει πολύ συγκεκριμένα βήματα. Αλλά και να έχει ήδη κάνει μια σειρά από βήματα προετοιμασίας για να μπορεί να κινηθεί στην κατεύθυνση που θέλει. Οι υποψήφιοι μέχρι στιγ-

μής υστερούν σε αυτόν τον τομέα. Είναι μεν νωρίς για αυτή τη συζήτηση, γιατί η προεκλογική έχει αρχίσει, αλλά δεν έχουν δώσει ενδείξεις για τι σχεδιάζουν να κάνουν την επόμενη της εκλογής τους.

Μιλούν για πρωτοβουλίες διεθνώς, ευρωπαϊκώς γενικώς και ασφίτως, για να εμπλακούν οι φίλοι μας και να προκληθεί κόστος στους εχθρούς μας. Όλα επιθυμητά, αλλά εξαρτώμενα από εξωγενείς παράγοντες και του ίδιου περιεχομένου με την ευχή «τζαι του χρόνου στα σπίθκια μας».

Οι υποσχέσεις για πρωτοβουλίες στο Κυπριακό δεν έχουν αξία, αν δεν μπορούν να μετρηθούν, αμέσως μετά τις εκλογές, βάσει του αν έγιναν ή όχι. Και για να μπορούν να μετρηθούν, δεν πρέπει να εξαρτώνται από την καλή θέληση του Ερντογάν, των Βρυξελλών, των Με-

γάλων Δυνάμεων, των άστρων και των κρυφών κυβερνητών του κόσμου τούτου. Πρέπει δηλαδή να αποτελούν μέτρα και πρωτοβουλίες που να είναι στο χέρι του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας να τα εφαρμόσει, ακόμα και μονομερώς. Όπως η μονομερής εφαρμογή συμφωνημένων συγκλίσεων στη διακυβέρνηση στη νομοθετική εξουσία, η δημιουργία υφυπουργείου Επανάστασης, η ακύρωση του ψηφίσματος του 1967 για την Ένωση και η ένταξη της ομοσπονδίας ως στόχου στο Σύνταγμα.

Αν αυτό το σετ μέτρων δεν σας βρίσκει σύμφωνα δεν διαφωνούμε στην ουσία. Το θέμα είναι να υπάρξει ένα σύνολο απτών προθέσεων, προς κάποια τέλος πάντων κατεύθυνση. Ακόμα και αν ο επόμενος Πρόεδρος δεν θέλει να προχωρήσει ενεργά, σίγουρα μπορεί

από την πρώτη ημέρα εκλογής του να προχωρήσει σε προπαρασκευαστικές, προληπτικές ενέργειες. Όπως την πραγματική ενημέρωση του κοινού για τις συγκλίσεις που έχουν επιτευχθεί μέσω μιας σοβαρής επικοινωνιακής εκστρατείας, την ένταξη μαθημάτων πολιτικής αγωγής με σύγχρονο περιεχόμενο, στην εκπαίδευση. Ή ακόμα και την υιοθέτηση πρακτικών συμμετοχικής δημοκρατίας στο πρότυπο της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης, για ξεκαθάρισμα και ενημέρωση να αναμένει ο κόσμος από το Κυπριακό. Σίγουρα δεν αρκεί να επικαλείται τη ΔΔΟ ως μαγική επίκληση, την Ε.Ε. ως τη λύση όλων και τον μακροχρόνιο, παντός καιρού και με μηδενικό περιεχόμενο.

ykakouris@gmail.com

Ως στρουθιον μονάζον επί κορωνοϊού

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΡΗ

Ο άνθρωπος καθόταν με την παρέα του στο καφενείο, με τη μάσκα στο χέρι, έλεγε την παραλίγο περιπέτειά του στην Αυστρία και χαμογελούσε πονηρά. «Ρε κοπέλια, παρ' ολίγο να μας απαγαράωσουν στη Βιέννη, γιατί φορούσαμε μάσκες για τον κορωνοϊό. Μας έβλεπαν με το μισό τους και μας μιλούσαν από παράξενα έως και απαίσια. Πήγαμε για διακοπές στην Αυστρία και φοβισμένοι από την τρομοκρατία της Κύπρου, φορούσαμε την πρώτη μέρα, όλη η οικογένεια, η γυναίκα και τα παιδιά μου, μάσκες.

Κατεβήκαμε από το αεροπλάνο, περάσαμε από τους ελέγχους του αεροδρομίου, πήγαμε στο ξενοδοχείο, σε εστιατόρια, σε μουσεία, σε θέατρα και όμως κανένας δεν φορούσε μάσκα. Φαίνεται μας έβλεπαν με τις μάσκες και είτε σκέφτηκαν ότι πιθανό να είμαστε κλέφτες, είτε ότι είμαστε άρρωστοι και φορούσαμε μάσκες. Πήραμε το μάθημά μας, βγάλαμε τις μάσκες και ψυχάσαμε και εμείς και οι αυστριοί Αυστριακοί. Κάνανε καθημερινώς ράπιντ τεστ, τόσο στη Βιέννη, όσο και στην Κύπρο, όταν επιστρέψαμε και είμαστε όλοι καθαροί και χωρίς κανένα σύμπτωμα».

Στην παρέα του καφενέ, άλλος φίλος ο οποίος επέστρεψε από το Λονδίνο και την Αθήνα, έλεγε ακριβώς τα ίδια για τα μέτρα για τον κορωνοϊό. Φαίνεται συμφώνησαν όλοι οι φίλοι, ότι εμείς στην Κύπρο, είμαστε οι μόνοι «έξυπνοι» οι οποίοι συνεχίζουμε να πληρώνουμε για τεστ και καραντίνες για κορωνοϊό. Όπως στα καύσιμα και στον κορωνοϊό.

Μας επέβαλαν πρώτους τα αυστηρότερα μέτρα, σπέρνοντας τον τρόπο και τα πρόστιμα και τώρα θα μας αφαιρέσουν τελευταίους τα μέτρα και τα χαράτσια. Κατά τα άλλα «ως στρουθιον μονάζον επί δώματος» του κορωνοϊού, εξακολουθούμε να κλαίμε μόνοι επί των ερειπίων των ψυχικών μας αντοχών.

Το μαρτύριο του κορωνοϊού είναι πρώτα ο φόβος, η μοναξιά και η απομόνωση και ύστερα η παράξενη αρρώστια, έλεγε γεροντοπαλλήκαρο στον καφενέ, ο οποίος πέρασε μαρτυρικά την ύπουλη ασθένεια. «Αν είχα δίπλα μου τη γυναίκα μου, η οποία πέρασε ανώδυνα την ασθένεια, αν μπορούσα να κάμω μια βόλτα στην αυλή και αν μπορούσα να με πάνε μια βόλτα με το αυτοκίνητο στη θάλασσα, τότε σίγουρα θα αντιμετώπιζα πολύ καλύτερα τον καταραμένο κορωνοϊό. Πριν από τρία χρόνια, όταν αρρώστησα με γρίπη, τα συμπτώματα ήταν

εξίσου βασιανιστικά, ίσως και χειρότερα, αλλά τότε είχα στο προσκέφαλό μου, τη γυναίκα μου, το στήριγμα της ζωής μου και πέρασε πολύ πιο εύκολα και χωρίς τον φόβο για τα χειρότερα, η δύσκολη ασθένεια». Στην κουβέντα του καφενέ και μεσάλικας, ο οποίος πέρασε ανώδυνα την ασθένεια του κορωνοϊού. Οργιζόταν και έλεγε: «Αναγκάστηκα να παραμείνω μόνος και έρημος για επτά μέρες, μέσα ένα δωμάτιο, για πρώτη φορά στη ζωή μου, χωρίς συστασιακά να έχω τίποτα. Το προσωπικό τεστ έδειξε από την τρίτη μέρα ότι ήμουν καθαρός, αλλά αναγκάστηκα να παραμείνω ακόμη τέσσερις μέρες στη φυλακή του σπιτιού μου. Οι δουλειές μου έμειναν πίσω, ανάγκαζα συγγενείς και φίλους να έρχονται να μου φέρνουν φαγητό και μπουτίτσια από την τηλεόραση και το διαδίκτυο. Ήταν μια δύσκολη εμπειρία, η οποία έδειξε ότι τελικά δεν αντέχεται η μοναξιά».

Από το πανεπιστήμιο της ζωής, από τον καφενέ, δεν έλειπε και η άλλη πλευρά, με το μισογεμάτο αυτή την φορά ποτήρι. Πολύσχολος μεσάλικας, με απαιτητική δουλειά, έλεγε: «Για μένα ήταν μια καλή και μοναδική εμπειρία ο κορωνοϊός. Είχα την πρώτη μέρα λίγο πονόλαιμο και φοβήθηκα για τα χειρότερα. Ωστόσο, από τη δεύτερη μέρα, που φάνηκε ότι ήμουν από τους τυχερούς, απόλαυσα τη δημιουργική μοναξιά, ως στρουθιον μονάζον επί δώματος. Μου έφεραν φαγητό στο δωμάτιο, δεν με ενοχλούσε κανείς και δεν χρειαζόταν ούτε και δικαιολογία για να αποφυγώ το τρελό τρέξιμο της δουλειάς. Από την εποχή των φοιτητικών μου χρόνων, είχα τόσο χρόνο να διαβάζω, να αναλογιστώ και χαλαρώσω, να δω ταινίες και το κυριότερο να πνάσω, να ξεκουραστώ. Το πρώτο βιβλίο το οποίο διάβασα απνευστί, ήταν το «ως στρουθιον μονάζον επί δώματος», του Γιάννη Τσαρούχη και ακολουθήσαν τα ταξιδιωτικά του Καζαντζάκη και έτσι απλά καθάρισε το μυαλό μου».

Η περιπέτεια του κορωνοϊού, καλώς ή κακώς, αποτέλεσε τομή στη ζωή όλων των ανθρώπων. Το κείμενο στο οπισθόφυλλο του βιβλίου του Γιάννη Τσαρούχη, «ως στρουθιον μονάζον επί δώματος», αποτελεί ένα καλό συμπέρασμα, για τη δύναμη του ανθρώπου, όταν αλλάζει μυαλά. «Αν μέσα σου γίνει μια αληθινή επανάσταση, μιλώντας σε δύο μόνο φοιτητές στο πεζοδρόμιο, έξω απ' τη σχολή, μπορεί ν' αλλάξεις την όψη του κόσμου για πολλούς αιώνες...».

kararisp@yahoο.gr

ΙΔΕΕΣ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Οι μεταμοδέρνοι Μαυρομιχάλοι, σήμερα

Τον περασμένο Μάρτιο συμμετείχα σε ένα συνέδριο στο πανεπιστήμιο των προπτυχιακών μου σπουδών, το ΑΠΘ. Είχα τριάντα χρόνια να επισκεφθώ το εσωτερικό της πανεπιστημιούπολης. Το τοπίο, οικείο και ξένο μαζί. Η ματιά αλλάζει όχι μόνον εξαιτίας των παρατηρήσιμων αλλαγών στο περιβάλλον, αλλά και εξαιτίας της εσωτερικής αλλαγής που έχει επέλθει στον παρατηρητή. Δεν ήξερα τι να περιμένω, αλλά εντόπισα τι με εξέπληξε: από τη μία η αίσθηση του «ασάλευτου χρόνου» (οι βρωμισμένοι με γκράφιτι τοίχοι, τα ακαλαίσθητα πολιτικά πανό, η ακατέργαστη ρητορική των πολιτικών συνθημάτων – όλα στοιχεία της δικής μου εποχής), από την άλλη, η επιδείνωση του προβλήματος της δημόσιας τάξης, όπως φαινόταν, λ.χ., από τα σιδερένια κάγκελα μπροστά από αμφιθέατρα και εσωτερικούς διαδρόμους (δεν υπήρχαν τη δεκαετία του 1980). Αν δεν ήξερες πού είσαι, θα νόμιζες ότι βρίσκεσαι σε αποθήκες ή κρατητήριο, όχι σε πνευματικό ίδρυμα! Οι «εσωτερικοί» το έχουν συνηθίσει. Οι «εξωτερικοί» εκπλήσσονται.

Η λειτουργία των ελληνικών πανεπιστημίων υπογραμμίζει ένα μείζον πρόβλημα της νεότερης Ελλάδας, το οποίο ο εορτασμός της Παλιγγενεσίας προσπέρασε πέρσι: ποιος κυβερνά αυτό τον τόπο; Ο Καποδίστριας σύντομα κατάλαβε ότι θα έπρεπε να μοιράζεται την κυβερνητική εξουσία με τα οργανωμένα συμφέροντα της εποχής – τους προκρίτους της Μάνης και τους πλοιοκτήτες της Ύδρας. Οι εκάστοτε υπουργοί Παιδείας, σήμερα, θα πρέπει να παίρνουν την άδεια των συνδικαλιστών για να εφαρμόσουν την πολιτική που επέλεξε το εκλογικό σώμα. Το «γενικό καλό» χρησιμοποιείται περισσότερο ως φενακιστικό σχήμα λόγου και λιγότερο ως κατεθυντήριο οδηγός πολιτικής συμπεριφοράς. Οι δυναμικές μειοψηφίες διαμαρτύρονται, διεκδικώντας δικαίωμα αρνησιкурίας στις επιλογές της νόμιμης εξουσίας που θίγουν τα συμφέροντά τους. Ζητούν προσχηματικά «διάλογο», αλλά αυτό που

πραγματικά επιδιώκουν είναι η συνδιοίκηση. Δεν μιλάω για το αυτονόητο δικαίωμα διαμαρτυρίας σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία. Αναφέρομαι στον τρόπο με τον οποίον ασκείται η διαμαρτυρία – ο τρόπος εκφράζει νοοτροπία. Στα ελληνικά πανεπιστήμια, σχεδόν μισόν αιώνα τώρα, ο τρόπος αυτός είναι, ως επί το πλείστον, η εκκυδαισμένη διαμαρτυρία – αυθαιρεσία, προπηλακισμός, βία. Οι πρόσφατες καταστροφές στο Τμήμα Βιολογίας του ΑΠΘ, με αφορμή την έξωση των επί δεκαετίες καταληψιών από χώρο του Τμήματος, προκειμένου αυτός να χρησιμοποιηθεί όπως κρίνει η διοίκηση του πανεπιστημίου, πιστοποιούν τον εκκυδαισμένο χαρακτήρα της διαμαρτυρίας. Καταλαβαίνουμε την υφή του όταν τον αντιπαραβάλλουμε με την ορθολογική διαμαρτυρία. Στην ακραία της μορφή, η ορθολογική διαμαρτυρία είναι παράδοξη: ο διαμαρτυρούμενος, νιώθοντας έντονα για μια αδικία ή την καταπίεση μιας κοινής αξίας, εκφράζει με δυναμικό τρόπο το φρόνημά του, υπάγοντας παράλληλα τον εαυτό του στους κανόνες του κράτους δικαίου. Υφίσταται προθύμως τις κυρώσεις, προκειμένου, με την προσωπική ταλαιπωρία του, να αναδείξει την αδικία στην οποία αντιτίθεται. Η ορθολογική διαμαρτυρία εμπεριέχει την παράδοση λογική της αυτοθυσίας – την αντίθεση και, ταυτόχρονα, την υπαγωγή σε κανόνες.

Η εκκυδαισμένη διαμαρτυρία είναι, αντιθέτως, ξεδιάντροπα ιδιοτελής. Οι Μανιάτες να μην αποδίδουν φόρους στο κράτος, οι συνδικαλιστές δημόσιων οργανισμών να συνδιοικούν, οι καταληψίες να οικειοποιούνται δημόσιο χώρο αυθαίρετα. Η δημόσια εξουσία αμφισβητείται όχι χάριν ενός κοινού ιδεώδους, για την υπεράσπιση του οποίου οι διαμαρτυρούμενοι είναι πρόθυμοι να θυσιάσουν κάτι πολύτιμο γι' αυτούς (π.χ. την ελευθερία τους), αλλά χάριν της προστασίας ενός μονομερώς ορισθέντος αγαθού (π.χ. την οικειοποίηση δημόσιου χώρου).

Αντιθέτως, οι νεαροί και οι νεαρές των κι-

νημάτων Occupy, Extinction Rebellion ή Black Lives Matter συνιστούν υποδείγματα ορθολογικής διαμαρτυρίας: αντιπαρατίθενται δυναμικά (και, εν πολλοίς, μη βίαια) στις οικονομικές ανισότητες, στην καταστροφή του περιβάλλοντος και στον ρατσισμό, αντιστοίχως. Το περιεχόμενο της διαμαρτυρίας τους αναδεικνύεται εξαιτίας του τρόπου της εκφοράς της: αφενός, του τιμήματος που προσωπικά καταβάλλουν οι φορείς της, αφετέρου, της σπανιότητάς της: ακτινοβολεί πολιτικοπολιτικά και ξεχωρίζει από τον μιντιακό θόρυβο επικοινωνιακά. Κανένα από τα γνωρίσματα αυτά δεν διαθέτει η εκκυδαισμένη διαμαρτυρία. Ποιο κοινό ιδεώδες υπερασπίζονται οι καταληψίες στο Τμήμα Βιολογίας του ΑΠΘ; Στο όνομα ποιας κοινής αξίας είναι διατεθειμένοι να διακινδυνεύσουν την ελευθερία τους; Τελώντας σε εννοιολογική σύγχυση, νομάζον «αυταρχισμό» τη νόμιμη άσκηση νόμιμης εξουσίας της διοίκησης του ιδρύματος (να αξιοποιεί τους χώρους της όπως αυτή αποφασίζει) και «τρομοκρατία» τη νόμιμη άσκηση νόμιμης βίας προκειμένου να προστατευθούν δημόσια αγαθά (δημόσια περιουσία).

Αυτό που δυσκολεύονται να αρθρώσουν οι πολιτικοί κουλίγκαν, το κάνουν οι σταδιοδρομιστές της ψευδο-ριζοσπαστικής ψευδο-αριστεράς για λογαριασμό τους. «Η αξιοποίηση του χώρου [από τους καταληψίες] είναι πέρα και έξω από τις ταξινόμησιμες λογικές του πανεπιστημίου», παρατήρησε εμβριθώς ο γραμματέας του ΣΥΡΙΖΑ Κ. Τζανακόπουλος, παραγγιζοντας ένα ακατέργαστο μεταμοντέρνο λεξιλόγιο. Κάπως έτσι, μεταμοδέρνα, θα εκφραζόταν και ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, σήμερα: η αξιοποίηση των κρατικών εσόδων δεν επακούει απαραίτητα στην ταξινόμησιμη λογική του κράτους! Φαντακτερό περιτύλιγμα ξεδιάντροπης ιδιοτελείας.

Ο κ. Χαριδημος Κ. Τσοúκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ερευνητής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Warwick.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Χάρισμα και τύχη

Πολλά έχουν γραφεί για την έννοια της τύχης (fortuna) στον «Πρίγκιπα» του Μακιαβέλλι. Οι κοινού άνθρωποι έχουν την πολυτέλεια να ερμηνεύουν την ιστορία εκ των υστέρων, να κρίνουν εκ του αποτελέσματος τη μοίρα των μεγάλων ανδρών και γυναικών. Οι πρίγκιπες, οι χαρισματικοί ηγέτες, αισθάνονται να τους καλεί το πεπρωμένο.

Παράγουν την ιστορία με τόλμη και πίστη στην αξία τους, αλλά και με τη βεβαιότητα ότι, αν δεν πάρουν τα πράγματα στα χέρια τους, δεν θα ανατραπεί το ζοφερό παρόν που βιώνει ο λαός τους. Ποια είναι η τύχη που τους οδηγεί σε μια τέτοια απόφαση; Ο Μωυσής ήταν βραβίαιος σκλάβος του Φαραώ στην Αίγυπτο, ο Κύρος έπρεπε να δει τους Πέρσες υπόδουλους στους Μήδους και η Ιωάννα της Λαωραίνης χρεώστηκε να βρει τους Γάλλους υπό αγγλική κατοχή και κυριαρχία. Μόνο έτσι θα πραγματοποιούνταν οι άθλοι

τους που όλοι αναγνωρίζουμε και τιμούμε. Ό,τι αποτελεί τύχη για τους μεγάλους άνδρες και γυναίκες είναι δυστυχία για τον καθημερινό άνθρωπο, αβίωτο και σκληρή πραγματικότητα. Για κάποιους και κάποιους όμως, η δυστυχία είναι μεθυστική, γιατί περιέχει το όραμα ενός λαμπρότερου μέλλοντος. Η πράξη απογυμνώνεται από την ηθική, επειδή η ηθική αυτή ευθύνεται για την τωρινή κατάσταση υποτέλειας. Η ηθική απελευθέρωση όμως οδηγεί σε πράξεις και έργα που θα χαρακτηρίζονταν, υπό κανονικές συνθήκες, ανοσιουργήματα. Μήπως ο γενάρχη Αβραάμ δεν κλήθηκε από τον Θεό να θυσιάσει τον μονάκριβο γιό του; Μπορεί ο Αβραάμ να υπάκουσε και να δοξάσθηκε ως γενάρχη όλων των μονοθεϊσμών, αλλά για τον Κίρκεγκαρντ η καταδίκη που ήταν δεδομένη: ήταν ένας ανάληπτος παιδοκτόνος, και τίποτε δεν μπορεί να το αλλάξει, ούτε καν το ότι ο Θεός έσωσε τελικά τον Ισαάκ.

Εκ των υστέρων, όλοι υμνούμε τους μεγάλους ηγέτες. Και είμαστε πρόθυμοι να συγχωρήσουμε ή να

αποσιωπήσουμε τα εγκλήματα που διέπραξαν στο όνομα του ανώτερου σκοπού που επετεύχθη. Τι γίνεται όμως αν ο κάθε αυτόκλητος σωτήρας αποτύχει; Τότε απλά, κατόπιν εορτής, δεν τους ονομάζουμε ηγέτες, αλλά «τρελούς», δεν τους αποκαλούμε «χαρισματικούς» αλλά λαοπλάνους. Για κάθε αυτόκλητο προφήτη, πόσοι ψευδοπροφήτες; Για κάθε αληθινό πρίγκιπα, πόσοι κάλπικοι, για κάθε ιππότη της πίστης πόσοι υποκριτές; Μήπως ο Χίτλερ δεν χαιρέτισθηκε ως «ταγός» (Führer) μιας καταπιεσμένης και παρακμάζουσας Γερμανίας από σπμαντική μερίδα του φιλελεύθερου κόσμου της εποχής του; Μήπως αντίστοιχοι δεν ήταν μέχρι και πριν από μερικά χρόνια η κρίση της Δύσης για τον Πούτιν ή τον Ερντογάν; Μήπως τέτοια δεν είναι ακόμη η κρίση πολλών συγχαρινών μας για τον Στάλιν και τον Μάο; Και πόσοι άλλοι πολιτικοί μικρότερης εμβέλειας δεν παίζουν σε καιρούς κρίσιμους το καρτί του πρίγκιπα, του αγανακτισμένου, του ανανεωτή του πολιτικού συστήματος, της ιδεολογίας

ή της παράταξης; Μήπως χώρες και λαοί δεν υπέφεραν και δεν υποφέρουν ακόμη από προφήτες και σωτήρες που αναρριχήθηκαν στην εξουσία και είτε υπέταξαν το κράτος στους δικούς τους δόλιους σκοπούς είτε ήταν απλά ανίκανοι να κυβερνήσουν και οδήγησαν τους λαούς τους σε χειρότερη απόγνωση από πριν; Και εδώ έγκειται το πραγματικό δίλημμα: όχι αυτό του πρίγκιπα, αλλά αυτό του λαού του.

Η θέση των λαών είναι αντίστροφη από αυτή των ηγετών ή των ιστορικών τους. Βουτηγμένοι μέσα στην δύσκολη συγκυρία, οι πολίτες καλούνται να κρίνουν εκ των προτέρων όχι την τύχη που τους περιβάλλει, όπως οι πρίγκιπες, αλλά την τύχη που τους μέλλεται. Κρίνουν μέσα από την υπαρξιακή τους αβεβαιότητα, με άλλα λόγια προσπαθούν να κρίνουν με βάση τη συνέπεια ή την ασυνέπεια των λόγων και των έργων των υποψήφιων σωτήρων, αγνοώντας τα μέσα, τα οποία εκείνοι έχουν επιλέξει για να ανέλθουν στην εξουσία και να επιφέρουν τις ριζικές αλλαγές τους. Δεν είναι

καν βέβαιο ότι συναισθάνονται το βάρος της ψήφου τους ή τη δύναμη της επιλογής τους. Η Ευρώπη περνάει τη μεγαλύτερη αναταραχή στη μεταπολεμική ιστορία της. Είναι έκθετη σε κάθε μορφής κίνδυνο: πληθωριστικό, ενεργειακό, επισιτιστικό, αμυντικό. Το βέβαιο είναι ότι ένα άτομο, ένας «πρίγκιπας», δεν θα βγάλει την Ευρώπη από τη δυσχέρεια στην οποία βρίσκεται. Ποιος είναι ο πρίγκιπας της καρδιάς του Μακιαβέλλι; Ποιον καλεί ο παλαιάρχης και βασιανισμένος πολιτικός με το έργο του; Εκείνον που, αφού βρει την Ιταλία διαίρεμένη και αδύναμη, υποτελή στους ξένους, θα την ενώσει, θα την ελευθερώσει και θα την οδηγήσει, όπως ένας άλλος Μωυσής ή ένας άλλος Κύρος, στο μεγαλείο που της αρμόζει. Τέτοιος άνθρωπος πλέον δεν υπάρχει και δεν δύναται να υπάρξει για να ενώσει την Ευρώπη. Υπάρχουν μόνο ικανοί κυβερνήτες και πολιτικοί με όραμα, άτομα που γνωρίζουν να κάνουν συμβιβασμούς για να μπορέσουν να ζήσουν ώστε να πολεμήσουν ακόμη μια μέρα. Η μοίρα

της Ευρώπης και των λαών της εναποκειται στα χέρια των πολιτών, βρίσκεται στα χέρια των κυβερνωμένων, όχι των κυβερνώντων. Κι αυτό γιατί οι πρώτοι γνωρίζουν τη δεν επιθυμούν, αποφασίζουν για τη μοίρα τους, δεν υπηρετούν οράματα, δεν έχουν φιλοδοξίες άλλες από εκείνες που οι συχνά υποτιμημένες από τους κυβερνώντες ικανότητες τους τους επιτρέπουν να έχουν. Είναι δύσπιστοι και επιφυλακτικοί. Η μεγάλη δημοκρατική, ρεπουμπλικανική, παράδοση θέλει τον Μακιαβέλλι και τους Μακιαβελίστες πρωτεργάτες στον αγώνα της αφύπνισης των λαών. Εκθέτοντας τα έργα και τις πράξεις του πρίγκιπα για να αναρριχηθεί στην εξουσία, προειδοποιούν για τον κίνδυνο που διατρέχουν οι πολίτες όχι από την συγκυρία, αλλά από τους επιδοξους σωτήρες.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Τα τέσσερα πρώτα UAVs, Aerostar Tactical UAS (TUAS), εντάχθηκαν στο οπλοστάσιο της Ε.Φ. το 2019. Το επόμενο διάστημα αναμένεται να πέσουν οι υπογραφές για την απόκτηση άλλων δύο, του ίδιου τύπου.

Μεγαλώνει ο στόλος των drones της Ε.Φ.

Στην αγορά νέας παρτίδας μη επανδρωμένων αεροσκαφών από το Ισραήλ προχωρά το Υπ. Άμυνας - Έμφαση στην εναέρια επιτήρηση

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η μετάβαση της Εθνικής Φρουράς στο νέο περιβάλλον που έχει δημιουργήσει η ηλεκτρονική έκρηξη και στα εξοπλιστικά συστήματα είναι ένα θέμα που τέθηκε ψηλά στην κυβερνητική ατζέντα από το 2017, όταν τα εξοπλιστικά προγράμματα βγήκαν από την αδράνεια δέκα και πλέον ετών. Οι αγορές, που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια ή που έχουν προγραμματιστεί να γίνουν, ενισχύουν σημαντικά τις επιχειρησιακές δυνατότητες της Εθνικής Φρουράς. Οι σχεδιασμοί των νέων εξοπλιστικών εστιάζουν περισσότερο στην από αέρος ενίσχυση της αντιαεροπορικής ομπρέλας της Κύπρου, τομέα στον οποίο υπήρχαν τεράστια κενά. Η θωράκιση της εναέριας προστασίας κινείται σε τρεις άξονες: την ενίσχυση και αναβάθμιση των σταθερών συστημάτων, τις εναέριες δυνάμεις έγκαιρης προειδοποίησης (Early Warning) και τις επίγειες συστοιχίες αντιμετώπισης επιθέσεων. Και στους τρεις τομείς, τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει αρκετά, το αποτύπωμα των οποίων μπορεί να πει κάποιος ότι ξεφεύγει από τις καθαρά αμυντικές ανάγκες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η ενίσχυση αλλά κυρίως η ποιοτική αναβάθμιση των οπλικών συστημάτων της Ε.Φ. προσθέτουν στη γεωπολιτική αξία της Κύπρου, που σε συνδυασμό με τις συνεργασίες που

Η ενίσχυση του στόλου των μη επανδρωμένων αεροσκαφών της Ε.Φ. εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό ενίσχυσης και ποιοτικής αναβάθμισης των μέσων της αντιαεροπορικής προστασίας της Κύπρου.

έχει συνάψει, καλύπτουν το ζωτικό χώρο της Ανατολικής Μεσογείου. Η απόκτηση τεσσάρων μη επανδρωμένων αεροσκαφών (UAV) από το Ισραήλ το 2019 ήταν η αρχή της στροφής που πραγματοποιείται στο σχεδιασμό από αέρος. Ο συγκεκριμένος τύπος UAV κάλυψε σε ποσοστό 100% τις σύγχρονες ανάγκες επιτήρησης των περιοχών ευθύνης της Κυπριακής Δημοκρατίας, δίνοντας ταυτόχρονα σημαντική χείρα βοήθειας στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Μετά από τρία χρόνια χρήσης των ισραηλινών UAVs, Aerostar Tactical UAS (TUAS), το υπουργείο Άμυνας ετοιμάζεται να ενισχύσει τον υφιστάμενο στόλο. Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες στρατιωτικές πηγές της «Κ», σε τροχιά απόκτησης άλλων δύο UAV, του ίδιου τύπου, βρίσκεται το υπουργείο Άμυνας. Η αγορά των νέων μη επανδρωμένων αεροσκα-

φών θα γίνει με πόρους που δεν θα προέρχονται από τα κρατικά ταμεία και οι υπογραφές για την αγορά τους αναμένεται να πέσουν σύντομα. Η προσθήκη των δύο UAV, σύνολο έξι, που θα έχει στη διάθεσή της η Ε.Φ., αναμένεται να ενισχύσει περισσότερο την αντιαεροπορική ομπρέλα της Κύπρου και το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης.

Πράσινη Γραμμή

Στο ευρύτερο πλαίσιο επιτήρησης θα πρέπει να συμπεριληφθεί και το ηλεκτρονικό σύστημα για την Πράσινη Γραμμή, η συμφωνία απόκτησης του οποίου έχει υπογραφεί και βρίσκεται στην πρώτη φάση ανάπτυξης του. Το σύστημα, επίσης ισραηλινής κατασκευής και

ραλαβή των πρώτων τμημάτων του συστήματος και εφόσον ολοκληρωθεί η κατασκευή των υποδομών επί του εδάφους που βρίσκεται σε εξέλιξη. Το σύστημα επιτήρησης αναμένεται να τεθεί σε πλήρη λειτουργία σε δύο περίπου χρόνια. Παράλληλα με τις αγορές μη επανδρωμένων αεροσκαφών, το υπουργείο Άμυνας τρέχει την αναβάθμιση της κεντρικής μονάδας ελέγχου της αντιαεροπορικής προστασίας της Κύπρου. Στο κομμάτι της προστασίας από αέρος έχουν πραγματοποιηθεί δύο σημαντικά βήματα που σε συνδυασμό με τα UAVs συμπληρώνουν το πλάνο που έχει σχεδιαστεί. Το πρώτο βήμα αφορά το ραντάρ του Τρόδου, το οποίο αναβαθμίζεται και διευρύνει τις δυνατότητες επιτήρησης, έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης σε ενδεχόμενη επίθεση από αέρος. Το έργο αναβάθμισης γίνεται με τη συνδρομή της Γαλλίας με τη σχετική συμφωνία να έχει υπογραφεί. Το δεύτερο βήμα αφορά την αγορά εξελιγμένου αντιαεροπορικού συστήματος, το οποίο έχει δυνατότητες αντιμετώπισης πολλαπλών απειλών από μη επανδρωμένα αεροσκάφη. Το σύστημα που έχει επιλεγεί είναι ισραηλινό με άριστες επιδόσεις σε επιθέσεις από αέρος και σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες αντιπυραυλικές συστοιχίες των TOR M1 και BUK εκτιμάται πως καλύπτονται οι ανάγκες άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κάλυψη της Αν. Μεσογείου

Με τις αγορές που γίνονται και αυτές που προγραμματίζονται, η Εθνική Φρουρά «βλέπει τα πάντα στην περιοχή», όπως είπε στην «Κ» στρατιωτική πηγή. Σημαντικό για το νέο ρόλο που διεκδικεί η Κύπρος στην περιοχή είναι οι συνεργασίες πρώτιστα με Ελλάδα, Γαλλία και Αίγυπτο. Σε θέματα επιτήρησης και έγκαιρης προειδοποίησης, κομβικής σημασίας είναι η συνεργασία με Ελλάδα και Αίγυπτο, τα αντίστοιχα συστήματα των οποίων ανταλλάσσουν δεδομένα με τα συστήματα της Εθνικής Φρουράς. Το πλαίσιο επιτήρησης και κάλυψης της περιοχής συμπληρώνουν οι μονάδες επιφανείας της Γαλλίας, καθώς και οι αγορές στις οποίες προχώρησε η Ελλάδα από τη Γαλλία. Τελευταίο κομμάτι του παζλ είναι η αναβάθμιση υφιστάμενων όπλων που έχει στη διάθεσή της η Ε.Φ., όπως είναι οι Exocet και η αγορά νέων με βεληνεκές 180 χιλιόμετρα, η παράδοση των οποίων προγραμματίζεται για το 2023.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΑΡΙΟΥ ΗΛΙΑΔΗ

Μακριά από φιλοδοξίες και μικροκομματικές σκοπιμότητες

Στην έκδοση της Κυριακής 1 Μαΐου 2022, η εφημερίδα σας δημοσίευσε ένα ρεπορτάζ για τις προσπάθειες συνεργασίας των κομμάτων ΑΚΕΛ, ΕΔΕΚ, ΕΔΗ στις Προεδρικές Εκλογές του 1998 με κοινό υποψήφιο τον Μάριο Ηλιάδη. Πρόκειται για ένα ρεπορτάζ βασισμένο σε ισχυρισμούς που περιέχονται στο πρόσφατο βιβλίο του πρώην ΠτΔ και των ΕΔΗ κ. Γιώργου Βασιλείου, οι οποίοι όπως μετέπειτα και απογοήτευση διαπίστωσα, όχι μόνο πόρρω απέχουν από την πραγματικότητα αλλά και διαστρεβλώνουν βίαια την ιστορική αλήθεια.

Λόγω της εμπλοκής του ονόματός μου στην προσπάθεια εκείνη αλλά και στο δημοσίευμα, επιθυμώ να διευκρινίσω και ξεκαθαρίσω τα ακόλουθα:

- Η προσπάθεια εκείνη του 1998 κατέρρευσε, όχι εξαιτίας της δικής μου υποψηφιότητας, όπως αναληθώς ισχυρίζεται σήμερα 24 χρόνια μετά, ο κ. Βασιλείου, αλλά λόγω της πενταετίας εμμονής του ίδιου, να είναι εκείνος υποψήφιος Πρόεδρος, παρ' όσον που όπως γνώριζε πολύ καλά κάτι τέτοιο δεν αποδεχόταν ο αείμνηστος πρόεδρος τότε της ΕΔΕΚ Βάσος Λυσσαρίδης.

- Ο κ. Βασιλείου ισχυρίζεται πε-

ριέργως σήμερα ότι σε προκαταρκτικές συζητήσεις που είχαν τότε μαζί μου στελέχη του κόμματός του, διαπίστωσαν απουσία θέσεων εκ μέρους μου σε θέματα όπως το Κυπριακό, την οικονομία και τα κοινωνικά θέματα, κάτι που εγκυμονούσε τον κίνδυνο, όπως ισχυρίζεται ο κ. Βασιλείου, αν εκλεγόμουν να ενεργούσα «ως όργανο των κομμάτων από τα οποία προερχόταν, συγκεκριμένα του ΔΗΚΟ και της ΕΔΕΚ».

- Πρόκειται -και λυπάμαι που αναγκάζομαι να το πω- για απίστευτη στρέβλωση της αλήθειας, γιατί και συγκεκριμένες θέσεις είχα αλλά και γιατί αυτές αναπτύχθηκαν και αναλύθηκαν σε αλληπάλλες συζητήσεις μου και με στελέχη των ΕΔΗ και της ΕΔΕΚ και του ΑΚΕΛ, εξού και η υποψηφιότητά μου εγκρίθηκε κατ' αρχάς και από τα τρία κόμματα της τριμερούς συνεργασίας.

- Ο συγκεκριμένος αναληθής ισχυρισμός του κ. Βασιλείου εκθέτει όμως ανεπανόρθωτα και τον ίδιο και το κόμμα του (ΕΔΗ) αλλά και τα άλλα δύο που συμμετείχαν στην όλη προσπάθεια (ΑΚΕΛ και ΕΔΕΚ), αφού δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση ότι ενήργησαν τότε πολιτικά και εθνικά ανεύθυνα, αφού

Θα ήθελα να επαναλάβω την απογοήτευση, τη λύπη και την απορία μου γιατί ένας πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταφεύγει σήμερα σε τέτοιου είδους αναληθείς και ατεκμηρίωτους ισχυρισμούς, επιδεικνύοντας το ολιγότερο ασέβεια προς τον τίτλο που θεσμικά φέρει.

ενέκριναν κατ' αρχάς μία υποψηφιότητα της οποίας δεν γνώριζαν -τάχατες- τις θέσεις σε βασικά ζητήματα της κυπριακής κοινωνίας.

- Παράλληλα και είναι ίσως το πλέον σημαντικό το οποίο οφείλω να υπενθυμίσω στον κ. Βασιλείου για να φρεσκάρω προφανώς τη μνήμη του, στις 26 Ιουνίου του 1997, κατέθεσα ενώπιον και των τριών κομμάτων το «Πλαίσιο Προγραμματικών Αρχών» μου, στο οποίο περιλαμβάνονταν οι θέσεις μου στα θέματα που απασχολούσαν τότε την κυπριακή κοινωνία. Το πλαίσιο

αυτό, που αποτελούσε τη βάση της τριμερούς συνεργασίας, εγκρίθηκε ομόφωνα και από τα τρία κόμματα. Στη συνάντησή μου με τον πρώην Πρόεδρο κ. Βασιλείου. Το συγκεκριμένο πλαίσιο προγραμματικών αρχών είναι δημοσιευμένο αυτούσιο, τόσο στο βιβλίο μου «Για μία σύγχρονη κοινωνία» που κυκλοφόρησε το 1997, όσο και στο βιβλίο μου «Για την Κύπρο του Αύριο» που κυκλοφόρησε πρόσφατα, στα οποία μπορεί να προστρέξει και ο ίδιος ο κ. Βασιλείου αλλά και ο καθένας για να διακριβώσει, αν είχα ή όχι θέσεις και ποιες ήταν αυτές.

- Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό του κ. Βασιλείου ότι μετά την κατ' αρχήν επιλογή μου ως κοινού υποψήφιου των τριών κομμάτων δεν ήμουν ιδιαίτερα ενεργός σε δημόσιες παρεμβάσεις, πρέπει να πω ότι αυτό ήταν η προτροπή και επιθυμία του αείμνηστου πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας και γ.γ. τότε του ΑΚΕΛ, Δημήτρη Χριστόφια, ο οποίος μου ζήτησε όπως, σεβόμενος τις υπό εξέλιξη τότε εσωκομματικές διαδικασίες στο ΑΚΕΛ, αλλά και τα άλλα κόμματα να αποφεύγω τις δηλώσεις, συνεντεύξεις ή άλλου είδους δημόσιες παρεμβάσεις. Θεωρώ ότι ο κ. Βασιλείου και γνωρίζει ότι αυτά

ακριβώς η τακτική ακολουθείτο και ακολουθείται μέχρι και σήμερα από το ΑΚΕΛ αλλά και ήταν γνώστης της προτροπής του αείμνηστου Δημήτρη προς το πρόσωπό μου, αφού είχαν καθημερινή επικοινωνία και επαφή, γι' αυτό μου προκαλεί εντύπωση που αναδεικνύει σήμερα ένα τέτοιο θέμα, ως σοβαρό τάχατες λόγο απόρριψης της υποψηφιότητάς μου.

Εν κατακλείδι, θα ήθελα να επαναλάβω την απογοήτευση, τη λύπη και την απορία μου γιατί ένας πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταφεύγει σήμερα σε τέτοιου είδους αναληθείς και ατεκμηρίωτους ισχυρισμούς, επιδεικνύοντας το ολιγότερο ασέβεια προς τον τίτλο που θεσμικά φέρει.

Ανεξαρτήτως αυτού και αντιπαρερχόμενος κάθε δικαιολογημένη απογοήτευση από τους σε βάρος μου ανυπόστατους ισχυρισμούς όπως επανειλημμένως τόνισα και στο παρελθόν επαναλαμβάνω και τώρα ότι θεωρώ την πενταετία διακυβέρνηση του κ. Βασιλείου το διάστημα 1983-1988, ως την καλύτερη στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας και θέτοντας ενώπιον των πολιτών την υποψηφιότητά μου για τις Προεδρικές του 2022 την έχω ως παράδειγμα για μία επιτυχή και προς όφελος του λαού δια-

κυβέρνηση του τόπου.

Με την ευκαιρία επιθυμώ να τονίσω ότι σήμερα που βρισκόμαστε και πάλι στις παρωμένες προεδρικών εκλογών, έχουμε όλες οι δημοκρατικές και προοδευτικές δυνάμεις να απαλλάξει τη χώρα από τη λαίλαπα της δεκαετούς διακυβέρνησης Αναστασιάδη - ΔΗΣΥ.

Η οδυνηρή δε κατάληξη της κατάρρευσης τότε της προσπάθειας εκείνης που είχε ως αποτέλεσμα οι δημοκρατικές δυνάμεις να κατέληθον στις εκλογές του 1998 διασπασμένες και με ξεχωριστούς υποψηφίους, κάτι που έφερε αναπόφευκτα την παραμονή του ΔΗΣΥ για δεύτερη συνεχόμενη πενταετία στην εξουσία, να λειτουργήσει ως μάθημα και οδηγός για όλους, για να μην επαναληφθεί και σήμερα το ίδιο, κάτι που θα ήταν καταστροφικό και για τον τόπο και για τον λαό μας.

Ο κ. Μάριος Ηλιάδης είναι υποψήφιος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο στόχος της αυτοδυναμίας και η κομματική εγρήγορση

Σε εκλογικό συναγερμό η Ν.Δ., με περιοδείες Μητσοτάκη και στελεχών στην περιφέρεια

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Μία εβδομάδα μετά το συνέδριο της Ν.Δ. και ενώ έχει μεσολαβήσει μία σκληρή αντιπαράθεση στη Βουλή μεταξύ Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και μία ομιλία του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στη νέα Πολιτική Επιτροπή του κόμματος, έχουν αποκρυσταλλωθεί τα επόμενα βήματα πάνω στα οποία θα κινηθεί η κυβέρνηση τον τελευταίο χρόνο της διακυβέρνησής της έως τις εκλογές.

Εν αρχή ην ο στόχος της αυτοδυναμίας. Στο 14ο Συνέδριο του κόμματος που διεξήχθη μόλις πριν από μία εβδομάδα, ο κ. Μητσοτάκης επανέφερε τον στόχο αυτό. Στην πραγματικότητα ουδέποτε τον είχε αποκρυσταλλώσει, αλλά η αναφορά του περί κυβερνήσεων συνεργασίας είχε εκληφθεί ως αλλαγή στρατηγικής. Στο εν λόγω χρονικό σημείο, ο κ. Μητσοτάκης αποφάσισε να επαναφέρει τον στόχο της αυτοδυναμίας με έμφαση. Κεντρικό επιχείρημα είναι πως η συνέχεια της εθνικής προόδου ταυτίζεται τελικά με τη σταθερότητα του πολιτικού σκηνικού, η οποία υπηρετείται καλύτερα από αυτοδύναμες κυβερνήσεις. Ο στόχος συνεπώς της αυτοδυναμίας δεν είναι, σύμφωνα με το Μαξίμου, «παράταξιακός στόχος» αλλά προκύπτει πλέον ως «αντικειμενική αναγκαιότητα». Δεν είναι τυχαίο πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης ούτε στο συνέδριο του κόμματος, ούτε σε καμία άλλη δημόσια τοποθέτησή του το τελευταίο διάστημα, έχει αναφερθεί και πάλι στο ενδεχόμενο συνεργασιών, επιλέγοντας να στείλει καθαρό μήνυμα στους πολίτες πως επιζητεί την αυτοδυναμία.

Ο πρωθυπουργός παράλληλα έχει εισαγάγει ένα ακόμα στοιχείο στην πολιτική του ατζέντα. Έχει ελαχιστοποιήσει τις αναφορές –είτε θετικές είτε αρνητικές– στον Νίκο Ανδρουλάκη. Ο στόχος είναι διπλός: αφενός ο πρωθυπουργός «επιλέγει» ως αντίπαλο τον Αλέξη Τσίπρα, κα-

Ο κ. Μητσοτάκης επαναλαμβάνει διαρκώς πως οι εκλογές θα γίνουν σε 12 μήνες από σήμερα, ωστόσο επιθυμεί να έχει «έτοιμο» τον κομματικό μηχανισμό στις αρχές φθινοπώρου.

Ο πρωθυπουργός έχει πάψει να αναφέρεται στο ενδεχόμενο μετεκλογικών συνεργασιών, ενώ «επιλέγει» ως αντίπαλο τον Αλέξη Τσίπρα.

θώς ούτως ή άλλως έχει ήδη δηλώσει πως και το κεντρικό δίλημμα των επόμενων εκλογών θα είναι «Μητσοτάκης ή Τσίπρας». Αφετέρου, οι μετρήσεις που έγιναν από τον Δεκέμβριο και μετά έδειξαν πως το ΠΑΣΟΚ του Νίκου Ανδρουλάκη «κόβει» ψήφους και από τη Ν.Δ. Αυτή η

τάση τροφοδοτείται και από τις συνεχείς επιθέσεις της Ν.Δ. στο ΚΙΝΑΛ, κάτι που το τελευταίο διάστημα έχει ανακοπεί λόγω προφανώς και της εκμηδένισης της αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο κομμάτων που βοηθάει τη Ν.Δ. να σταματήσουν οι διαρροές της προς το ΠΑΣΟΚ.

Χρόνος εκλογών

Όσον αφορά τον χρόνο των εκλογών, ο κ. Μητσοτάκης επαναλαμβάνει διαρκώς πως αυτές θα γίνουν σε 12 μήνες από σήμερα. Οι πιο προσεκτικοί πάντως θα έχουν διαπιστώσει πως οι αναφορές δεν έχουν την ίδια ένταση με παλαιότερα, κάτι που ερμηνεύεται ως λογικό καθώς ο πρωθυπουργός καλείται να σχε-

διάσει τα επόμενα βήματα της κυβέρνησής του μέσα σε ένα εντελώς ασταθές παγκόσμιο περιβάλλον. Ο κ. Μητσοτάκης, πάντως, κατά την ομιλία του στη συνεδρίαση της νέας Πολιτικής Επιτροπής την Τετάρτη στα γραφεία της Ν.Δ. στην Πειραιώς, παρότι είπε και εκεί πως η κυβέρνηση θα εξαντλήσει την τετραετία, έθεσε ταυτόχρονα τα κομματικά στελέχη σε εκλογικό συναγερμό, καθώς τα κάλεσε να εντείνουν την επαφή τους με τις τοπικές κοινωνίες και να μιλήσουν για το κυβερνητικό έργο τα τρία αυτά χρόνια. Ο ίδιος μάλιστα, σε μία ομιλία που είχε προεκλογική χροιά, τόνισε πως καμία κυβέρνηση δεν κλήθηκε να αντιμετωπίσει ταυτόχρονα τόσες επάλληλες κρίσεις. Από τα παραπάνω προκύπτει πως όλα τα σενάρια είναι πιθανά, εξ ου και ο κ. Μητσοτάκης θέλει να έχει έναν «έτοιμο» κομματικό μηχανισμό αρχές φθινοπώρου. Ο ίδιος θα ξεκινήσει περιοδείες αμέσως μετά το ταξίδι του στις ΗΠΑ, καθώς την Παρασκευή θα βρεθεί στον Βόλο. Την ίδια ώρα, η Ν.Δ. ξεκινάει περιοδείες ανά την Ελλάδα με κλιμάκια που θα αποτελούνται από βουλευτές και έναν υπουργό, κάτι που συνήθεται σε προεκλογικές περιόδους.

Χαμηλά οι τόνοι

Στην κυβέρνηση, αλλά και στο κόμμα, υποβαθμίζουν τις εσωκομματικές αντιπαράθεσεις που άνοιξαν την περασμένη εβδομάδα. Αρχικά η τοποθέτηση του κ. Αντώνη Σαμαρά, που είχε αιχμές για την κυβερνητική πολιτική, υποβαθμίστηκε από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, ενώ και ο πρωθυπουργός δεν έδωσε την παραμικρή συνέχεια. Ακολούθησε η μίνι αντιπαράθεση Δένδια - Σαμαρά και τελευταία εκείνη μεταξύ Κώστα Μπακογιάννη και Τάκη Θεοδωρικάκου. Σε όλες τις περιπτώσεις οι τόνοι έπεσαν, με κυβερνητικές πηγές να τονίζουν στην «Κ» πως δεν υπάρχει κάποιο ζήτημα προς επίλυση, αφού «και οι διαφωνίες είναι εντός προγράμματος».

Οι τρεις ημέρες που κρίνουν πολλά στο ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ

Το συνέδριο της 20ής Μαΐου

Του ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ

Αν οι εκλογές της 5ης Δεκεμβρίου ήταν η αρχή και η τριπλή κάλπη της περασμένης Κυριακής η συνέχεια, το συνέδριο της 20ής Μαΐου χαρακτηρίζεται από άπαντες στη Χαριλάου Τρικούπη ως το πλέον εμβληματικό ορόσημο για την ολική επανεκκίνηση του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ. Και αν θα έπρεπε να ξεχωρίσει κανείς δύο λέξεις στα κομματικά χείλη που τονίζουν τους βασικούς πυλώνες ενόψει του συνεδριακού τριήμερου, αυτές είναι «συσπείρωση και ανανέωση».

Η μαζική συμμετοχή στις εκλογές της 8ης Μαΐου αλλά και η ευρεία συναίνεση για το νέο όνομα στη μαρκίζα δημιουργούν σίγουρα πρόσφορο έδαφος για το πρώτο στοίχημα, κάτι που, ανατρέχοντας κανείς ιστορικά στη Χαρ. Τρικούπη, ειδικά την τελευταία δεκαετία, δεν θα πρέπει να θεωρείται αυτονόητο. Το ΠΑΣΟΚ, λοιπόν, φαίνεται πως οδεύει προς το συνέδριο σε συνθήκες νηνεμίας, επιχειρώντας να συσπειρώσει όλες τις εσωτερικές τάσεις του.

Οι πρώην πρόεδροι

Υπό αυτό το πρίσμα, στο «κάδρο» έχουν επανέλθει τις τελευταίες ημέρες και οι τρεις πρώην πρόεδροι της παράταξης, οι οποίοι θα δώσουν το «παρών» στο κλειστό του Τάε Κβον Ντο. Η πρώτη επικοινωνία Ανδρουλάκη - Βενιζέλου μετά τις εσωκομματικές κάλπες, τα θετικά μηνύματα του Κώστα Σημίτη μέσω του άρθρου του στα «Νέα», αλλά και οι σταθερά ανοιχτοί διαύλοι επικοινωνίας με τον Γιώργο Παπανδρέου, παρά την ένταση που συνόδευσαν τα μεταξύ τους μάχη για την ηγεσία τον Δεκέμβριο, αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικούς παράγοντες για τις εσωτερικές ισορροπίες του ΠΑΣΟΚ. Βέβαια, με το βλέμμα ευρύτερα και στις «ζώντανες» πτέρυγες της Χαρ. Τρικούπη, η κάθε πλευρά αναμένεται να στείλει και τα δικά της μηνύματα, διαμορφώνοντας έτσι και μια πιο σαφή εικόνα για το πώς σχηματίζεται το εσωκομματικό παζλ ενόψει μιας εκλογικής χρονιάς, μετά τις ραγδαίες μεταβολές που υπέστη τους τελευταίους μήνες.

Η νέα γενιά

Ο δεύτερος πυλώνας, αυτός της ανανέωσης, αποτελεί μία από τις πλέον κρίσιμες προκλήσεις. Πώς, δηλαδή, σε ένα συνέδριο που κεντρικό ρόλο θα έχει η επιστροφή του παραδοσιακού πράσινου ήλιου, το ΠΑΣΟΚ θα καταφέρει να στείλει το μήνυμα ότι «η νέα γενιά παίρνει την παράταξη στα χέρια της», όπως συνήθιζαν να λένε στον ηγετικό πυρήνα.

Από τη Χαρ. Τρικούπη αναδεικνύεται ότι οι κάλπες

της περασμένης Κυριακής ενισχύουν το εν λόγω αφήγημα, τονίζοντας πως πάνω από το 50% των τοπικών οργάνων που εξελέγησαν, αλλά και μεγάλο κομμάτι των συνέδρων, απαρτίζεται από στελέχη κάτω των 40 ετών. Ενα σημαντικό κομμάτι της ομιλίας του Νίκου Ανδρουλάκη, άλλωστε, σχεδιάζεται να απευθυνθεί στις νεότερες ηλικίες, που είναι γεγονός ότι στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις αποτέλεσαν μια «μαύρη τρύπα» για το ΠΑΣΟΚ και το ΚΙΝΑΛ.

Σε αυτή την κατεύθυνση, ένα από τα τρία θεματικά εργαστήρια (workshops) που θα «τρέξουν» κατά το συνεδριακό τριήμερο, θα αφορά την κοινωνική κατοικία. Ενα σχέδιο που απευθύνεται στα νέα ζευγάρια και η Χαρ. Τρι-

Με δύο λέξεις τονίζονται οι βασικοί πυλώνες για την ολική επανεκκίνηση του κόμματος: «συσπείρωση και ανανέωση».

κούπη έχει θέσει εδώ και καιρό στην κορυφή της ατζέντας της, προορίζοντας το και για προεκλογική «σημαία». Μάλιστα, το «παρών» θα δώσει και η αρμόδια υφυπουργός της Πορτογαλίας, το μοντέλο της οποίας εντάσσεται στις «βέλτιστες πρακτικές» από άλλες χώρες, έναν στρατηγικό πυλώνα που συχνά επικαλείται ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ.

Τα άλλα δύο εργαστήρια θα αφορούν τους θεσμούς, όπου κεντρικό ρόλο θα έχουν ο καθηγητής Συνταγματικού Δικαιώματος Νίκος Αλιβιζάτος και το Ταμείο Ανάκαμψης, στο οποίο σχεδιάζεται να συμμετάσχουν στελέχη από τους κόλπους της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Το χρηματοδοτικό εργαλείο της Ε.Ε., άλλωστε, βρέθηκε και στο επίκεντρο της παρουσίας του προγραμματικού πλαισίου που παρουσίασε το ΠΑΣΟΚ μεσοβδόμαδα και για το οποίο θα μιλήσει στο συνέδριο ο «αρχιτέκτονας» του, Νίκος Χριστοδουλάκης, αποτελώντας επί της ουσίας το πρόγραμμα υπό το οποίο η Χαρ. Τρικούπη θα κατέβει στις επόμενες εκλογές.

Όσον αφορά, τέλος, το αμιγώς εσωκομματικό πεδίο, οι εκλογές για την Κεντρική Επιτροπή θα αποτελέσουν επίσης ένα πεδίο ισορροπιών για τη νέα ηγεσία, χωρίς, πάντως, βάσει της εικόνας που εκπέμπεται, να αμφισβητείται η κυριαρχία των «προεδρικών». Η ως προς τη θέση του νέου γραμματέα, ο Ανδρέας Σπυρόπουλος θεωρείται σταθερά φαβορί.

Ο Νίκος Ανδρουλάκης ψηφίζει στις εσωκομματικές εκλογές της περασμένης Κυριακής. Η μαζική συμμετοχή και η ευρεία συναίνεση για το νέο όνομα (ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΑΛ) δημιουργούν αισιοδοξία για τη συνέχεια.

ΑΠΟΨΗ

Να πολεμήσουμε την ομοφοβία

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΤΕΑΗ*

Μεθαύριο είναι η παγκόσμια ημέρα κατά της ομοφοβίας, αμφιφοβίας και τρανσφοβίας.

Θυμάμαι μικρότερος να βλέπω τον Γρηγόρη Βαλλιανάτο μεταμενονηχτία στο Seven X με κοστούμι και γραβάτα να μιλάει με άνεση για την ομοφυλοφιλία του, σπάζοντας την προκατάληψη που ήθελε τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα να εμφανίζονται με την πλάτη γυρισμένη και τη φωνή αλλοιωμένη.

Σήμερα στο Netflix παρακολουθώ, όπως πολλά εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη, το ριάλιτι «RuPaul's Drag Race». Το τέλος κάθε επεισοδίου κλείνει πάντα με την ίδια φράση: «Αν δεν αγαπάς τον εαυτό σου, πώς θα αγαπήσεις κάποιον άλλον;». Στο λοκντάουν παρακολούθησα απορροφημένος το αριστούργημα «It's a Sin» και τώρα το «Heartstopper». Πρόσφατα μας συνάρπασαν οι «Σέρρες». Όλοι θέλουμε να βλέπουμε στην οθόνη ανθρώπους με τους οποίους μοιάζουμε.

Στην ελληνική δημόσια σκηνή παραμένει μια λανθάνουσα μορφή ομοφοβίας. Συχνά η συζήτηση γίνεται γύρω τριγύρω, χωρίς να χρησιμοποιείται η λέξη ομοφυλοφιλία ή γκέι. Και σιωπή. Δεν ρω-

Όλοι άνθρωποι είμαστε και θέλουμε τα ίδια πράγματα από τη ζωή μας. Δεν είμαστε ίδιοι. Αλλά είμαστε ίσοι.

τάμε, δεν το συζητάμε. Πρόσωπα από τον χώρο του θεάματος, της πολιτικής, της δημοσιογραφίας διαστάζουν να το δηλώσουν ανοιχτά. Πρέπει να δουλέψουμε σκληρά για να πολεμήσουμε την ομοφοβία.

Η ομοφοβία είναι καμιά φορά και εσωτερικευμένη. «Πρόσπεξε μη σε στιγμήσει αυτό και καθούν οι ικανότητές σου». Να στιγματίσει τι; Αυτό που είναι κανείς; Ζωή κρυφή δεν είναι ζωή ευτυχημένη. Αφού έτσι ζω πάρα πολλά χρόνια, τώρα θα αλλάξω; Χωρίς αυτοσεβασμό δεν υπάρχει ισορροπία, δεν υπάρχει επιτυχία. Ο,τι κρατάει κανείς μέσα του, τον διληπτηριάζει. Είμαι περήφανος και ευτυχισμένος για αυτό που είμαι. Η φωνή δίνει δύναμη. Και τη δύναμη έχουμε υποχρέωση να τη χρησιμοποιούμε, διότι δεν την έχουν όλοι.

«Δεν μας νοιάζει τι κάνεις στο κρεβάτι σου», είναι το κλισέ που έχουμε ακούσει πολλές φορές. Μα η προσωπική ζωή του ανθρώ-

που δεν ταυτίζεται με τη σεξουαλική του ζωή. Όπως μπορεί να βεβαιώσει και κάθε ετερόφυλο ζευγάρι, δεν έχει κανείς μια μακροχρόνια σχέση απλώς και μόνο για να κάνει σεξ. Το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών στην απόφαση αναγνώρισης του γάμου ομοφύλων αναφέρει: «Δύο άνθρωποι γίνονται κάτι πολύ πιο σπουδαίο από αυτό που ήταν πριν... Προσδοκούν ότι δεν θα είναι καταδικασμένοι να ζουν στη μοναξιά». Η αγάπη. Και τις σχέσεις μας τις μοιραζόμαστε με τους φίλους μας και την ευρύτερη κοινωνία. Είμαστε όλοι ζώα βαθιά κοινωνικά.

«Μα γιατί εμφανίζονται κάποιοι με φουστάνια στο Athens Pride; Γιατί δεν είναι όλοι σαν και εσένα». Για πολλούς λόγους: Κάποιοι άνθρωποι αισθάνονται διαφορετικό φύλο από αυτό που γεννήθηκαν, έχουν δηλαδή διαφορετική ταυτότητα φύλου. Μεθαύριο είναι και η μέρα κατά της τρανσφοβίας. Άλλοι πάλι εκφράζουν το φύλο τους με διαφορετικό τρόπο. Ή δεν περιορίζονται στον κοινωνικά αποδεκτό ορισμό. Τους δίνουμε τον χώρο και τη δυνατότητα να είναι ο εαυτός τους. Σε μια γιορτή χαράς, ελευθερίας και μαζικότητας. Πρόκειται άλλωστε για μία από τις λίγες φορές όπου μια συγκέντρωση στο κέντρο της Αθήνας έχει μπαλό-

για και χαρούμενους ανθρώπους. Ελάτε και εσείς!

Όταν είπα στον σύντροφό μου ότι θα γράφω αυτό το άρθρο με αφορμή την ημέρα ενάντια στην ομοφοβία, μου λέει γράψε και ότι δεν κρατάει τα χέρια μας στον δρόμο. Οντως. Ερχεται από μόνο του, χωρίς να το σκεφτούμε. Μια αφύσικη απόσταση. Ενώ δεν θα έπρεπε.

Υπάρχει βέβαια και η πολύ άσχημη – και καθόλου εσωτερικευμένη πλευρά της ομοφοβίας: η βία, οι αυτοκτονίες, ο κλεισμός, οι διακρίσεις. Έχουμε ευθύνη να προστατεύσουμε και να βοηθήσουμε τους πιο αδύνατους. Να χτίσουμε μια Ελλάδα ανεκτικότητας.

Κάθε χρόνο κάνουμε ένα βήμα μπροστά. Το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω.

Όλοι ξέρουμε κάποιο άτομο ΛΟΑΤΚΙ. Μην αυτολογοκρίνεστε. Είναι μορφή ομοφοβίας. Μιλήστε του για αυτά τα θέματα. Μην ντρέπεστε. Είναι διαφορετικός/ή/ο. Αλλά και δεν είναι. Όλοι άνθρωποι είμαστε και θέλουμε τα ίδια πράγματα από τη ζωή μας. Δεν είμαστε ίδιοι. Αλλά είμαστε ίσοι.

* Ο κ. Αλέξης Πατέλης είναι προϊστάμενος στο Οικονομικό Γραφείο της Γενικής Γραμματείας Πρωθυπουργού της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Δέσμευσή μας η ασφάλεια της Ελλάδας

Η πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων, Νάνσι Πελόζι, στην «Κ» ενόψει της επίσκεψης του Έλληνα πρωθυπουργού στις ΗΠΑ

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Το αμερικανικό Κογκρέσο και η κυβέρνηση Μπάιντεν έχουν δεσμευθεί στην προώθηση της ασφάλειας της Ελλάδας, δηλώνει σε συνέντευξη της στην «Κ» η πρόεδρος της αμερικανικής Βουλής των Αντιπροσώπων, Νάνσι Πελόζι, λίγο πριν από τη συνάντηση του Αμερικανού προέδρου με τον Έλληνα πρωθυπουργό, αύριο στον Λευκό Οίκο, και την ομιλία του τελευταίου σε κοινή συνεδρία της Βουλής και της Γερουσίας, την Τρίτη.

Η πρόεδρος της Βουλής – τρίτη στην ιεραρχία εξουσίας μετά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο – χαρακτηρίζει την Ελλάδα «πολύτιμο εταίρο στην προώθηση των κοινών μας συμφερόντων ασφαλείας», την περιγράφει ως «καθοριστικής σημασίας» ενεργειακό κόμβο για τη μεταφορά αερίου προς την Ευρώπη, ιδιαίτερα την τρέχουσα περίοδο του πολέμου στην Ουκρανία, ενώ ως επικεφαλής του αντιπροσωπευτικού σώματος των ΗΠΑ υπογραμμίζει ότι «οι Έλληνες ήταν εκείνοι που δίδαξαν στον κόσμο ότι η νομιμότητα μιας κυβέρνησης μπορεί να πηγάζει μόνο από τον λαό».

Σε αντίθεση με τα κοινοβουλευτικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών, στις ΗΠΑ το Κογκρέσο διατηρεί πλήρη αυτονομία από την εκτελεστική εξουσία. Ο εκάστοτε πρόεδρος δεν διαθέτει απαραίτητους τον πλήρη ψήφο στα δύο νομοθετικά σώματα, Βουλή και Γερουσία, με αποτέλεσμα ο διακριτός ρόλος των τελευταίων να καθίσταται εξαιρετικά ουσιαστικός, όπως αποδεικνύουν οι πολλές περιπτώσεις αποφάσεων, εξαγγελιών και πρωτοβουλιών προέδρων που δεν υλοποιούνται επειδή δεν εξασφαλίζουν την υποστήριξη του Κογκρέσου.

Κάτι ανάλογο μπορεί να συμβεί το επόμενο διάστημα και με την περίπτωση της πώλησης μαχητικών F-16 στην Τουρκία, για την οποία υπάρχουν πηλές αντιδράσεις τόσο στη Γερουσία, με πρωταγωνιστή τον πρόεδρο της επιτροπής εξωτερικών σχέσεων Μπομπ Μένεντζεζ, όσο και στη Βουλή. Η ίδια η κ. Πελόζι, πάντως, αποφεύγει να τοποθετηθεί στο συγκεκριμένο θέμα ίσως λόγω της θεσμικής ιδιότητάς της που επιβάλλει την τήρηση αποστάσεων, ιδιαίτερα σε τέτοιου

Η Ελλάδα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως ενεργειακός κόμβος. Είναι ένας ισχυρός, στρατηγικός σύμμαχος για την προώθηση της ασφάλειας στην περιοχή.

Τα έθνη μας παραμένουν βασικοί σύμμαχοι στην παγκόσμια σκηνή, καθώς ενισχύουμε τη διατλαντική συμμαχία και υπερασπιζόμαστε τη δημοκρατία στον κόσμο.

είδους ζητήματα. Η πρόεδρος της Βουλής υπογραμμίζει τη συμβολή της ελληνοαμερικανικής κοινότητας, τα μέλη της οποίας «έχουν ενισχύσει το έθνος μας με πολλούς τρόπους, είτε σε αρετά αξιώματα είτε στον ιδιωτικό τομέα, στις τέχνες και στις επιστήμες».

Αυτή τη στιγμή, έξι μέλη της Βουλής – που έχει 435 μέλη και είναι αντιπροσωπευτική του πληθυσμού, σε αντίθεση με τη Γερουσία, στην οποία εκλέγονται δύο μέλη από καθένα από τις 50 πολιτείες της χώρας – είναι ελληνικής καταγωγής: Τζον Σαρμπάνης, Ντίντα Τάιτους, Τσάρλι Κριστ, Κρις Πάπας) και δύο Ρεπουμπλικανοί (Γκας Μπλιράκας και Νικολ Μαλιωτάκης).

Με την πρόσκληση προς τον Έλληνα πρωθυπουργό να εκφωνήσει ομιλία ενώπιον κοινής συνεδρίας Βουλής και Γερουσίας τιμάται η επέτειος 200 ετών από την ελληνική ανεξαρτησία. Αρχικά καταβάλλονταν προσπάθειες να γίνει αυτό τον Μάρτιο του '21, αλλά λόγω της πανδημίας δεν κατέστη εφικτό.

«Είναι μεγάλο μας προνόμιο να σας φιλοξενήσουμε γι' αυτόν τον καθυστερημένο εορτασμό της επετείου για τα 200 χρόνια της ελληνικής ανεξαρτησίας, που δυστυχώς αναγκαστήκαμε να καθυστερήσουμε πέρυσι λόγω της

«Προσκαλώντας» τον πρωθυπουργό κ. Μητσοτάκη να μιλήσει σε κοινή συνεδρία, το Κογκρέσο γιορτάζει τα 200 χρόνια δημοκρατίας στην Ελλάδα και επιβεβαιώνει τον ακλόνητο δεσμό μεταξύ των εθνών μας», λέει η Νάνσι Πελόζι.

πανδημίας», ανέφερε η κ. Πελόζι στην πρόσκληση που απηύθυνε προς τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, και στην οποία ανέδειξε την ταύτιση των Αμερικανών με τις ελληνικές αξίες όπως αυτές ενσαρκώθηκαν όχι μόνο στην αρχαία Ελλάδα αλλά και στην Επανάσταση του '21, υπογραμμίζοντας ότι «κατά τη σύνταξη του Συντάγματός μας, οι ιδρυτές μας βασίστηκαν στα αρχαία ελληνικά ιδεώδη της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Δεκαετίες αργότερα, η Ελληνική Δημοκρατία ανεξάρτησε από την ίδια λαχτάρα για ανεξαρτησία και αυτοδιάθεση που πυροδότησε την Αμερικανική Επανάσταση».

– Πώς αξιολογείτε τη θέση και τη συμβολή της Αθήνας, συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής βοήθειας, στην απάντηση της Δύσης στον πόλεμο στην Ουκρανία;
– Η Ελλάδα είναι ένα σεβαστό

μέλος της συμμαχίας του ΝΑΤΟ και ένας πολύτιμος εταίρος στην προώθηση των κοινών μας συμφερόντων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης της δημοκρατίας στην Ουκρανία.

– Πώς βλέπετε τον ρόλο της Ελλάδας ως ενεργειακού κόμβου μέσω του οποίου θα εισάγεται φυσικό αέριο στις ευρωπαϊκές αγορές;

– Η Ελλάδα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως ενεργειακός κόμβος από τον οποίο γίνεται εισαγωγή φυσικού αερίου στις ευρωπαϊκές αγορές. Αυτό είναι καθοριστικής σημασίας κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου της αυξημένης ρωσικής επιθετικότητας κατά της Ουκρανίας, γεγονός που απαιτεί από τα ευρωπαϊκά έθνη και άλλες χώρες σε όλο τον κόσμο να μειώσουν την εξάρτησή τους από το ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, διαφοροποιώντας παράλληλα τις ενεργειακές

πηγές τους.

– Ο ρόλος της Ελλάδας ως στρατηγικού συμμάχου στην Ανατολική Μεσόγειο, σε στενή συνεργασία με το Ισραήλ, καθώς και ως παράγοντα σταθερότητας στα Βαλκάνια;

– Η Ελλάδα είναι ένας ισχυρός, στρατηγικός σύμμαχος για την προώθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας στην περιοχή και σε όλο τον κόσμο. Ως Δημοκρατία στην παγκόσμια σκηνή, η Ελλάδα μπορεί να συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ηγετικό ρόλο στη διατήρηση και προώθηση των κοινών δημοκρατικών αξιών.

– Ποια είναι η άποψή σας για τις προκλήσεις της Τουρκίας – υπερπτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά, αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας –, κάτι που επικρίνεται από κορυφαίους Αμερικανούς διπλωμάτες;

– Η υποστήριξη της ειρήνης και της ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο αποτελεί εδώ και καιρό κορυφαία προτεραιότητά μου στο Κογκρέσο.

– Θα έπρεπε το Κογκρέσο των ΗΠΑ να εγκρίνει την πώληση νέων F-16, και την αναβάθμιση παλαιότερων, στην Αγκυρα, όταν η τελευταία απειλεί συνεχώς τη σύμμαχό της στο ΝΑΤΟ Ελλάδα;

– Το Κογκρέσο και η κυβέρνηση παραμένουν δεσμευμένοι στην προώθηση της ασφάλειας της Ελλάδας και της σταθερότητας της περιοχής.

– Ποιο είναι το μήνυμά της πρόσκλησής σας προς τον πρωθυπουργό της Ελλάδας να μιλήσει σε κοινή συνεδρία του Κογκρέσου;

– Προσκαλώντας τον πρωθυπουργό κ. Μητσοτάκη να μιλήσει σε κοινή συνεδρία, το Κογκρέσο γιορτάζει τα 200 χρόνια Δημοκρατίας στην Ελλάδα και επιβεβαιώνει τον ακλόνητο δεσμό μεταξύ των εθνών μας. Οι πολύτιμοι δεσμοί μας έχουν τις ρίζες τους στις κοινές μας αξίες της ελευθερίας, της αξιοπρέπειας και της ισότητας. Πράγματι, οι Έλληνες ήταν εκείνοι που δίδαξαν στον κόσμο ότι η νομιμότητα μιας κυβέρνησης μπορεί να πηγάζει μόνο από τον λαό. Σε αυτή την κρίσιμη και δύσκολη στιγμή, τα έθνη μας παραμένουν βασικοί σύμμαχοι στην παγκόσμια σκηνή, καθώς ενισχύουμε τη διατλαντική συμμαχία και υπερασπιζόμαστε τη δημοκρατία στον κόσμο.

– Οι σκέψεις σας για την ελληνοαμερικανική κοινότητα και τον ρόλο της στην πολιτική, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα;

– Το έθνος μας έχει από καιρό ευλογηθεί από την τεράστια εξαιρετική συνεισφορά των γιών και των θυγατέρων της Ελλάδας στην κοινωνία, στην οικονομία και στα κοινά μας. Με αίσθημα πολιτικού καθήκοντος, ισχυρές οικογενειακές αξίες, ακμαίο πολιτισμό και ακούραστη εργασιακή ηθική, οι Ελληνοαμερικανοί έχουν ενισχύσει το έθνος μας με πολλούς τρόπους: είτε σε αρετά αξιώματα είτε στον ιδιωτικό τομέα, στις τέχνες και στις επιστήμες ή στην ηγεσία της κοινότητας.

Τα στοιχεία της επίσκεψης Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με κεντρικούς στόχους την επανεξέταση της στρατηγικής σχέσης με τις ΗΠΑ και του ρόλου της Ελλάδας ως αναδυόμενου ενεργειακού κόμβου στην περιοχή, καθώς και την περαιτέρω ισχυροποίηση των ερειμάτων της χώρας στο Κογκρέσο μεταβαίνει στην Ουάσιγκτον ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, που αύριο συναντάται στον Λευκό Οίκο με τον Αμερικανό πρόεδρο Τζο Μπάιντεν.

Όπως αναφέρουν στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού, ο κ. Μητσοτάκης δεν προσέρχεται στη συνάντηση ως ο «φτωχός συγγενής» που περιμένει από τις ΗΠΑ επιδιαιτησία ή την επίλυση προβλημάτων – παρότι η επιθετική και αναθεωρητική στρατηγική της Τουρκίας θα αναδειχθεί –, αλλά με την αυτοπεποίθηση που έχει επιφέρει η οικονομική πρόοδος της χώρας, καθώς και η σημαντική στρατιωτική της ενίσχυση. Υπό το ανωτέρω πρίσμα, η Αθήνα δεν αναμένει κάποια ισχυρή δέσμευση ασφάλειας από τον κ. Μπάιντεν, καθώς, ούτως ή άλλως, αυτή εμπειριέχεται στην αμυντική συμφωνία Ελλάδας - ΗΠΑ, αλλά και στην επιστολή Μπλίνκεν που τη συνοδεύει.

Μάλιστα στην κρίσιμη –και

Η συζήτηση με Μπάιντεν για ασφάλεια, ενέργεια και ελληνοτουρκικά και η σημασία της «επίθεσης γοπητείας» στο Κογκρέσο.

ιδιαίτερα τιμητική – ομιλία του στο Κογκρέσο ο κ. Μητσοτάκης, σύμφωνα με πληροφορίες, θα αφιερώσει μόνο «λίγες γραμμές» στην Τουρκία και θα επικεντρωθεί στους ισχυρούς ιστορικούς δεσμούς των δύο χωρών, με συνδυαστικό κριτικό τη δημοκρατία. Ενώ, κατά την επίσκεψη, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ισχυρές σχέσεις της Αθήνας με άλλους κρίσιμους «παίκτες» της περιοχής, όπως η Αίγυπτος, το Ισραήλ, η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η συνάντηση των κ. Μητσοτάκη και Μπάιντεν πραγματοποιείται σε μια κρίσιμη γεωπολιτική συγκυρία, καθώς βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη ο πόλεμος στην Ουκρανία, ενώ ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν αναδεικνύεται και πάλι σε παράγοντα αστάθειας, καθώς αμφισβήτησε την προοπτική ένταξης στο ΝΑΤΟ της Σουηδίας και της Φινλανδίας. Ο πρωθυπουργός προσέρχε-

Όπως αναφέρουν στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού, ο κ. Μητσοτάκης θα συναντήσει τον πρόεδρο Μπάιντεν με την αυτοπεποίθηση που έχει επιφέρει η οικονομική πρόοδος της χώρας, καθώς και η σημαντική στρατιωτική της ενίσχυση (φωτ. αρχείου).

ται στις συνομιλίες με δύο σημαντικά χαρτιά. Πρώτον, η Αθήνα έλαβε εξ αρχής σαφή θέση, χωρίς αστερίσκους και υποσημειώσεις, στο Ουκρανικό: πέραν της σαφούς καταδίκης της ρωσικής εισβολής και της σύμπλευσης με την Ε.Ε. στην επιβολή κυρώσεων στη Μόσχα, έσπευσε να αποστείλει πλεονάζον αμυντικό υλικό στη δοκιμαζόμενη χώρα. Επίσης, οι συνομιλίες θα πραγματοποιηθούν με ψηφισμένη, από την περασμένη Πέμπτη, τη νέα πενταετή αμυντική συμφωνία

με τις ΗΠΑ. Το εύρος και η διάρκεια της συμφωνίας αποτελούν σαφές μήνυμα για τη βούληση της Ουάσιγκτον να επενδύσει γεωστρατηγικά στη χώρα μας. Εξάλλου από την έως τώρα πορεία του Ουκρανικού έχει αναδειχθεί η σημασία, όχι μόνον της βάσης της Σούδας, αλλά και της Αλεξανδρούπολης.

Στην ατζέντα, όπως προαναφέρθηκε, θα βρεθούν και τα ενεργειακά: η Ελλάδα μπορεί να αναδειχθεί σε κόμβο μεταφοράς LNG από τη Μέση Ανατολή και

την Ανατολική Μεσόγειο προς τα Βαλκάνια και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Το συγκεκριμένο εγχείρημα τελεί υπό τις ευλογίες της Ουάσιγκτον, όπως προέκυψε από την πρόσφατη επίσκεψη της υφυπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Βικτόρια Νούλαντ, στην Αθήνα. Είναι δε ενδεικτικό, ότι μέσω της Ρεβυθούσας διοχετεύεται ήδη φυσικό αέριο προς τη Βουλγαρία, ενώ πέραν του γεωστρατηγικού, κρίσιμος θα είναι σε σύντομο χρόνο ο ρόλος της Αλεξανδρούπολης και στον ενεργειακό χάρτη. Παράλληλα, βεβαίως, θετικά αντιμετωπίζονται από τις ΗΠΑ και άλλα μεγάλα πρότζεκτ, που μειώνουν την ενεργειακή εξάρτηση από τη Ρωσία, όπως η πλεκτρική διασύνδεση της Ελλάδας με την Αίγυπτο.

Όπως προαναφέρθηκε, ο πρωθυπουργός δεν επιθυμεί η επίσκεψή του στην Ουάσιγκτον να «ετεροπροσδιοριστεί» από την παράμετρο Τουρκία. Τούτο δεν σημαίνει, όμως, ότι δεν θα θεθεί –και μάλιστα με συγκεκριμένα στοιχεία– το ζήτημα της τουρκικής επιθετικότητας, που επανακάμπτει έπειτα από μια περίοδο σχετικής ύφεσης. Εξάλλου, όπως σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, «ο πρωθυπουργός έχει ήδη θέσει το θέμα των τουρκικών υπερπτήσεων πάνω από ελληνικό έδαφος και ως ζήτημα που

υπονομεύει και θέτει σε κίνδυνο τη συνοχή του ΝΑΤΟ σε μια εποχή που απαιτείται ενότητα», ενώ στην ατζέντα θα βρεθεί και η προοπτική η Ελλάδα να προμηθευτεί πρόσθετο στρατιωτικό υλικό από τις ΗΠΑ (Excess Foreign Military Sales).

Ειδικό «κεφάλαιο» σε σχέση με τα ελληνοτουρκικά αποτελεί η προσπάθεια της Αγκυρας να συνάψει συμφωνία με τις ΗΠΑ για την αναβάθμιση των F-16 που διαθέτει και την προμήθεια νέων. Υπ' αυτήν την έννοια θα έχουν ιδιαίτερη σημασία οι συναντήσεις που θα έχει «πίσω από κλειστές πόρτες», ο κ. Μητσοτάκης τόσο με τον Αμερικανό πρόεδρο, όσο και με σημαντικά μέλη του Κογκρέσου, απ' όπου πρέπει να «περάσει» η σχετική απόφαση, ανεξαρτήτως των προθέσεων της διοίκησης Μπάιντεν. Στόχος του πρωθυπουργού είναι να διαμορφώσει επί το θετικότερο τους ήδη εννοϊκούς για την Ελλάδα και δυσμενείς για την Τουρκία συσχετισμούς στη Γερουσία, η οποία τελικά και θα καθορίσει την τελική απάντηση των ΗΠΑ στα αιτήματα της Αγκυρας. Μεταξύ άλλων, ο κ. Μητσοτάκης θα συναντηθεί με τη Νάνσι Πελόζι, τον Μπομπ Μένεντζεζ και άλλους προέδρους σημαντικών επιτροπών της Βουλής των Αντιπροσώπων και της Γερουσίας.

Γεωπολιτική αναβάθμιση της Αθήνας μέσω... Κιέβου

Πώς το Ουκρανικό επιτείνει τον διπλωματικό εκνευρισμό της Αγκυρας

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Η επικείμενη διήμερη επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον και οι –δημόσιες ή λιγότερο εμφανείς– αντιδράσεις που ήδη έχει προκαλέσει στην Αγκυρα είναι ενδεικτικές της ατμόσφαιρας δυστοκίας η οποία επικρατεί στην τουρκική κυβέρνηση για την Ελλάδα, ιδιαίτερα μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία και τον εξαναγκασμό της Τουρκίας να «παγώσει» κατά το δυνατόν τις προκλήσεις της κατά της Αθήνας.

Οι προσδοκίες που καλλιεργήθηκαν από τη συνάντηση του κ. Μητσοτάκη με τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Κωνσταντινούπολη στις 13 Μαρτίου ουδέποτε ήταν υψηλές. Ωστόσο τον τελευταίο μήνα, δηλαδή μετά την οριστικοποίηση της επίσκεψης του πρωθυπουργού στην Ουάσιγκτον, έχουν αυξηθεί οι αντιδράσεις που προέρχονται από την Αγκυρα είτε μέσω δηλώσεων είτε μέσω πράξεων στο πεδίο, όπως οι υπερηχητικές που κοσμούν σε περιοιπτη θέση τον φάκελο που θα παραδώσει στον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν ο κ. Μητσοτάκης. Τα ελληνοτουρκικά τους τελευταίους δύο μήνες περνούν και από το Κίεβο και αυτή η διάσταση φαίνεται ότι ενοχλεί κατά κύριο λόγο την Αγκυρα.

Η ουκρανική διάσταση των ελληνοτουρκικών πηγαινει πολύ πιο πέρα από το ουσιαστικό «πάγωμα» των όποιων εξελίξεων έως ότου λήξει ο πόλεμος. Η πιο ορατή παρενέργεια, η οποία ενοχλεί σφοδρότατα την Αγκυρα, συνδέεται με την κατακόρυφη γεωπολιτική αναβάθμιση της Αλεξανδρούπολης. Το μέχρι πρότινος μικρό, περιφερειακό λιμάνι λειτουργεί πλέον ως εναλλακτική λύση για τη μεταφορά στρατευμάτων προς τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Πολωνία, τη στιγμή που, λόγω του πολέμου, τα Στενά έχουν κλείσει για τα στρατιωτικά πλοία του ΝΑΤΟ.

Παράλληλα, η επιτάχυνση των συμφωνιών για τη δημιουργία τερματικού σταθμού υγροποιημένου φυσικού αερίου LNG και τις συνέργειες με τη Βουλγαρία

Η επιτάχυνση των συμφωνιών για τη δημιουργία τερματικού σταθμού υγροποιημένου φυσικού αερίου LNG και τις συνέργειες με τη Βουλγαρία αλλά και βαλκανικές χώρες, όπως η Σερβία, μετατρέπουν την Αλεξανδρούπολη σε αιχμή της Ελλάδας ως ενεργειακό κόμβο για την απεξάρτηση της Ευρώπης από το ρωσικό φυσικό αέριο.

Την Τουρκία ενοχλεί η αναβάθμιση της Αλεξανδρούπολης ως εναλλακτικής λύσης για τη μεταφορά στρατευμάτων, ενόσω τα Στενά έχουν κλείσει για τα πλοία του ΝΑΤΟ.

αλλά και βαλκανικές χώρες, όπως η Σερβία, μετατρέπει την Αλεξανδρούπολη και σε αιχμή της Ελλάδας ως ενεργειακό κόμβο για την απεξάρτηση της Ευρώπης από το ρωσικό φυσικό αέριο. Την ίδια στιγμή, βέβαια, οι Αμερικανοί έχουν προωθήσει παρασκηνατικά την ανάγκη «επανεξέτασης» της Τουρκίας στην περιοχή, μέσω της ενθάρρυνσης του γεφυρώματος των διαφορών με το Ισραήλ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), αλλά και της ευθείας αμφισβήτησης της βιωσιμότητας του EastMed, ο οποίος τόσο πολύ ενοχλούσε την Αγκυρα. Παρά το γεγονός ότι είναι δεδομένο πως το φυσικό αέριο της Ανατολικής Μεσογεί-

ου δεν μπορεί παρά να εξαχθεί και από τουρκικά λιμάνια, η προοπτική συνδέεται σε σημαντικό βαθμό με τον τρόπο που θα εξελιχθούν και οι συζητήσεις ανάμεσα σε Τουρκία και Αίγυπτο και όχι μόνο με το Ισραήλ. Η πρόσφατη συνάντηση του κ. Ερντογάν με τον διάδοχο του σαουδαραβικού θρόνου Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, παρότι είναι εναρμονισμένη με τις αμερικανικές αντιλήψεις για την περιοχή, εμπεριέχει αρκετά στοιχεία ρίσκου και λόγω των διακυμάνσεων που χαρακτηρίζουν τη σχέση Ουάσιγκτον - Ριάτν.

Είναι απολύτως σαφές πως η Αγκυρα είχε επενδύσει ότι το Ουκρανικό θα δημιουργήσει πολιτικές δυσκολίες στην ελληνική κυβέρνηση, εκτιμώντας ότι θα απέφυγε να ενισχύσει το Κίεβο με οπτικά συστήματα, κάτι που θα επέτρεπε στην Τουρκία να εμφανιστεί σε καλύτερη θέση από την Αθήνα. Η διάφησης αυτής της προσδοκίας συνδυάζεται με τον εξαναγκασμό της Αγκυρας να μην μπορεί να επενδύσει ακόμα περισσότερο στην αποτελεσματικότητα που φαίνεται ότι έχουν τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη τύπου Bayraktar TB-2 στο πεδίο της μάχης. Για

την Τουρκία ο πόλεμος στην Ουκρανία αποτελεί συνολικότερο τεστ των σχέσεων με τη Ρωσία όχι μόνο για τα Bayraktar ή την εξάρτηση της Αγκυρας από το ρωσικό αέριο, αλλά και για την αντιαμερικανική ρητορική που έχει υιοθετήσει η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια και δυσκολεύεται να εγκαταλείψει, ιδιαίτερα καθώς διανύει προεκλογικό έτος. Αυτή η ρητορική έγινε ορατή και μετά την αποκάλυψη της «Κ» για την επικείμενη στάθμευση F-35 στη βάση της Σούδας.

Σαφή μηνύματα

Το τρίτο και χειρότερο –για τη σταθερότητα– στοιχείο που έχει εισαγάγει ο πόλεμος στην Ουκρανία στις ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι η αναβίωση της συζήτησης στην Αγκυρα περί του αν η αναταραχή που επικρατεί, και θα επιμείνει για το ορατό μέλλον, αποτελεί ευκαιρία συμπίεσης της Αθήνας. Αξιοπίστες πηγές σημειώνουν ότι στην Αγκυρα έχουν φθάσει πολύ σαφή μηνύματα από την Ουάσιγκτον περί της ανάγκης να διατηρηθεί η ψυχραιμία, γι' αυτό και το πεδίο της έντασης από τουρκικές πλευρές έχει μεταφερθεί στο ΝΑΤΟ.

Μπρα ντε φερ Ερντογάν με ΝΑΤΟ και ΗΠΑ για τα F-16

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

«Εκληρό πόκερ» με το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ αποφάσισε να παίξει ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος εναντιώθηκε στην ένταξη της Σουδίας και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, εμπλέκοντας στο ζήτημα και την Ελλάδα. «Εμείς παρακολουθούμε τις εξελίξεις σχετικά με τη Σουδία και τη Φινλανδία, όμως δεν έχουμε θετικές σκέψεις στο ζήτημα. Διότι οι προηγούμενες διοικήσεις σχετικά με το ΝΑΤΟ έκαναν ένα λάθος σχετικά με την Ελλάδα, και ξέρετε τι στάση που έχει υιοθετήσει η Ελλάδα απέναντι στην Τουρκία, με τις πλάτες του ΝΑΤΟ. Ως Τουρκία δεν θέλουμε να κάνουμε ένα δεύτερο λάθος».

Ο πρόεδρος της Τουρκίας αναφέρεται στην επανένταξη της Ελλάδας στο στρατιωτικό σκέλος της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας το 1980, κάτι το οποίο φαίνεται πως δεν ικανοποιεί την τουρκική κυβέρνηση.

Αναλυτές εκτιμούν πως η δήλωση του κ. Ερντογάν έγινε λίγες ημέρες πριν από τη συνάντηση του Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Τζο Μπάιντεν και την ομιλία του στο Κογκρέσο σχετικά και με τις αντιρρήσεις της Αθήνας στην πώληση των F-16 στην Τουρκία.

Ο Τούρκος πρόεδρος ανέφερε πως θα ξεκαθαρίσει τη θέση της χώρας του λέγοντας ότι «δεν ξέρω τι είδους δηλώσεις μπορεί να κάνει ή θα κάνει ο Μπάιντεν. Και φυσικά τα μηνύματα του Μητσοτάκη εκεί είναι ξεχωριστό θέμα. Επομένως, αφού δούμε τα πάντα, ειδικά αφού δούμε και τις δηλώσεις του Μπάιντεν, θα αποφασίσουμε τη στάση μας».

Δημοσιογράφοι εκτιμούν πως ο Τούρκος πρόεδρος στέλνει το δικό του μήνυμα στην Ουάσιγκτον. Τονίζουν πως σε περίπτωση που δεν ικανοποιηθεί το αίτημα της τουρκικής κυβέρνησης, τότε η Αγκυρα θα καθυστερήσει ή θαβάλει εμπόδια στα σχέδια επέκτασης του ΝΑΤΟ. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό ικανοποιεί τον Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος διαπιστώνει πως οι ΗΠΑ δεν ελέγχουν τις εξελίξεις εντός της Συμμαχίας και η Αγκυρα δεν εγκαταλείπει τη Μόσχα την εποχή αυτή.

Ωστόσο, έμπειροι αναλυτές τονίζουν πως η κίνηση της τουρκικής κυβέρνησης είναι «υψηλού ρίσκου», καθώς αξιωματούχοι έχουν διαπιστώσει την τερσότητα ζημιά που έχει υποστεί η Τουρκία λόγω της επιλογής της για το ρωσικό αντιαεροπορικό σύστημα S-400, με αποτέλεσμα να αποκλειστεί από το πρόγραμμα συμπαράγωγής και προμήθειας των 100 F-35 στο πλαίσιο των κυρώσεων CAATSA. Αυτός είναι και ο λόγος που οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για διαπραγμάτευση της Αγκυρας με τελικό στόχο να δώσει την έγκρισή της στην ένταξη των δύο χωρών, αφού όμως έχει πάρει πολλά ανταλλάγματα εντός του ΝΑΤΟ.

Ανεβάζουν τους τόνους

Δεν θεωρείται τυχαίο πως λίγες ημέρες πριν από την επίσκεψη του Κυριάκου Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον, η Αγκυρα φρόντισε να ανεβάσει τους τόνους της ρητορικής εναντίον της Ελλάδας, καθώς πιστεύουν πως η Αθήνα θα επιχειρήσει ναβάλει εμπόδια στην ανάπτυξη των σχέσεων των ΗΠΑ με την Τουρκία. Ο υπουργός Άμυνας της Τουρκίας, Χουλουσι Ακάρ, ισχυρίστηκε πως «η Ελλάδα συνεχίζει τις επεκτατικές, επιθετικές πολιτικές, όπως και προβοκατόρικες ενέργειες και ρητορική». Ο εκπρόσωπος του κυβερνήσαντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης, Ομέρ Τσελικ, επανέφερε τις παλαιότερες θέσεις της Αγκυρας για την Ανατολική Μεσόγειο, καθώς

τόνισε πως η «Γαλάζια Πατρίδα» είναι η «κόκκινη γραμμή» της Τουρκίας». Η Τουρκική Εταιρεία Πετρελαίου (ΤΡΑΟ) αποκάλυψε πως το τέταρτο γεωτρήσαντο το οποίο θα παραλάβει η χώρα θα χρησιμοποιηθεί στη Μεσόγειο, ενώ αξιωματούχοι της εταιρείας ανέφεραν πως «το γεωτρήσαντο τον Ιούλιο θα είναι έτοιμο για γεωτρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο».

Στρατιωτικοί και πολιτικοί αναλυτές της γειτονικής χώρας σημειώνουν πως σε περίπτωση που δεν εγκριθεί το σχέδιο από το Κογκρέσο, θα έχει αλλάξει την ισορροπία δυνάμεων στο Αιγαίο υπέρ της Ελλάδας. Αυτός είναι και ο λόγος που στην Αγκυρα αρχίζουν να συμβιβάζονται με την ιδέα του εκσυγχρονισμού των 80 F-16 τα οποία ήδη διαθέτει σε επίπεδο Block 70, σχέδιο το οποίο θεωρούν πως μπορεί να περάσει πιο εύκολα από το Κογκρέσο, και να αφήσουν για αργότερα την απόκτηση 40 F-16 Block 70 Viper. Ο Χουλουσι Ακάρ έχει ξεκαθαρίσει πως

Ο Ταγίπ Ερντογάν ανέφερε πως θα ξεκαθαρίσει τη θέση της χώρας του αφού πρώτα αξιολογήσει όσα θα ειπωθούν στο πλαίσιο της συνάντησης Μπάιντεν - Μητσοτάκη.

Αναλυτές εκτιμούν ότι η Αγκυρα θα δώσει την έγκρισή της στην ένταξη Σουδίας και Φινλανδίας στη Συμμαχία, αφού όμως έχει πάρει ανταλλάγματα εντός του ΝΑΤΟ.

το ζήτημα των F-16 και η συμφωνία με τις ΗΠΑ είναι «ζωτικής σημασίας» για την πολεμική αεροπορία της Τουρκίας μέχρι να κατασκευαστεί το τουρκικό «εθνικό μαχητικό» που, σύμφωνα με τις πιο αισιόδοξες εκτιμήσεις, θα μπορούσε να ενταχθεί στον στόλο των μαχητικών μετά το 2032.

Η Αγκυρα βιάζεται και πέζει για το συγκεκριμένο ζήτημα, καθώς στη γειτονική χώρα διαπιστώνουν πως, υπό τις παρούσες συνθήκες, ο χρόνος λειτουργεί υπέρ της ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας. Ο πολιτικός αναλυτής Οζάι Σεντίρ, στην εφημερίδα Milliyet, κάνει αναφορά σε εκτιμήσεις αξιωματούχων οι οποίοι τονίζουν ότι «από μόνα τους τα Rafale τα οποία προμηθεύεται η Ελλάδα από τη Γαλλία δεν αλλάζουν τις ισορροπίες στο Αιγαίο. Όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η Ελλάδα "τρέχει" και το πρόγραμμα του εκσυγχρονισμού των F-16, το οποίο θα ολοκληρωθεί το 2027. Τα Rafale σε συνδυασμό με τα εκσυγχρονισμένα F-16 μπορούν να αλλάξουν την ισορροπία δυνάμεων».

Σύμφωνα με τον κ. Σεντίρ, η διαφορά που αλλάζει τα δεδομένα στο Αιγαίο δεν είναι μόνο τα οπτικά συστήματα ή η εμπέλεια των αεροσκαφών, όπως τονίζει, αλλά «τα ραντάρ ASEA τα οποία τοποθετούνται στα συγκεκριμένα μαχητικά. Τα ραντάρ ASEA, τα οποία βρίσκονται στην πιο σύγχρονη έκδοση των F-16, ουσιαστικά καλύπτουν το 95% του συστήματος των F-35».

ΑΠΟΨΗ

Η συνάντηση Μητσοτάκη - Μπάιντεν

Του ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ*

Η επικείμενη συνάντηση του πρωθυπουργού με τον Αμερικανό πρόεδρο θα πραγματοποιηθεί σε μια χρονική συγκυρία που οι διμερείς σχέσεις βρίσκονται αναμφίβολα στο απόγειό τους. Οι δύο χώρες έχουν πολλά κοινά συμφέροντα και μοιράζονται τις ίδιες αξίες. Η πενταετής Συμφωνία Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας συνιστά μια εθνική επιτυχία, που πρέπει όμως να μετουσιωθεί σε απτή αμερικανική υποστήριξη για την ελληνική πλευρά.

Η δημιουργία νέων στρατιωτικών βάσεων εγγυάται το διαρκές ενδιαφέρον της Ουάσιγκτον για την περιοχή, σε μια εποχή που το αμερικανικό ενδιαφέρον μετατοπίζεται προς την Ασία. Ωστόσο, ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει αλλάξει δραματικά τα γεωπολιτικά δεδομένα. Με την τολμηρή της απόφαση να στείλει οπλισμό στη δοκιμαζόμενη χώρα και την απέλαση των Ρώσων διπλωματών, η Αθήνα έχει προκαλέσει την μίνιν της Μόσχας. Δυστυχώς, το Κρεμλίνο διαθέτει τα μέσα και τους μηχανισμούς για να απονομεύσει την κοινωνική ειρήνη και ομόνοια στη χώρα μας. Για λόγους ασφάλειας και μόνο, η

Για λόγους ασφάλειας και μόνο, η Ουάσιγκτον θα πρέπει να στηρίξει μια ενδεχόμενη απόφαση για επέκταση των χωρικών υδάτων στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Ουάσιγκτον θα πρέπει να στηρίξει μια ενδεχόμενη απόφαση για επέκταση των χωρικών υδάτων στην ηπειρωτική Ελλάδα. Ετσι θα προστατευθούν καλύτερα οι αμερικανικές στρατιωτικές εγκαταστάσεις από υβριδικές απειλές προερχόμενες από αέρα και θάλασσα. Ούτε η ελεύθερη ναυσιπλοΐα στο Αιγαίο θα επηρεαστεί από μια τέτοια κίνηση, ούτε θα ενεργοποιηθεί ξαφνικά το τουρκικό casus belli.

Σε κάθε περίπτωση, η αμερικανική κυβέρνηση οφείλει να συνεισφέρει σημαντικά στην προσπάθεια ενίσχυσης των Ενόπλων Δυνάμεων. Τώρα που τα σύννεφα του πολέμου πυκνώνουν πάνω από τη Μαύρη Θάλασσα, η περιφερειακή ασφάλεια δεν μπορεί παρά να είναι μια πραγματικά συλλογική υπόθεση. Πολλές ευρωπαϊκές

χώρες (π.χ. Φινλανδία, Γερμανία) πλέον προγραμματίζουν να αγοράσουν το μαχητικό 5ης γενιάς F-35 για σκοπούς διαλειτουργικότητας και συμβατότητας μέσα στη Συμμαχία. Η αγορά τέτοιων μαχητικών από την Πολεμική Αεροπορία είναι μια εφικτή επιλογή, εφόσον η Ουάσιγκτον επιδιώκει την ανάσχεση της ρωσικής επιθετικότητας σε έναν μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Χρειάζεται ένα ευνοϊκότερο πρόγραμμα αποπληρωμής για την Αθήνα, ώστε τα ελληνικά F-35 μια μέρα να πετούν μαζί με τα αντίστοιχα αμερικανικά και ευρωπαϊκά στους αιθέρες της Μεσογείου.

Επίσης, η επιστολή του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν τον περασμένο Οκτώβριο αναγνώρισε στην Ελλάδα τον ρόλο του περιφερειακού ηγέτη. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής αναβάθμισης, η Αθήνα θα ήθελε να έχει λόγο για κάθε σημαντικό ζήτημα ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια. Από την ειρηνευτική διαδικασία στη Λιβύη μέχρι την επιβίωση της Βοσνίας ως ενιαίας κρατικής οντότητας, η Ελλάδα δύναται να λειτουργεί ως τοπική δύναμη των δυτικών συμφερόντων. Με την έμπρακτη ενθάρ-

ρυνση της Ουάσιγκτον, η Αθήνα έχει τη δυνατότητα να παίρνει διπλωματικές πρωτοβουλίες για την περιφερειακή συνεργασία και σταθερότητα. Δεν υπάρχει άλλη δημοκρατική χώρα στην περιοχή που να μπορεί να παίξει έναν τέτοιο πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η σύμπλευση με τις ΗΠΑ δεν είναι απόρροια κάποιου εξαναγκασμού, αλλά στρατηγική μας επιλογή. Από τους δύο παγκόσμιους πολέμους και την Κορέα μέχρι τον πόλεμο του Κόλπου, το Κόσσοβο, το Αφγανιστάν και τώρα την Ουκρανία, η Ελλάδα στάθηκε με αφοσίωση δίπλα στους Αμερικανούς συμμάχους. Ημασταν πάντα εκεί για αυτούς, συχνά με μεγάλο κόστος. Σε αυτούς τους χαλεπούς καιρούς, όπου κυριαρχούν η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια, η Ελλάδα δεν ζητάει ανταλλάγματα για τη φιλία της. Το αμερικανικό εθνικό συμφέρον είναι εκείνο που επιτάσσει την ενίσχυση ενός πιστού και πιστού συμμάχου, όπως είναι η Ελλάδα. Ίσως τελικά του μοναδικού που έχει η Αμερική στην περιοχή.

* Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Ασφάλειας στο King's College London και στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Το «μοντέλο Βαρκελώνης» για προσιτή κατοικία

Ο Ζουσέπ Μπόϊγας μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΓΙΩΡΓΟ ΛΙΑΛΙΟ

Για τους περισσότερους Ευρωπαίους η Βαρκελώνη είναι, όχι άδικα, μια από τις ομορφότερες, αν όχι η ομορφότερη ευρωπαϊκή μεγαλούπολη. Πίσω όμως από την εντυπωσιακή όψη της κρύβεται πλέον μια δύσκολη για τους κατοίκους της πραγματικότητα. Ο υπερτουρισμός και η μετατροπή των κτιρίων της σε «επενδυτικό αγαθό» έχει δημιουργήσει τεράστιο πρόβλημα στην εξεύρεση κατοικίας, το οποίο οδηγεί σε κοινωνικές συγκρούσεις. Η Βαρκελώνη όμως ξέρει να επινοεί και πάλι τον εαυτό της. Και βρίσκεται ξανά στην πρωτοπορία των μητροπόλεων που παίρνουν μέτρα κατά των υπερβολικών βραχυχρόνιων μισθώσεων και των ξενοδοχείων, υπέρ της κοινωνικής κατοικίας, υπέρ της δημιουργίας δημόσιων χώρων εις βάρος του αυτοκινήτου.

Ο Ζουσέπ Μπόϊγας (Josep Bohigas), γενικός διευθυντής του Οργανισμού Αστικής Ανάπτυξης της Βαρκελώνης και του Οργανισμού Αστικής Οικολογίας της Βαρκελώνης, βρέθηκε πριν από λίγες ημέρες στην Ελλάδα, καλεσμένος του Ιδρύματος Schwarz, και έδωσε μια διάλεξη στο ΕΜΠ καταρρίπτοντας τους μύθους και αναλύοντας τις λύσεις που ήδη εφαρμόζονται. Αρχιτέκτονας και πολεοδόμος, γιος του θρυλικού αρχιτέκτονα που «μεταμόρφωσε» τη Βαρκελώνη, Οριόλ Μπόϊγας, είναι από τους ανθρώπους που δεν τρέφουν ψευδαισθήσεις. Στη συνέντευξη του στην «Κ» παρουσιάζει την πραγματικότητα της Βαρκελώνης και τα κοινά προβλήματα των ευρωπαϊκών πόλεων, εξηγεί το πώς η αστική διακυβέρνηση πρέπει να θέτει σε πρώτη προτεραιότητα το συμφέρον του κατοίκου. Και εξομολογείται τι του έκανε εντύπωση στην Αθήνα και τι θα πρότεινε στον δήμαρχό της.

— Η Βαρκελώνη είναι στα μάτια μας το παράδειγμα της πόλης που κατάφερε να εκμεταλλευτεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1992 για να επανεφεύρει τον εαυτό της και να «μπει στον χάρτη» ως παγκόσμιος προορισμός. Πόσο ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα αυτή η θεώρηση;

— Όταν έπεσε η δικτατορία και επανήλθε η δημοκρατία, η πόλη δεν είχε δημόσιους χώρους (υπήρχαν, αλλά μόνο για να τους διασχίσεις, καθώς οι συγκεντρώσεις απαγορεύονταν), δεν είχε αστικό

αφήγημα, ήταν σαν να μην υπήρχαμε. Όλη η προσπάθεια λοιπόν τη μεταδικτατορική περίοδο εστιάστηκε στους δημόσιους χώρους, να φτιάξουμε τη δική μας «Αγορά» για να λειτουργήσει η δημοκρατία. Ανακαλύψαμε και πάλι το κέντρο της πόλης, αναδείξαμε τα μνημεία, δημιουργήσαμε δημόσιους χώρους εκεί όπου δεν υπήρχαν. Αυτές οι στρατηγικές μεγεθύνθηκαν κατά την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992. Επιλέγησαν τέσσερις περιοχές, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για να μεταμορφωθεί όλη η πόλη, να ανοίξει προς τη θάλασσα, και τα δύο βουνά που την περιβάλλουν. Όταν ήρθαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, όλοι ήμασταν πολύ υπερήφανοι με το αποτέλεσμα. Στην τελετή έναρξης η Βαρκελώνη είπε «Hola» στον πλανήτη, κίνησε την περιέργεια των ανθρώπων που επιδίωξαν να την επισκεφθούν, όλοι άρχισαν να μιλούν για το «μοντέλο της Βαρκελώνης». Στη συνέχεια όμως η ιστορία άλλαξε πορεία.

— Τι συνέβη;

— Όλα ήταν πολύ καλά σχεδιασμένα και τα περισσότερα ολυμπιακά έργα έγιναν κομμάτι της ζωής της πόλης. Μετά τους Αγώνες ξεκίνησε μια διαφορετική συζήτηση. Πολιτικοί και αρχιτέκτονες έλεγαν ότι χρειαζόμαστε μεγαλύτερο διεθνές αεροδρόμιο, περισσότερα ξενοδοχεία, περισσότερους επενδυτές για να συνεχίσουμε να αναπτυσσόμαστε. Επειδή δεν υπήρχαν ανάλογοι πόροι, η πόλη ξεκίνησε να πουλά στον ιδιωτικό τομέα όλα αυτά που δημιουργήθηκαν. Πουλήσαμε την επιτυχία μας σε όποιον είχε χρήματα. Δόθηκαν εξαιρέσεις σε διάσημους αρχιτέκτονες που έχτισαν μεγάλα κτίρια. Δημιουργήθηκαν εμπορικά κέντρα και κτίρια κατοικιών που δεν είχαν καμία σχέση με το παρελθόν. Αρχίσαμε να «κάνουμε» μεγάλα κομμάτια της πόλης: οι κάτοικοι της Βαρκελώνης αποφεύγουν πλέον τη Ράμπλα, έναν από τους ωραιότερους πεζοδρόμους, γιατί δεν μπορείς να περπατήσεις. Η Μπαρτσελονέτα εξευγενίστηκε, το λιμάνι μας πωλήθηκε σε Ρώσους, το τεράστιο κύμα επενδύσεων άρχισε να διώχνει τους ανθρώπους από την πόλη τους. Νομίζαμε ότι αν ήμασταν διάσημοι σε όλο τον κόσμο, θα είχαμε μια υπέροχη ζωή. Όμως αυτό δεν συνέβη. Αντί αυτού μετατραπήκαμε σε σκηνικό για επενδύσεις.

— Αυτό είναι ένα σημαντικό πρόβλημα για πολλές μητροπόλεις. — Σωστά. Αν έχετε δει, πίσω από την Tate Modern στο Λονδίνο υπάρχουν πέντε κτίρια κατοικιών. Είναι επιπλωμένα αλλά άδεια. Έχουν μετατραπεί σε επενδυτικό αγαθό, αλλάζουν συνεχώς

Ο Ζουσέπ Μπόϊγας είναι γενικός διευθυντής του Οργανισμού Αστικής Ανάπτυξης της Βαρκελώνης και του Οργανισμού Αστικής Οικολογίας της Βαρκελώνης.

“

Η προστασία της κατοικίας είναι θεμελιώδης για μια πόλη. Η δήμαρχος Βαρκελώνης προέρχεται από τα κινήματα κατά των εξώσεων — ενδεικτικό της αντίδρασης που υπάρχει.

“

Περπατούσα στην Ομόνοια και έμαθα ότι χτίζονται ή σχεδιάζονται 40 ξενοδοχεία. Αυτό είναι μια τρέλα! Πρέπει να υπάρχει έλεγχος στην τουριστικοποίηση.

— Αυτό είναι ένα σημαντικό πρόβλημα για πολλές μητροπόλεις. — Σωστά. Αν έχετε δει, πίσω από την Tate Modern στο Λονδίνο υπάρχουν πέντε κτίρια κατοικιών. Είναι επιπλωμένα αλλά άδεια. Έχουν μετατραπεί σε επενδυτικό αγαθό, αλλάζουν συνεχώς

ιδιοκτήτες χωρίς να έχουν ποτέ ενοίκους. Το ίδιο συμβαίνει και γύρω από το Σέντραλ Παρκ στη Νέα Υόρκη ή σε τμήματα της Βαρκελώνης. Είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Έχει αναπτυχθεί μια «σκοτεινή» αγορά (dark market) του real estate, η οποία πουλά και αγοράζει σπίτια για επενδυτές, που είχαν τα χρήματά τους στους παλαιούς φορολογικούς παραδείσους και δεν έχουν καν ιδέα πού βρίσκονται τα κτίρια που αγοράζουν. Η δήμαρχος της Βαρκελώνης πήγε πρόσφατα μαζί με τους δημάρχους του Παρισιού και του Λονδίνου στα Ηνωμένα Έθνη και μίλησαν για το φαινόμενο αυτό, αναζητούν συλλογικούς τρόπους αντίδρασης.

— Ξαφνικά το ζήτημα της κατοικίας απασχολεί όλη την Ευρώπη. Επαιξε ρόλο η πανδημία;

— Ναι, γιατί τα κτίρια γραφείων δεν είναι πλέον τόσο ελκυστικά για τους επενδυτές. Η αγορά του real estate έχει στραφεί στην κατοικία.

— Ποιο είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα αυτή τη στιγμή στη Βαρκελώνη;

— Όταν στις δεκαετίες του '80 και '90 επενδύσαμε στους δημόσιους χώρους, ελπίζαμε σε αυτό που κάποιος ονομάζουν «θετική μετάσταση». Οτι μόλις οι άνθρωποι βρεθούν σε έναν όμορφο δημόσιο χώρο θα αρχίσουν να προσέχουν τα κτίρια γύρω τους. Αρχικά θα θέλουν να φροντίσουν τις προσόψεις και μετά το εσωτερικό τους. Δυστυχώς φτάσαμε μόνο μέχρι

τις προσόψεις. Θα χαριτολογήσω για να σας το εξηγήσω: αν η πόλη μας ήταν μια παέγια, εμείς ασχολούμασταν μόνο με τις γαρίδες ή το κρέας, αλλά όχι με το ρύζι, που είναι η βάση του φαγητού. Στο εσωτερικό των κτιρίων μας υπάρχει ένα κρυμμένο πρόβλημα: η ποιότητα των κατοικιών και το υψηλό κόστος τους, η έλλειψη προσβάσιμης οικονομικά στέγης. Η προστασία της κατοικίας είναι θεμελιώδης για μια πόλη. Η δήμαρχος μας (σ.σ. Αδα Κολάου), εξάλλου, προέρχεται από τα ακτιβιστικά κινήματα κατά των εξώσεων, αυτό είναι ενδεικτικό της αντίδρασης που υπάρχει λόγω της έκτασης του προβλήματος.

— Πώς προσπαθεί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα η Βαρκελώνη;

— Διαμορφώσαμε μια στρατηγική η οποία έχει στο επίκεντρό της τον κάτοικο της πόλης και έχει πολλά επίπεδα, όπως την υγεία, την κατοικία, την εργασία. Η πρώτη μας κίνηση ως Οργανισμός Αστικής Ανάπτυξης της Βαρκελώνης ήταν να καταλάβουμε τι συνέβαινε: πόσα άδεια διαμερίσματα υπάρχουν στην πόλη, πόσο δύσκολο ήταν για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού να αντεπεξέλθει στα επίπεδα των ενοικίων. Δημιουργήσαμε ένα παρατηρητήριο που μας επέτρεψε να ποσοτικοποιήσουμε το πρόβλημα, πράγμα απαραίτητο για να λάβεις μέτρα. Στη συνέχεια ήρθαν οι νέες πολιτικές.

— Σε ποια κατεύθυνση;

— Τα στοιχεία μάς έδειξαν ότι

Το μέλλον της Αθήνας

Την προηγούμενη εβδομάδα, το Πολυτεχνείο του Μονάχου TUM και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Schwarz, διοργάνωσαν στην Αθήνα ένα εργαστήριο με τη συμμετοχή 25 φοιτητών αρχιτεκτονικής και θέμα «Τα εσωτερικά αστικά τοπία της Αθήνας». Οι φοιτητές από τη Γερμανία, το Μετσόβιο και τα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης, Πάτρας και Κρήτης επισκέφθηκαν έξι επιλεγμένους χώρους, υπό την επίβλεψη δέκα καθηγητών. Ανάμεσα σε αυτές, η λεωφόρος Αλεξάνδρας, το κέντρο της Κυψέλης, ο σταθμός του ηλεκτρικού στον Ταύρο, η περιοχή του ΣΕΦ στον Πειραιά. Οι φοιτητές κλήθηκαν σε ένα «fast-track» σχεδιαστικό εγχείρημα, ξεκινώντας από την κατανόηση των τοπικών προκλήσεων και προβλημάτων, της προοπτικής και των δυνατοτήτων κάθε περιοχής. Και καταλήγοντας στην κατάθεση προτάσεων, στρατηγικών και οραμάτων. Η εβδομάδα ολοκληρώθηκε με την εκδήλωση «Athens' Futures» στο ΕΜΠ, στην οποία κεντρικός ομιλητής ήταν ο Ζουσέπ Μπόϊγας, με θέμα τις «αστικές στρατηγικές της Βαρκελώνης».

το πρόβλημα δεν αντιμετωπίζεται με μια λύση, οπότε δημιουργήσαμε διαφορετικά προγράμματα. Για παράδειγμα, για την τουριστικοποίηση θεσπίσαμε το «ειδικό σχέδιο για τη φιλοξενία τουριστών», το οποίο ρυθμίζει το Airbnb και τα ξενοδοχεία. Πρέπει να υπάρχει έλεγχος — περπατούσα εδώ στην Αθήνα, στην Ομόνοια, και έμαθα ότι χτίζονται ή σχεδιάζονται 40 ξενοδοχεία. Αυτό είναι μια τρέλα! Ένα άλλο βήμα είναι ο έλεγχος των τιμών των ενοικίων. Δημιουργήσαμε μια πλατφόρμα για να βοηθήσουμε το κράτος να τροποποιήσει τη νομοθεσία, ώστε να σταματήσουμε τα εξωφρενικά ενοίκια. Βοηθήσαμε να θεσπιστεί ο «νόμος του 30%»: υποχρεώνουμε όποιον αποκαθιστά ένα ολοκληρωμένο κτίριο να δίνει το 30% του κτιρίου για οικονομικά προσιτή κατοικία. Στραφήκαμε κατά των εταιρειών που συγκεντρώνουν διαμερίσματα και τα κρατούσαν κενά περιμένοντας άνοδο τιμών. Φυσικά, δίπλα σε όλα αυτά υπάρχει το πρόγραμμα κατασκευής νέων κοινωνικών κατοικιών του δήμου, καθώς και η αγορά από τον δήμο ανθρώπων κτιρίων για τη μετατροπή τους σε κοινωνική κατοικία, ενώ βοηθάμε όσους έχουν κάσες στο σπίτι τους λόγω έλλειψης. Υπάρχουν και πολλές πρωτοβουλίες από κοινού με τον ιδιωτικό τομέα. Για παράδειγμα, η εταιρεία 3rd Sector αναλαμβάνει (με τη συναίνεση των ιδιοκτητών) το κόστος ανακαινίσεων άδειων παιδιών διαμερισμάτων και ως αντάλλαγμα τα μισθώνει για πέντε έτη σε προσιτή τιμή.

Τα κέντρα των πόλεων χρειάζονται παιδιά, όχι μόνο ξενοδοχεία

Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε στη βιομηχανία του τουρισμού να «καταλάβει» τις πόλεις μας, στα αυτοκίνητα να καταναλώνουν τον δημόσιο χώρο. Η Αθήνα χρειάζεται να λάβει άμεσα μέτρα, ιδίως για το θέμα της κατοικίας. Αυτό υποστηρίζει η Ζουσέπ Μπόϊγας, επισμαίνοντας ότι δύσκολα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν εδώ τα περίφημα superblocks χωρίς να προηγηθεί αναδιάρθρωση των συγκοινωνιών.

— Πόσες φορές έχετε έρθει στην Ελλάδα; Πώς βλέπετε την Αθήνα ως πολεοδόμος;

— Η πρώτη μου φορά ήταν πριν από 15 χρόνια, για ένα αρχιτεκτονικό εργαστήριο στις Σπέτσες, μια ονειρεμένη εμπει-

ρία. Εχω επισκεφθεί την Αθήνα ακόμα δύο φορές για να δώσω διαλέξεις. Δεν έχω βαθιά γνώση της πόλης, οπότε θα περιοριστώ στην αίσθησή μου. Η Αθήνα μου είναι οικεία. Σε κάθε γωνία αναγνωρίζω πράγματα που απασχολούν και εμάς στη Βαρκελώνη, όπως η πυκνότητα, οι συγκρούσεις των χρήσεων. Νομίζω ότι η Βαρκελώνη έχει πολύ καλύτερα οργανωμένες συγκοινωνίες. Όμως κι εμείς ήμασταν σε αυτή την κατάσταση όχι πολύ παλιά. Ίσως εδώ η κυριαρχία του αυτοκινήτου είναι πιο εμφανής γιατί είναι συγκεντρωμένα πάρα πολλά οχήματα σε έναν μικρό χώρο. Παρατηρώ επίσης πλήθος τουριστικών υποδομών, αλλά όχι κατοικίες. Η Αθήνα είναι μια υπέροχη πόλη, αλλά μου δίνει την αίσθηση ότι κανείς δεν ζει

Η Αθήνα είναι μια υπέροχη πόλη, αλλά μου δίνει την αίσθηση ότι κανείς δεν ζει μόνιμα στο κέντρο της.

μόνιμα στο κέντρο της.

— Τι θα προτεινάτε στον δήμαρχο της Αθήνας;

— Να δράσει άμεσα για να σταματήσει η απομάκρυνση της κατοικίας από το κέντρο. Τα κέντρα είναι οικογενειακά, όχι μόνο ξενοδοχεία και εστιατόρια. Ο τουρισμός δεν είναι «κακός», ούτε ο τουριστής. Το πρόβλημα είναι η βιομηχανία του τουρισμού. Μετά τον κορωνοϊό, τώρα είμαστε αντιμέτωποι

με μια νέα κρίση, την ενεργειακή. Ίσως στα επόμενα χρόνια οι άνθρωποι να μην μπορούν να ταξιδεύουν όπως σήμερα. Αν η οικονομία μιας πόλης βασίζεται μόνο στον τουρισμό, το σοκ θα είναι καταστροφικό.

— Μιλήστε μας για τα superblocks.

— Στη Βαρκελώνη τα αυτοκίνητα εξυπηρετούν το 30% των μετακινήσεων και καταλαμβάνουν το 70% των κοινόχρηστων χώρων. Αυτό είναι άδικο. Ξεκινήσαμε λοιπόν τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων, που ονομάζονται superblocks, στη συμβολή μεγάλων οδών. Είναι ένας εύκολος και ανέξοδος τρόπος να δημιουργήσεις νέους δημόσιους χώρους. Έχουν ήδη δημιουργηθεί τρεις πιλοτικά.

— Υπήρχαν αντιδράσεις;

— Η ιδέα είναι πολύ επαναστατική και είναι επόμενο να δημιουργούνται έντονα αισθήματα, υπέρ ή κατά. Ένα χρόνο μετά, όμως, κάθε γειτονιά θέλει να έχει το δικό της superblock γιατί τα οφέλη είναι άμεσα: μείωση της ρύπανσης του αέρα, της ψωροπληθώρας, βελτίωση του μικροκλίματος, του αισθήματος ασφάλειας.

— Θα μπορούσαμε να δούμε κάτι ανάλογο στην Αθήνα;

— Όσες ημέρες είμαι στην Αθήνα δεν είδα ποδήλατα, γονείς με καρτσάκια, ανθρώπους σε αμαξίδια. Δεν είμαι σίγουρος αν οι Αθηναίοι είναι έτοιμοι να περπατήσουν και οι συγκοινωνίες μπορούν να υποστηρίξουν μεγάλες πολεοδομικές παρεμβάσεις.

— Εκφράσατε την άποψη ότι μέσα στα επόμενα χρόνια η Βαρκελώνη θα πρέπει να «ξεχάσει» την αμμουδιά της και να σχεδιάσει διαφορετικά την ακτογραμμή. Για ποιο λόγο;

— Στον σχεδιασμό πρέπει να περάσουμε από την εποχή της βιωσιμότητας στην εποχή της ανθεκτικότητας. Είναι ειρωνικό, αλλά κάποτε η Ισπανία, όπως και η Ελλάδα, διαφραμίζονταν μέσα από το «θάλασσα - ήλιος - άμμος». Τώρα η θάλασσα παίρνει την άμμο και δεν θα έχουμε για πάντα λεφτά για να την επαναποθετούμε κάθε χρόνο. Επίσης, θα πρέπει να δημιουργήσουμε περισσότερη σκιά λόγω της ανόδου της θερμοκρασίας. Να αποδεχθούμε ότι οι αλλαγές είναι εδώ και να επενδύσουμε στην εξεύρεση λύσεων.

Ο Μακρόν, ο πόλεμος και η Ευρώπη

Παρά τη «μετωπική» Ρωσία - ΗΠΑ, επιμένει για ευρωπαϊκή ανεξαρτησία

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Με την ομιλία του στο αμφιθέατρο της Σορβόνης, στις 26 Σεπτεμβρίου του 2017, ο Εμανουέλ Μακρόν, φρέσκος ακόμη από την εκλογική του νίκη, διεκδίκησε ηγετικό ρόλο σε μια Ε.Ε. τραυματισμένη και αμήχανη, ύστερα από το διπλό πλήγμα του Brexit και της νίκης Τραμπ. Σε μια τολμηρή αποστολή του, ο Γάλλος πρόεδρος ζήτησε να σταματήσει ο «ευρωπαϊκός εμφύλιος πόλεμος», όπως χαρακτήρισε τους εθνικούς ανταγωνισμούς για την κατανομή των βαρών από τη χρηματοπιστωτική κρίση των προηγούμενων χρόνων, προτείνοντας αυξημένο κοινοτικό προϋπολογισμό, ενιαία φορολογία, κοινό κατώτατο ημερομίσθιο και πολιτική διοίκηση της Ευρωζώνης. Παράλληλα, σκιαγράφησε το όραμά του για μια Ευρωπαϊκή Ένωση «κυρίαρχη και ανεξάρτητη» στη διεθνή σκηνή. Είχε ήδη δώσει δείγματα γραφής για το πόσο μακριά ήταν διατεθειμένος να φτάσει, προσκαλώντας, μόλις τρεις εβδομάδες μετά την εκλογή του, τον Βλαντιμίρ Πούτιν στο παλάτι των Βερσαλλιών – θα ακολουθούσε μια δεύτερη, υψηλού συμβολισμού συνάντηση, στη θερινή προεδρική κατοικία της Μπρεγκανσόν.

Την περασμένη Δευτέρα, ο Εμανουέλ Μακρόν εκφώνησε την πρώτη σημαντική ομιλία της δεύτερης προεδρικής θητείας του από το βήμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στο Στρασβούργο, με θέμα και πάλι το μέλλον της Ε.Ε. Ωστόσο, το γεωπολιτικό τοπίο ήταν ριζικά διαφορετικό από εκείνο του 2017. Με την εισβολή στην Ουκρανία, ο Βλαντιμίρ Πούτιν είχε ανατινάξει όλες τις γέφυρες που προσπαθούσε επί χρόνια να χτίσει το Παρίσι. Στον Λευκό Οίκο δεν βρισκόταν πλέον ο Τραμπ του «America First», αλλά ο Τζο Μπάιντεν, πιστός οπαδός του ενιαίου ευρωατλαντικού μετώπου (υπό αμερικανική ηγεμονία) απέναντι σε Ρωσία και Κίνα. Τη στιγμή που οι παραδο-

σκά ουδέτερες Φινλανδία και Σουηδία ετοιμάζονται να μπουν στο ΝΑΤΟ, το να υπερασπίσει τη «γαλλική εξαίρεση» και την «ευρωπαϊκή αυτονομία» μοιάζει, τουλάχιστον σε πρώτο άκουσμα, εκτός τόπου και χρόνου.

Ωστόσο, ο Γάλλος πρόεδρος δεν μπορεί να μη βλέπει ότι η Ε.Ε. κινδυνεύει να βρεθεί στο στρατόπεδο των μεγάλων χαμένων από τη σύγκρουση στην Ουκρανία, ιδιαίτερα αν αυτή αποτελεματωθεί σε έναν μακρύ πόλεμο φθοράς, χωρίς ορατή προοπτική τερματισμού. Γιατί δεν είναι οι Αμερικανοί, αλλά οι Ευρωπαίοι εκείνοι που ήδη επωμίζονται τη μερίδα του λέοντος από τις βαρύτερες επιπτώσεις του πολέμου και των κυρώσεων στο ενεργειακό πεδίο, στον εφοδιασμό με τρόφιμα, στην αγοραστική δύναμη των πολιτών και στο μεταναστευτικό. Όπως είναι οι Ευρωπαίοι πολίτες εκείνοι που κυρίως θα επωμιστούν τις επιπτώσεις από την απότομη αύξηση των στρατιωτικών δαπανών και από τα τεράστια κονδύλια, κάτι σαν

Σε κοινό μέτωπο με τον Ντράγκι, ο Γάλλος πρόεδρος πιέζει για ριζική αναμόρφωση της Ε.Ε., προκαλώντας αντιδράσεις ανατολικών και σκανδιναβικών χωρών.

ένα νέο Σχέδιο Μάρσαλ, που θα χρειαστούν για την αναστήλωση μιας καθημαγμένης Ουκρανίας.

Τα χειρότερα βρίσκονται, πιθανότατα, μπροστά μας, εγγράφοντας στην ημερήσια διάταξη σενάρια για κοινωνικές αναστατώσεις και πολιτικές ανατροπές σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Η ίδια η συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα δοκιμαστεί σκληρά, παρά την επίφαση ατλαντικής ομοψυχίας που κυριάρχησε στην πρώτη φάση του πολέμου. Ήδη

Την περασμένη Δευτέρα, ο Εμανουέλ Μακρόν εκφώνησε την πρώτη σημαντική ομιλία της δεύτερης προεδρικής θητείας του από το βήμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στο Στρασβούργο, με θέμα και πάλι το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ιδέα των πολλών ταχυτήτων

Ο Γάλλος πρόεδρος επανήλθε δριμύτερος στην πάγια γαλλική ιδέα για μια Ευρώπη πολλών ταχυτήτων, ώστε όσοι θέλουν να προχωρήσουν σε υψηλότερους βαθμούς ολοκλήρωσης να μην εμποδίζονται από τους πιο διστακτικούς – κάτι που εν μέρει ήδη έχει γίνει, με το ευρώ και τη Σένγκεν. Σκληρός πυρήνας αυτής της νέας Ε.Ε. θα είναι η Γαλλία, η Γερμανία και οι πρόθυμοι εταίροι τους σε κάτι που θα θυμίζει συνομοσπονδιακό κράτος, ενώ οι υπόλοιπες χώρες της Ένωσης θα αυτοπεριοριστούν στην περιφύρεσή της. Τέλος, ο Μακρόν νεκρανάστησε μια παλιά ιδέα που διατυπώθηκε από τον Φρανσουά Μπεράν όταν έπεφτε το Τείχος του Βερολίνου: μια «Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα», για την οποία προορίζονται Ουκρανία, Γεωργία, Μολδαβία και Δυτικά Βαλκάνια, χώρες που ζητούν να ενταχθούν στην Ένωση, αλλά η διαδικασία αυτή «μπορεί να κρατήσει δεκαετίες» ή και να μην ολοκληρωθεί ποτέ, όπως είπε ο Γάλλος πρόεδρος, επιφέροντας ψυχρολουσία στο Κίεβο. Ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς έκανε λόγο για «πολύ ενδιαφέρουσα ιδέα», αλλά ζήτησε να μην αδικηθούν χώρες όπως η Βόρεια Μακεδονία, στις οποίες η Ένωση έχει ήδη υποσχεθεί την ένταξη.

ο Ιταλός πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι, μετά την πρόσφατη συνάντησή του με τον Τζο Μπάιντεν, επιβεβαίωσε ότι οι περισσότερες ευρωπαϊκές εταιρείες που εισάγουν ρωσικό φυσικό αέριο έχουν ήδη ανοίξει λογαριασμούς στη ρωσική τράπεζα Gazprombank για να πληρώσουν σε ρούβλια, όπως απαιτεί η Μόσχα.

Τούτων δοθέντων, δεν είναι περιεργό που ο Εμανουέλ Μακρόν, αφού επανέλαβε στο Στρα-

σβούργο την απερίφραστη καταδίκη της ρωσικής εισβολής, πήρε σαφείς αποφάσεις από τη στρατηγική για πάση θυσία συντριβή της Ρωσίας που φαίνεται να ακολουθεί η Ουάσιγκτον. «Δεν είμαστε σε πόλεμο με τη Ρωσία. Εργαζόμαστε ως Ευρωπαίοι για τη διατήρηση της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας», τόνισε ο Γάλλος πρόεδρος, για να προσθέσει: «Καθόσον μας είναι να σταθούμε στο πλευρό τους για να επι-

τύχουμε κατάπαυση του πυρός σήμερα και να οικοδομήσουμε την ειρήνη αύριο. Γιατί, επιτέλους, όταν επανέλθει η ειρήνη στο ευρωπαϊκό έδαφος, θα πρέπει να οικοδομήσουμε τις νέες ισορροπίες ασφάλειας και οφείλουμε, όλοι μαζί, να μην υποκύψουμε ποτέ στον πειρασμό της ταπεινώσης (σ.σ. προφανώς της Ρωσίας) και του ρεβανσισμού, πράγματα που στο παρελθόν κατέστρεψαν τους δρόμους της ειρήνης» – ένας σαφής υπαινιγμός στη Συνθήκη των Βερσαλλιών.

Η στρατηγική

Αναγνωρίζοντας ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία, όπως και η κρίση της πανδημίας, ανέδειξαν πόσο ευάλωτη είναι η Ε.Ε. και δρουν ως καταλύτες ιστορικών αλλαγών, για το καλύτερο ή το χειρότερο, ο Γάλλος πρόεδρος συνόψισε τη στρατηγική του για την αντιμετώπιση των προκλήσεων σε δύο λέξεις: «Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα». Αυτή τη φορά, το κέντρο βάρους έπεσε στο δεύτερο σκέλος, με ομοβροντία προτάσεων για μια ριζική αναμόρφωση της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής, πάνω σε τέσσερις πυλώνες. Πρώτα απ' όλα, τη διεύρυνση των πεδίων όπου θα λαμβάνονται αποφάσεις με ενι-

σχυμένες πλειοψηφίες και όχι με ομοφωνία. Δεν είναι βέβαια καθόλου αυτονόητο ότι η Γερμανία θα δεχθεί να καταργηθεί το βέτο στα δημοσιονομικά ή ότι και αυτή η Γαλλία θα δεχθεί κάτι τέτοιο για θέματα εξωτερικής πολιτικής, αλλά σφόδρα.

Ο δεύτερος πυλώνας ήταν η θέση Μακρόν για αναθεώρηση των ευρωπαϊκών συνθηκών (με τις κακές γλώσσες να υποστηρίζουν ότι επηρεάστηκε από την εσωτερική πίεση του αριστερού Ζαν-Λικ Μελανσόν για αναπακοχή στις εν λόγω συνθήκες). Και αυτή η θέση δεν είναι βέβαιον ότι θα έχει καλύτερη τύχη από τις ρηζικέλευθες θέσεις της Σορβόνης που έμειναν κενό γράμμα λόγω της γερμανικής αδράνειας. Αλλά, ενδεχόμενη αναθεώρηση θα απαιτήσει δημοψηφίσματα και η πείρα του 2005 έδειξε για μία ακόμη φορά ότι οι Γάλλοι πολίτες έχουν την τάση να απαντούν όχι στο ερώτημα, αλλά σε εκείνον που το θέτει, και συνήθως απαντούν «οχι». Στο μεταξύ, προτού καλά καλά προλάβει ο Εμανουέλ Μακρόν να τελειώσει την ομιλία του στο Στρασβούργο, 13 χώρες-μέλη (βασικά σκανδιναβικές και χώρες της Ανατολικής Ευρώπης) πρόλαβαν να ανακοινώσουν τη διαφωνία τους.

Γιατί η Φινλανδία και η Σουηδία και όχι η Ουκρανία;

Της ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Μία ημέρα αφότου η Φινλανδία εξήγγειλε ότι η χώρα φιλοδοξεί να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, η σουηδική κυβέρνηση ακολούθησε προχθές, λέγοντας ότι κι εκείνη θα μπορούσε σύντομα να καταθέσει ανάλογο αίτημα. Το επείγον της Στοκχόλμς αναλύεται σε κυβερνητική έκθεση, στην οποία επισημαίνεται ότι η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία άλλαξε δραματικά τις ισορροπίες ασφαλείας στην Ευρώπη και πως μόνον η συμμετοχή στη Βορειοατλαντική Συμμαχία μπορεί να εξασφαλίσει προστασία σε μια χώρα.

Η έκθεση, η οποία δεν καταλήγει ρητά σε κάποια σύσταση, ακολούθησε τη συσπείρωση της Δύσης για να αναχαιτιστεί η ρωσική επιθετικότητα, που μοιάζει να βαθαίνει. Η Βρετανία επέβαλε κυρώσεις στον στενό κύκλο του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν, συμπεριλαμβανομένων της πρώην συζύγου και της φερόμενης ως ερωμένης του, ενώ ανώτατοι αξιωματούχοι από τις πλουσιότερες χώρες του κόσμου συναντήθηκαν για να αντιμετωπίσουν την προοπτική ενός παραπεταμένου πολέμου και των ευρύτερων συνεπειών για όλο τον κόσμο, ειδικά όσον αφορά τις τιμές των τροφίμων και της ενέργειας. Ένα ρωσικό μπιόκο-

τάζ όλων των ουκρανικών λιμάνων έχει παγιδεύσει σε αποθήκες εκατομμύρια τόνους σιτηρών που προορίζονται για εξαγωγές, επιδεινώνοντας την επισιτιστική κρίση, ιδίως στις φτωχότερες χώρες. Οι υπουργοί Γεωργίας του G7 είχαν την Παρασκευή επαφές με την Ουκρανία στη Στουτγάρδη της Γερμανίας για να συζητήσουν νέες διόδους διοχέτευσης της ουκρανικής σοδειάς στις παγκόσμιες αγορές. Ο Γερμανός υπουργός Τσεμ Οζντεμίρ είπε ότι θα αναζητηθούν δρόμοι είτε μέσω στεριάς είτε σιδηροδρόμων,

Οι σκέψεις των δύο σκανδιναβικών χωρών για ένταξη στο ΝΑΤΟ και τα σοβαρά ερωτήματα που μένουν αναπάντητα.

καθώς και μέσω Δούναβη. Χαρακτήρισε τον ναυτικό αποκλεισμό «μέρος της ρωσικής στρατηγικής που δεν έχει μόνο στόχο να αφανίσει έναν ανταγωνιστή, τον οποίο πάντως δεν θα πετύχει, αλλά και να εξαπολύσει οικονομικό πόλεμο».

Υιοθετώντας το αίτημα της Φινλανδίας και σύντομα της Σου-

Ουκρανός αγρότης στα περικόμια του Κιέβου ετοιμάζεται να σπείρει το χωράφι του. Το ρωσικό μπιόκοτάζ όλων των ουκρανικών λιμάνων έχει παγιδεύσει σε αποθήκες εκατομμύρια τόνους σιτηρών, που προορίζονται για εξαγωγές, επιδεινώνοντας την επισιτιστική κρίση, ιδίως στις φτωχές χώρες.

ηδίας να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ, ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Τζο Μπάιντεν και οι δυτικοί σύμμαχοί του στοιχηματίζουν ότι η Ρωσία έκανε ένα τεράστιο στρατηγικό λάθος τους τελευταίους τρεις μήνες και πως τώρα είναι η στιγμή να πληρώσει ένα σημαντικό τίμημα: να υπομείνει την επέκταση της δυ-

τικής συμμαχίας, που ήθελε να καταστρέψει.

Η απόφαση, όμως, αφήνει πολλά σοβαρά ερωτήματα εκκρεμή. Γιατί να μην επιτρέψουν και στην Ουκρανία, την ελαττωλεύτερη των τριών, να ενταχθεί στη συμμαχία, που ήθελε να καταστρέψει. Η απόφαση, όμως, αφήνει πολλά σοβαρά ερωτήματα εκκρεμή. Γιατί να μην επιτρέψουν και στην Ουκρανία, την ελαττωλεύτερη των τριών, να ενταχθεί στη συμμαχία, που ήθελε να καταστρέψει. Η απόφαση, όμως, αφήνει πολλά σοβαρά ερωτήματα εκκρεμή. Γιατί να μην επιτρέψουν και στην Ουκρανία, την ελαττωλεύτερη των τριών, να ενταχθεί στη συμμαχία, που ήθελε να καταστρέψει.

νοντας τη δέσμευση της Δύσης ότι εγγυάται την ασφάλειά της; Επεκτείνοντας το ΝΑΤΟ σε 32 μέλη, σύντομα με εκατοντάδες χιλιόμετρα συνόρων με τη Ρωσία βοηθάει η Συμμαχία να διασφαλιστεί ότι η Ρωσία δεν θα εξαπολύσει άλλη μοχθηρή, απρόκλητη επίθεση; Ή εδραιώνει τον δικασμό με έναν απομονωμένο, οργισμένο αντιπαλο με πυρηνικά, που είναι ήδη παρανοϊκός για τη δυτική περικύκλωση;

Η απάντηση της Μόσχας

Ο Λευκός Οίκος καιρέτισε την ανακοίνωση της Φινλανδίας ότι η χώρα πρέπει να αιτηθεί τη συμμετοχή στο ΝΑΤΟ χωρίς καθυστέρηση, ενώ η Σουηδία αναμένεται να πράξει το ίδιο τις επόμενες ημέρες. Η Ρωσία, όπως αναμενόταν, δήλωσε ότι θα προβεί σε αντίποινα, συμπεριλαμβανομένων μιας «στρατιωτικοτεχνικής» απάντησης – όρο τον οποίο πολλοί ειδικοί ερμήνευσαν ως απειλή για την ανάπτυξη πυρηνικών όπλων κοντά στα σύνορα Ρωσίας - Φινλανδίας. Επί πολλές εβδομάδες Αμερικανοί αξιωματούχοι είχαν σιωπηρές συναντήσεις με Φινλανδούς και Σουηδούς αξιωματούχους, σχεδιάζοντας πώς θα ενισχύσουν τις εγγυήσεις ασφαλείας για τις δύο χώρες όσο εκκρεμούν οι αιτήσεις για ένταξη. Για τον Μπάιν-

τεν και τους συνεργάτες του το επείγον για τον αποκλεισμό της Ουκρανίας είναι πως η Ουκρανία, σε αντίθεση με τη Σουηδία και τη Φινλανδία, βρίσκεται στην καρδιά της παλιάς Σοβιετικής Ένωσης, την οποία θέλει να παλινορθώσει ο Πούτιν, τουλάχιστον εν μέρει. Κι ενώ άλλαζε το σύνταγμα της πριν από τρία χρόνια για να καταστήσει τη συμμετοχή στο ΝΑΤΟ εθνική προοπτική, θεωρείται υπερβολικά διεφθαρμένη και κενή από δημοκρατικούς θεσμούς ώστε να μπορέσει να εισέλθει στη Συμμαχία τα επόμενα χρόνια, αν όχι δεκαετίες.

Μέλη-κλειδιά του ΝΑΤΟ, όπως η Γαλλία και η Γερμανία, έχουν αποσαφηνίσει ότι αντιτίθενται στην ένταξη της Ουκρανίας. Είναι μια θέση που έχει σκληρύνει τώρα που ο πρόεδρος της χώρας, Βολοντιμίρ Ζελένσκι, βρίσκεται σε έναν πόλεμο στον οποίο οι ΗΠΑ και άλλα 29 μέλη της Συμμαχίας θα έπρεπε να εμπλακούν άμεσα εάν η Ουκρανία ήταν πλήρες μέλος, με δεδομένη τη δέσμευση πως επίθεση εναντίον χώρας-μέλους αποτελεί επίθεση σε όλες. Ο Ζελένσκι κατανοεί αυτήν τη δυναμική και λίγες εβδομάδες μετά την έναρξη της σύρραξης σταμάτησε να επιμένει στην ένταξη της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ.

Αζοφστάλ, μάτωσε η τσιμινιέρα...

Η 140 ετών ιστορία του γιγαντιαίου χαλυβουργείου της Μαριούπολης που σφυροκοπείται επί δύο μήνες από τους Ρώσους

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ

Στα μέσα της δεκαετίας του 1880, δύο Σκωτσέζοι επιχειρηματίες αποφάσισαν να ανοίξουν ένα εργοστάσιο στα παράλια της Αζοφικής Θάλασσας, κοντά στη Μαριούπολη. Η περιοχή ήταν πλούσια σε σιδηρομεταλλεύματα και κάρβουνο και οι δύο (ολίγον) τυχοδιώκτες φίλοι διέγνωναν, όχι άδικα όπως αποδείχθηκε, πως η εκμετάλλευσή τους θα τους απέφερε μεγάλα κέρδη. Εκατόν σαράντα χρόνια μετά, το ταπεινό εκείνο εργοστάσιο θα γινόταν γνωστό σε όλο τον πλανήτη ως το σύμβολο αντίστασης ενός ολόκληρου έθνους, του ουκρανικού, απέναντι στον Ρώσο εισβολέα.

Όταν γράφονταν τούτες οι γραμμές το «Ατσάλι του Αζόφ» εξακολουθούσε να αντιστέκεται. Οι Ρώσοι πολιορκητές μετέδιδαν ότι το είχαν καταλάβει εξουδετερώνοντας τους υπερασπιστές του. Όμως οι Ουκρανοί επέμεναν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν στις ακανείς εγκαταστάσεις του, επίγειες και υπόγειες, θύλακοι αντίστασης των ειδικών δυνάμεών τους και άφηναν να εννοηθεί ότι «κρατάει» ακόμη.

Το βέβαιο είναι ότι το Αζοφστάλ έχει ισοπεδωθεί, όπως και η πόλη «του», η Μαριούπολη. Οι Ρώσοι, μολοντί επί δύο και πλέον μήνες το σφυροκοπούν ανηλεώς, φαίνεται ότι δεν είχαν καταφέρει να ξετρυπώσουν όλους τους μαχητές της 36ης ταξιαρχίας πεζοναυτών του ουκρανικού στρατού και του Τάγματος του Αζόφ, που εμφανίζονταν αποφασισμένοι να πέσουν «μέχρι ενός». Οι εικόνες που κάνουν τον γύρο του κόσμου δείχνουν ότι δεν έχει μείνει «πέτρα πάνω στην πέτρα» από τις επιβλητικές εγκαταστάσεις του γιγαντιαίου χαλυβουργείου, που πριν από τη ρωσική εισβολή απασχολούσε περισσότερους από 14.000 εργάτες.

Στρατηγική σημασία

Ποιος όμως μπορεί να τον βεβαιώσει ότι, όταν τελειώσει αυτός ο πόλεμος, θα του ανήκει; Το Αζοφστάλ ήταν, μέχρι να εισβάλουν οι Ρώσοι, ένα από τα μεγαλύτερα –και ίσως το σπ-

Οι εικόνες που κάνουν τον γύρο του κόσμου δείχνουν ότι δεν έχει μείνει «πέτρα πάνω στην πέτρα» από τις επιβλητικές εγκαταστάσεις του γιγαντιαίου χαλυβουργείου, που πριν από τη ρωσική εισβολή απασχολούσε περισσότερους από 14.000 εργάτες.

Με τη γερμανική εισβολή στη Σοβιετική Ένωση το 1941, οι ναζί επέταξαν το εργοστάσιο και το έθεσαν υπό τη διαχείριση της εταιρείας «Κρουπ». Λίγες μέρες προτού φθάσουν τα στρατεύματα της Βέρμαχτ, και συγκεκριμένα στο διάστημα 12 Σεπτεμβρίου-5 Οκτωβρίου 1941, ομάδα Σοβιετικών τεχνικών αποσυρμολόγησε και μετέφερε στα Ουράλια τον βασικό εξοπλισμό, που χρησιμοποιήθηκε στην παραγωγή πλακών θωράκισης για τα άρματα μάχης T-34. Εντός των επόμενων δύο ημερών (5-7 Οκτωβρίου) η διαδικασία αφαιρέσεως του πολύπλοκου εξοπλισμού ολοκληρώθηκε και φορτωμένος σε 650 βαγόνια αναχώρησε για τη Σιβηρία. Οι υψικάμινοι του Αζοφστάλ σταμάτησαν και στις 8 Οκτωβρίου το πρωί τα δύο τελευταία βαγόνια με το προσωπικό του έφυγαν από το εργοστάσιο. Το απόγευμα τα γερμανικά στρατεύματα εισήλθαν στην πόλη.

Δύο χρόνια μετά, οι σοβιετικές στρατιές απελευθέρωσαν τη Μαριούπολη και μαζί και το Αζοφστάλ, που καταστράφηκε ολοσχερώς στις λυσσώδεις μάχες. Σε ανταπόκρισή του από τη Μαριούπολη στις 11 Σεπτεμβρίου 1943, ο δημοσιογράφος της «Ιζβέστια», Π. Νικίτιν, έγραψε: «Σήμερα, τα στρατεύματα του νότιου μετώπου, προχωρώντας κατά μήκος της Θάλασσας του Αζόφ, απελευθέρωσαν από τους Γερμανούς την όμορφη σοβιετική πόλη της Μαριούπολης – μια πόλη της μεταλλουργίας, ένα σημαντικό λιμάνι στην ακτή της Θάλασσας του Αζόφ. Ο εκθρόνος έκανε χρήση όλης της δύναμης πυρός βομβαρδίζοντας τις προπορευόμενες μονάδες μας με πυρά πυροβολικού και όλμων. Όμως οι στρατιώτες μας βλέπουν ήδη τη Μαριούπολη. Η πόλη καλύφθηκε από καπνούς, τα κτίρια που πυρπολήθηκαν από τους ναζί καίγονταν. Δύο μέρες πριν από την κατάληψη της Μαριούπολης, τρεις κάτοικοι της πολυπάθνης πόλης δραπέτευσαν περνώντας απαρατήρητοι από τις εχθρικές

Με τη διάλυση της ΕΣΣΔ ο «ατσάλινος γίγαντας» πέρασε στους Ουκρανούς και τον Ιανουάριο του 2000 η κυβέρνηση που έλαβε εναντίον... 50.000 ευρώ τις κρατικές μετοχές στον ολιγάρχη Ρινάτ Αχμέτοφ.

1930, όταν το προεδρείο του Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου της ΕΣΣΔ αποφάσισε να χτίσει στη θέση εκείνου του μικρού των δύο Σκωτσέζων, ένα νέο μεταλλουργικό εργοστάσιο στη Μαριούπολη, καθώς αυτή η πόλη βρισκόταν στη συντομότερη θαλάσσια διαδρομή για σιδηρομετάλλευμα από το κοιτάσμα του Ντονέτσκ και της χερσονήσου της Κριμαίας. Στις 12 Αυγούστου του 1933,

μετά από δύο μήνες το σφυροκοπούν ανηλεώς, φαίνεται ότι δεν είχαν καταφέρει να ξετρυπώσουν όλους τους μαχητές της 36ης ταξιαρχίας πεζοναυτών του ουκρανικού στρατού και του Τάγματος του Αζόφ, που εμφανίζονταν αποφασισμένοι να πέσουν «μέχρι ενός». Οι εικόνες που κάνουν τον γύρο του κόσμου δείχνουν ότι δεν έχει μείνει «πέτρα πάνω στην πέτρα» από τις επιβλητικές εγκαταστάσεις του γιγαντιαίου χαλυβουργείου, που πριν από τη ρωσική εισβολή απασχολούσε περισσότερους από 14.000 εργάτες.

Με τη διάλυση της ΕΣΣΔ ο «ατσάλινος γίγαντας» πέρασε στους Ουκρανούς και τον Ιανουάριο του 2000 η κυβέρνηση που έλαβε εναντίον... 50.000 ευρώ τις κρατικές μετοχές στον ολιγάρχη Ρινάτ Αχμέτοφ.

1930, όταν το προεδρείο του Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου της ΕΣΣΔ αποφάσισε να χτίσει στη θέση εκείνου του μικρού των δύο Σκωτσέζων, ένα νέο μεταλλουργικό εργοστάσιο στη Μαριούπολη, καθώς αυτή η πόλη βρισκόταν στη συντομότερη θαλάσσια διαδρομή για σιδηρομετάλλευμα από το κοιτάσμα του Ντονέτσκ και της χερσονήσου της Κριμαίας. Στις 12 Αυγούστου του 1933,

μετά από δύο μήνες το σφυροκοπούν ανηλεώς, φαίνεται ότι δεν είχαν καταφέρει να ξετρυπώσουν όλους τους μαχητές της 36ης ταξιαρχίας πεζοναυτών του ουκρανικού στρατού και του Τάγματος του Αζόφ, που εμφανίζονταν αποφασισμένοι να πέσουν «μέχρι ενός». Οι εικόνες που κάνουν τον γύρο του κόσμου δείχνουν ότι δεν έχει μείνει «πέτρα πάνω στην πέτρα» από τις επιβλητικές εγκαταστάσεις του γιγαντιαίου χαλυβουργείου, που πριν από τη ρωσική εισβολή απασχολούσε περισσότερους από 14.000 εργάτες.

Με τη διάλυση της ΕΣΣΔ ο «ατσάλινος γίγαντας» πέρασε στους Ουκρανούς και τον Ιανουάριο του 2000 η κυβέρνηση που έλαβε εναντίον... 50.000 ευρώ τις κρατικές μετοχές στον ολιγάρχη Ρινάτ Αχμέτοφ.

1930, όταν το προεδρείο του Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου της ΕΣΣΔ αποφάσισε να χτίσει στη θέση εκείνου του μικρού των δύο Σκωτσέζων, ένα νέο μεταλλουργικό εργοστάσιο στη Μαριούπολη, καθώς αυτή η πόλη βρισκόταν στη συντομότερη θαλάσσια διαδρομή για σιδηρομετάλλευμα από το κοιτάσμα του Ντονέτσκ και της χερσονήσου της Κριμαίας. Στις 12 Αυγούστου του 1933,

«Φαινόταν αιώνιο, απαραβίαστο»

Η Σοφία Προκοπίεβα θυμήθηκε και αφηγήθηκε στην «Κ» εντυπώσεις της από μια τέτοια επίσκεψη, την εποχή του κομμουνισμού, στους χώρους του. «Βλέποντας το δράμα της Μαριούπολης στην τηλεόραση θυμήθηκα ότι κάποτε έζησα μια μέρα σχεδόν σε αυτό το μυθικό εργοστάσιο. Μας είχαν πάει εκδρομή με το σχολείο από το Ροστόφ. Εκεί είδα για πρώτη φορά πώς γινόταν το ατσάλι. Μου έκανε μεγάλη εντύπωση η εικόνα ενός καυτού κιτρινοκόκκινου καλύβιδιου ποταμιού που έρεε μέσα από έναν τεράστιο κάδο. Ολα ήταν μεγαλειώδη, όπως σε ταινία επιστημονικής φαντασίας. Και οι εργάτες μου φάνηκαν ηθοποιοί που υποδύονταν ήρωες από ασπρόμαυρες ταινίες του σοσιαλιστικού ρεαλισμού. Συγκλονίστηκα και με την απεραντοσύνη του εργοστασίου, το άπειρό του. Μας πήγαν στην υψικάμινο και σε άλλα τμήματα. Παρακολούθησα τη διαδικασία, από την παραγωγή σιδήρου μέχρι την έλαση λαμαρίνας. Ολα αυτά συνέβησαν πραγματικά μπροστά στα μάτια μας και φεύγοντας από το εργοστάσιο για κάποιον λόγο ένιωσα περήφανη – και να μου ανήκει όλος αυτός ο τεράστιος ατσάλινος κόσμος, που φαινόταν αιώνιος και απαραβίαστος».

Δεν ήταν όμως. Το φαραωνικό αυτό κατασκεύασμα, που χρειάστηκε ενάμισι σχεδόν αιώνια για να γίνει, έχει μετατραπεί τώρα –μόλις σε ενάμισι μήνα– σε χαλάσματα από τις ρωσικές βόμβες και μαζί ενταφιάστηκε και η συναρπαστική ιστορία του. Ήταν Φεβρουάριος του

Με τη διάλυση της ΕΣΣΔ πέρασε στους Ουκρανούς, το 2000 η κυβέρνηση που έλαβε εναντίον... 50.000 ευρώ τις κρατικές μετοχές στον ολιγάρχη Ρινάτ Αχμέτοφ.

1930, όταν το προεδρείο του Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου της ΕΣΣΔ αποφάσισε να χτίσει στη θέση εκείνου του μικρού των δύο Σκωτσέζων, ένα νέο μεταλλουργικό εργοστάσιο στη Μαριούπολη, καθώς αυτή η πόλη βρισκόταν στη συντομότερη θαλάσσια διαδρομή για σιδηρομετάλλευμα από το κοιτάσμα του Ντονέτσκ και της χερσονήσου της Κριμαίας. Στις 12 Αυγούστου του 1933,

Οι Ρώσοι, μολοντί επί δύο και πλέον μήνες το σφυροκοπούν ανηλεώς, φαίνεται ότι δεν είχαν καταφέρει να ξετρυπώσουν όλους τους μαχητές της 36ης ταξιαρχίας πεζοναυτών του ουκρανικού στρατού και του Τάγματος του Αζόφ.

μέρα, δεκάδες άνθρωποι οδηγούνταν έξω για εκτέλεση...».

Τώρα τα ρωσικά στρατεύματα γκρεμίζουν την «όμορφη Μαριούπολη» και το εργοστάσιο-καμάρι της, από το οποίο έτρωγαν ψωμί δεκάδες χιλιάδες οικογένειες, για να ξεριζώσουν και να σκοτώσουν, όπως πληροφορούνται οι άνθρωποι στη Ρωσία από τα ελεγχόμενα ΜΜΕ, «τους ναζίστες». Οι οποίοι, κατά την προπαγάνδα του Κρεμλίνου, είναι οι Ουκρανοί στρατιώτες της 36ης Μεραρχίας και άντρες του Τάγματος Αζόφ, που πλέον πολεμούν υπό τις διαταγές των ενόπλων δυνάμεων υπερασπιζόμενοι την ακεραιότητα της χώρας τους.

Το τι ακριβώς συμβαίνει στους χώρους του Αζοφστάλ, πάνω και κάτω από τη γη, ουδείς μπορεί να γνωρίζει επακριβώς. Η εικόνα των ερειπίων μιλάει από μόνη της, αλλά ίσως να μην αποδίδει πλήρως τις πραγματικές διαστάσεις της τραγωδίας. Ο πόλεμος της προπαγάνδας μάλιστα και ο πλανήτης παρακολουθεί με αγωνία την έκβαση αυτής της σύγκρουσης στο διάστημα πλέον μεταλλουργείο της Μαύρης Θάλασσας.

Δημόσια έκκληση

Σίγουρα υπάρχει ένας αριθμός αποφασισμένων να πεθάνουν μαχητών, αλλά και ένας άλλος εγκλωβισμένων αμάχων που κατέφυγαν στα υπόγεια του για να γλιτώσουν από τις ρωσικές βόμβες. Ο σύζυγος της Γιούλια Φενόρσιουκ, Αρσένι, είναι μεταξυ των μαχητών που βιώνουν την «κόλαση του χαλυβουργείου» και σε δημόσια έκκλησή της για τη σωτηρία των υπερασπιστών έγραψε: «Σ' ένα μήνυμα που κατάφερε να μου στείλει από μέσα, μου έλεγε ότι υπάρχουν πολλοί τραυματίες που πεθαίνουν από σήψη, από γάγγραινα. Τους τελειώνει το πόσιμο νερό. Μου ζήτησε να βρω πληροφορίες για το πώς μπορεί να επιβιώσει χωρίς νερό. Γίνονται μάχες σώμα με σώμα. Σε κάποια στιγμή οι Ρώσοι πλησίασαν τόσο κοντά του που οι στρατιώτες μας είπαν ότι έφτασε το τέλος, αγκαλιάστηκαν και αποχαιρέτηστηκαν».

Μέχρι τούτο τον πόλεμο το Αζοφστάλ ήταν, ειδικά επί Σοβιετικής Ένωσης, και ένα αξιοθέατο που επισκέπτονταν ακόμα και σχολεία.

Στις δαιδαλώδεις στοές του υπάρχον αριθμός αποφασισμένοι να πεθάνουν Ουκρανοί μαχητές, αλλά και εγκλωβισμένοι άμαχοι.

περιπολίες και έφθασαν στις θέσεις του στρατού μας. Τα λόγια τους συγκλόνισαν τους αγωνιστές. «Η πόλη έχει μετατραπεί σε ένα μεγάλο νεκροταφείο», είπαν οι κάτοικοι της Μαριούπολης. Το λιμάνι είναι άδειο. Ο πληθυσμός του άλλοτε πολυσύχναστου, πλούσιου βιομηχανικού κέντρου ήταν καταδικασμένος σε αργό αφανισμό. Όσο πλησιάζουν οι μάχες στη Μαριούπολη, τόσο περισσότεροι οι Γερμανοί λυσσομανούν και εκτονώνουν την οργή τους σε αθώους ανθρώπους. Πολλά δημόσια και οικιστικά κτίρια κάρφωσαν και ανατινάχθηκαν. Κάθε

Μεγάλη αναταραχή για τον «μικρό» Μάρκος

Φιλιππίνες, πρόεδρος ο γιος του δικτάτορα

Της ΣΟΥΙ - ΛΙ ΓΟΥΙ
THE NEW YORK TIMES

Την οργή τους εξέφρασαν το βράδυ της Τρίτης στις Φιλιππίνες νεαροί ψηφοφόροι μετά την εκλογή του γιου του δικτάτορα της χώρας, Φερντινάντ Μάρκος, σε εκλογές που διεξήχθησαν σε πρωτοφανές κλίμα ιδεολογικής πόλωσης. Παρατηρητές της διαδικασίας ανέφεραν ότι έλαβαν χιλιάδες καταγγελίες εκλογικών «ανωμαλιών», με τα τεχνικά προβλήματα που αντιμετώπισαν πολλές ηλεκτρονικές κάλπες να είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα.

Την Τρίτη, η απτήθεια αντίπαλος του Φερντινάντ Μάρκος τζούνιορ (ο οποίος είναι γνωστός ευρέως ως «Μπονγκμπόνγκ»), Λένι Ρομπρέντο, δήλωσε ότι η προεκλογική ομάδα της εξετάζει αναφορές περιστατικών νοθείας. Κάθε δημοσκόπηση πριν από τις εκλογές είχε προβλέψει τη νίκη του Μάρκος με μεγάλη διαφορά, ενώ το προβάδισμά του την Τετάρτη ήταν τόσο μεγάλο που η νίκη του θεωρείτο βέβαιη παρότι η καταμέτρηση των ψήφων στη χώρα συνεχιζόταν και η τελική ανακοίνωση αποτελεσμάτων αναμενόταν να γίνει σήμερα. Τον Μάρκος τζούνιορ είχαν ψηφίσει τουλάχιστον 31 εκατομμύρια ψηφοφόροι, αριθμός διπλάσιος από τις ψήφους που είχαν καταμετρηθεί υπέρ της Ρομπρέντο μέχρι την Τρίτη. Η συμμετοχή των ψηφοφόρων ξεπέρασε το 80%.

Στην προεκλογική του εκστρατεία, ο Μάρκος απευθύνθηκε στους απογοητευμένους από τις πρόσφατες κυβερνήσεις πολίτες, αν και για πολλούς Φιλιππινέζους το όνομα της οικογένειας Μάρκος είναι ταυτόσημο με διαφθορά και απληστία, κα-

θώς και με τις αγριότητες για τις οποίες ευθύνεται το δικτατορικό καθεστώς του πατέρα Μάρκος.

Το 2018, η μητέρα του Μάρκος, Ιμέλντα, καταδικάστηκε σε 11 χρόνια κάθειρξη για τη δημιουργία ιδρυμάτων-βιτρινών για την απόκρυψη της περιουσίας της. Η Ιμέλντα παραμένει ελεύθερη με περιοριστικούς όρους και αφού κατέβαλε αστρονομική χρηματική εγγύηση. Την υπόθεσή της εξετάζει τώρα το ανώτατο δικαστήριο, ύστερα από ένσταση των συνηγόρων της κατά της απόφασης. Επικριτές του Μάρκος προειδοποιούν ότι ο νεοεκλεγείς πρόεδρος θα

Μαζικές διαδηλώσεις μετά την ανακοίνωση των πρώτων αποτελεσμάτων των εκλογών και τη διαφανόμενη επικράτηση της συμμαχίας Μάρκος τζούνιορ - Ντουτέρτε.

μπορούσε να εκμεταλλευθεί τον προεδρικό θώκο προκειμένου να θέσει στο αρχείο την υπόθεση κατά της μητέρας του και να «κλείσει» με τον ίδιο τρόπο δεκάδες ποινικές εκκρεμότητες μελών της ευρύτερης οικογένειάς του.

Εκστρατεία «χρυσή εποχή»

Στους μήνες που προηγήθηκαν των εκλογών, εκατοντάδες χιλιάδες νέοι, οπαδοί της Ρομπρέντο, εργάστηκαν σκληρά για την εκλογή της, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσουν τις

Ο Φερντινάντ Μάρκος τζούνιορ (γνωστός ευρέως ως «Μπονγκμπόνγκ») και η συνυποψήφιά του, κόρη του σημερινού προέδρου Ροντρίγκο Ντουτέρτε, Σάρα, επικράτησαν στις εκλογές στις Φιλιππίνες. Μεγάλη μερίδα πολιτών εκτιμά ότι η χώρα πρέπει να επιστρέψει στη «χρυσή εποχή» της δικτατορίας.

Η παραπληροφόρηση απέδωσε καρπούς

Τις Φιλιππίνες περιέγραψε κάποτε στέλεχος του Facebook ως τον «ασθενή μηδέν» της παγκόσμιας επιδημίας παραπληροφόρησης, με την κυβέρνηση να έχει παραμείνει απαθείς απέναντι στο φαινόμενο. Η παραπληροφόρηση αυτή προωθείται κυρίως μέσω Facebook, TikTok και YouTube. Η βία του δικτατορικού καθεστώτος Μάρκος εμφανίζεται ως περίοδος ρωμαλέας οικονομικής ανάπτυξης και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού. Η αντίπαλος του «Μπονγκμπόνγκ», Λένι Ρομπρέντο, εμφανίζεται ως επικίνδυνη κομμουνίστρια, η οποία δεν έχει τίποτα στη χώρα. Το 2016, ο Ντουτέρτε νίκησε εν μέρει κάρη στο κύμα ψευδών ειδήσεων που διέσπειρε στο Facebook για τους πολιτικούς αντιπάλους του. Χρήστες του YouTube, οπαδοί του Μάρκος, μεταδίδουν βίντεο αμφισβητώντας τις καταγγελίες για την κρυμμένη περιουσία των Μάρκος. Η εκστρατεία παραπληροφόρησης απέφερε καρπούς, με την πλειοψηφία του κοινού να εκτιμά ότι η χώρα πρέπει να επιστρέψει στη «χρυσή εποχή» της δικτατορίας.

επιπτώσεις της συστηματικής εκστρατείας παραπληροφόρησης με στόχο να παρουσιασθεί το καθεστώς Μάρκος ως «χρυσή εποχή» στην Ιστορία της χώρας. Η ειδικευόμενη γιατρός Πάολα Σάντος συμμετείχε στη διαδίδση της Τρίτης. «Φοβάμαι για το μέλλον, δεν με ενδιαφέρει η πολιτική, αλλά φοβάμαι πολύ», λέει η Σάντος, η οποία παραδέχεται ότι ψηφίσε υπέρ του Μάρκος το 2016 «εξαιτίας των εντυπωσιακών γραφικών των σερίδα του στο YouTube».

Πολλοί Φιλιππινέζοι αντέδρα-

σαν με αλληλοκατηγορίες και πικρία, καθώς δεν φαντάζονταν τη ζωή τους με τον Μάρκος τζούνιορ στην εξουσία, 36 χρόνια μετά την εξέγερση που οδήγησε στη φυγή του δικτάτορα μετά την καταλήστευση των δημόσιων ταμείων από την οικογένειά του. Ο ιερέας Ρόμπερτ Ρέγιες λέει ότι η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία απέφυγε να καταδικάσει το «κακό», παρά τον κρίσιμο ρόλο που έπαιξε στην ανατροπή της δικτατορίας το 1986. «Ελπίζω ότι αυτό θα αφυπνίσει την Εκκλησία. Τι θηκική υπόσταση έχει

ο γιος ενός δικτάτορα, ο οποίος δεν επέστρεψε τα κλοπιμαία του πατέρα του;», αναρωτιέται ο πατέρας Ρέγιες.

Η συνυποψήφια του «Μπονγκμπόνγκ» και κόρη του σημερινού προέδρου Ροντρίγκο Ντουτέρτε, Σάρα, είχε εξασφαλίσει μέχρι το βράδυ της Τρίτης 31,5 εκατομμύρια ψήφους, τριπλάσιο αριθμό από αυτές του αντιπάλου της, γερουσιαστή Φράνσις Παγκιλινάν, υποψήφιο αντιπροέδρου στο ψηφοδέλτιο της Ρομπρέντο. Ο πρόεδρος Ντουτέρτε κατηγορείται για υποβάθμιση του κράτους δικαίου και συστηματική και συνειδητή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της εξαετούς θητείας του. Πολιτικοί αντίπαλοι των νικητών των εκλογών υποστηρίζουν ότι η συμμαχία Μάρκος - Ντουτέρτε απειλεί να επαναφέρει τον αυταρχισμό στην πολιτική σκηνή των Φιλιππίνων. Ο Μάρκος τζούνιορ αναμένεται να αναλάβει τα καθήκοντά του στις 30 Ιουνίου.

«Ξεπερνάει τα όρια»

Καθώς οι διαμαρτυρίες συνεχίζονταν την Τετάρτη έξω από την έδρα της εκλογικής επιτροπής στη Μανίλα, η 72χρονη ανεξάρτητη δημοσιογράφος

Μαρία Σοκόρο διηγείται ότι ήταν 22 ετών όταν το καθεστώς Μάρκος απαγόρευσε την κυκλοφορία του περιοδικού στο οποίο εργαζόταν. «Δεν μπορώ να κωνέψω την επιστροφή των Μάρκος. Αυτό ξεπερνάει τα όρια», έλεγε η κ. Σοκόρο. Οι διαδηλωτές φώναξαν συνθήματα, όπως «κλέφτη, κλέφτη!», κατά του «Μπονγκμπόνγκ» και με μόνιμο αίτημα: «Η Ιμέλντα στη φυλακή!».

Για τον 20χρονο Μάριους Πονόν, που ψήφισε για πρώτη φορά στη Μανίλα, η ημέρα των εκλογών ήταν συναρπαστική. Ο 20χρονος φοιτητής και ακτιβιστής υπέρ των πολιτικών δικαιωμάτων περίμενε πέντε ώρες στην ουρά του εκλογικού κέντρου για να ψηφίσει υπέρ της Ρομπρέντο. Η ευφορία του δεν κράτησε πολύ. Λίγες ώρες αργότερα, ο Πονόν έκλαιγε.

«Όλα έδειχναν ότι αυτή θα ήταν η κατάληξη. Είναι πολύ δύσκολο να αντισταθείς στην οργανωμένη και επαγγελματική προπαγάνδα των Μάρκος. Το αποτέλεσμα, όμως, μου προκάλεσε κατάθλιψη, όπως και σε όσους αγαπούν τη χώρα μας. Θέλει κανείς να συνεχίσει να παλεύει, αλλά η χώρα και οι άνθρωποί της σε απογοητεύουν», λέει ο Πονόν.

Συνώνυμη της απόλυτης χρεοκοπίας πλέον η Σρι Λάνκα

Υπερχρέωση και πληθωρισμός 30% – Ένα ντόμινο απειλεί πολλές χώρες που έπεσαν στην παγίδα του κινεζικού δανεισμού

Η Σρι Λάνκα δεν έχει τα δολάρια που χρειάζεται για την εισαγωγή ειδών πρώτης ανάγκης, ενώ τα πρατήρια βενζίνης είναι άδεια, τα τρόφιμα σπανίζουν στα καταστήματα και ο πληθυσμός στραγγαλιζεται από τον ανεξέλεγκτο πληθωρισμό, που ξεπέρασε το 30% τον Απρίλιο. Η χώρα είναι πια συνώνυμη με την απόλυτη χρεοκοπία, ενώ η κρίση οδήγησε στην παραίτηση του πρωθυπουργού Μακίντα Ρατζαπάκσα, αδελφού του κλυδωνιζόμενου προέδρου της χώρας, όπως αναφέρει σε ανάλυσή της η εφημερίδα Le Monde.

Η 12η Απριλίου υπήρξε ημέρα-σταθμός στην εξέλιξη της οικονομικής και πολιτικής κρίσης, με την κυβέρνηση να ανακοινώνει ότι αναστέλλει «προσωρινά» τις πληρωμές των δανειακών της υποχρεώσεων προς τους ξένους δανειστές της. Τα αίτια του μνημιώδους αυτού φιάσκου είναι γνωστά: το δυσβάστακτο χρέος των 51 δισ. δολαρίων, η διευρυνση του ελλείμματος εξαιτίας των λαϊκίστικων μέτρων της κυβέρνησης παρά τα άδεια κρατικά ταμεία, η ατυχής αγροτική μεταρρύθμιση που βύθισε τη χώρα στην επισιτιστική ανασφάλεια και τέλος η πανδημία που κατάφερε το τελειωτικό πλήγμα στον τουρισμό. Οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία συνδυάστηκαν

με τους παραπάνω παράγοντες για τη δημιουργία της παρούσας εκρηκτικής κατάστασης.

Η κυβέρνηση αναγκάστηκε να ζητήσει τη βοήθεια του ΔΝΤ. Η εκτελεστική εξουσία, όμως, ελεγχόμενη από τους αδελφούς Ρατζαπάκσα, προτίμησε να συνεχίσει να δανειζεται από την Κίνα και την Ινδία, εκμεταλλευόμενη τις προσπάθειες των δύο περιφερειακών υπερδυνάμεων

Δεν υπάρχουν πλέον δολάρια για την εισαγωγή ειδών πρώτης ανάγκης, τα πρατήρια βενζίνης είναι άδεια, ενώ τα τρόφιμα σπανίζουν στα καταστήματα.

να ενισχύσουν την επιρροή τους στην Σρι Λάνκα. Οι υπεύθυνοι της καταστροφής έχουν όνομα: οι αδελφοί Μακίντα και Γκοταμπάγια Ρατζαπάκσα, πρόεδρος και πρωθυπουργός αντίστοιχα, ο οποίος έθεσε τις βάσεις της κρίσης. Ο Μακίντα είχε εκλεγεί πρωθυπουργός την περίοδο 2004-2005 και πρόεδρος μεταξύ 2005 και 2015. Στα έντεκα χρόνια τους στην εξουσία, οι αδελφοί Ρατζαπάκσα επέδειξαν πρωτοφανή οικονομική μυωπία,

Οι κάτοικοι της Σρι Λάνκα βρίσκονται σε απόγνωση. Ακόμη και για την προμήθεια μιας φιάλης υγραερίου για το μαγειρέμα πρέπει να σχηματίζουν ουρές.

αδιαφορώντας για τις μακροπρόθεσμες συνέπειες του χρέους για χάρη των βραχυπρόθεσμων λύσεων. Επέτρεψαν, όμως, σε ολόκληρη κοινωνική τάξη επιχειρηματιών με πολιτικές διασυνδέσεις να πλουτίσουν λόγω φιλόδοξων, αλλά αμφίβολης χρησιμότητας έργων υποδομής. «Οι επιχειρηματίες αυτοί, μέλη παραρτημάτων τάξης, γέμισαν τις τσέπες τους, ενώ η κυβέρνηση απέτυχε ακόμη και στην αποστολή να υιοθετήσει ηλεκτρονικό σύ-

στημα καταβολής φόρων, από τους οποίους απαλλάσσονται οι πλούσιοι και οι επιχειρήσεις», αναφέρει η επιθεώρηση Foreign Policy. Η πολιτική αυτή οδήγησε το δημόσιο χρέος στο 119% του ΑΕΠ, με τα κρατικά έσοδα να είναι ανεπαρκή για την αποπληρωμή των χρεών της Σρι Λάνκα σε δολάρια. Μεταξύ 2015 και 2019, ποσοστό 89,9% των νέων χρεών που συνήψε η κυβέρνηση αξιοποιήθηκαν για την εξυπηρέτηση τοκοχρεολυσίων για

δάνεια προηγούμενων ετών. Η χρεοκοπία αυτού του τουριστικού παραδείσου αποτελεί προειδοποίηση για κάθε γειτονικό κράτος της Σρι Λάνκα, το οποίο ακολούθησε τον «νέο δρόμο του μεταξίου» της Κίνας.

Το Πακιστάν

Στο Πακιστάν, η υπερχρέωση, τα ελαχίστα οικονομικά οφέλη που παρήγαγαν τα γιγάντια κινεζικά έργα υποδομής, ο πληθωρισμός, η υποχώρηση της αξίας του νομίσματος και η εξάντληση των συναλλαγματικών αποθεμάτων αποτελούν ορισμένες από τις επιπτώσεις του υπερβολικού δανεισμού. Το δημόσιο χρέος του Πακιστάν αυξήθηκε κατά 73% μεταξύ Σεπτεμβρίου 2018 και Φεβρουαρίου 2022, υπό την πρωθυπουργία του Ιμράν Καν. Το 2019, παρότι η χώρα αναγκάστηκε να προσφύγει στο ΔΝΤ, ο νεοδιορισθείς πρωθυπουργός Σαρίφ, που αντικατέστησε στην εξουσία τον Καν, συνήψε νέο δάνειο στις αρχές του μήνα με τη Σαουδική Αραβία για 8 δισ. δολάρια. «Το Πακιστάν πνίγεται στο χρέος, αλλά πρέπει να οδηγήσουμε το πλοίο σε ασφαλές λιμάνια», είχε δηλώσει ο Σαρίφ στην ορκωμοσία του. Το Πακιστάν θα πρέπει τώρα να δαπανήσει 20 δισ. δολάρια το οικονομικό έτος 2023 προκειμένου να αποπληρώσει αυτά τα χρέη του, με 4,5 δισ. δολάρια

να προορίζονται για την αποπληρωμή δανείων με την Κίνα και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Το Νεπάλ έπεσε και αυτό στην παγίδα του κινεζικού δανεισμού για να βρεθεί αντιμέτωπο με οικονομική κρίση εξαιτίας της καταρρευσης του τουρισμού και της μείωσης των εμβασμάτων από μετανάστες σε χώρες του Κόλπου ή της Δύσης. Η κυβέρνηση σθεσίως πρωθυπουργός Σαρίφ, που αντικατέστησε στην εξουσία τον Καν, συνήψε νέο δάνειο στις αρχές του μήνα με τη Σαουδική Αραβία για 8 δισ. δολάρια. «Το Πακιστάν πνίγεται στο χρέος, αλλά πρέπει να οδηγήσουμε το πλοίο σε ασφαλές λιμάνια», είχε δηλώσει ο Σαρίφ στην ορκωμοσία του. Το Πακιστάν θα πρέπει τώρα να δαπανήσει 20 δισ. δολάρια το οικονομικό έτος 2023 προκειμένου να αποπληρώσει αυτά τα χρέη του, με 4,5 δισ. δολάρια

Σήμερα, τέσσερις ομάδες της Πρέμιερ Λιγκ μπορούν να προκριθούν στο Champions League, όμως με την κυριαρχία του αγγλικού πρωταθλήματος, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρχουν εγγυημένα πέντε θέσεις από το 2024 και μετά.

Αλλάζουν οι ευρωπαϊκές διοργανώσεις από το 2024

Η νέα μορφή ανακοινώθηκε από τον πρόεδρο της UEFA Αλεξάντερ Τσέφερνιν

Στη Βιέννη την Τρίτη 10 Μαΐου, η Εκτελεστική Επιτροπή της UEFA (με την συμμετοχή και του προέδρου της ΚΟΠ Γιώργου Κούμα), συμφώνησε για μια νέα μορφή του Champions League που θα εφαρμοστεί από τη σεζόν 2024-25. Οι αλλαγές αυτές ανακοινώθηκαν από τον πρόεδρο της UEFA, Αλεξάντερ Τσέφερνιν, στο ετήσιο συνέδριο της Ομοσπονδίας και αναμένεται να βάλουν τέλος στα όποια (απειλητικά) σενάρια για μία ενδεχόμενη... Super League.

Το Champions League

Πώς θα είναι το Champions League από το 2024; Ο αριθμός των ομάδων θα αυξηθεί από 32 σε 36, που σημαίνει ότι θα διεξαχθούν 189 αγώνες αντί 125 και η φάση των ομίλων θα αντικατασταθεί από μια φάση πρωταθλήματος με μορφή που είναι γνωστή ως «ελβετικό μοντέλο».

Κάθε ομάδα θα παίξει εγγυημένα οκτώ αγώνες στη φάση του πρωταθλήματος (είχαν προταθεί 10 αρχικά), από τους οποίους θα αγωνιστεί στους μισούς εντός και στους άλλους μισούς εκτός έδρας.

Οι οκτώ κορυφαίες ομάδες του πρωταθλήματος θα προκριθούν αυτόματα στη φάση των νок άουτ. Όσοι τερματίσουν από την 9η έως την 24η θέση θα αγωνιστούν σε πλείοφ με διπλές αναμετρήσεις για να

καθορίσουν ποιος θα φτάσει στους «16» της διοργάνωσης.

Δύο από τις τέσσερις επιπλέον θέσεις θα δοθούν σε χώρες των οποίων οι σύλλογοι πέτυχαν την καλύτερη συλλογική απόδοση την προηγούμενη σεζόν. Αυτό θα καθορίζεται από τους συνολικούς βαθμούς που θα κερδίζονται και θα διαιρούνται με τον αριθμό των ομάδων που αγω-

Ο αριθμός των ομάδων στο Champions League θα αυξηθεί από 32 σε 36 και η φάση των ομίλων θα αντικατασταθεί από μια φάση πρωταθλήματος.

νίζονται στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Με αυτόν τον τρόπο καταργούνται οι συντελεστές πενταετίας.

Για παράδειγμα, εάν το νέο σύστημα εφαρμόζονταν στη σεζόν 2021-22, οι δύο επιπλέον θέσεις θα πήγαιναν σε συλλόγους από την Αγγλία και την Ολλανδία. Να επισημάνουμε πως σε τέσσερις από τις πέντε τελευταίες χρονιές, η μία από τις δύο θέσεις θα πήγαινε σε ομάδα της Πρέμιερ Λιγκ.

Θεωρητικά, η Πρέμιερ Λιγκ θα

μπορούσε να είχε μέχρι και εφτά ομάδες στο Champions League λόγω του συντελεστή θέσης της, αλλά και της έστρα θέσης που δίνεται στις ομάδες που κατακτούν το Champions League ή το Europa League (σε περίπτωση που οι ομάδες αυτές δεν προκριθούν αυτόματα).

Σε μια άλλη αλλαγή, οι σύλλογοι από την ίδια χώρα θα μπορούν πλέον να παίζουν μεταξύ τους από τα πρώτα νок άουτ. Σήμερα, οι «εμφύλιοι» δεν επιτρέπονται πριν τους προημιτελικούς.

Οι οκτώ αγώνες θα διεξαχθούν σε 10 εβδομάδες, μια απόφαση που πάρθηκε πέρυσι, και θα σημαίνει ότι το Champions League, το Europa League και το Europa Conference League θα έχουν μια αποκλειστική εβδομάδα αφιερωμένη στο τουρνουά τους.

Οι συζητήσεις για το πώς θα κατανεμηθούν τα οικονομικά για την τριετία 2024-27 δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει, αλλά αναμένεται να γίνει πολύ σύντομα.

Σε τι διαφέρει από αυτό που έχουμε αυτή τη στιγμή; Ως τώρα, τέσσερις ομάδες της Πρέμιερ Λιγκ μπορούν να προκριθούν στο Champions League, όμως με την κυριαρχία του αγγλικού πρωταθλήματος, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρχουν εγγυημένα πέντε θέσεις από το 2024 και μετά. Ένα στοιχείο που δεν θα αλλάξει

όταν εισαχθεί το νέο σύστημα το 2024 είναι οι διπλοί ημιτελικοί.

Ευνοημένη η Πρέμιερ Λιγκ

Η Πρέμιερ Λιγκ θα είναι αρκετά ικανοποιημένη που θα έχει σχεδόν εγγυημένες πέντε θέσεις στο Champions League αντί για τέσσερις. Επίσης η Ισπανία, η Γερμανία και η Ιταλία θα είναι σχετικά ικανοποιημένες με τη νέα μορφή, καθώς η δεύτερη επιπλέον θέση είναι πιθανό να καταλήξει στη La Liga, στην Bundesliga ή στη Serie A. Παρά το ότι υπάρχουν μπόλους για τη συμμετοχή στο Champions League σε αντίθεση με το Europa League ή το Europa Conference League, η μικρότερη χώρα θα μπορούσε να κερδίσει μία από τις θέσεις βάσει συντελεστή.

Οι άλλες διοργανώσεις

Παρόμοιες μορφές αλλαγές θα εφαρμοστούν και στο Europa League και το Europa Conference League. Το Europa League καταργεί την παραδοσιακή φάση των ομίλων και την αντικαθιστά με τη φάση του πρωταθλήματος, με κάθε ομάδα να παίζει οκτώ αγώνες. Οι σύλλογοι που αγωνίζονται στο Europa Conference League θα παίξουν έξι αγώνες στη φάση του πρωταθλήματος. Και οι δύο διοργανώσεις θα ξεκινήσουν με 36 ομάδες.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Επιτροπή - Χασομεράμε - Δεοντολογίας

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Μοιάζει περιέργως, ίσως ακατανόητος, σίγουρα αναποτελεσματικός ο τρόπος που κινείται η Επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού και δεν χρειάζεται να είναι κανείς ντετέκτιβ για να καταλήξει στο πιο πάνω συμπέρασμα. Λίγο ν' ανατρέξει στη δράση της από το 2017 οπότε και θεσπίστηκε, θα το αντιληφθεί μετά ευκολίας. Ωσάν και δεν υπάρχει έγκλημα στο χώρο του αθλητισμού μας, μήτε κανένας παράγοντας επωφελείται της ιδιότητας του για να πλουτίσει, ούτε φυσικά και παράνομο στοίχημα ή εμπλοκή του υπόκοσμου. Μοιάζουν όλα μέλιγάλα. Και αν παλαιότερα η Επιτροπή Δεοντολογίας, δεν πολύ απασχολούσε τα μίντια παραμένοντας ασημαντή όπως και δεκάδες άλλες επιτροπές ανά το νησί, το φερτ του πρώην προέδρου της με την γραφικότητα και τους δημόσιους διαξιφισμούς, την κατέστησε πολύ πιο δημοφιλή ανάμεσα στο κοινό και αντικείμενο προβολής για την πλειοψηφία των μιντια. Διατηρώντας «ζεστή» τη σχέση της με την δημοσιότητα, η Επιτροπή υπό νέα στελέχωση, φροντίζει να ενημερώνει το κοινό γύρω από τη δράση της είτε με δηλώσεις του νυν προέδρου, είτε με γραπτές ανακοινώσεις.

Μαθαίνουμε δηλαδή ότι η Επιτροπή, εξέτασε την Χ ανακοίνωση οργανωμένου συνόλου ή την Ψ ανάρτηση κάποιου άλλου και αφού επικοινωνήσει με τους υπεύθυνους συμπέρανε ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για περαιτέρω εξέταση. Τόσο απλά. Όπως δε ενημερώνουν, η Επιτροπή πρόκειται να εξετάσει δήλωση παράγοντα που ενώπιον των παδών της ομάδας του, ισχυρίστηκε ότι κρατάει τα κλειδιά του παραδείσου μα δεν αποκαλύπτει που τα έκρυψε. Προφανώς θα επικοινωνήσουν μαζί του και αφού συστηθούν, υποπτεύομαι προσωπικά ότι θα κλείσει η υπόθεση λόγω έλλειψης στοιχείων. Καλούν τον έναν, καλούν τον άλλο, επικοινωνούν με τον Χ ή με τον Ψ δεν είναι σίγουρος ότι ποτέ θα καταλήξουν σε κάποιο αποτέλεσμα θετικό ως προς την προσπάθεια τους να καταπολεμήσουν την διαφθορά στον χώρο του αθλητισμού.

Θα έπρεπε να είναι γνώστες και γιατί όχι να αφουγκραστούν την κυριακή πραγματικότητα, για να διερευνήσουν επιτέλους αποτελεσματικά μια κατάσταση και όχι να περιμένουν τον οποιοδήποτε να τους δώσει στοιχεία. Και στην τελική, τη μια και μοναδική φορά που κάποιος όντως τους δώσε στοιχεία... 30 περίπου μήνες μετά περιμένουμε ακόμη.

Ή που θα αντιληφθούν ότι με συγκεκριμένες διαδικασίες δεν κυλά το πράγμα, ή που να ομολογήσουν ότι η Επιτροπή καθίσταται σχεδόν ανίκανη να φέρει εις πέρας το έργο της για τον Α ή Β λόγο. Γιατί περισσότερο μοιάζει Επιτροπή Χασομεράμε, παρά Επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού.

Άλλο νομοθεσία, άλλο θέληση...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Στις κατά καιρούς πολλές και πολύωρες συζητήσεις, για το θέμα της κάρτας φιλάθλου, είχα πάντα την άποψη πως είτε για τη χρησιμότητα του συγκεκριμένου μέτρου, είτε γενικότερα για τις δυνατότητες της σχετικής νομοθεσίας, πραγματικό αξιόπιστο κριτήριο θα ήταν η εφαρμογή του σε κανονικές συνθήκες παρουσίας κόσμου στα γήπεδα. Σε αντίθεση δηλαδή, με το σκηνικό της απουσίας μεγάλου ποσοστού φιλάθλων, ως αντίδραση το μέτρο της κάρτας. Και δυστυχώς, η επιστροφή μεγάλου μέρους των φιλάθλων στα γήπεδα, επανέφερε προβλήματα προηγούμενων χρόνων και κυρίως φανέρωσε αδυναμίες αντιμετώπισης φαινομένων βίας στον αθλητισμό. Αδυναμίες στη βάση των οποίων, υποτίθεται, πως σχεδιάστηκε και ψηφίστηκε η σχετική νομοθεσία.

Είναι όμως ο σχετικός Νόμος μη λειτουργικός στο βαθμό που θα έπρεπε; Μήπως δεν είναι απλό θέμα εφαρμογής των προνοιών του Νόμου αλλά θέλησης ή αποφασιστικότητας όλων όσων έχουν την ευθύνη για κάτι τέτοιο; Μάλλον εκεί καταλήγουμε, γιατί διαχρονικό είναι το πρόβλημα και ίδια πάντα, η αρνητική απάντηση, στο αν υπάρχει πραγματική θέληση και βούληση να βρούμε λύσεις.

Είναι θέμα Νόμου να σχεδιαστεί και κυρίως να εφαρμοστεί σωστά ένα προληπτικό σχέδιο για την ομαλή προσέλευση και αποχώρηση κόσμου από το γήπεδο; Χρειάζονταν η Αστυνομία την οποιαδήποτε νέα νομοθεσία προκειμένου να προβλέψει και κυρίως να αποτρέψει το συναπάντημα οπαδών στους χώρους έξω από το «Αντώνης Παπαδόπουλος», τη στιγμή που με ανάλογο τρόπο σημειώθηκαν πολλές φορές προβλήματα τα προηγούμενα χρόνια έξω από το συγκεκριμένο γήπεδο; Ποια νομοθεσία και ποια μέτρα, όταν η Αστυνομία, με ισχυρή μάλιστα παρουσία σε ντέρμπι υψηλού κινδύνου, δεν μπορεί να αποτρέψει τον εμπρησμό αυτοκινήτων σε χώρο που η ίδια υποδεικνύει για στάθμευση οχημάτων. Ποια κάρτα φιλάθλου, όταν ανενόχλητοι οπαδοί παραβιάζουν την είσοδο ενός γηπέδου και εισέρχονται στην κερκίδα, ως να μην συμβαίνει τίποτε, βιντεογραφώντας μάλιστα το «επίτευγμα» τους. Ποιος έλεγχος και ποια ηλεκτρονικά κυκλώματα ασφαλείας, μόνιμο είναι πλέον το φαινόμενο, σε κάθε αγωνιστική, πυρσών, κροτίδων και καπνογόνων στις κερκίδες.

Παραδείγματα πολλά και στα προηγούμενα χρόνια. Όλα τα ίδια μένουν, οι νομοθεσίες και τα μέτρα μόνο αλλάζουν, στα χαρτιά όμως. Ίδεις μένουν και οι δηλώσεις - δεσμεύσεις, περί αποφασιστικότητας για πάταξη του φαινομένου της βίας και στον ίδιο βαθμό εκτεθειμένους εξακολουθούν να αφήνουν, όσους προβαίνουν σε αυτές.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Η αύξηση των ομάδων

Το καλύτερο πρωτάθλημα των τελευταίων χρόνων, από πλευράς ενδιαφέροντος και σασπένς, πλησιάζει στο τέλος του. Ο βασικότερος λόγος είναι το ότι υπάρχει περιορισμένος αριθμός ομάδων. Οι οποίες όμως κατά τη νέα σεζόν θα αυξηθούν!

*****

Τελικοί - εισιτήρια

Καμία αμφισβήτηση ως προς τις δυσκολίες, όλων των ομάδων, να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις, σε δύσκολους καιρούς. Δύσκολα, ωστόσο, ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του και ο απλός κόσμος. Και για το φιλάθλο, η κοστολόγηση ενός εισιτηρίου, έστω για τελικό κυπέλλου, στα 50 ευρώ, δεν είναι και το ευκολότερο. Πόσο μάλιστα για τον οικογενειάρχη φιλα-

θλο... Είναι καιρός η ανταπόδοση της εκτίμησης των διοικήσεων, προς τον κόσμο που μόνιμα συμμετέχει, να μόνιμα ανταποκρίνεται, να μεταφράζεται και με πράξεις και όχι μόνο με λόγια και ευχαριστίες...

*****

Λάρκου - Κετσπάγια

Το ότι ο Νεόφυτος Λάρκου, εδώ και μέρες άρχισε δουλειά στον προγραμματισμό της Ανόρθωσης για τη νέα περίοδο, θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο. Άρα ειλημμένη και η απόφαση της διοίκησης για σημαντικές αλλαγές ως προς τον τρόπο λειτουργίας του ποδοσφαιρικού τμήματος. Το ενδιαφέρον εστιάζεται πλέον στο βαθμό συνεργασίας Λάρκου - Κετσπάγια. Λαμβάνοντας υπόψη το συμβόλαιο του Κετσπάγια και για τη νέα αγωνιστική περίοδο, τον τρόπο

με τον οποίο δουλεύει σε θέματα προγραμματισμού, αλλά και την πρόσφατη δήλωσή του ως προς το ρόλο που ο ίδιος θέλει να έχει, ειδικά σε θέματα μεταγραφών...

*****

Ο Τσόρνικερ

Με τη νίκη του Απόλλωνα επί του ΑΠΟΕΛ, ο Αλεξάντερ Τσόρνικερ έγινε ξανά καλός προπονητής για τον κόσμο του Απόλλωνα. Και θα ήταν κακός αν έκανε. Ο φιλάθλος δυστυχώς έτσι σκέφτεται και έτσι θα σκέφτεται παντοτινά.

*****

Μπράβο στον Τζιωνί

Το πρώτο του γκολ με τη φανέλα της Σπόρτινγκ Κάνσας Σίτι σημείωσε τα ξημερώματα της περασμένης Τε-

τάρτης ο Μαρίνος Τζιωνής. Ο πρώην παίκτης της Ομόνοιας σκόραρε με υπέροχη κεφαλιά ένα υπερπολύτιμο γκολ για την ομάδα του στο ματς κυπέλλου κόντρα στην FC Ντάλας, σημειώνοντας το 2-2 στο 97' και επιτρέποντας στη Σπόρτινγκ να διεκδικήσει στην παράταση την πρόκριση στον επόμενο γύρο. Στο έξτρα 90λεπτο η ομάδα του Τζιωνή πέτυχε δύο ακόμα τέρματα και πήρε την πρόκριση. Μπράβο στο νεαρό που σταδιακά ανεβαίνει και τιμά το κυπριακό ποδόσφαιρο.

*****

Επενδυτές ή «επενδυτές»;

Το φαινόμενο των επενδυτών έχει εισβάλει για καλά στο ποδόσφαιρό μας. Το θέμα είναι ποιοι από αυτούς θα πρέπει να αναγράφονται εντός εισαγωγικών και ποιοι εκτός.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-1,05%

Χ.Α.
0,03%

Dow Jones

-2,00%

Nasdaq

-2,63%

Nikkei

-2,25%

Dax

-1,17%

FTSE 100

-3,60%

ΔΙΕΘΝΩΣ
Αύξηση
του δανεισμού
εκτός τραπεζών
βλέπει η ΕΒΑ
Σελ. 11

Πετρέλαιο

-2,09%

€/€

-1,44%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Η Ρεβυθούσα στηρίζει ενεργειακά τη Βουλγαρία

Η ενεργειακή στήριξη της Βουλγαρίας από τη Ρεβυθούσα αποδεικνύει τη σημασία των ελληνικών τερματικών σταθμών στη διαδικασία απεξάρτησης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης από το ρωσικό αέριο. Ουσιαστικά, η Ρεβυθούσα έχει υποκαταστήσει πλήρως το ρωσικό αέριο για τη Βουλγαρία. Σελ. 9

ΣΤΑ ΥΨΗ Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Η ακρίβεια «ροκανίζει» το εισόδημα Ελλήνων

Ο πληθωρισμός τον Απρίλιο εκτινάχθηκε στο 10,2%, στην Ελλάδα, με το κύμα των ανατιμήσεων να έχει επεκταθεί στο σύνολο των αγαθών και των υπηρεσιών. Πλέον το μέσο εισόδημα καλύπτει οριακά τις βασικές ανάγκες για τρόφιμα, θέρμανση, ρεύμα, μεταφορές και ενοίκιο. Σελ. 6

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Χαμηλότερος φόρος για οκτώ στους 10 ιδιοκτήτες

Μειώσεις που σε αρκετές περιπτώσεις φτάνουν το 50% είδαν οι ιδιοκτήτες ακινήτων στην Ελλάδα. Για τους περισσότερους ιδιοκτήτες με αξία περιουσίας άνω των 250.000 η κατάργηση του συμπληρωματικού φόρου αποτελεί μεγάλη ελάφρυνση. Οκτώ στους 10 ιδιοκτήτες πληρώνουν λιγότερα. Σελ. 12

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,61%	-0,01%
Γερμανία	0,83%	-0,21%
Γαλλία	1,40%	-0,27%
Ιταλία	2,71%	-0,33%
Ισπανία	1,87%	-0,27%
Ιρλανδία	1,58%	-0,24%
Ελλάδα	3,33%	-0,09%
Ην. Βασίλειο	1,66%	-0,30%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Η ακρίβεια αυξάνει το δάνειο για στέγη

Δανειολήπτες ζητούν πρόσθετα χρήματα από τις τράπεζες για να καλύψουν το κατασκευαστικό κόστος

Κατά 20-30% έχει αυξηθεί το κόστος των κατασκευαστικών υλικών λόγω του πληθωρισμού, γεγονός που επηρεάζει άμεσα τις υπό ανέγερση κατοικίες. Αυτό έχει επιπτώσεις και στους δανειολήπτες οι οποίοι είχαν αιτηθεί

δανείων για να κτίσουν. Τα δάνεια αυτά δεν μπορούν πλέον να καλύψουν το κόστος και έτσι επανέρχονται στις τράπεζες ζητώντας αύξηση των δανείων τους από πέντε έως είκοσι χιλιάδες, αναλόγως των αναγκών τους.

Την ίδια ώρα, οι τράπεζες επισμαίνονται πως υπάρχει ροή αιτήσεων για δανειοδοτήσεις, παρά το γεγονός ότι έχει καμφθεί ελαφρώς το ενδιαφέρον λόγω του κλίματος αβεβαιότητας, από την πανδημία και τον πόλεμο στην

Ουκρανία. Ανησυχούν, ωστόσο, από τις πληθωριστικές τάσεις, οι οποίες πιθανόν να επηρεάσουν τη δυνατότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετούν τα δάνειά τους. Γι' αυτό και ικανοποιούν τα αιτήματα κυρίως των βιώσιμων

δανειοληπτών. Στο μεταξύ εργοληπτικές εταιρείες, οι οποίες ανησυχούν για περαιτέρω αύξηση του κόστους των οικοδομικών υλικών, βάζουν πλέον στα συμβόλαια με τους πελάτες τους τον όρο αλλαγής της τιμής. Σελ. 3

Οι Ρώσοι τουρίστες αποφεύγουν την Τουρκία

Πλήγμα για τον τουρκικό τουρισμό αναμένεται να προκαλέσει ο πόλεμος στην Ουκρανία και η συνεπακόλουθη μειωμένη έλευση Ρώσων και Ουκρανών ταξιδιωτών, οι οποίοι μέχρι πέρυσι συνήθιζαν να επιλέγουν την Τουρκία για τις διακοπές τους. Η Τουρκία ανήκει στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο, με τους περισσότερους τουρίστες να προέρχονται από τη Ρωσία. Ενόψει της φετινής καλοκαιρινής περιόδου, οι ανησυχίες του τουριστικού κλάδου είναι μεγάλες. Σελ. 10

Δεξαμενή 30 εκατ. για κυπριακές επιχειρήσεις

Το Cyprus Equity Fund

Στην τελική ευθεία βρίσκεται το Cyprus Equity Fund, μια νέα πηγή χρηματοδότησης. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF) προχώρησε στην προκήρυξη της πρόσκλησης ενδιαφέροντος για την επιλογή Διαχειριστή. Θα διαχειρίζεται το ταμείο κεφαλαίων για λογαριασμό του εντολέα και η χρηματοδότηση θα ανέλθει σε 30 εκατ. ευρώ. Σελ. 5

Στα ύψη η κατανάλωση ενέργειας στα ξενοδοχεία

Ευρήματα έρευνας ΟΕΒ

Από τους πλέον ενεργοβόρους κλάδους στην Κύπρο είναι οι υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης. Στις 150,6 κιλοβατώρες ανέρχεται η κατανάλωση ενέργειας στα πολυτελή ξενοδοχεία. Ετησίως, για κάθε διανυκτέρευση σε τετράστερο (εποχιακό) η κατανάλωση είναι 22,9 κιλοβατώρες. Τα ευρήματα έρευνας της ΟΕΒ και το σχέδιο του 1,4 εκατ. ευρώ. Σελ. 4

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ*

Ακριβή ενέργεια και στασιμότητα πληθωρισμός

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και η συνεπακόλουθη αύξηση των τιμών ενέργειας και τροφίμων διατηρούν την Ευρωζώνη σε συνθήκες στασιμότητας. Ενώ η ανάπτυξη παρουσιάζει στασιμότητα, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη τώρα υπερβαίνει τις εκτιμήσεις που είχαμε κάνει πριν από την έναρξη του πολέμου κατά τουλάχιστον 3 ποσοστιαίες μονάδες. Αναμένουμε ο στασιμότητα να δώσει τη θέση του σε φρέσκια ανάπτυξη κατά το τρίτο τρίμηνο.

Ωστόσο, ο πόλεμος θέτει σε μεγάλο κίνδυνο το μεσοπρόθεσμο outlook σε συνδυασμό και με μεμονωμένους κινδύνους που εκπέμπονται από την Κίνα και τις ΗΠΑ. Ως οικονομολόγοι δεν

μπορούμε να κρίνουμε πλήρως την κατάσταση στην Ουκρανία. Μπορούμε ωστόσο να παρατηρήσουμε τις εξελίξεις, όπως περιγράφονται από τους ειδικούς και να τις συγκρίνουμε με τις εκτιμήσεις πάνω στις οποίες βασίζονται οι οικονομικές μας προβλέψεις. Ετσι, στα τέλη Φεβρουαρίου όταν προσαρμόσαμε τις προοπτικές της οικονομίας μετά την εισβολή των Ρώσων, καταλήξαμε σε 3 υποθέσεις: πρώτον, θα υπάρχει μεγαλύτερη σαφήνεια για το τέλος του πολέμου έως τα τέλη Απριλίου ή στις αρχές Μαΐου. Δεύτερον, ο πόλεμος δεν θα κλιμακωθεί οδηγώντας σε άμεση σύγκρουση τη Ρωσία και το ΝΑΤΟ και τρίτον, οι τιμές πετρελαίου Brent δεν θα υπερβούν τα 125

Αναμένουμε ο στασιμότητα πληθωρισμός να δώσει τη θέση του σε φρέσκια ανάπτυξη κατά το τρίτο τρίμηνο.

δολ. το βαρέλι σε συνεχή βάση τον Μάρτιο και τον Απρίλιο. Επίσης, εκτιμούσαμε ότι θα αρχίσουν οι τιμές να υποχωρούν σταδιακά από τον Μάρτιο και μετά στα 90 δολ. το βαρέλι έως τις αρχές του 2023.

Όσον αφορά το μέτωπο της ενέργειας, η Ε.Ε. αποφάσισε τον Απρίλιο να καταργήσει σταδιακά τις εισαγωγές άνθρακα από τη

Ρωσία, ώστε να σταματήσουν τελείως έως τα μέσα Αυγούστου, παρέχοντας έτσι μια μεταβατική περίοδο 4 μηνών. Ενώ η εισαγωγή άνθρακα μπορεί εύκολα να γίνει από άλλες πηγές, ένα τέτοιο εμπόριο προβλέπουμε πως δεν θα έχει σημαντική επίπτωση τόσο στην Ε.Ε. όσο και στις οικονομίες της Ευρωζώνης. Όσον αφορά τις εισαγωγές πετρελαίου, η Ε.Ε. επιθυμεί να καταργήσει σταδιακά το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών πετρελαίου από τη Ρωσία, ίτοι εντός 6 μηνών τις εισαγωγές αργού πετρελαίου και εντός 8 μηνών τις εισαγωγές κατεργασμένων προϊόντων πετρελαίου. Ενώ όμως η Ε.Ε. έχει προσφέρει πολλές εξαιρέσεις –παρέχοντας μετα-

βατικές περιόδους ως προς την προμήθεια ρωσικού πετρελαίου, έως τα τέλη του 2024 για την Ουγγαρία και τη Σλοβακία και έως τα μέσα 2024 για την Τσεχία (ενδεχομένως και τη Βουλγαρία)–, ακόμη η Ουγγαρία αντιτίθεται στην επιβολή ενός τέτοιου εμπόρου. Εμείς εκτιμούμε ότι τελικά η Ουγγαρία θα αποδεχθεί αυτό το εμπόριο, ενδεχομένως μαζί με γενναϊώδεις εξαιρέσεις ή και μαζί με κάποιους είδους αποζημίωση. Σε περίπτωση που η Ε.Ε. δεν συμφωνήσει με την Ουγγαρία, η πλειονότητα των κρατών-μελών είναι πιθανόν να επιβάλει εμπόριο στη Ρωσία.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμιεντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Υποδεχόμαστε το μέλλον της εργασίας με την

4 ^{ήμερη} εβδομαδιαία εργασία

για τον Ιούλιο και τον Αύγουστο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΚΕΝΕΘ ΡΟΓΚΟΦ*

Το οικονομικό σοκ του πολέμου

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία είναι μια απόλυτη καταστροφή για την παγκόσμια ειρήνη και κυρίως για την ειρήνη στην περιοχή της Ευρώπης. Ο πόλεμος, ωστόσο, έχει επιδεινώσει σε μεγάλο βαθμό μια σειρά παγκόσμιων οικονομικών προβλημάτων που προϋπήρχαν, μεταξύ των οποίων ο αυξημένος πληθωρισμός, η ακραία φτώχεια, η αυξημένη αστάθεια στη διατροφική αλυσίδα, ο προστατευτισμός και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ξεκινώντας με τα προφανή, ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει δημιουργήσει σοβαρά οικονομικά δυσχέρεια. Εκατομμύρια άνθρωποι εγκατέλειψαν τη χώρα, ενώ εκατοντάδες χιλιάδες έχουν σκοτωθεί ή τραυματιστεί. Σύμφωνα με την

της ζήτησης. Μεταξύ των ανεπτυγμένων οικονομιών, περισσότερες από τις μισές (ανάμεσα σε αυτές οι ΗΠΑ και η περιοχή της Ευρωζώνης) είχαν καταγράψει πληθωρισμό άνω του 5%, ακόμη και πριν από την έναρξη των εκθροπραξιών, με αποτέλεσμα ο πόλεμος στην Ουκρανία να επιδεινώσει μια ήδη δύσκολη κατάσταση. Πριν ακόμη από την έναρξη του πολέμου, η Ρωσία και η Ουκρανία μαζί αντιπροσώπευαν το 1/4 των παγκόσμιων εξαγωγών σταριού, ενώ η Ρωσία αποτελεί τον μεγαλύτερο προμηθευτή ορυκτών καυσίμων – κυρίως για την Ευρώπη. Ως εκ τούτου, οι αναταραχές στην προμήθεια των συγκεκριμένων εμπορευμάτων οδηγεί σε άνοδο των τιμών.

Από την άλλη, μεγάλο είναι το ερώτημα σχετικά με το πόσο τελικά θα αυξηθούν οι κεντρικές τράπεζες τα επιτόκια δανεισμού, αλλά και πόσο χρονικό διάστημα αυτά θα παραμείνουν αυξημένα. Η βασική πρόβλεψη αξιωματικών της ομοσπονδιακής τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) είναι ότι το επιτόκιο διατραπεζικού δανεισμού μπορεί να φθάσει το 2,75%, από τα σχεδόν μηδενικά επίπεδα τον περασμένο Ιανουάριο. Όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, οι βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία για τις αναπτυγμένες οικονομίες είναι λίγο μετριασθείσες σε σύγκριση με αυτές που δημιούργησαν τα προγράμματα στήριξης κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ωστόσο, οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της δαπάνης που αφορά την αποκατάσταση της ειρήνης μπορεί να αποδειχθούν πιο μεγάλες από αυτές που είχαν εκτιμήσει μέχρι στιγμής οι περισσότερες κυβερνήσεις. Για παράδειγμα, η Ευρώπη μπορεί να καταλήξει να αυξήσει τελικά τις αμυντικές δαπάνες έως 1% του ΑΕΠ ετησίως, αν όχι περισσότερο. Εάν συμβεί κάτι τέτοιο, το τελικό κόστος είναι πιθανόν να υπερβεί ακόμη και το φιλόδοξο πακέτο στήριξης NextGenerationEU των 807 δισ. ευρώ που διοχετεύθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Εχουν επιδεινωθεί σε μεγάλο βαθμό παγκόσμια οικονομικά προβλήματα που προϋπήρχαν.

Παγκόσμια Τράπεζα, ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας αυξήθηκε από 100 εκατομμύρια σε περίπου 700 εκατομμύρια. Όσον αφορά τη διεθνή οικονομία, οι ελλείψεις καυσίμων και τροφίμων που προκλήθηκαν λόγω του πολέμου έρχονται να επιδεινώσουν τον πληθωρισμό που εμφανίστηκε μετά την έξοδο από την πανδημία και έχει ήδη σκαρφάλλοσει σε υψηλά πολλών δεκαετιών στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Οι βασικές αιτίες είναι προφανείς. Σίγουρα τα μέτρα στήριξης δημιούργησαν σε μεγάλο βαθμό ένα προστατευτικό μαξιλάρι κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας, ωστόσο, σε κάποιες περιπτώσεις, διατηρήθηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα να αποδειχθεί υπερβολικό, έπειτα από την απόρριψη από το απότομη ανάκαμψη των αναπτυγμένων οικονομιών και κάποιων αναδυόμενων αγορών.

Οι αναταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα αποτέλεσαν επίσης έναν μεγάλο παράγοντα που συνετέλεσε στην άνοδο του πληθωρισμού, παρότι ένα μέρος της πίεσης πρέπει να αποδοθεί στην ξαφνική αύξηση

* Ο κ. Ρόγκοφ είναι καθηγητής της έδρας Τόμας Ντ. Κάμποτ για τη Δημόσια Πολιτική και Καθηγητής Οικονομικών στο Χάρβαρντ. Το άρθρο έχει δημοσιευθεί στο περιοδικό του ΔΝΤ «Χρηματοοικονομικά και ανάπτυξη».

Αναλγητικά υπεύθυνα για χρόνιας πόνους

Η κατανάλωση αναλγητικών και κυρίως αντιφλεγμονωδών σκευασμάτων, όπως η ιβουπροφαίνη και τα στεροειδή, για την αντιμετώπιση περιστασιακών επώδυνων καταστάσεων αυξάνει την πιθανότητα εμφάνισης χρόνιου πόνου. Αυτό είναι το συμπέρασμα νέας καναδικής έρευνας που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση «Science Translational Medicine». Η φυσική αποκατάσταση ενός επώδυνου τραυματισμού προϋποθέτει την εμφάνιση φλεγμονής, της φυσικής αντίδρασης του οργανισμού στο τραύμα και στη λοίμωξη. Η νέα μελέτη δείχνει ότι η αποτροπή της φλεγμονής, κάτι που επιτυγχάνεται με πολλά αναλγητικά σκευάσματα, ενδεχομένως να πυροδοτεί την εμφάνιση χρόνιου πόνου. Δεν αποκλείεται, λένε οι ερευνητές, η φλεγμονή να είναι αυτή που αποτρέπει έναν οξύ πόνο από το να εξελιχθεί σε χρόνια. Γι' αυτόν τον λόγο ο υπερβολικός περιορισμός της ενδέχεται να είναι επιβλαβής. Οι ερευνητές του Πανεπιστημίου Μαγκίλ στον Καναδά αναφέρουν ότι η συχνότερη μορφή χρόνιου πόνου, που ανέφεραν οι συμμετέχοντες στην έρευνα, ήταν η οσφυαλγία. Οι περισσότεροι πάσχοντες λάμβαναν για την αντιμετώπιση του πόνου μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη σκευάσματα, όπως η ιβουπροφαίνη, ή κορτικοστεροειδή. Οι επιστήμονες δεν έχουν καταφέρει να βρουν για ποιον λόγο σε κάποιους από αυτούς τους ανθρώπους ο οξύς πόνος, που ξεκίνησε αιφνίδια ως αντίδραση σε κάτι συγκεκριμένο, εξαφανίστηκε ολο-

Η συχνότερη μορφή χρόνιου πόνου βρέθηκε ότι είναι η οσφυαλγία και οι ασθενείς λάμβαναν ιβουπροφαίνη ή κορτικοστεροειδή.

κληρωτικά, ενώ σε άλλους αρρώστους παρέμεινε ως χρόνια ενόχληση. Για να αντιληφθούν τη διαφορά μεταξύ οξέος και χρόνιου πόνου οι ερευνητές παρακολούθησαν 98 ασθενείς με οξεία οσφυαλγία επί τρεις μήνες. Ερευνώντας, ταυτόχρονα, τον μηχανισμό του πόνου σε ανθρώπους και ποντίκια, διαπίστωσαν ότι τα ουδετερόφιλα, ένας τύπος λευκών αιμοσφαιρίων που καταπολεμούν τη φλεγμονή, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του πόνου. Η αποτροπή λειτουργίας αυτών των κυττάρων στα ποντίκια δεκαπλασίασε τη χρονική διάρκεια της επώδυνης κατάστασης. Η χορήγηση μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών και στεροειδών σκευασμάτων είχε επίσης το ίδιο αποτέλεσμα, παρότι αρχικά τα φάρμακα είχαν αποδειχθεί αποτελεσματικά στην καταπολέμηση του πόνου.

ΔΗΚΤΗΣ

Πρώτη συζήτηση

Και ενώ ο πόλεμος στο ουκρανικό μέτωπο συνεχίζεται χωρίς καμία ένδειξη αποκλιμάκωσης, είχαμε προχθές την πρώτη συζήτηση για το κόστος ανοικοδόμησης των καταστραμμένων περιοχών από τον απηλεή ρωσικό βομβαρδισμό, που σε κάποιες περιπτώσεις έχει αφήσει περιοχές σε κατάσταση συνολικής ισοπέδωσης. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κομισιόν, το κόστος ανέρχεται όπως είναι η κατάσταση σήμερα μεταξύ €500 δισ. και €600 δισ. και η ΕΕ εμφανίζεται πρόθυμη να έχει σημαντική συνεισφορά. Επιπλέον, η ευρωπαϊκή επιτροπή προτίθεται να προσφέρει και τεχνική βοήθεια για τη προετοιμασία της χώρας στο δρόμο για την έναρξη στην ΕΕ. Πάντως η συνέχιση του πολέμου αυξάνει κάθε μέρα περνά το κόστος ανοικοδόμησης της χώρας.

Θετικές εξελίξεις

Μέσα στις έντονες συνθήκες οικονομικής αβεβαιότητας υπάρχουν και κάποιες εξελίξεις που δημιουργούν αισιοδοξία. Στην περίπτωση της κυπριακής οικονομίας, ενδεχομένως η σημαντικότερη να αφορά στο γεγονός πως η κάθοδος διεθνών εταιρειών τεχνολογίας είναι αδιάκοπη. Ο Invest Cyprus συνεχίζει την πολύ καλή δουλειά που ξεκίνησε από το 2019 προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Το γεγονός ότι εδώ και μερικούς μήνες υπάγεται στο υπουργείο Οικονομικών φρονούμε ότι θα λειτουργήσει ευεργετικά στη γενικότερη προσπάθεια για προσέλκυση επενδύσεων στην Κύπρο, αν κρίνουμε και από τα τελευταία στοχευμένα κίντρα που εξαγγέλληκαν.

Εσωτερικές κυρώσεις

Ευρωπαίοι πολίτες που συμμετέχουν ακόμα σε διοικητικά συμβούλια σημαντικών ρωσικών επιχειρήσεων κινδυνεύουν να τεθούν σε καθεστώς κυρώσεων. Την συγκεκριμένη ρύθμιση προωθεί η φιλελεύθερη ομάδα στο Ευρωκοινοβούλιο με προφανή επιδίωξη την τιμωρία του πρώην καγκελάρου Σρέντερ για την συμμετοχή του σε συμβούλια ρωσικών ενεργειακών κολοσσών. Ο Γκέρχαρντ Σρέντερ υπήρξε καγκελάρους της Γερμανίας για εφτά χρόνια την περίοδο 1998-2005. Απόδειξη των στενών δεσμών του με την Ρωσία είναι το γεγονός ότι είχε τοποθετηθεί στην θέση του πρόεδρου της εταιρείας που διαχειρίζεται τον αγωγό Nord Stream 2.

Περί πληθωρισμού

Έκοντες διανύσει μια μακρά περίοδο χαμηλού πληθωρισμού η ΕΚΤ παρέμεινε επιφυλακτική σε σχέση με την άνοδο τιμών όταν εμφανίστηκε. Από την αρχή του έτους όμως έχει ξεκαθαρίσει ότι το φαινόμενο δεν είναι παροδικό καθώς ο πόλεμος δημιουργεί πε-

Δέκα χρόνια μετά την μεγάλη τραπεζική κρίση και ενώ βρισκόμαστε στη αρχή μιας νέας οικονομικής περιπέτειας το πλαίσιο εκποίησης παραμένει ακόμη υπό διαμόρφωση.

ραπέρω πρόβλημα στις εφοδιαστικές αλυσίδες και αυξάνει το κόστος παραγωγής αγαθών λόγω των τιμών της ενέργειας. Η κατάσταση του πληθωρισμού επιβαρύνεται επίσης από το γεγονός ότι το παγκόσμιο εμπόριο γίνεται πιο δύσκολο, αφού η γεωπολιτική κρίση έχει καταφέρει να μοιράσει ξανά τον κόσμο. Για την συνέχεια του πληθωρισμού το μέλλον προδιαγράφεται δύσκολο αφού οι

προσπάθειες για πράσινη μετάβαση θα ενταθούν, αυξάνοντας σημαντικά τις επενδύσεις που με την σειρά τους θα επιβαρύνουν στα αρχικά στάδια τις τιμές.

Δημοσιονομικά μαξιλάρια

Η αβεβαιότητα επέτρεψε την δημιουργία δημοσιονομικών μαξιλαριών για απορρόφηση μελλοντικών πιέσεων χωρίς να αποκλείεται μια νέα κρίση που ίσως βρισκείται στην επόμενη γενιά. Ειδικότερα οι χώρες με χρέος κοντά στο 100% του ΑΕΠ θα πρέπει να εφαρμόσουν πολιτικές διόρθωσης καθώς σήμερα δεν μπορεί να προβλεφθεί η διάρκεια του πληθωρισμού, η οποία σε μεγάλο βαθμό θα καθορίσει και το ύψος των επιτοκίων. Τα υψηλά επιτόκια, πέραν της δυσκολίας που προκαλούν για εξυπηρέτηση του χρέους, επηρεάζουν δυσμενώς την ζήτηση καθλώνοντας την αναπτυξιακή δυναμική κάθε οικονομίας.

Κρυπτο-κατάρρευση

Ο πανικός πωλήσεων στις διεθνείς αγορές οδηγεί σε κατάρρευση την αγορά κρυπτονομισμάτων με απώλειες ύψους 200 δισ. δολάρια σε μόλις μια μέρα. Η τιμή του δημοφιλέστου bitcoin βρίσκεται σε χαμηλό 16 μηνών την ίδια ώρα που και το δεύτερο δημοφιλέστερο ether δέχεται μεγάλη πίεση. Τα κακά μηνύματα όμως για τα κρυπτονομίσματα έρχονται από το νέο τύπο terraUSD που σε αυτή την συγκυρία δεν κρατήσει την ισοτιμία αναφοράς του έναντι του δολαρίου.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κυκλική Ανεργία

Η κυκλική ανεργία αναφέρεται στο είδος ανεργίας το οποίο οφείλεται στη μειωμένη συνολική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών σε μια οικονομία. Η ανεπαρκής αυτή ζήτηση είναι αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, οικονομικής ύφεσης που συνεπάγεται επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Η αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού λόγω ανεπαρκούς ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών οδηγεί στη δημιουργία κυκλικής ανεργίας.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

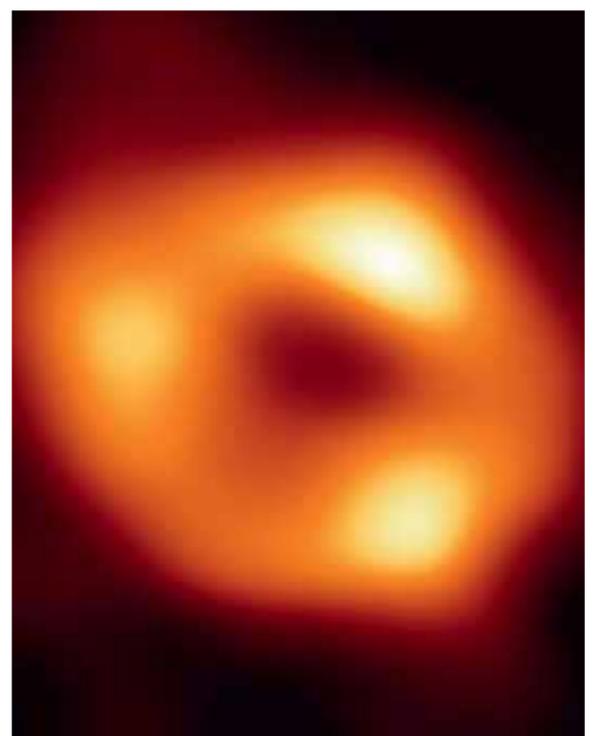
Αποκαλυπτήρια μιας γιγάντιας μαύρης τρύπας

Η κωδική ονομασία της είναι Τοξότης Α και βρέθηκε στο κέντρο του γαλαξία μας

ΟΥΑΞΙΓΚΤΟΝ. Την πρώτη απεικόνιση γιγάντιας μαύρης τρύπας, η οποία εντοπίζεται στο κέντρο του γαλαξία μας, παρουσίασαν ειδικοί παρατηρητές τους. Ο οριζόντιος μαύρος τρύπα, με κωδική ονομασία Τοξότης Α, είναι μόλις η δεύτερη που απεικονίζεται χάρη στα δεδομένα που εξασφάλισαν πανίσχυρα ραδιοτηλεσκόπια. Αυτό κατέστη δυνατό χάρη στο τηλεσκόπιο Event Horizon. Η αποκαλύψε το 2019 την πρώτη εικόνα μαύρης τρύπας στο κέντρο γειτονικού γαλαξία.

Ο Τοξότης Α έχει μάζα τέσσερα εκατομμύρια φορές μεγαλύτερη από αυτήν του Ηλίου και εντοπίστηκε σε απόσταση 26.000 ετών φωτός (5,9 τρις. κλμ.) από τη Γη. Οι μαύρες τρύπες διακρίνονται για την τεράστια πυκνότητά τους, η οποία δεν επιτρέπει ούτε στο φως να ξεφύγει από αυτές, κάτι που καθιστά ιδιαίτερα δυσχερή την παρατήρησή τους. Ο οριζόντιος μαύρος τρύπα διακρίνεται για τον ρόλο στην εξάλειψη του πόνου. Η αποτροπή λειτουργίας αυτών των κυττάρων στα ποντίκια δεκαπλασίασε τη χρονική διάρκεια της επώδυνης κατάστασης. Η χορήγηση μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών και στεροειδών σκευασμάτων είχε επίσης το ίδιο αποτέλεσμα, παρότι αρχικά τα φάρμακα είχαν αποδειχθεί αποτελεσματικά στην καταπολέμηση του πόνου.

Η επιστημονική ομάδα αναζητήσε φωτεινό δαχτυλίδι, υπερθερμασμένη ύλη και ραδιενέργεια που κινείται κυκλικά με ιλιγγιώδη ταχύτητα στα άκρα του οριζόντιου γεγονότων, γύρω από σκοτεινή περιοχή. Η σκοτεινή αυτή περιοχή υποδηλώνει την ύπαρξη μαύρης τρύπας στο σημείο εκείνο και ονομάζεται σκιά ή σιλουέτα της μαύρης τρύπας. Ο γαλαξίας μας έχει σπειροειδή μορφή και περιέχει τουλάχιστον 100 δισεκατομμύρια άστρα. Αν τον παρατηρήσουμε από ψηλά, θυμίζει σβούρα σε κίνηση, με τον ήλιο μας να βρίσκεται σε έναν από τους σπειροειδείς βραχίονες και τον Τοξότη Α να εντοπίζεται στο κέντρο. Η απεικόνιση της γιγάντιας μαύρης τρύπας στο κέντρο του γαλαξία Μέσερ 87, που δημοσιεύθηκε το 2019, εμφάνιζε φωτεινό δακτύλιο κόκκινου, κίτρινου ή λευκού χρώματος γύρω από έναν σκοτεινό πυρήνα. Η μαύρη τρύπα στον γαλαξία Μέσερ 87 είναι μεγαλύτερη από αυτή του δικού μας γαλαξία και βρίσκεται σε απόσταση 54 εκατ. ετών φωτός από τη Γη, ενώ η μάζα της είναι 6,5 δισ. φορές μεγαλύτερη από τους ήλιους μας.

Τα αποκαλυπτήρια της εντυπωσιακής μαύρης τρύπας έγιναν χάρη στο τηλεσκόπιο Event Horizon. Η επιστημονική ομάδα αναζητήσε φωτεινό δαχτυλίδι, υπερθερμασμένη ύλη και ραδιενέργεια που κινείται κυκλικά με ιλιγγιώδη ταχύτητα στα άκρα του οριζόντιου γεγονότων, γύρω από μια σκοτεινή περιοχή.

Η διάμετρος του Τοξότη Α είναι 17 φορές μεγαλύτερη από αυτήν του Ηλίου (ισν δηλαδή με την τροχιά του Ερμή γύρω από τον Ήλιο), ενώ αυτή της μαύρης τρύπας του Μέσερ 87 θα μπορούσε να χωρέσει όλο το ηλιακό μας σύστημα. Το τηλεσκόπιο Event Horizon είναι ένα δίκτυο αστερο-

σκοπειών που συνεργάζονται με στόχο την παρατήρηση ραδιοκυμάτων που σχετίζονται με τις μαύρες τρύπες. Το πρόγραμμα εγκαινιάστηκε το 2012, για να διαπιστωθεί ότι μαύρες τρύπες υπάρχουν στο κέντρο κάθε γαλαξία, όπως είχε υποθέσει ο Αϊνστάιν.

REUTERS

Ζητούν αύξηση δανείων λόγω ακρίβειας

Ο πληθωρισμός έχει ανεβάσει κατά 10-30% το κόστος των κατασκευαστικών υλικών, άρα και τη διαδικασία του κτιστίματος

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το κοκτέιλ του πληθωρισμού που προέκυψε από την πανδημία του κορωνοϊού, αλλά και του πολέμου στην Ουκρανία έχει ανεβάσει το κόστος των ακινήτων. Στο τελευταίο διάστημα –απότοκο αυτού παρατηρείται το φαινόμενο οι δανειολήπτες να ζητούν παραπάνω δανειοδότηση από τις τράπεζες ώστε να καλύψουν το κόστος του ακινήτου που έχει ανέβει κατά 10-30%.

Όπως μεταφέρεται στην εφημερίδα από παράγοντες της αγοράς ακινήτων και από τράπεζες, οι δανειολήπτες που χτίζουν ακίνητο, επιστρέφουν στις τράπεζες με συμπληρωματικά αιτήματα για «στρέτς» του δανεισμού κατά 5-20 χιλιάδες ευρώ, αναλόγως των αναγκών τους. Είναι ένας «πνο-

Η αγορά ακινήτων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021 και εντεύθεν συνεχίστηκε να στηρίζεται κυρίως στην εγχώρια ζήτηση.

Οι τράπεζες πρέπει να είναι προσεκτικές και να ικανοποιούν το αίτημα για επέκταση των δανείων μόνο σε βιώσιμους δανειολήπτες.

κέφαλος» που έχει προκύψει λόγω της ακρίβειας των οικοδομικών υλικών που έχουν ανέβει 20-30% και που φυσικά επηρεάζει το κόστος του όλου κτίσματος. Την ίδια ώρα, οι τράπεζες επιστημονικά πιασ υπάρχουν ροή αιτήσεων για δανειοδοτήσεις, παρά το γεγονός ότι έχει καμφθεί ελαφρώς το ενδιαφέρον λόγω του κλίματος αβεβαιότητας, από πανδημία και πόλεμο. Επίσης, πέραν του κατασκευαστικού κόστους που είναι κάτι που ανησυχεί και δανειολήπτες και τράπεζες, ανησυχούν αρκετά και για τις πληθωριστικές τάσεις. Όπως διαρρέει, οι πληθωριστικές τάσεις επηρεάζουν τη δυνατότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετούν τα δάνεια τους και πιέζουν πολύ τα νοικοκυριά, άρα και τη δυναμική τους για να αποπληρώνουν την προτεινόμενη δόση του δανείου.

Η ακρίβεια επηρεάζει εξάλλου καθημερινά το «καλάθι της νοικοκυράς». Πέραν αυτών των δεδομένων, σε λίγο διάστημα θα δούμε και αύξηση των επιτοκίων που θα επηρεάσουν ακόμη περισσότερο τα δεδομένα της αποπληρωμής των δόσεων.

Οι τράπεζες εκ πρώτης όψεως θα έπρεπε να «τρίβουν» τα χέρια τους για τον παραπάνω δανεισμό που καλούνται να δώσουν. Ωστόσο πρέπει να είναι προσεκτικές. Οι τράπεζες καλούνται να δώσουν δανεισμό σε βιώσιμους δανειολήπτες, οι οποίοι θα μπορούν να καταβάλουν τις δόσεις τους, ακόμα και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ζητούν επέκταση του δανείου τους, λόγω των υψηλού κατασκευαστικού κόστους.

Τα συνολικά δάνεια τον Μάρτιο 2022 κατέγραψαν καθαρή μείωση

6,8 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με καθαρή αύξηση 45 εκατ. ευρώ τον Φεβρουάριο 2022. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής έφθασε στο 2,3%, σε σύγκριση με 2,2% τον Φεβρουάριο 2022. Το υπόλοιπο των συνολικών δανείων τον Μάρτιο 2022 έφθασε στα 27,9 δισ. ευρώ.

Με όρους αλλαγής

Οποιαδήποτε διακύμανση τιμής λόγω ακρίβειας των κατασκευαστικών υλικών δεν υπάρχει φυσικά για ακίνητα τα οποία έχουν τελειώσει τη διαδικασία κτιστίματος. Για εκείνα που βρίσκονται στη διαδικασία κτιστίματος η τιμή έχει διακυμάνσεις. Όπως μεταφέρεται στην εφημερίδα, για τα κτίσματα που βρίσκονται στη διαδικασία κτιστίματος, υπάρχουν κατασκευαστές που εδώ και έξι μήνες βάζουν τον όρο της αλλαγής της τιμής στα

Σύντομα θα δούμε και αύξηση των επιτοκίων που θα επηρεάσουν ακόμη περισσότερο τα δεδομένα της αποπληρωμής των δόσεων.

συμβολαία τους.

Ο Δείκτης Τιμών Κατοικιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (οικίες και διαμερίσματα) κατέγραψε ελαφρώς επιταχυνόμενη αυξητική πορεία κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Συγκεκριμένα, σημειώθηκε τριμηνιαία αύξηση 1,3% σε σχέση με 0,6% το τρίτο τρίμηνο του 2021, ενώ σε ετήσια βάση ο δείκτης κατέγραψε αύξηση

2,6% σε σχέση με 1,2% το προηγούμενο τρίμηνο.

Σύμφωνα με την Κεντρική, οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών προέρχονται κυρίως από την αγορά διαμερισμάτων και σε μικρότερο βαθμό από την αγορά οικιών. Συγκεκριμένα, οι τιμές οικιών αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά 1%, και σε τριμηνιαία βάση 0,7%, ενώ οι τιμές των διαμερισμάτων αυξήθηκαν κατά 6,3% σε ετήσια βάση και 1,3% σε τριμηνιαία βάση. Οι τιμές των διαμερισμάτων κατέγραψαν αύξηση σε όλες τις επαρχίες, τόσο σε τριμηνιαία όσο και σε ετήσια βάση.

Η ΚΤΚ σημειώνει στην τελευταία της έρευνα πως η αγορά ακινήτων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021 συνέχισε να στηρίζεται κυρίως στην εγχώρια ζήτηση. Οι συναλλαγές κατά το 2021 αφορού-

Εγχώριο από ενδιαφέρον

Το ενδιαφέρον των εγχωρίων αγοραστών για ακίνητα και η στήριξη που προσφέρουν στην αγορά σύμφωνα με την ΚΤΚ αλλά και η σταθεροποίηση στην κινητικότητα από ξένους επενδυτές επιβεβαιώνεται από διάφορους δείκτες του τομέα των ακινήτων και της οικονομίας, όπως τα πωλητήρια έγγραφα. Σύμφωνα με ανάλυση που περιέχεται σε δημοσιευμένο δελτίο της PriceWaterhouseCoopers, το 2021 πωλήθηκαν 6.500 διαμερίσματα έναντι 4.100 οικιών, καταδεικνύοντας την προτίμηση προς την αγορά διαμερισμάτων. Επίσης, οι κατοικίες αξίας μεταξύ €100.000 - €300.000 που συναλλάχθηκαν κατά το 2021 κατέγραψαν τον μεγαλύτερο αριθμό των τελευταίων οκτώ χρόνων τόσο σε όγκο όσο και αξία, κάτι που επιβεβαιώνει την αντίληψη ότι πλέον η ζήτηση επικεντρώνεται σε χαμηλότερης αξίας κατοικίες.

σαν κυρίως κατοικίες αξίας μεταξύ €100 - €300 χιλ., ένα μέρος της αγοράς που αφορά ειδικότερα τα νοικοκυριά για σκοπούς αγοράς πρώτης κατοικίας και εγχωρίους επενδυτές για σκοπούς ενοικίασης. Εν μέρει, την αύξηση των τιμών επηρεάζει και η συνεχής αύξηση του κατασκευαστικού κόστους (17,3% ετήσια αύξηση κατά το υπό εξέταση τρίμηνο).

Δεδομένου ότι η πλειονότητα των κατασκευαστικών υλικών είναι εισαγόμενα στην Κύπρο, ο πόλεμος στην Ουκρανία και τα προβλήματα στην αλυσίδα εφοδιασμού που επηρεάζουν το διεθνές εμπόριο αναμένεται να ωθήσουν το κατασκευαστικό κόστος ακόμη ψηλότερα. «Αυτό, στο μέλλον, ενδεχόμενα να επηρεάσει αρνητικά και τη ζήτηση», σημειώνει χαρακτηριστικά.

Νέα δάνεια 1 δισ. ευρώ σε επιχειρήσεις από τις τράπεζες στην Ελλάδα

Το μεγαλύτερο μέρος κατευθύνθηκε στις μικρομεσαίες

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Νέα δάνεια άνω του 1 δισ. ευρώ χορήγησαν οι τράπεζες το α' τρίμηνο του έτους με το μεγαλύτερο μέρος να απορροφούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αντιστρέφοντας την κυριαρχία των μεγάλων επιχειρήσεων στις νέες χρηματοδοτήσεις.

Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη στατιστική βάση δεδομένων AnaCredit (analytical credit datasets), που δημοσιεύει η ΤτΕ, με βάση τα οποία οι μεσαίες, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις άντλησαν το α' τρίμηνο του 2022 δάνεια ύψους 544 εκατ. ευρώ έναντι 475 εκατ. ευρώ που άντλησαν οι μεγάλες επιχειρήσεις της χώρας.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις πρωτοστάτησαν στις εκταμιεύσεις τόσο το 2020 όσο και το 2021, απορροφώντας συνολικά δάνεια 5,1 δισ. και 4,1 δισ. ευρώ αντίστοιχα, οι μικρομεσαίες χρηματοδοτήθηκαν το ίδιο διάστημα με νέες πιστώσεις ύψους 4,9 δισ. και 3,2 δισ. ευρώ αντίστοιχα, ενώ σαφώς είναι και η υπερική τους σε ό,τι αφορά τη συνολική χρηματοδότησή τους από τις τράπεζες.

Η στατιστική βάση δεδομένων

AnaCredit περιλαμβάνει όλα τα επιχειρηματικά δάνεια άνω των 20.000 ευρώ και σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει, από το σύνολο των 56 δισ. ευρώ του υπολοίπου της χρηματοδότησης τα 22,1 δισ. ευρώ είναι δάνεια προς 680 μεγάλες επιχειρήσεις. Πρόκειται για επιχειρήσεις

Από το σύνολο των 56 δισ. του υπολοίπου της χρηματοδότησης τα 22,1 δισ. είναι δάνεια προς 680 μεγάλες επιχειρήσεις.

που απασχολούν πάνω από 250 εργαζομένους και έχουν τζίρο άνω των 50 εκατ. ευρώ και οι οποίες, όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία της ΤτΕ, απορροφούν πάνω από το ένα τρίτο της συνολικής χρηματοδότησης.

Οι μεσαίες, οι μικρές και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές που απασχολούν έως 250 εργαζομένους και έχουν τζίρο έως 50 εκατ. ευρώ, αριθμούν περί τις

60.000 και απορροφούν τα υπόλοιπα 33,9 δισ. ευρώ, δηλαδή λίγο πάνω από τα δύο τρίτα του συνολικού δανεισμού.

Από τα στοιχεία που δημοσίευσε η ΤτΕ προκύπτει ότι το πρώτο τρίμηνο του έτους παρατηρείται για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια σταθεροποίηση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από τις τράπεζες λίγο πάνω από τα 56 δισ. ευρώ, ανακόπτοντας το πτωτικό σερί των προηγούμενων ετών. Μέχρι σήμερα τα υπόλοιπα των δανείων προς τις επιχειρήσεις μειώνονταν σταθερά μήνα με τον μήνα, παρά τις νέες χορηγήσεις στις οποίες προχωρούσαν οι τράπεζες. Η βασική αιτία ήταν οι πωλήσεις κόκκινων δανείων και οι μεγάλες αποπληρωμές που οδηγούσαν σε μείωση των υπολοίπων χρηματοδότησης. Η τάση αυτή δείχνει να ανακόπτεται από τα στοιχεία του α' τριμήνου του έτους στον βαθμό που οι τράπεζες έχουν ολοκληρώσει το μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων δανείων, με συνέπεια να καταγράφεται καθαρή πιστωτική επέκταση με νέα δάνεια ύψους 1 δισ. ευρώ τους τρεις πρώτους μήνες του 2022.

Όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία, η σταθεροποίηση αυτή

Το μεγαλύτερο μέρος των νέων τραπεζικών δανείων κατευθύνθηκε στη μεταποίηση (268 εκατ. ευρώ) και ακολουθεί το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με εκταμιεύσεις 199 εκατ. ευρώ.

διαπιστώνεται παρά το γεγονός ότι οι νέες εκταμιεύσεις κατά το α' τρίμηνο υπολείπονται σε σχέση με αυτές του α' τριμήνου του 2021, διάστημα κατά το οποίο τα νέα δάνεια από τις τράπεζες ανήλθαν στο 1,3 δισ. ευρώ, μια τάση που επιβραδύνθηκε τους επόμενους μήνες του 2021, προσγειώνοντας τις νέες εκταμιεύσεις στα 7,4 δισ.

ευρώ για το σύνολο του έτους έναντι 10,1 δισ. ευρώ το 2020.

Το μεγαλύτερο μέρος των νέων τραπεζικών δανείων το α' τρίμηνο του έτους κατευθύνθηκε στη μεταποίηση, κλάδος στον οποίο εκταμιεύθηκαν δάνεια ύψους 268 εκατ. ευρώ, ενώ αμέσως μετά ο κλάδος με τις περισσότερες εκταμιεύσεις αναδεικνύεται το χον-

δρικό και λιανικό εμπόριο με 199 εκατ. ευρώ. Επεται ο κλάδος του τουρισμού με εκταμιεύσεις 142 εκατ. ευρώ, ενώ με μικρότερα ποσά νέων εκταμιεύσεων ακολουθούν οι διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες, η μεταφορά και αποθήκευση και ο κλάδος της ενέργειας.

Πρωταθλητές στην κατανάλωση τα ξενοδοχεία

Στα ύψη οι εκπομπές CO2 ανά διανυκτέρευση κυρίως στα πεντάστερα - Τα ευρήματα της τελευταίας έρευνας της ΟΕΒ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Από τους πλέον ενεργοβόρους κλάδους στην Κύπρο είναι οι υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης, με ψηλό δείκτη ετήσιων εκπομπών CO2, κατανάλωσης ενέργειας και παραγωγής αποβλήτων. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις του κλάδου (5869) καταναλώνουν συνολικά 511.168.000 κιλοβατώρες, ενώ για κάθε επιχείρηση ξεχωριστά η κατανάλωση υπολογίζεται στις 87,096 κιλοβατώρες. Για σκοπούς σύγκρισης, να αναφέρουμε ότι η μέση ηλεκτρική κατανάλωση για μια επιχείρηση στον τομέα της ενημέρωσης και επικοινωνίας είναι 50.098 κιλοβατώρες, οι επιχειρήσεις μεταφοράς και αποθήκευσης 36.828 κιλοβατώρες και μια επιχείρηση στον τομέα του κονδρικού/λιανικού εμπορίου καταναλώνει κατά μέσο όρο 24.100 κιλοβατώρες. Επιπλέον, οι

Η παραγωγή στερεών αποβλήτων ανά διανυκτέρευση ανέρχεται ετησίως στα 3,2 κιλά στα πεντάστερα ξενοδοχεία, στα 2,6 στα τετράστερα και είναι περίπου τριπλάσια από αυτά που παράγει ένας μέσος κάτοικος.

ετήσιες εκπομπές CO2 για τα πεντάστερα και τετράστερα ξενοδοχεία στην Κύπρο είναι γύρω στις 222.000. Αυτά τα στοιχεία περιλαμβάνονται στην τελευταία έρευνα που πραγματοποιήσε η ΟΕΒ, η οποία παρουσιάστηκε στο ετήσιο συνέδριο του ΣΤΕΚ (Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου) από την ειδική εμπειρογνώμονα σε θέματα κυκλικής οικονομίας και πράσινης ανάπτυξης Ανθή Χαραλάμπους.

Ανά διανυκτέρευση

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, ετησίως, η κατανάλωση ενέργειας ανά διανυκτέρευση στα εποχιακά τετράστερα, ανέρχεται σε 22,9 κιλοβατώρες και ανά δωμάτιο σε 7.454 κιλοβατώρες. Ανά m2 η κατανάλωση ενέργειας ανέρχεται σε 150,6 κιλοβατώρες. Σημειώνεται ότι, βάσει υπολογισμών του Υπουργείου Ενέργειας, η μέση κατανάλωση για κάθε νοικοκυριό είναι γύρω στις 400 κιλοβατώρες τον μήνα.

Από τα πιο πάνω συμπεραίνεται ότι από τη μια ίσως ο καταναλωτής γίνεται πιο σπάταλος στην κατανάλωση ενέργειας κατά την περίοδο των διακοπών του. Από την άλλη, σαφώς οι παροχές ενός πολυτελούς ξενοδοχείου είναι περισσότερες από αυτές που παρέχονται σε μια μέση κατοικία, εξ ου και η μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας. Ένα τρίτο συμπέρασμα είναι φυσικά η μη εφαρμογή μεθόδων πράσινης και κυκλικής οικονομίας στα ξενοδοχεία.

Κλιματισμός και ζεστό νερό

Ενδιαφέρον έχουν και τα στοιχεία για την κατανομή της κατανάλωσης ενέργειας ανά δραστηριότητα, τα οποία δεν διαφέρουν ιδιαίτερα ανάμεσα σε τετράστερα και πεντάστερα ξενοδοχεία. Συγκεκριμένα, για τα εποχιακά τετράστερα, ο ηλεκτρικός εξοπλισμός απορροφά το 40% της ενέργειας που καταναλώνει η μονάδα, ο κλιματισμός/εξαιρισμός απορροφά το 31% της κατανάλωσης ενέργειας, η παροχή ζεστού νερού το 18%, ενώ ο φωτισμός το 5%. Αντίστοιχα για τα εποχιακά πεντάστερα η κατανάλωση ενέργειας κατανέμεται σε 30% για τον ηλεκτρικό εξοπλισμό, σε 36% για τον κλιματισμό, 10% για παροχή ζεστού νερού, 6% για φωτισμό και 3% για θέρμανση. Όσον αφορά την παραγωγή αποβλήτων, προκύπτει ότι κάθε διανυκτέρευση στα τετράστερα ξενοδοχεία αντιστοιχεί σε 2,6 κιλά απόβλητα και 3,2 κιλά για κάθε διανυκτέρευση στα πεντάστερα.

Αλλαγή κουλτούρας

Προκύπτει επίσης ότι από τα 820 τουριστικά καταλύματα που λειτουργούν στην Κύπρο, μόλις 54 ξενοδοχεία (των 5 και 4 αστέρων) έχουν λάβει κάποιο πιστοποιητικό περιβαλλοντικής και οικολογικής διαχείρισης. Την ίδια ώρα, φαίνεται ότι υπάρχει πολύς δρόμος μέχρις ότου η κυκλική οικονομία συμπεριληφθεί στις προτεραιότητες μιας μονάδας και πρωτίστως χρειάζεται αλλαγή κουλτούρας. Βάσει έρευνας, υπάρχει κατανόηση των βασικών γνώσεων αλλά σε γενικές γραμμές υπάρχει ελλιπής ερμηνεία για την κυκλική οικονομία, τα οφέλη και τις ευκαιρίες που προσφέρει, καθώς και σε σχέση με το εθνικό και ευρωπαϊκό νομικό και στρατηγικό πλαίσιο για το θέμα. Καταγράφεται επίσης η λανθασμένη εντύπωση ότι η κυκλική οικονομία είναι μόνο η διαχείριση αποβλήτων. Από τις απαντήσεις των ξενοδοχείων έχουν καταγραφεί οι τομείς στους οποίους

Στις **150,6 κιλοβατώρες** ανέρχεται η κατανάλωση ενέργειας στα πολυτελή ξενοδοχεία. Ετησίως, για κάθε διανυκτέρευση σε τετράστερο (εποχιακό) η κατανάλωση είναι 22,9 κιλοβατώρες.

οι ξενοδοχοί πιστεύουν ότι πρέπει να δοθεί έμφαση όπως είναι η διαχείριση των αποβλήτων, η βελτιστοποίηση διαχείρισης των πόρων, οι ΑΠΕ, η ευαισθητοποίηση κοινού και επισκεπτών αλλά και οι επενδύσεις σε πιστοποιήσεις αειφορίας. Τα πιο πάνω στοιχεία προκαλούν

προβληματισμό, λαμβάνοντας υπόψη και τα πορίσματα μελέτης του International Tourism Partnership (ITP), ότι ο ξενοδοχειακός κλάδος θα πρέπει μέχρι το 2030 να μειώσει σε παγκόσμιο επίπεδο τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 66% ετησίως ανά δωμάτιο από τα επι-

πεδα του 2010 και κατά 90% μέχρι το 2050 προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Συμφωνίας του Παρισιού. Παράλληλα οι στόχοι για αποανθρακοποίηση της ευρωπαϊκής οικονομίας μέχρι το 2030, ορίζουν ότι οι εκπομπές του CO2 πρέπει να μειωθούν μέχρι 55%.

Νέα τάση οι κυκλικές κατασκευές

Φυσικά το ανθρακικό αποτύπωμα μιας ξενοδοχειακής μονάδας δεν υπολογίζεται μόνο κατά τη λειτουργία της αλλά και κατά τις κατασκευές της. Όπως αναφέρθηκε στο ευρωπαϊκό συνέδριο της Ομοσπονδίας Εργολάβων Οικοδομών στη Λεμεσό, και ο κατασκευαστικός τομέας καταναλώνει τεράστιες ποσότητες πρώτων υλών και ενέργειας και καθορίζει την κατανάλωση ενέργειας στο κατασκευαστικό περι-

βάλλον λόγω της μεγάλης διάρκειας ζωής των κτιρίων. Πλέον, η νέα τάση στον τομέα, είναι η κυκλική κατασκευή, ώστε να αποφεύγονται οι σπατάλες υλικών και εξαρτημάτων. Αυτό σημαίνει χρήση υποπροϊόντων, επαναχρησιμοποίηση υλικών και επιλογή ανανεώσιμων υλικών, όπου απαιτείται, μπορεί επιπλέον να μειώσει την εξάρτηση από πεπερασμένους πόρους, ενώ σε περίπτωση αποδόμησης, τα υλικά μπορούν

να επαναχρησιμοποιηθούν. Όπως τόνισε η κα Χαραλάμπους, μια καλύτερη κατασκευή και χρήση των κτιρίων θα μπορούσε να επιβραδύνει το 42% της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας, να εξοικονομήσει 80% των εκπομπών GHG, να μειώσει το 50% της συνολικής ποσότητας των υλικών και να εξοικονομήσει έως και 30% νερό τελικής κατανάλωσης ενέργειας για τον κατασκευαστικό τομέα.

Όσο πιο πολλά «αστέρια», τόσο υψηλότερες πληρότητες και τιμές έχουν τα ξενοδοχεία

Του **ΗΚΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Την ύπαρξη δύο ταχυτήτων, υψηλής και χαμηλής, στον ελληνικό τουρισμό και συγκεκριμένα στα ξενοδοχεία αρχίζουν να καταδεικνύουν στοιχεία σχετικά με τη μέση πληρότητα και τη μέση τιμή ανά δωμάτιο όπως και σχετικά με τις προτιμήσεις των ξένων επισκεπτών της χώρας.

Έτσι, ενώ στα υψηλότερων κατηγοριών ξενοδοχεία στο κέντρο της Αθήνας η πληρότητα έχει αρχίσει να προσεγγίζει ή σε περιπτώσεις και να ξεπερνάει τα προ πανδημίας επίπεδα, στα πιο περιφερειακά παραμένει πολύ χαμηλή. Το ίδιο παρατηρείται και στα παραθαλάσσια resort που άνοιξαν ήδη από το Πάσχα, με τα υψηλής κατηγορίας να καταγράφουν πληρότητα της τάξης του 80%-90% τις εορτές και τα χαμηλότερα, αυτά των 2 και 3 αστέρων, να βρίσκονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα. Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και υποδομών και ο ανταγωνισμός με τις βραχυχρόνιες μισθώσεις αναφέρονται στην αγορά ως οι προφανείς αιτίες της υποαπόδοσης των χαμηλότερης κατηγορίας μονάδων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ),

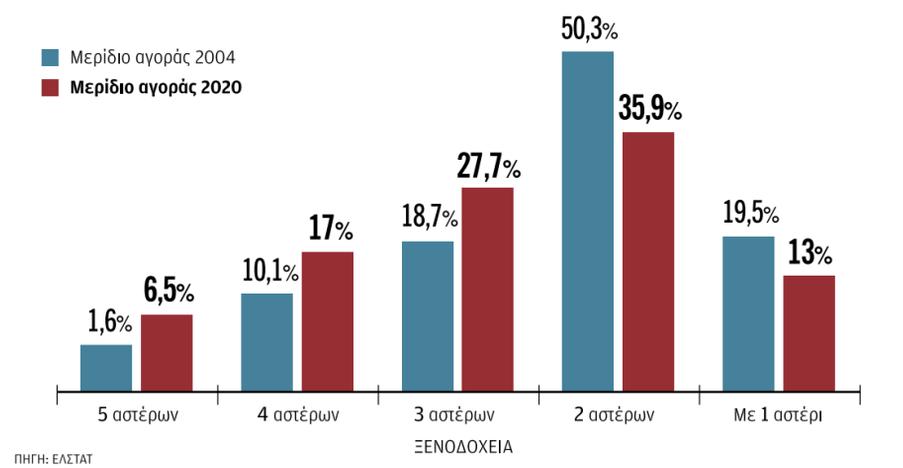
για λογαριασμό του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδας, τον Απρίλιο η μέση πληρότητα στο σύνολο των ξενοδοχείων συνεχούς λειτουργίας διαμορφώθηκε στο 48,7% και σε αυτά των πόλεων στο 51%, όταν διασταυρωμένες πληροφορίες δείχνουν πως στο κέντρο της Αθήνας η πληρότητα άγγιξε το 80%. Τα ίδια στοιχεία δείχνουν πως η μέση πληρότητα στα ανοιχτά ξενοδοχεία στους ορεινούς όγκους της χώρας, χειμερινούς ως επί το πλείστον προορισμούς, διαμορφώθηκε στο

Οι ταξιδιώτες που αναζητούν χαμηλότερες τιμές στρέφονται σε μισθώσεις τύπου Airbnb.

37,7%, όταν την ίδια περίοδο πολλά πεντάστερα αυτής της κατηγορίας κινήθηκαν άνω του 70%-75%, σύμφωνα με πληροφορίες της αγοράς.

Δύο βασικές παράμετροι εξηγούν σε μεγάλο βαθμό την εικόνα αυτή: πρώτον, τα τελευταία έτη οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις που μπορούν να πετύχουν συνέργειες και οικονομίες κλίμακας στην εμπορική προώθηση αλλά και στα

Η αναβάθμιση των ελληνικών ξενοδοχείων

κόστη ανακαίνισης και αναβάθμισης έχουν προβεί σε εκτεταμένες ανακαίνισης παρέχοντας ιδιαίτερα ανταγωνιστικές υπηρεσίες στο υψηλότερο εισοδηματικό τμήμα του εισερχόμενου τουρισμού. Την ίδια ώρα, οι μικρότερες επιχειρήσεις, συχνά επιβαρυνμένες με σημαντικές δανειακές υποχρεώσεις και σίγουρα χωρίς εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, δεν

μπόρεσαν να ακολουθήσουν αυτή την τάση. Έτσι, εκείνο το τμήμα των ταξιδιωτών που αναζητά χαμηλότερες τιμές απορροφήθηκε από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις, εκτιμών κύκλο της αγοράς.

Δεύτερον, το σύνολο του διεθνούς τουρισμού στρέφεται σε ολοένα και περισσότερο ποιοτικές υπηρεσίες, ενώ όλο και πιο συχνά επιλέγει ξενοδοχεία με βάση τη

φιλικότητά τους και την πολιτική τους σε σχέση με το περιβάλλον. Είναι χαρακτηριστικό πως μελέτη για τον ελληνικό τουρισμό της Alpha Bank, που δημοσιεύθηκε χθες Τρίτη, δείχνει πως τα τελευταία έτη τα ελληνικά ξενοδοχεία γνώρισαν μια «αξιοσημείωτη αναβάθμιση και στράφηκαν σε πιο πολυτελείς μονάδες».

«Αυτό αντικατοπτρίζεται στο

Σχέδιο 1,4 εκατ.

Από τις 28 Απριλίου έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΟΕΒ (φορέας υλοποίησης του σχεδίου), το σχέδιο για προώθηση της κυκλικής οικονομίας στις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις για την περίοδο 2021-2026, ενώ οι ενδιαφερόμενες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις θα πρέπει να αποστείλουν τις αιτήσεις τους μέχρι τις 31 Μαΐου. Όπως δήλωσε στην «Κ» η γενική διευθύντρια του ΣΤΕΚ Χρυσάιμλη Ψηλογένη, υπάρχει ενδιαφέρον από ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για συμμετοχή στο σχέδιο, εκτιμώντας ότι αυτό είναι αναπόφευκτο από την στιγμή που οι επιχειρήσεις θα πρέπει να επιλέξουν τελικά, πολιτικές που έχουν να κάνουν με την κυκλική οικονομία.

Υπενθυμίζεται ότι το σχέδιο το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, έχει συνολικό προϋπολογισμό €1,4εκ., ο οποίος χρηματοδοτείται 100% από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εντάσσεται στο πλαίσιο του τρίτου Άξονα Πολιτικής του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Κύπρος το αύριο για «Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της αναγωνιστικότητας της οικονομίας», και στοχεύει σε συνδυασμό με άλλα μέτρα στην περαιτέρω ενίσχυση ενός βιώσιμου και υψηλής προστιθέμενης αξίας τουριστικού τομέα.

Αρχικά, στον πρώτο κύκλο του σχεδίου επιδιώκεται η στήριξη / συμμετοχή 50 τουλάχιστον ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, ενώ στον δεύτερο κύκλο αναμενεται να προχωρήσουν 18 τουλάχιστον ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις οι οποίες με την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους, μέχρι τον Μάρτιο του 2026, θα έχουν πιστοποιηθεί ως κυκλικές, βάσει του ειδικού Σχήματος Πιστοποίησης που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο υλοποίησης του σχεδίου.

αυξημένο μερίδιο των ξενοδοχείων 5 και 4 αστέρων στο σύνολο των ξενοδοχείων, το οποίο έχει διπλασιαστεί από το 2004. Ο μεγαλύτερος αριθμός ξενοδοχείων 5 και 4 αστέρων καθιστά δυνατή την προσφορά υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και την προσέλκυση ευρωπαίων επισκεπτών, επηρεάζοντας θετικά τα έσοδα των ξενοδοχείων», σημειώνει η Alpha Bank. Η αναβάθμιση των ξενοδοχείων στην Ελλάδα έχει επιτευχθεί μέσω της έλευσης μεγάλων διεθνών ξενοδοχειακών ομίλων με ισχυρό brand name. Ωστόσο οι μονάδες 2 και 1 αστέρων εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ήμισυ του συνολικού αριθμού των ξενοδοχείων.

Μερικά στοιχεία που επιβεβαιώνουν το μεταβαλλόμενο τοπίο της ξενοδοχειακής βιομηχανίας σε πιο εξελιγμένο και δυναμικό τομέα, ή των δύο ταχυτήτων στην ελληνική ξενοδοχία, σύμφωνα με τη μελέτη της Alpha Bank, είναι τα υψηλότερα ποσοστά πληρότητας σε μεγαλύτερα ξενοδοχεία (>100 δωμάτια) και το γεγονός ότι ξενοδοχεία ανώτερης κατηγορίας (5* και 4*) αντιπροσωπεύουν το ήμισυ των συνολικών προσφορών κλινών, με το Νότιο Αιγαίο, την Κρήτη και την Αττική να ξεπερνούν 50%.

Στην τελική ευθεία για το Cyprus Equity Fund

Θα διαχειρίζεται το ταμείο κεφαλαίων για λογαριασμό του εντολέα και η χρηματοδότηση θα ανέλθει σε 30 εκατ. ευρώ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF) προχώρησε στην προκήρυξη της πρόσκλησης ενδιαφέροντος για την επιλογή Διαχειριστή του Cyprus Equity Fund, συνεχίζοντας στην προσπάθεια που άρχισε τέλος του 2019 και που σταμάτησε λόγω πανδημίας. Πλέον, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων θα είναι υπεύθυνο για να προχωρήσει στη διαχείριση μιας νέας δεξαμενής χρηματοδότησης για την υποστήριξη καινοτόμων εταιρειών και νεοφυών επιχειρήσεων με έδρα την Κύπρο. Το Cyprus Equity Fund (CEF) θα διαθέσει χρηματοδότηση κινδύνου σε εταιρείες που αναζητούν κυρίως κεφάλαια κίνησης και εκκίνησης για να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες, αλλά και έργα. Το EIF θα διαχειρίζεται το ταμείο κεφαλαίων για λογαριασμό του εντολέα και η χρηματοδότηση στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του Μετοχικού Ταμείου Κύπρου θα ανέλθει σε 30 εκατ. ευρώ. Στόχος είναι όπως αναφέρει το Υπουργείο επενδύσεων κατά προτεραιότητα σε νεοφυείς επιχειρήσεις, σε επενδύσεις που προάγουν την καινοτομία, την τεχνολογική αναβάθμιση, τον εξαγωγικό προσανατολισμό/ διεθνοποίηση των επιχειρήσεων και την ένταξη σε εγχώριες και εξωτερικές αλυσίδες αξίας / ανάπτυξη συστάδων, καθώς και την ανάπτυξη νέων τομέων, χωρίς να αποκλείονται ποιοσδήποτε άλλες βιώσιμες επενδύσεις σε υφιστάμενους παραγωγικούς τομείς.

Η «Κ» που παρακολουθούσε από κοντά την προηγούμενη διαδικασία είχαν δηλώσει ενδιαφέρον έξι σχήματα, από τα οποία είχαν περάσει στη δεύτερη φάση τρία. Τα σχήματα που είχαν προκριθεί ήταν κοινο-

πραξίες (consortium) από Κύπρο, αλλά και με προσθήκες από ξένους επενδυτές. Πλέον, «ακούγεται» πως θα συμμετάσχουν και σχήματα από το εξωτερικό, κυρίως από Ελλάδα και Λονδίνο. Μόνο καλό είναι αυτό, διότι όσο μεγαλώνει εξάλλου ο ανταγωνισμός έρχονται καλύτερα αποτελέσματα. Το EIF θα επιλέξει ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με βάση μια τυπική διαδικασία αίτησης και αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της δέουσας επιμέλειας των αιτούντων διαχειριστών κεφαλαίων. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων θα είναι στις 05 Ιουλίου 2022.

Ο Διαχειριστής Ταμείου είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της επενδυτικής στρατηγικής και για τη λήψη των επενδυτικών αποφάσεων, σε συνεργασία με την Επεν-

Πλέον, «ακούγεται» πως θα συμμετάσχουν και σχήματα από το εξωτερικό, κυρίως από Ελλάδα και Λονδίνο

δυτική Επιτροπή του Ταμείου η οποία θα αποτελείται από εμπειρογνώμονες του τομέα εγνωσμένου κύρους και με εξειδικευμένες γνώσεις στα επενδυτικά ταμεία.

Αντιμετώπιση κενών

Στόχος της πρότασης που υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2019 από το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας Κύπρου προς την κυβέρνηση, είναι η αντιμετώπιση των σημαντικών κενών που παρατηρούνται στον τομέα της χρηματοδότησης των

Το EIF θα επιλέξει ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με βάση μια τυπική διαδικασία αίτησης και αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της δέουσας επιμέλειας των αιτούντων διαχειριστών κεφαλαίων.

μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της δημιουργίας Ειδικού Ταμείου Χρηματοδότησης Ιδίων Κεφαλαίων (Equity Fund). Όπως αναλύεται στην πρόταση του Συμβουλίου, παρά την οικονομική ανάκαμψη και τις θετικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων για την κυπριακή οικονομία, οι δείκτες παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των κυπριακών επιχειρήσεων συνεχίζουν να παραμένουν σε συγκριτικά χαμηλά επίπεδα. Οι κυπριακές επιχειρήσεις φαίνεται να υστερούν

σε σημαντικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη βιώσιμη λειτουργία και ανταγωνιστικότητά τους, γεγονός που αποδίδεται, μεταξύ άλλων, στην αδυναμία εξεύρεσης χρηματοδοτικών κεφαλαίων για ενδυνάμωση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι κυπριακές επιχειρήσεις, και κυρίως οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, η οποία στο παρόν στάδιο προέρχεται σχεδόν απο-

κλειστικά από τον τραπεζικό τομέα καθώς και σε ένα μικρό βαθμό από επεκτατικές, αναδεικνύονται και μέσα σχεδόν από όλα τα ευρωπαϊκά και διεθνή πλαίσια συγκριτικής αξιολόγησης της ανταγωνιστικότητας. Ιδιαίτερα χαμηλή η αξιολόγηση και η αντίστοιχη διεθνής κατάταξη της κυπριακής οικονομίας σε ό,τι αφορά τη διάθεση εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης, που αφορούν κυρίως στην ενίσχυση του μετοχικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων.

Η πρόταση του Συμβουλίου αφορούσε στη σύσταση και λειτουργία ενός επενδυτικού ταμείου χρηματοδότησης κεφαλαίου, μέσα ενδεχομένως από τη σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, και στη βάση αντίστοιχων βέλτιστων πρακτικών σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο. Τα αρχικά κεφάλαια του Ταμείου ανέφερε πως θα μπορούσαν να διατεθούν από το Κράτος, είτε από εθνικούς πόρους είτε από ευρωπαϊκά κονδύλια, ενώ στη συνέχεια θα έπρεπε να διερευνηθεί η δυνατότητα συμμετοχής σε αυτό ευρωπαϊκών ή διεθνών οργανισμών χρηματοδότησης, καθώς και ιδιωτών επενδυτών. Πρόσθετα το Συμβούλιο εισηγείται την στοχευμένη διαχείριση των πόρων του Ταμείου, δίνοντας προτεραιότητα σε νεοφυείς επιχειρήσεις και σε επενδύσεις που προάγουν την καινοτομία, την τεχνολογική αναβάθμιση, την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων καθώς και την ένταξη τους σε αλυσίδες αξίας, τόσο σε νέους όσο και σε υφιστάμενους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας. Ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την αποτελεσματική λειτουργία του Ταμείου και την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει, θεωρεί το Συμβούλιο τη διαχείριση του Ταμείου από ανεξάρτητο ειδικό στον τομέα και αδειοδοτημένο από την αρμόδια Εθνική Αρχή Διαχειριστή Ταμείου (Fund Manager). Επίσης σημαντική, βάσει της πρότασης του Συμβουλίου, η άσκηση εποπτικού ρόλου εκ μέρους του Κράτους, ώστε να διασφαλίζεται ότι αυτό θα εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και θα συμβάλλει στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων του κράτους για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Κύπρος — το αύριο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027

Προγράμματα ύψους €315εκ.

Προς το κοινωνικό κράτος που αξίζει στα παιδιά μας.

Στήριξη πέραν των 60,000 παιδιών προσχολικής, σχολικής και εφηβικής ηλικίας.

- ▶ Επιδότηση φροντίδας βρεφών και νηπίων.
- ▶ Στήριξη συνολικού ύψους €22εκ. για τη σίτιση 16,000 ευάλωτων μαθητών ετησίως.
- ▶ Επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης και κάλυψη διδασκάλων.
- ▶ Ενίσχυση δράσεων σχολικής και κοινωνικής ένταξης (ΔΡΑΣΕ) με πρόσθετους πόρους ύψους €60εκ.

Ένα μεγάλο όραμα τώρα γίνεται πράξη, για τα παιδιά μας. Στη βάση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού, σήμερα δημιουργούμε την Κύπρο του αύριο.

cyprus-tomorrow.gov.cy

Σχέδιο Ανακάμψης και Ανθεκτικότητας

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Καλύπτουν οριακά τις βασικές ανάγκες τα μεσαία εισοδήματα

Σε ακόμα χειρότερη θέση είναι τα φτωχότερα νοικοκυριά

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στον αέρα τινάζει τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς το κύμα ακρίβειας, με το μεγαλύτερο πλήγμα να υφίστανται τα φτωχότερα νοικοκυριά, καθώς πλέον οι μηνιαίες δαπάνες για τρόφιμα, θέρμανση, ηλεκτρικό ρεύμα, μεταφορές και ενοίκιο ξεπερνούν το μηνιαίο εισόδημα.

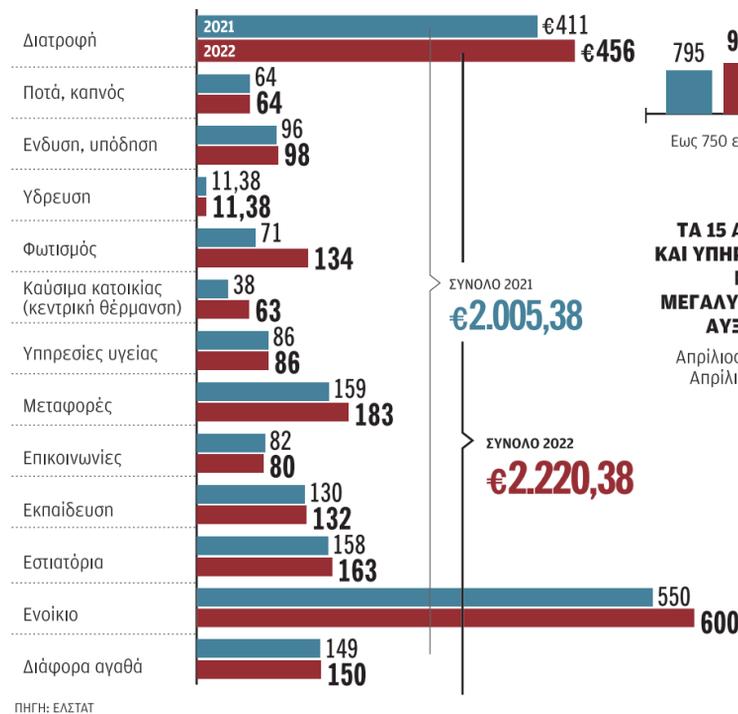
Βαρύ είναι το πλήγμα και για τις μικρομεσαίες και μεσαίες εισοδηματικές κατηγορίες, καθώς στην πραγματικότητα μετά την κάλυψη των βασικών αναγκών δεν μένει σχεδόν τίποτα για ψυχαγωγία και διασκέδαση, όπως παρακολούθηση θεαμάτων και ταξίδια, πολλών δε μάλλον για αποταμίευση. Για να βγει ο λογαριασμός, στην πραγματικότητα μεγάλο μέρος των νοικοκυριών θα κληθεί να αλλάξει—εάν δεν το κάνει ήδη—πολλές αγοραστικές συνήθειες ή ακόμη και να αναζητήσει μικρότερο σπίτι ή να χρησιμοποιεί αποκλειστικά τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Με βάση τα στοιχεία από την τελευταία έρευνα οικογενειακών προϋπολογισμών και τα νέα δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) για την εξέλιξη των τιμών, προκύπτει ότι ένα νοικοκυριό με μηνιαίο εισόδημα έως 750 ευρώ καλείται να καλύψει δαπάνες... 918 ευρώ! Η κατάσταση, ιδίως εάν

πληρώνει ενοίκιο, κάθε άλλο παρά ιδανική ήταν και πέρυσι, καθώς και πάλι οι μηνιαίες δαπάνες υπερβάναν το εισόδημα, έστω και κατά 45 ευρώ, αλλά θα μπορούσε κάποιος να υποθέσει ότι καλύπτονται από τους 14 μισθούς (δώρα Χριστουγέννων, δώρα Πάσχα και επίδομα αδείας) εάν πρόκειται για εισόδημα που προέρχεται από μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα. Η επιπλέον επιβάρυνση των 123 ευρώ μηνιαίως ή 1.476 ετησίως δεν μπορεί να καλυφθεί από τα δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα και το επίδομα αδείας, και πλέον το νοικοκυριό αυτό θα πρέπει να αναζητήσει και άλλη πηγή εισοδήματος ή να περιορίσει σημαντικά τις δαπάνες.

Γιατί εκτοξεύεται το κόστος ζωής έτσι; Εάν το ίδιο νοικοκυριό πέρυσι πλήρωνε μηνιαίως 167 ευρώ για τρόφιμα, 300 ευρώ ενοίκιο, 43 ευρώ για ηλεκτρικό ρεύμα, 13 ευρώ για θέρμανση (κεντρική θέρμανση με πετρέλαιο) και 40 ευρώ για μετακινήσεις, δηλαδή 562,83 ευρώ για την κάλυψη των πλέον βασικών αναγκών (σ.σ. δεν έχουν περιληφθεί οι δαπάνες για ένδυση-υπόδηση, εστιατόρια, επικοινωνίες κ.λπ.), δηλαδή το 75% του εισοδήματός του, τώρα απαιτείται το 88% του εισοδήματός του. Ακόμη και εάν δεν καταβάλει ενοίκιο, έχει μια επιβάρυνση

Η μέση μηνιαία δαπάνη για μια τετραμελή οικογένεια (ζευγάρι με δύο ανήλικα παιδιά)

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

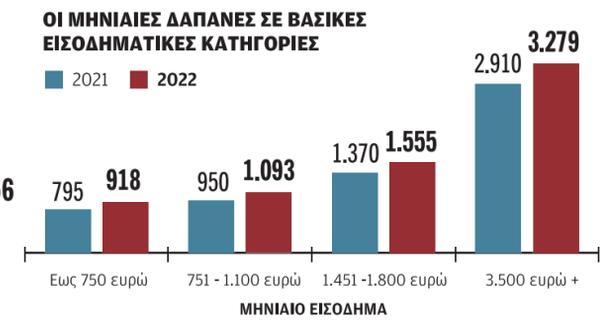
Για ένα νοικοκυριό με μηνιαίο εισόδημα 1.451-1.800 ευρώ που νοικιάζει σπίτι, η επιπλέον επιβάρυνση από τις ανατιμήσεις υπολογίζεται μηνιαίως σε 185 ευρώ.

στη γύρω στα 73 ευρώ μηνιαίως από τις ανατιμήσεις σε τρόφιμα, καύσιμα και ηλεκτρικό ρεύμα. Μόνο για ηλεκτρικό ρεύμα, τρόφιμα και πετρέλαιο θέρμανσης ξεοδεύει φέτος περίπου το 42% του μηνιαίου εισοδήματός του,

ενώ την ίδια εποχή πέρυσι χρειαζόταν να δαπανήσει το 33%.

Για ένα νοικοκυριό με μηνιαίο εισόδημα 1.451-1.800 ευρώ που μένει επίσης σε νοικιασμένο σπίτι, η επιπλέον επιβάρυνση από τις ανατιμήσεις υπολογίζεται μηνιαίως περίπου σε 185 ευρώ. Μόνο για τρόφιμα, ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανση και μετακινήσεις υπολογίζεται ότι επιβαρύνεται φέτος με σχεδόν 130 ευρώ περισσότερα. Σε περίπτωση δε που για τη θέρμανσή του χρησιμοποιεί φυσικό αέριο, τότε φέτος θα πλήρωνε πολύ περισσότερα χρήματα, αφού η τιμή του έχει αυξηθεί κατά 122,6% σε σύγκριση με τον περυσινό Απρίλιο.

Για νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα πάνω από 3.500 ευρώ,

ΤΑ 15 ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ	Αύξηση
Φυσικό αέριο	122,6%
Ηλεκτρισμός	88,8%
Πετρέλαιο θέρμανσης	65,1%
Καύσιμα - λιπαντικά	29,0%
Ελαία και λίπη	22,0%
Ακτοπλοϊκά εισιτήρια	17,7%
Ξενοδοχεία	16,1%
Αεροπορικά εισιτήρια	15,8%
Κρέατα	14,1%
Κινηματογράφοι - θέατρα	13,9%
Λαχανικά	13,8%
Γαλακτοκομικά και αυγά	11,7%
Αυτοκίνητα μεταχειρισμένα	11,5%
Ψωμί και δημητριακά	10,0%
Υαλικά - επιτραπέζια σκεύη	9,4%

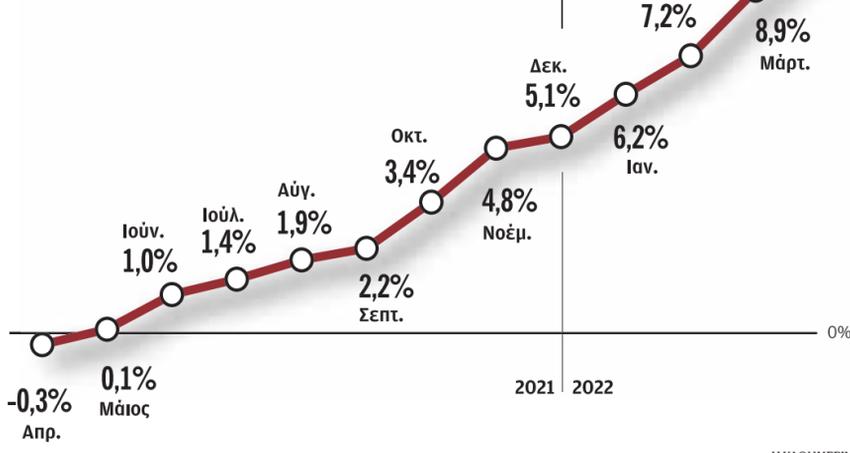
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Χωρίς φρένο το ράλι ανατιμήσεων

Σε επίπεδα 1994 επέστρεψε ο πληθωρισμός, καθώς δυστυχώς επιβεβαιώθηκαν οι απαισιοδοξες προβλέψεις και τον Απρίλιο διαμορφώθηκε σε 10,2%, στο ίδιο επίπεδο που είχε διαμορφωθεί 28 χρόνια πριν, τον Απρίλιο του '94. Τελευταία φορά που στην Ελλάδα είχαμε διψήφιο ετήσιο πληθωρισμό μήνα Απρίλιο ήταν εκείνη τη χρονιά, ενώ τελευταία φορά γενικώς που είχαμε διψήφιο πληθωρισμό ήταν τον Φεβρουάριο του 1995, όταν διαμορφώθηκε σε 10%. Το εντυπωσιακό και ταυτόχρονα ανησυχητικό για την ένταση του φαινομένου και κυρίως για τις επιπτώσεις του δεν είναι μόνο οι τεράστιες αυξήσεις τιμών σε σύγκριση με πέρυσι, αλλά και σε σύγκριση με τον αμέσως προηγούμενο μήνα, όταν ήδη η οικονομία βρισκόταν σε τροχιά μεγάλων ανατιμήσεων. Από αυτό και μόνο το στοιχείο εύκολα συμπεραίνει κάποιος ότι ακόμη και εάν είχαμε σύντομα παύση των εκρηοπραξιών στην Ουκρανία και εξομάλυνση της παραγωγής και της διακίνησης αγαθών στην Κίνα, η αποκλιμάκωση των τιμών θα αργήσει.

Η πραγματικότητα είναι πολύ χειρότερη, ωστόσο, καθώς στο ορατό μέλλον δεν φαίνεται να υπάρχει λύση στην Ουκρανία, ενώ τα προβλήματα στην Κίνα με τα νέα lockdowns αυξάνονται αντί να μειώνονται. Οι επιχειρήσεις λαμβάνουν ακόμη και σε εβδομαδιαία βάση νέα, αναπροσαρμοσμένα τιμολόγια από τους προμηθευτές πρώτων υλών και παρόχων υπηρεσιών, κάτι που σημαίνει περαιτέρω επιβάρυνση του κόστους παραγωγής και λειτουργίας, ενώ στα σούπερ μάρκετ καταγράφονται συνεχώς νέοι τιμοκατάλογοι με ανατιμήσεις. Εταιρείες που ήδη είχαν προβεί σε ανατιμήσεις προχωρούν σε νέες, ενώ και όσες ακόμη είχαν «αντέξει» έως τώρα, προχωρούν

Η εξέλιξη του πληθωρισμού

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο πληθωρισμός εκτινάχθηκε στο 10,2%, στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 28 ετών.

πα σε αυξήσεις τιμών για να διασφαλίσουν, όπως υποστηρίζουν, τη βιωσιμότητά τους.

Τα σκήπτρα των ανατιμήσεων τον Απρίλιο εξακολούθησαν να κρατούν το φυσικό αέριο και το ηλεκτρικό ρεύμα, όμως πλέον είναι βαρύνουσας σημασίας η διψήφια αύξηση στην ομάδα των ειδών διατροφής (10,9%), αλλά και οι ανατιμήσεις σχεδόν σε όλο το φάσμα αγαθών και υπηρεσιών που μετρά η ΕΛΣΤΑΤ.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών σε ετήσια βάση παρατηρού-

νται στα εξής προϊόντα: φυσικό αέριο 122,6%, ηλεκτρισμός 88,8%, πετρέλαιο θέρμανσης 65,1%, καύσιμα και λιπαντικά 29%, ακτοπλοϊκά εισιτήρια 17,7%, ξενοδοχεία 16,1%, αεροπορικά εισιτήρια 15,8%. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αυξήσεις σε ηλεκτρικό ρεύμα και φυσικό αέριο έχουν υπολογισθεί και αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι επιδοτήσεις. Με άλλα λόγια, χωρίς τις επιδοτήσεις το ποσοστό αύξησης θα ήταν πολύ μεγαλύτερο.

Πολύ μεγάλες είναι οι αυξήσεις τιμών σε βασικά τρόφιμα: στα έλαια και λίπη 22%, στα κρέατα 14,1%, στα λαχανικά 13,8%, στα γαλακτοκομικά και αυγά 11,7%, στο ψωμί - δημητριακά 10%, στα φρούτα 8,6%, στον καφέ 7,1%. Το πόσο ραγδαίο είναι το φαινόμενο του πληθωρισμού στην παρούσα συγκυρία φαίνεται από τα στοιχεία για τις μηνιαίες μεταβολές. Ο γενικός

δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε τον Απρίλιο του 2022 σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2022 κατά 2,1%, ενώ καταγράφονται οι ακόλουθες επιμέρους αυξήσεις σε μηνιαία βάση: φυσικό αέριο 26,2%, ηλεκτρισμός 5,3%, πετρέλαιο θέρμανσης 4,3%, πουλερικά 8%, μισοχάρι 6,4%, χοιρινό 6,5%, ψωμί 5%, γάλα φρέσκο 4%, γιαούρτι 5,5%, αυγά 3,9%, κατεψυγμένα λαχανικά 4,7%. Τον Απρίλιο εξάλλου, λόγω Πάσχα, η τιμή του αρνιού και του κατσικιού αυξήθηκε κατά 20,7% σε σύγκριση με τον Μάρτιο. Επιπλέον, πέρα από τις πολύ μεγάλες ανατιμήσεις σε αεροπορικά και ακτοπλοϊκά εισιτήρια και ξενοδοχεία που καταγράφθηκαν σε ετήσια βάση, σε μηνιαία βάση προκύπτει και σημαντική αύξηση των χρεώσεων για τα πακέτα διακοπών, της τάξεως του 6,5%.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Το ενεργειακό σοκ αυξάνει το έλλειμμα, προειδοποιεί η Fitch

Οι χαμηλότερες προοπτικές ανάπτυξης και οι κρατικές παρεμβάσεις για την ενεργειακή κρίση οδηγούν σε μικρότερη μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού της Ελλάδας για το 2022 απ' ό,τι προβλεπόταν προηγουμένως, επισημαίνει ο οίκος αξιολόγησης Fitch Ratings. Σε ό,τι αφορά το ελληνικό χρέος εκτιμά πως θα παραμείνει βιώσιμο παρά την εκτόξευση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων και εξακολουθεί να αναμένει μείωση του δείκτη χρέους τα επόμενα δύο χρόνια στο 182%.

Η Fitch αναμένει ότι η ανάκαμψη της Ελλάδας θα συνεχιστεί φέτος, υποστηρίζόμενη από την περαιτέρω βελτίωση στον τουρισμό και την ώθηση από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Διατηρεί την πρόβλεψή της για την ανάπτυξη φέτος στο 3,5%, την οποία είχε μειώσει τον Μάρτιο από το 4,1%, ενώ στο 3,2% τοποθετεί την ανάπτυξη του 2023.

Ο οίκος υπογραμμίζει πως τα στοιχεία δείχνουν απότομη πτώση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων και των καταναλωτών τον Μάρτιο και τον Απρίλιο, ενώ ο πληθωρισμός έχει αυξηθεί απότομα κυρίως λόγω των υψηλών τιμών της ενέργειας αλλά και των επιπτώσεων από τον αποπληθωρισμό την άνοιξη του 2021.

Επιπλέον, η Ρωσία προμηθεύει περίπου το 40% των εισαγωγών φυσικού αερίου της Ελλάδας και το 11% της καταναλωτικής πρωτογενούς ενέργειας, με την ΕΚΤ να υπολογίζει ότι η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της Ελλάδας θα μπορούσε να μειωθεί κατά 0,8% εάν η προσφορά φυσικού αερίου μειωνό-

ταν κατά 10%, οδηγώντας σε εφαρμογή δελτίου.

Η Fitch επισημαίνει πως αν και τα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας το 2021 βελτιώθηκαν περισσότερο απ' ό,τι ανέμενε, προβλέπει πιο μικρή μείωση του ελλείμματος το 2022-2023 λόγω του πιο υποτονικού μακροοικονομικού περιβάλλοντος και των κυβερνητικών μέτρων για την

Το χρέος θα παραμείνει βιώσιμο παρά την εκτόξευση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων, τονίζει.

ενέργεια. Έτσι εκτιμά πως το έλλειμμα θα μειωθεί στο 4,8% φέτος και στο 3,1% το 2023.

Ο οίκος εμφανίζεται πάντως αισιόδοξος για την πορεία του ελληνικού χρέους. Ο δείκτης χρέους/ΑΕΠ μειώθηκε στο 193,3% στο τέλος του 2021 έναντι 195,0% που ανέμενε, με τις δημοσιονομικές προβλέψεις του να υποδηλώνουν ότι θα μειωθεί σε περίπου 182% έως το 2023, παρά τη μικρότερη μείωση του ελλείμματος λόγω της ακόμα ισχυρής δυναμικής της ονομαστικής ανάπτυξης.

Σε ό,τι αφορά το sell-off στα ομόλογα, η Fitch αναφέρει πως αν και οι αποδόσεις τους έχουν αυξηθεί απότομα, το χαμηλό εμπορεύσιμο μερίδιο του χρέους και η μακρά μέση διάρκεια (20,5 έτη) μετριάζουν τον αντίκτυπο στο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Τελεσίγραφο σε 300.000 οφειλέτες του ΕΦΚΑ

Εάν σε τρεις μήνες δεν προβούν σε διακανονισμό των χρεών τους, το ΚΕΑΟ θα προχωρήσει σε κατασχέσεις και πλειστηριασμούς

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Την επανεκκίνηση της διαδικασίας λήψης αναγκαστικών μέτρων εισπραξης, ήτοι κατασχέσεων και πλειστηριασμών, προς οφειλέτες του ΕΦΚΑ θέτει ως έναν από τους βασικούς άξονες δράσης του το Κέντρο Εισπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ), με στόχο την εισπράξη 1,19 δισ. ευρώ εντός του 2022. Ήδη τα χρέη προς τον ΕΦΚΑ ξεπέρασαν τα 41 δισ. ευρώ και στο επιχειρησιακό σχέδιο δράσης του ΚΕΑΟ προβλέπεται η εντατικοποίηση των προσαθετών εισπραξης ληξιπρόθεσμων οφειλών και κατά συνέπεια η αύξηση των εσόδων. Στο πλαίσιο αυτό, σχεδιάζεται η αποστολή τουλάχιστον 300.000 ατομικών ειδοποιητηρίων, με στόχο την ενημέρωση των οφειλετών για τις δυνατότητες διακανονισμού της οφειλής τους σε έως 12 μήνες ή άμεσες εξόφλησης του χρέους. Αναλυτικά, η διαδικασία προβλέπει ότι εάν ο οφειλέτης δεν ανταποκριθεί στο κάλεσμα για διακανονισμό των οφειλών σε 12 δόσεις (πάγια ρύθμιση) ή εξόφληση του χρέους εντός 3 μηνών, το ΚΕΑΟ θα κινήσει τις διαδικασίες αναγκαστικών μέτρων. Η λήψη αναγκαστικών μέτρων εισπραξης ενεργοποιείται επίσης εντός 70 ημερών ύστερα από απόφαση ρύθμισης. Να σημειωθεί ότι από τον Μάρτιο του 2020 και μέχρι πρότινος το ΚΕΑΟ είχε «παγώσει» κάθε διαδικασία αναγκαστικών μέτρων εισπραξης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί λόγω της πανδημίας και των εμφανών επιπτώσεων της στην εγχώρια οικονομία.

Το σχέδιο δράσης

Πλέον, στο νέο σχέδιο προτάσσει την εντατικοποίηση των δρά-

Στοιχεία ρυθμίσεων των οφειλετών του ΚΕΑΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

σεων για την αύξηση των εισπράξεων, ενώ παράλληλα θα επιδιώκει την αποτροπή νέων οφειλών, την προτροπή των οφειλετών για ένταξη και παραμονή σε διακανονισμό, καθώς και τη συστηματική παρακολούθηση της συμμόρφωσης των εντασσόμενων στις ρυθμίσεις.

Μάλιστα, προβλέπεται και μεταφορά από τη Γενική Διεύθυνση Εισφορών του ε-ΕΦΚΑ στο ΚΕΑΟ της αρμοδιότητας χορήγησης ασφαλιστικής ενημερότητας, καθώς και βεβαίωσης οφειλής για μεταβίβαση ακινήτου και ήδη πραγματοποιούνται οι σχετικές διοικητικές διαδικασίες. Από το σχέδιο δράσης, δε, προκύπτει ότι αναμένεται νομοθετική ρύθμιση,

		Ενεργές	Ολοκληρωμένες	Απολεσθείσες	ΣΥΝΟΛΟ
Ρύθμιση 120 δόσεων (N. 4611/2019)	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	389.332 3.680.892.754 €	117.186 432.505.922 €	74.287 1.259.038.352 €	580.805 5.372.437.029 €
Ρυθμίσεις εξωδικαστικού μηχανισμού και ρυθμίσεις εξιγίανσης βάσει πτωχευτικού κώδικα	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	924 264.889.861 €	446 17.636.641 €	1.038 130.306.733 €	2.408 412.833.236 €
Πάγια ρύθμιση (N. 4152/2013)	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	45.783 291.865.977 €	189.340 788.825.198 €	290.695 6.843.994.474 €	525.818 7.924.685.649 €
Ρύθμιση 72 δόσεων (N. 4821/2021)	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	10.121 42.184.721 €	1.086 927.526 €	3 6.377 €	11.210 43.118.624 €
Ρύθμιση 100 δόσεων (N. 4321/2015)	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	30.382 691.266.676 €	19.939 393.152.891 €	68.209 2.773.376.730 €	118.530 3.857.796.297 €
Ρύθμιση N. 4305/2014	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	3.805 32.149.280 €	5.129 71.919.954 €	25.410 821.193.175 €	34.344 925.262.409 €
Λοιπές ρυθμίσεις	ΠΛΗΘΟΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	1.064 140.124.986 €	4.502 66.510.945 €	17.200 613.397.443 €	22.766 820.033.375 €

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ώστε η έκδοση των εν λόγω αποδεικτικών θα γίνεται λαμβάνοντας υπόψη μόνο τις βεβαιωμένες στο ΚΕΑΟ ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Να σημειωθεί, βέβαια, ότι στα αναγκαστικά μέτρα που λαμβάνονται από το ΚΕΑΟ υπάρχει διαστρωμάτωση ανάλογα με την παλαιότητα και το ύψος της οφειλής. Έτσι, προτεραιότητα για λήψη μέτρων δίνεται στις πιο πρόσφατες οφειλές, οι οποίες έχουν θεωρητικά υψηλότερη εισπραξιμότητα. Παράλληλα, εντατικότερες προσπάθειες για αναγκαστική εισπράξη γίνονται για όσους έχουν υψηλές οφειλές (π.χ. άνω των 200.000 ευρώ). Για τον σκοπό αυτό, ήδη, στο νέο οργανόγραμμα του ΚΕ-

ΑΟ προβλέφθηκε ξεχωριστό τμήμα για τη διαχείριση των μεγάλων οφειλετών, ώστε να υπάρχει συνεχής και στενή παρακολούθησή τους.

Αξιολόγηση οφειλετών

Επιπλέον, με βάση τα δεδομένα που υπάρχουν στο πληροφοριακό σύστημα αξιολογείται το προφίλ του οφειλέτη. Στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη είναι και η αξιοπιστία και η γενικότερη συμπεριφορά του οφειλέτη σε σχέση με την εκπλήρωση των τρεχουσών και των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του. Για παράδειγμα, η καταβολή των τρεχουσών εισφορών και η παράλληλη καταβολή ανελλίπως

κάθε μήνα εύλογου ποσού έναντι της οφειλής λαμβάνεται υπόψη υπέρ του οφειλέτη. Αντίθετα, η συνεχής ένταξη σε ρυθμίσεις και απώλεια αυτών αποδυναμώνουν το προφίλ αξιοπιστίας του. Σημαντική δράση είναι και η ανάλυση των αποτελεσμάτων της κατηγοριοποίησης των οφειλών σύμφωνα με τη βιωσιμότητά τους (Triage). Συνολικά, στο τέλος του 2021 οι οφειλές προς τον ΕΦΚΑ που είχαν διαβιβαστεί στο ΚΕΑΟ ήταν 41,020 δισ. ευρώ, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων, 20,8 δισ. ευρώ ή 50,27% αφορά χρέη προς το πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ακολουθούν οι οφειλές προς τον τ. ΟΑΕΕ (12,82 δισ. ευρώ ή 31,25%).

Η πλειονότητα των οφειλετών είναι μη μισθωτοί με οφειλές για τα έτη από το 2017 και μετά. Προσοχή, όμως. Δεν είναι νέοι οφειλέτες. Πρόκειται στις περισσότερες περιπτώσεις για μη μισθωτούς που είχαν ήδη ενταχθεί παλαιότερα στο ΚΕΑΟ για τις οφειλές τους στους τώως ασφαλιστικούς φορείς στους οποίους ασφαλιζόταν, όμως με τη δημιουργία του ΕΦΚΑ εντάχθηκαν σε νέο μπλάνο οφειλετών.

Σε ετήσια βάση, οι οφειλές αυξήθηκαν στο τέλος του 2021 κατά 3,5 δισ. ευρώ εκ των οποίων τα 1,9 δισ. ευρώ αφορούν κύριες οφειλές και τα 1,6 δισ. πρόσθετα και οφειλές των μη μισθωτών για τη χρονική περίοδο από 1.2020 έως 9.2021 διαβιβάστηκαν στο ΚΕΑΟ τον Δεκέμβριο 2021.

Οι ρυθμίσεις

Όσο για τις ρυθμίσεις, στο τέλος του 2021 οι συνολικές ενεργές ήταν 481.411 και το ρυθμιζόμενο ποσό 5,14 δισ. ευρώ, ενώ συνολικά 337.628 οφειλές ολοκλήρωσαν τη ρύθμιση και αποπλήρωσαν στο ΚΕΑΟ χρέος ύψους 1,77 δισ. ευρώ.

Η ρύθμιση των 120 δόσεων του 2019 εξακολουθεί να κατέχει την πρώτη θέση στη διαδικασία εισπραξης, καθώς οι ενεργές και ολοκληρωμένες ρυθμίσεις του Ν. 4611/2019 έφτασαν στο τέλος Δεκεμβρίου 2021 τις 506.518 για οφειλές 4,11 δισ. ευρώ. Όσο για την πρόσφατη ρύθμιση των 72 δόσεων, φαίνεται πως μόλις 10.121 οφειλές συμμετέχουν, με στόχο την αποπλήρωση οφειλών της τάξης των 42,18 εκατ. ευρώ.

Η ΜΠΥΡΑ ΚΕΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΜΑΥΡΗ ΓΑΛΟΤΣΑ

Κείμενο & Σκηνοθεσία: Βάσια Αργέντη

Παραστάσεις

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ 2,3 & 4 ΙΟΥΝΙΟΥ	ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ 6, 7 & 8 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΑΛΑ, ΛΑΡΝΑΚΑ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ	ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΙΡΚΑ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ
ΚΡΙΣΤΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Σκηνοθεσία-κείμενο: Βάσια Αργέντη Βοηθός σκηνοθέτη: Θεώνη Φύτρου
Σκηνικά-κοστούμια: Λάκης Γενεθλής Φωτισμοί: Alexander Jotovic
Μουσική-σύνθεση τραγουδιού παράστασης: Ανδρέας Καρανίκας

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ **Tickethour** [.com.cy](https://www.tickethour.com.cy) 7777 7040 ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ **AGS**

ΜΕΓΑΛΕΣ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΦΙΛΟΣΕΝΙΑΣ

ΟΙ ΗΘΘΠΟΙΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η «ουρά» της ενισχυμένης εποπτείας ξεκλειδώνει 750 εκατ.

Τα προαπαιτούμενα για την τελευταία δόση των SMPs και ANFAs

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Οι δεσμεύσεις της ενισχυμένης εποπτείας που δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως τον Αύγουστο, όταν η χώρα αναμένεται να βγει από το ειδικό αυτό καθεστώς, θα είναι τα «προαπαιτούμενα» για να εισπράξει την τελευταία δόση των 750 εκατ. ευρώ των SMPs και ANFAs, που εκκρεμεί από το 2019.

Αυτό είναι το επικρατέστερο σενάριο που συζητείται αυτή τη στιγμή, ενόψει των αποφάσεων της Κομισιόν και του Συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών, για την έξοδο της χώρας από το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας.

Ετσι, ουσιαστικά θα υπάρξει μια «ουρά» της ενισχυμένης εποπτείας, με μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν και οι οποίες θα εξετασθούν πιθανότατα έως το τέλος του έτους, προκειμένου να δοθεί και η τελευταία αυτή δόση που εκκρεμεί.

Μεταξύ των σημαντικών δεσμεύσεων της χώρας είναι η μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου, η εξόφληση των εγγυήσεων του Δημοσίου σε δάνεια ιδιωτών, αλλά και ο εκσυγχρονισμός της Δικαιοσύνης και της Παιδείας.

Τα παραπάνω θα γίνουν πάντως, όπως διευκρινίζεται αρμοδίως, στο πλαίσιο της απλής μεταπρογραμματικής εποπτείας, στην οποία θα ενταχθεί και η Ελλάδα, όπως εντάχθηκαν κατά το παρελθόν η Κύπρος, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ισπανία,

Μεταξύ των δεσμεύσεων της χώρας είναι η μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου, η εξόφληση των εγγυήσεων του Δημοσίου σε δάνεια ιδιωτών, αλλά και ο εκσυγχρονισμός της Δικαιοσύνης και της Παιδείας.

Όσες μεταρρυθμίσεις δεν ολοκληρωθούν μέχρι τον Αύγουστο θα εξετασθούν έως το τέλος του έτους.

που είχαν επίσης προγράμματα στήριξης. Ετσι, σύμφωνα πάντα με το επικρατέστερο σενάριο, η αξιολόγηση θα γίνει στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας αποστολής των Θεσμών (και όχι τριμηνιαίας, όπως προβλέπει η ενισχυμένη εποπτεία). Ωστόσο, ενώ στην

απλή μεταπρογραμματική εποπτεία προβλέπεται μια μικρή και σχετικά γενική έκθεση σε κάθε αξιολόγηση, η ελληνική θα περιλαμβάνει πιθανώς και ένα παράρτημα ή μια χωριστή έκθεση για τις εκκρεμείς δεσμεύσεις της μεταπρογραμματικής εποπτείας.

Σε κάθε περίπτωση, η κυβέρνηση υπολογίζει ότι μέχρι τον Δεκέμβριο θα έχει εισπράξει και τα τελευταία αυτά 750 εκατ. από τις επιστροφές των κερδών των κεντρικών τραπεζών από ελληνικά ομόλογα (SMPs, ANFAs) που είχαν συμφωνηθεί το 2018, στο πλαίσιο των μέτρων ελάφρυνσης του χρέους. Κανονικά η δόση θα

έπρεπε να είχε δοθεί το 2019, αλλά εν μέρει λόγω των εκλογών καθυστέρησε. Ετσι βρέθηκε η παραπάνω φόρμουλα για να εκταμειωθεί, συνδεδεμένη με κάποιες δεσμεύσεις.

Εν τω μεταξύ, η έξοδος από την ενισχυμένη εποπτεία θα δρομολογηθεί σε δύο παράλληλες διαδικασίες. Την πρόταση για την έξοδο θα την κάνει η Κομισιόν και τοποθετείται χρονικά τον Αύγουστο. Θα στείλει σχετική επιστολή ο επίτροπος Πάολο Τζεβιλιόνι, πιθανότατα τον Ιούνιο.

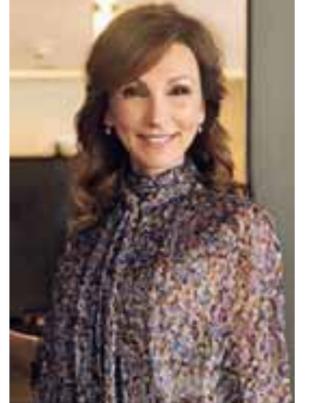
Την απόφαση για την εκταμίευση της δόσης θα την πάρουν οι υπουργοί Οικονομικών. Στο Συμβούλιο της 17ης Ιουνίου, εφόσον όλα πάνε καλά, θα αναψούν το πράσινο φως για την εκταμίευση της δόσης της 14ης αξιολόγησης, 750 εκατ. ευρώ, και θα απομείνει η εκκρεμής δόση του 2019 για να εκταμειωθεί προς το τέλος του χρόνου. Στο ίδιο Eurogroup ο κ. Σταϊκούρας έχει πει ότι θα τεθεί και το θέμα της εξόδου από την ενισχυμένη εποπτεία, που ο ίδιος θεωρεί ότι έχει θετική προοπτική. Αλλωστε, σχεδόν το προεξόφλησε και ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Βάλντις Ντομπρόβσκι πριν από ένα μήνα στην Αθήνα.

Η κυβέρνηση αποδίδει μεγάλη σημασία στην έξοδο ως ένα βήμα για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας της χώρας, που θα παύσει πλέον να είναι μια εξαίρεση ή μια ειδική περίπτωση στην Ε.Ε. Αυτό θα διευκολύνει και τον επόμενο σημαντικό στόχο, που είναι η ένταξη σε επενδυτική βαθμίδα το 2023.

Στην πρώτη γραμμή για πράσινη ναυτιλία η Ένωση Εφοπλιστών

«Ενισχύουμε κάθε τεκμηριωμένη προσπάθεια που αποσκοπεί σε μια ναυτιλία ακόμη πιο φιλική προς το περιβάλλον, αλλά και διεθνώς ανταγωνιστική», δηλώνει η νέα πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών, Μελίνα Τραυλού. «Η Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών δεσμεύεται ότι η ελληνική ναυτιλία, ως παγκόσμια ηγέτις του κλάδου, θα βρísκεται στην πρώτη γραμμή πρωτοβουλιών, ώστε να υιοθετηθούν βιώσιμες πολιτικές προς όφελος της αειφόρου ανάπτυξης, της προστασίας του πλανήτη και της εύρυθμης λειτουργίας του παγκόσμιου οικοσυστήματος», προσθέτει δίνοντας ένα πρώτο στίγμα των προτεραιοτήτων της στην ηγεσία του ισχυρότερου εθνικού ναυτικού φορέα παγκοσμίως.

Οι δηλώσεις αυτές έρχονται στο πλαίσιο του χαιρετισμού της προέδρου της ΕΕΕ για την επερχόμενη διεθνή ναυτική έκθεση των «Ποσειδωνίων» στην Αθήνα, η οποία επιστρέφει φέτος, έπειτα από τέσσερα έτη απουσίας λόγω της πανδημίας. Η ελληνόκτητη ναυτιλία διατηρεί τον ηγετικό ρόλο της στον κλάδο, αντιπροσωπεύοντας σήμερα το 21% του παγκόσμιου στόλου και το 59% του ευρωπαϊκού στόλου, αναφέρει. Ειδικότερα ελέγχει το 32% του παγκόσμιου στόλου δεξαμενοπλοίων, το 25% των πλοίων μεταφοράς κύβων ξηρού φορτίου και το 22% του στόλου πλοίων μεταφοράς υδρογονάνθρακα φυσικού αερίου (LNG). Η ελληνική και συνακόλουθα η ευρωπαϊκή ναυτιλία παρέχει στρατηγικό πλεονέκτημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην προσπάθειά της να εξασφαλίσει την εφοδιαστική επάρκεια και

Ενισχύουμε τις προσπάθειες που αποσκοπούν σε μια ναυτιλία ακόμη πιο φιλική προς το περιβάλλον, αλλά και διεθνώς ανταγωνιστική, τονίζει η νέα πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών, Μελίνα Τραυλού.

ανεξαρτησία της, υπογραμμίζει η Μελίνα Τραυλού.

Με έντονο το διεθνές ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τα «Ποσειδωνία 2022» θα αποτελέσουν, εκτιμά η πρόεδρος της ΕΕΕ, «εξαιρετικό βήμα προβόλης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της παγκόσμιας ναυτιλίας, αλλά και της περιβαλλοντικής απόδοσης του ελληνόκτητου στόλου και, παράλληλα, θα προσφέρουν μια μοναδική πλατφόρμα επικοινωνίας των πιο καινοτόμων και τεχνολογικά προηγμένων δυνατοτήτων σύγχρονων λειτουργιών του κλάδου, με ιδιαίτερη έμφαση σε εφαρμογές που οδηγούν στη σταδιακή απεξάρτηση της ναυτιλίας από τον άνθρακα».

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Ακόμη πιο... πικρός θα είναι ο καφές το επόμενο διάστημα

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ακόμη πιο... πικρός αναμένεται να είναι ο καφές το επόμενο διάστημα, καθώς οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά έχουν προχωρήσει σε νέο γύρο ανατιμήσεων. Σημειώνεται ότι ήδη με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) η τιμή του καφέ έχει αυξηθεί κατά 7,1% σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2021, με τους εκπροσώπους του κλάδου που συμμετέχουν στην Ελληνική Ένωση Καφέ (ΕΕΚ) να υποστηρίζουν ότι μεγάλο μέρος του κόστους απορροφήθηκε από τις εταιρείες το προηγούμενο διάστημα σε μια προσπάθεια να διατηρηθούν και τα μερίδια αγοράς, καθώς ο ανταγωνισμός είναι έντονος. «Η κατάσταση, πάντως, που διαμορφώνεται αυτή τη στιγμή σίγουρα επηρεάζει αρνητικά την κερδοφορία των επιχειρήσεων του κλάδου και απειλεί τη βιωσιμότητα των μικρότερων εταιρειών», υποστήριξε χθες ο πρόεδρος της ΕΕΚ Γιάννης Μπενόπουλος στο πλαίσιο ενημερωτικής συνάντησης με δημοσιογράφους.

Τα προβλήματα στην αγορά του καφέ ξεκίνησαν πέρυσι το καλοκαίρι λόγω του παγετού που έπληξε τις φύτες καφέ στη Βραζιλία, προκαλώντας υπερδιπλασιασμό της τιμής του προϊόντος στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Σε αυτή την κατάσταση ήρθαν να προστεθούν και οι μεγάλες αυξήσεις στα ναύλα. Ετσι, ενώ πρώτα για τη μεταφορά από τη Βραζιλία ενός κοντέινερ καφέ 20 τόνων τα ναύλα ήταν 2.000 δολάρια, αυξήθηκαν σε 6.000 δολάρια. Τα ναύλα για τη μεταφορά ίδιας χωρητικότητας κοντέινερ από την Ινδία έφτασαν τα 10.000 δολάρια από 1.900 δολάρια που ήταν παλαιότερα.

Αν και ακόμη δεν έχουν περάσει στις τιμές λιανικής όλες οι ανατιμήσεις –σημειώτεον υπολογίζεται ότι αυτές που έχουν γίνει κυμαίνονται σε 0,50 έως 2 ευρώ/

Η συνολική αξία κατανάλωσης καφέ στην εστίαση είναι περίπου 3 δισ. ευρώ.

Η τιμή του έχει ήδη ανατιμηθεί 7,1% και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω.

κιλό– στο πρώτο τετράμηνο του 2022 καταγράφεται υποχώρηση του όγκου πωλήσεων κατά 5%-6% σε ό,τι αφορά τις πωλήσεις καφέ στο κανάλι του σουπερ μάρκετ. Η κατανάλωση στο κανάλι της εστίασης είναι μεν ανοδική, καθώς πέρυσι ο κλάδος βρισκόταν μέχρι τις αρχές Μαΐου σε αναστολή λειτουργίας, όμως η αύξηση υπολογίζεται ότι είναι μικρή. Σημειώνεται ότι η συνολική αξία κατανάλωσης καφέ στην εστίαση είναι περίπου 3 δισ. ευρώ και υπολογίζεται με βάση την τιμή του ροφήματος, το οποίο πωλείται ως τελικό προϊόν στον καταναλωτή. Στο κανάλι του σουπερ μάρκετ οι πωλήσεις καφέ υπολογίζονται σε περίπου 400 εκατ. ευρώ.

Η ΕΕΚ συνεχίζει να θέτει το αίτημα για κατάργηση ή έστω

μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στον καφέ, αίτημα πάντως που δεν φαίνεται ότι θα ικανοποιηθεί, καθώς το δημοσιονομικό όφελος που έχει σήμερα το κράτος κάθε άλλο παρά αμελητέο είναι. Τα έσοδα από τον ΕΦΚ ήταν 140 εκατ. ευρώ το 2019, 123 εκατ. ευρώ το 2020, ενώ το 2021 υπολογίζεται ότι είναι της τάξης των 135-140 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με την ΕΕΚ, η διατήρηση του ΕΦΚ, πέρα από το γεγονός ότι προκαλεί αύξηση των τιμών, εννοεί το λαθρεμπόριο καφέ, φαινόμενο ιδιαίτερα έντονο στη Βόρεια Ελλάδα. Υπολογίζεται πως το 10% των διακινούμενων ποσοτήτων καφέ είναι προϊόν λαθρεμπορίου.

Επίσης, η ΕΕΚ ζητεί δυνατότητα ένταξης των επιχειρήσεων του κλάδου στα προγράμματα του ΕΣΠΙΑ, καθώς και κατάργηση ή εξορθολογισμό της διαδικασίας που αφορά τη δήλωση του χρησιδανείου (δήλωση της μηχανής που χορηγείται στο κατάστημα εστίασης από τις εταιρείες καφέ και για το οποίο επιβάλλεται καρτόσημο από το Δημόσιο).

«Καρπανάκι» από ΤτΕ για νέα κόκκινα δάνεια λόγω της γεωπολιτικής κρίσης

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Οι τράπεζες οφείλουν να βρισκονται σε εγρήγορση λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο δημιουργίας νέων κόκκινων δανείων, ιδίως αν η γεωπολιτική κρίση παραταθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα ή κλιμακωθεί περαιτέρω, προειδοποιεί η ΤτΕ στην έκθεση για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που δημοσίευσε χθες, επισμαίνοντας για μία ακόμη φορά τον αυξημένο κίνδυνο από τη διασύνδεση του τραπεζικού τομέα με το κράτος.

Πρόκειται για την «εξάρτησή» των τραπεζών από την έκθεση σε κρατικά ομόλογα, εγγυημένα δάνεια από το Δημόσιο και την αναβαλλόμενη φορολογία, και όπως σημειώνει η ΤτΕ, «το επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας που επηρεάζεται άμεσα από τις ενέργειες εξυγίανσης των ισολογισμών καθώς και η διαρθρωτικά χαμηλή κερδοφορία αποτελούν προκλήσεις για τον τραπεζικό τομέα».

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία διαμόρφωσε νέες συνθήκες, μετριάζοντας τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης, και οι τράπεζες οφείλουν να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειες αποκλιμάκωσης του υφιστάμενου αποθέματος, ιδίως υπό το πρίσμα των προκλήσεων που αναδεικνύονται. Στο πλαίσιο αυτό, «ενέργειες που έχουν δρομολογηθεί και στοχεύουν στην ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης αξιολογούνται θετικά στην προσπάθεια της άμβλυνσης των διαφαινόμενων πέσεων», σημειώνει η ΤτΕ.

Οι μέχρι τώρα ενέργειες των τραπεζών για τη διαχείριση των κόκκινων δανείων έχουν συμβάλει στη σημαντική αποκλιμάκωση του αποθέματος στα 18,4 δισ. ευρώ, μειωμένο κατά 61% ή 28,8 δισ. ευρώ σε σχέση με το τέλος του

Το επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας, που επηρεάζεται άμεσα από τις ενέργειες εξυγίανσης των ισολογισμών, καθώς και η διαρθρωτικά χαμηλή κερδοφορία, αποτελούν προκλήσεις για τον τραπεζικό τομέα, σημειώνει η Τράπεζα της Ελλάδος.

Με έκθεσή της για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα καλεί σε εγρήγορση τις τράπεζες.

2020. Εντούτοις, ο λόγος των μη εξυπηρετούμενων δανείων παραμένει ακόμη υψηλός και συγκεκριμένα στο 12,8% με βάση τα στοιχεία τέλους 2021, ενώ οι ενέργειες βελτίωσης της ποιότητας των ενεργητικών των τραπεζών επηρεάζουν αρνητικά το επίπεδο της κεφαλαιακής τους επάρκειας, που επιπροσθέτως πιέζεται από τη σταδιακή εφαρμογή του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 (ΔΠΧΑ 9). Υπό το πρίσμα αυτό, ο συνδυασμός της χαμηλής ποιότητας των εποπτικών τους κεφαλαίων, λόγω της υψηλής

συμμετοχής της οριστικής και εκκαθαρισμένης αναβαλλόμενης φορολογικής απαιτήσης, και της διαρθρωτικά χαμηλής κερδοφορίας αποτελεί πρόσθετο μεσοπρόθεσμο κίνδυνο για τις τράπεζες.

Να σημειωθεί ότι η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζικών ομίλων υποχώρησε το 2021 έναντι του 2020 κυρίως εξαιτίας των ζημιών που προέκυψαν από την πώληση χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων δανείων και την εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων του ΔΠΧΑ 9, που υπεραντιστάθμισαν τη θετική επίδραση από τις ενέργειες κεφαλαιακής ενίσχυσης που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του 2021. Συγκεκριμένα, ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1) σε ενοποιημένη βάση μειώθηκε σε 12,6% στα τέλη του 2021, από 15% το 2020, και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου σε 15,2%, από 16,6%. Οι δείκτες αυτοί υπολείπονται σημαντικά του μέσου όρου των ευρωπαϊκών τραπεζών, που διαμορφώνονται στο 15,5% και 19,5%, αντιστοίχως. Ενωματώνοντας την πλήρη επίδραση του ΔΠΧΑ 9, ο Δείκτης CET1 των ελληνικών τραπεζικών ομίλων διαμορφώθηκε σε 10,7% και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου σε 13,4%.

Επιπλέον, η ποιότητα των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών επιδεινώθηκε περαιτέρω, καθώς το 2021 οι οριστικές και εκκαθαρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (DTCs) ανέρχονταν σε 14,4 δισ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 63% των συνολικών εποπτικών ιδίων κεφαλαίων (από 53% το 2020). Το ποσοστό αυτό ανέρχεται μάλιστα σε 73% των συνολικών εποπτικών ιδίων κεφαλαίων εάν λάβουμε υπόψη την πλήρη επίδραση του ΔΠΧΑ 9 (από 63% το 2020).

Η Ρεβυθούσα κρατάει όρθια με φυσικό αέριο τη Βουλγαρία

Μέσω Ελλάδα προμηθεύεται ημερησίως 90.000-100.000 μεγαβατώρες αερίου

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Η Ρεβυθούσα και τα αυξημένα φορτία LNG που καταφτάνουν στις εγκαταστάσεις της κρατούν όρθια την αγορά της Βουλγαρίας από τις 27 Απριλίου, οπότε η Gazprom έκλεισε τη στρόφιγγα στη γειτονική χώρα, στερώντας από το σύστημά της το 90% των αναγκών της σε φυσικό αέριο. Καθημερινά, μέσω της Ελλάδας φτάνουν στη Βουλγαρία ποσότητες φυσικού αερίου 90.000-100.000 μεγαβατώρων την ημέρα, εκ των οποίων 10.000 αζερικό αέριο που προμηθεύεται η ίδια, βάσει συμβολαίου μέσω του αγωγού Tap και του υφιστάμενου ελληνοβουλγαρικού αγωγού που δουλεύει σε αντίστροφη ροή.

Το υπόλοιπο είναι αέριο που στέλνουν στη Βουλγαρία η Mytilineos, η ΔΕΠΑ και η ουγγρική εταιρεία MET, αξιοποιώντας τον τερματικό σταθμό LNG της Ρεβυθούσας, που τους παρέχει την ευελιξία πρόσθετων αγορών για εξαγωγές σε μια συγκυρία που στη spot αγορά βρίσκουν άφθονο αέριο, καθώς έχει μειωθεί η ζήτηση της Κίνας και παράλληλα οι traders σπεύδουν να ξεφορτωθούν φορτία,

φοβούμενοι επερχόμενη ύφεση. Μάλιστα, από τον Μάιο το LNG που φτάνει στη Ρεβυθούσα από τις ΗΠΑ, το Κατάρ, την Αλγερία και άλλες χώρες παραγωγούς, μεταφέρεται μέσω της Βουλγαρίας και στη Ρουμανία, καλύπτοντας ένα μικρό ποσοστό των αναγκών της.

Σύμφωνα με τον προγραμματισμό του ΔΕΣΦΑ, τον Ιούνιο οι ήδη αυξημένες εισαγωγές LNG στη Ρεβυθούσα αναμένεται να διπλασιαστούν σε σύγκριση με τον Μάιο, με κατεύθυνση τις αγορές της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Τον Μάιο στη Ρεβυθούσα έχουν ήδη ξεφορτώσει δύο πλοία για λογαριασμό της ΔΕΗ και της Mytilineos και αναμένονται ακόμη δύο της MET και ένα της Mytilineos, τα οποία θα προσθέσουν συνολικά στο σύστημα περίπου 2,5 εκατ. μεγαβατώρες. Για τον Ιούνιο έχουν προγραμματιστεί επτά φορτία, δύο της Elredison, δύο της MET, δύο της ΔΕΠΑ και ένα μεγάλο της Mytilineos, που θα μεταφέρουν διπλάσιες ποσότητες από αυτές του Μαΐου, γύρω στα 5 εκατ. μεγαβατώρες. Οι αυξημένες ποσότητες θα υποκαταστήσουν, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, και ρωσικό

Από τον Μάιο το LNG που φτάνει στη Ρεβυθούσα από τις ΗΠΑ, το Κατάρ, την Αλγερία και άλλες παραγωγούς χώρες, μεταφέρεται μέσω της Βουλγαρίας και στη Ρουμανία καλύπτοντας ένα μικρό ποσοστό των αναγκών της. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό του ΔΕΣΦΑ, τον Ιούνιο οι ήδη αυξημένες εισαγωγές LNG στη Ρεβυθούσα αναμένεται να διπλασιαστούν σε σχέση με τον Μάιο, με κατεύθυνση τις αγορές της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας.

Η αβεβαιότητα στην αγορά αερίου ενισχύθηκε την Πέμπτη, μετά την απόφαση της Gazprom να σταματήσει τις εξαγωγές μέσω της Πολωνίας και να περιορίσει τις ροές προς τη Γερμανία.

αέριο, η ροή του οποίου θα μπενδιστεί και προς την Ελλάδα το διάστημα 21-27 Ιουνίου, που η Gazprom έχει προγραμματίσει εργασίες συντήρησης σε τμήμα του Turkish Stream.

Το σύστημα δηλαδή του Νοτίου Διαδρόμου μεταφοράς φυσικού αερίου προς την Ευρώπη, στον οποίο η Κομισιόν στηρίζει σε μεγάλο βαθμό τη στρατηγική ανεξαρτησίας από το ρωσικό

αέριο προσβλέποντας στον διπλασιασμό της μεταφορικής του δυναμικότητας, έχει αρχίσει να δουλεύει ήδη σε αυτή την κατεύθυνση, με την Ελλάδα να διαδραματίζει κομβικό ρόλο. Από τον Ιούνιο, που θα λειτουργήσει ο αγωγός IGB, η Βουλγαρία θα παραλαμβάνει μέσω της Ελλάδας και των τερματικών σταθμών της Ρεβυθούσας και της Τουρκίας αμερικανικό αέριο, το οποίο όπως ανακοίνωσε η κυβέρνηση της χώρας θα προμηθεύεται σε χαμηλότερες τιμές από εκείνες που είχαν συμφωνηθεί με την Gazprom. Με αυτές τις προοπτικές, αλλά και με το υπαρκτό ενδεχόμενο της πλήρους διακοπής του ρωσικού αερίου, ο σχεδιασμός του ΔΕΣΦΑ για προσθήκη μιας νέας πλωτής αποθήκης (FSU) επισπεύδεται προκειμένου να την έχει εγκαταστήσει μέσα στον Ιούλιο, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που έχει θέσει το ΥΠΕΝ. Μέσα στις επόμε-

νες ημέρες ο ΔΕΣΦΑ αναμένεται να προχωρήσει στην κατακράτηση του διαγωνισμού στην εταιρεία GasLog για την ενοικίαση του πλοίου που θα λειτουργήσει ως πλωτή δεξαμενή για διάστημα ενός έτους. Παράλληλα, προωθεί μέσω σχετικού αιτήματος προς το ΥΠΕΝ σχέδιο για μόνιμη εγκατάσταση FSU.

Η αβεβαιότητα στην ευρωπαϊκή αγορά αερίου ενισχύθηκε την Πέμπτη, μετά την απόφαση της Gazprom να επιβάλει κυρώσεις στην εταιρεία που διαχειρίζεται το πολωνικό τμήμα του αγωγού και να σταματήσει τις εξαγωγές ρωσικού αερίου μέσω της Πολωνίας.

Επιπλέον, περιόρισε τις ροές αερίου προς την Gazprom Germania, κλιμακώνοντας την αντιπαράθεσή της με τη Δύση. Η Γερμανία τον περασμένο μήνα ανέλαβε προσωρινά τον έλεγχο της Gazprom Germania για να εξασφαλίσει την εκτέλεση των συμβολαίων που είχε, αφού

οι περισσότεροι πελάτες της αρνήθηκαν να συνεργαστούν μαζί τους μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Η απόφαση της Ρωσίας να επιβάλει κυρώσεις στην Gazprom Germania GmbH δείχνει ότι «η αντιπαράθεση για την ενέργεια είναι ένα όπλο» για τη Μόσχα, είπε ο Χάμπεκ την Πέμπτη σε ομιλία του στην Κάτω Βουλή. Αμεσως ήταν ο αντίκτυπος των αγορών, με τις τιμές του φυσικού αερίου να σημειώνουν αύξηση χθες κατά 22%. Η αντιπαράθεση γύρω από τον τρόπο πληρωμής της Gazprom φαίνεται να καταλαγιάζει σιγά σιγά και ενόψει της καταληκτικής ημερομηνίας της 20ής Μαΐου. Μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες φέρεται να έχουν ήδη πληρώσει βάσει του διατάγματος Πούτιν, ενώ και οι ελληνικές εταιρείες προετοιμάζονται, καθώς βάσει των συμβολαίων τους θα πρέπει να πληρώσουν στις 20 Μαΐου τις καταναλώσεις του Απριλίου.

Τίτλος Προγράμματος	Ημερομηνία Έναρξης	Ημερομηνία Λήξης	Διάρκεια (ώρες)	Επαρχία	Κόστος Συμμετοχής
1. Διεύθυνση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Βασικός Οδηγός (Human Resource Management a Basic Guide)	19-05-2022	20-05-2022	14	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €155,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €124,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €31,00
2. Αποτελεσματικές Τεχνικές Επικοινωνίας για Επίτευξη Ποιτικών Υπηρεσιών και Αύξηση Πελατολογίου στους Οργανισμούς	20-05-2022	03-06-2022	18	Διαδίκτυα	Δικαίωμα Συμμετοχής: €210,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €168,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €42,00
3. Υπεύθυνος Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (DPO)	24-05-2022	25-05-2022	14	Λεμεσός	Δικαίωμα Συμμετοχής: €180,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €144,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €36,00
4. Αποτελεσματικός Πωλητής	31-05-2022	31-05-2022	7	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €90,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €72,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €18,00
5. Σχεδιασμός & Εφαρμογή Πιστωτικής Πολιτικής για Ανάπτυξη των Επιχειρήσεων	01-06-2022	02-06-2022	14	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €160,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €128,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €32,00
6. Management & Leadership. The millennial challenge in Cyprus	08-06-2022	09-06-2022	14	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €150,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €120,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €30,00
7. Διαχείριση Εργασιακού Χρόνου & Άγχους (Time & Stress Management)	15-06-2022	16-06-2022	14	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €130,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €104,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €26,00
8. Αρχές Λογιστικής για Ιδιοκτήτες Επιχειρήσεων Χωρίς Λογιστικές Γνώσεις	22-06-2022	22-06-2022	7	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €100,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €80,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €20,00
9. Η ομαλή μετάβαση μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη ψηφιακή τεχνολογία	24-06-2022	05-07-2022	28	Λευκωσία	Δικαίωμα Συμμετοχής: €240,00 Επιχορήγηση ΑναΔ: €192,00 Υπόλ. πληρωτέο στο ΚΕΠΑ: €48,00

Για εγγραφές και πρόσθετες πληροφορίες επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του Κέντρου Παραγωγικότητας www.mlsi.gov.cy/kepa ή επικοινωνήστε με την Υπεύθυνη Προγραμμάτων κα Χρ. Χριστοδούλου στο 22806119 ή στο e-mail: cchristodoulou@kepa.mlsi.gov.cy

Το πρόγραμμα εγκρίθηκε από την ΑναΔ. Οι επιχειρήσεις/οργανισμοί που συμμετέχουν με εργοδοτούμενους τους, καθώς και οι άνεργοι, οι οποίοι εκπαιδεύονται τις προοπτικές της ΑναΔ, θα τύχουν της σχετικής επιχορήγησης.

Ψηφιακός Ηρόδοτος

Σας ευχαριστούμε που γράφετε μαζί μας την Ιστορία

- 10.000 ιστορικά ντοκουμέντα στη διάθεση της κοινωνίας
- 170.000 χρήστες στην ιστοσελίδα μας <https://www.digital-herodotus.eu/>
- Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων
- Πολιτισμική προσφορά, διεθνής αναγνώριση

(Φωτογραφία: Λευκωσία, περίοδος Αγγλοκρατίας ΓΤΠ)

ΑΝΑΛΥΣΗ

Αύξηση αιτήσεων στις ΗΠΑ για επίδομα ανεργίας

REUTERS

Απροσδόκτα αυξήθηκε την περασμένη εβδομάδα τελικά ο αριθμός των Αμερικανών που υπέβαλαν αίτηση για να λάβουν επίδομα ανεργίας, παρότι η αγορά εργασίας και οι συνθήκες που επικρατούν παραμένουν ίδιες.

Η ζήτηση δηλαδή για εργαζομένους παραμένει το ίδιο ισχυρή, την ώρα που οι ελλείψεις κινούνται σε ανεξέλεγκτα επίπεδα. Ειδικότερα, οι αρχικές αιτήσεις για την απόκτηση επιδόματος ανεργίας αυξήθηκαν κατά 1.000 στο εποχικά προσαρμοσμένο μέγεθος των 203.000 για την εβδομάδα που ολοκληρώθηκε στις 7 Μαΐου. Πρόκειται για τα υψηλότερα μεγέθη από τον Φεβρουάριο, όπως ανέφερε χθες το υπουργείο Εργασίας των ΗΠΑ. Οικονομολόγοι που συμμετείχαν σε έρευνα του Reuters είχαν προβλέψει πως οι αρχικές αιτήσεις για την προηγούμενη εβδομάδα

Παράλληλα καταγράφεται αριθμός-ρεκόρ 11,5 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας.

θα κινούνταν χαμηλότερα, δηλαδή στις 195.000.

Υπενθυμίζεται πως οι αιτήσεις έχουν γενικά μείνει στάσιμες αφότου σημείωσαν χαμηλό 53 ετών τον Μάρτιο, αριθμώντας 166.000.

Από την πλευρά τους οι οικονομολόγοι απέδωσαν την αύξηση κατά δεύτερη συνεχόμενη εβδομάδα στα στοιχεία που παρουσιάζουν μια μεταβλητότητα, λόγω των διακοπών κατά τη διάρκεια του Πάσχα αλλά και των διαλειμμάτων κατά τη διάρκεια της άνοιξης.

Στα τέλη Μαρτίου καταγράφηκε αριθμός-ρεκόρ 11,5 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας και οι μισθωτοί (εκτός πρωτογενούς τομέα) αυξήθηκαν τον Απρίλιο κατά 428.000.

Ο περασμένος μήνας ήταν ο 12ος στη σειρά με αύξηση θέσεων εργασίας που υπερεβάνε τις 400.000.

Την προηγούμενη εβδομάδα η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (Fed), για πρώτη φορά έπειτα από 22 χρόνια, αποφάσισε να προχωρήσει

σε αύξηση των επιτοκίων κατά μισή ποσοστιαία μονάδα, με την ίδια να γνωστοποιεί πως από τον ερχόμενο μήνα αναμένεται να μειώσει σταδιακά το μέγεθος των ομολόγων που κατέχει.

Η κεντρική τράπεζα, η οποία ξεκίνησε να αυξάνει τα επιτόκια από τον Μάρτιο, ελπίζει να φέρει σε ισορροπία και εναρμόνιση τη ζήτηση με την προσφορά στην αγορά εργασίας. Οι πολύ δύσκολες εργασιακές συνθήκες έχουν οδηγήσει σε αύξηση των μισθών, διατηρώντας παράλληλα τον πληθωρισμό σε ανυπόφορα υψηλά επίπεδα.

Αλλά στοιχεία του υπουργείου Εργασίας κατέδειξαν την Πέμπτη πως ο δείκτης τιμών παραγωγού αυξήθηκε κατά 0,5% τον Απρίλιο, καθώς ήταν ήπιες οι αυξήσεις στο κόστος ενεργειακών προϊόντων. Τον Μάρτιο ο αντίστοιχος δείκτης αυξήθηκε στο 1,6%. Σε ετήσιο επίπεδο αυτός διαμορφώθηκε στο 11% τον Απρίλιο, ενώ τον Μάρτιο είχε σημειώσει άνοδο στο 11,5%. Σημειώνεται πως οι αναλυτές που συμμετείχαν σε δημοσκόπηση είχαν προβλέψει πως ο δείκτης τιμών παραγωγού θα αυξηθεί κατά 0,5% σε μηνιαία βάση και θα αυξηθεί στο 10,7% σε ετήσια βάση.

Η σχετική επιβράδυνση των αυξήσεων στις τιμές παραγωγού σε μηνιαία βάση κερταί και σε συνέχεια αντίστοιχης τάσης όσον αφορά τα επίπεδα πληθωρισμού τον Απρίλιο.

Η κυβέρνηση γνωστοποίησε πως οι τιμές καταναλωτή σημείωσαν τους οκτώ μήνες έως τον Απρίλιο τη μικρότερη αύξηση.

Παράλληλα, σε ετήσια βάση οι αυξήσεις στις τιμές καταναλωτή επιβραδύνθηκαν για πρώτη φορά από τον περασμένο Αύγουστο.

Ειδικότερα, όπως μετέδωσε το Reuters, ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 0,3% τον Απρίλιο από τον προηγούμενο μήνα, καθώς οι τιμές στη βενζίνη στις ΗΠΑ μειώθηκαν κατά 6,1%, αφού είχαν ανέβει κατά 18,3% τον Μάρτιο.

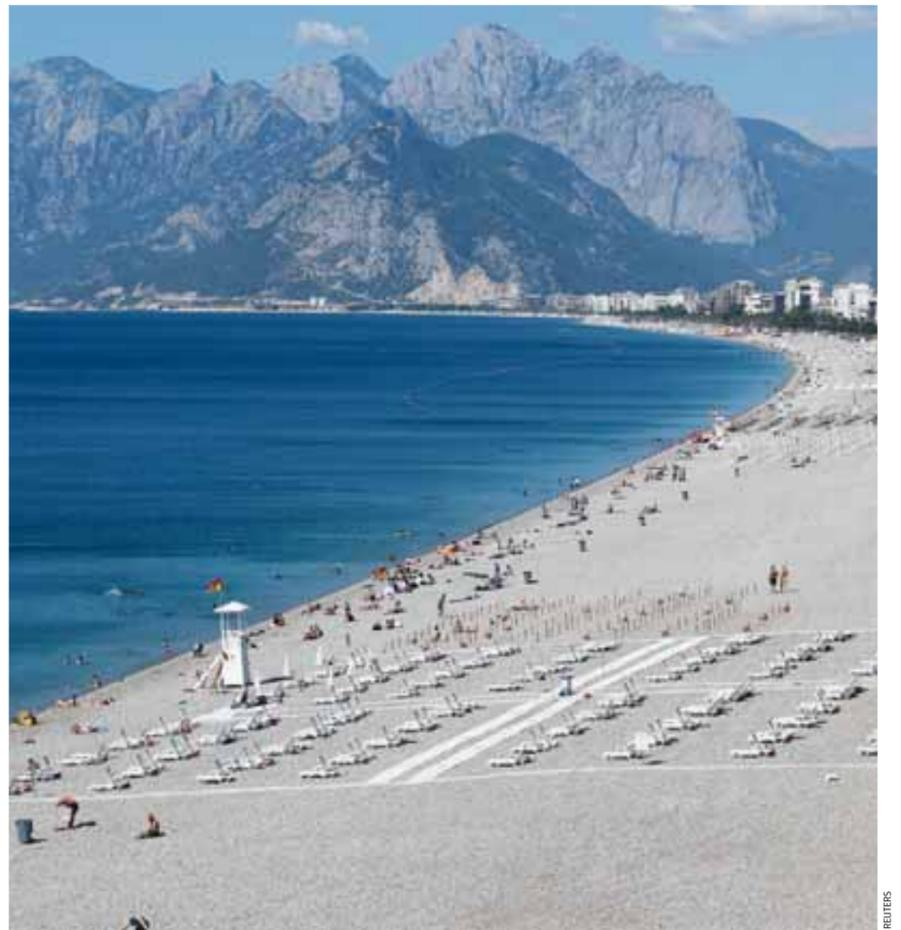
Έτσι ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ διαμορφώθηκε στο 8,3% τον Απρίλιο σημειώνοντας μικρή επιβράδυνση σε σχέση με τον Μάρτιο και παραμένοντας όμως σε υψηλό σχεδόν 40 ετών.

Καλοκαίρι χωρίς Ρώσους τουρίστες στην Τουρκία λόγω του πολέμου

Δραματικές οι επιπτώσεις, περιμένουν 3 εκατ. λιγότερους ταξιδιώτες

Πλήγμα για τον τουρκικό τουρισμό αναμένεται να προκαλέσει ο πόλεμος στην Ουκρανία και η συνεπακόλουθη μειωμένη έλευση Ρώσων και Ουκρανών ταξιδιωτών, οι οποίοι μέχρι πέρυσι συνήθιζαν να επιλέγουν την Τουρκία για τις διακοπές τους. Σύμφωνα με εκτενές ρεπορτάζ της Deutsche Welle, η Τουρκία ανήκει στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο, με τους περισσότερους τουρίστες να προέρχονται από τη Ρωσία. Ο δε αριθμός τους, σύμφωνα με το ρεπορτάζ, ανήλθε πέρυσι περίπου στα 4,7 εκατομμύρια, με τη Γερμανία να ακολουθεί με περίπου 3 εκατομμύρια τουρίστες. Στην τρίτη θέση βρίσκεται η Ουκρανία, καθώς περίπου 2 εκατομμύρια Ουκρανοί επέλεξαν να κάνουν πέρυσι διακοπές στην Τουρκία. Ενόψει της φετινής καλοκαιρινής περιόδου, οι ανησυχίες του τουριστικού κλάδου είναι μεγάλες. «Τα ξενοδοχεία πλήττονται σοβαρά από τον πόλεμο», δήλωσε στη DW ο Φιράκ Σολάκ, ιδιοκτήτης ταξιδιωτικού γραφείου στην Αττάλεια. «Κανονικά θα έπρεπε να είμαστε ήδη πλήρεις για τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Αλλά δεν υπάρχουν κρατήσεις από τη Ρωσία».

Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στις κυρώσεις της Δύσης εις βάρος της Μόσχας. Πολλές ρωσικές αεροπορικές εταιρείες έχουν μισθώσει τα αεροπλάνα τους από δυτικές εταιρείες, ωστόσο όταν ένα τέτοιο αεροσκάφος προγειωθεί στο εξωτερικό, ενδέχεται να κατασχεθεί. «Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι οι πτήσεις», αναφέρει στην DW ο Μουράτ Γιαλτσίν Γιαλτσινκάγια, επικεφαλής της ένωσης τουριστικών ξεναγών στην Αττάλεια, και εξηγεί: «Εως πρόσφατα οι τουρίστες έφταναν με πτήσεις τσάρτερ στην Αττάλεια, αλλά αυτό δεν συμβαίνει πλέον. Καταβάλλονται προσπάθειες να βρεθεί λύση στο πρόβλημα». Μέχρι πέρυσι οι Ρώσοι τουρίστες ταξίδευαν με ρωσικές αεροπορικές σε τουρκικούς τουριστικούς προορισμούς και επέστρεφαν μετά το τέλος των διακοπών τους πίσω στην πατρίδα τους με τον ίδιο τρόπο. Τώρα ίσως γίνουν όλα λίγο διαφορετικά, λέει ο Ντενίς Ουγκούρ, διευθύνων σύμβουλος της εξειδικευμένης σε ταξίδια στην Τουρκία εταιρείας Bentour. Σύμφωνα με την DW, η τουρκική κυβέρνηση σχεδιάζει να μεταφέρει Ρώ-

Μεγάλο αναμένεται το πλήγμα για τα ξενοδοχεία στην Τουρκία λόγω του πολέμου. «Κανονικά θα έπρεπε να είμαστε ήδη πλήρεις για τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Αλλά δεν υπάρχουν κρατήσεις από τη Ρωσία», δηλώνει ιδιοκτήτης ταξιδιωτικού γραφείου στην Αττάλεια.

Σημαντική πτώση αναμένεται και ως προς τους Ουκρανούς τουρίστες, ο αριθμός των οποίων εκτιμάται πως θα συρρικνωθεί από τα 2 εκατ. το 2021 σε μόλις 100.000.

σους τουρίστες στην Τουρκία και μετά πίσω στη Ρωσία με τουρκικά αεροσκάφη, για να αποτρέψει τα χειρότερα για τον τουρκικό τουρισμό.

Εκτός αυτού, ανοικτό παραμένει το ερώτημα πώς θα πληρώσουν στην Τουρκία οι Ρώσοι τουρίστες, μιας και, ως γνωστόν, εταιρείες πιστωτικών καρτών όπως η Mastercard και η Visa έχουν αποσυρθεί από τη ρωσική αγορά. Ως αποτέλεσμα οι κάρτες που εκδίδονται στη Ρωσία δεν μπο-

ρούν να χρησιμοποιηθούν πλέον στο εξωτερικό. Ωστόσο, η Sberbank, η μεγαλύτερη τράπεζα της Ρωσίας, ανακοίνωσε ότι οι κρεστικές κάρτες με το λογότυπο «Mir» θα συνεχίσουν να λειτουργούν στην Τουρκία και σε ορισμένες άλλες χώρες. Και από ό,τι όλα δείχνουν, η πληροφορία ευσταθεί. Οπότε οι τουρίστες από τη Ρωσία μπορούν να πληρώσουν στην Τουρκία είτε με μετρητά είτε με κάρτες «Mir».

Παρ' όλες τις τουρκικές προσπάθειες, τον Μάρτιο σχεδόν 50% λιγότεροι τουρίστες ήρθαν από τη Ρωσία στην Τουρκία σε σύγκριση με πέρυσι, σύμφωνα με τον Τούρκο ειδικό Σαμπέντ Κιζγκίν. Ο διευθύνων σύμβουλος της Bentour, Ντενίς Ουγκούρ, εκτιμά πως φέτος ο τουρκικός τουριστικός κλάδος αναμένει 1,5 έως 1,7 εκατ. Ρώσους τουρίστες, δηλαδή περίπου το ένα τρίτο από τον περυσινό αριθμό των συνολικά 4,7 εκα-

τομμυρίων. Σημαντική πτώση αναμένεται και ως προς τους Ουκρανούς τουρίστες, ο αριθμός των οποίων εκτιμάται πως θα συρρικνωθεί από τα 2 εκατομμύρια το 2021 σε μόλις 100.000 το καλοκαίρι.

Ο διευθύνων σύμβουλος της Bentour αναμένει φέτος στην Τουρκία περίπου 40% περισσότερους Γερμανούς, 50% περισσότερους Βρετανούς και 60% περισσότερους Πολωνούς τουρίστες. Ίσως όμως έρθουν και τουρίστες στην Τουρκία από χώρες στις οποίες δεν ποντάρουν οπωσδήποτε οι Τούρκοι.

Ο ειδικός σε θέματα ταξιδιωτικής ασφάλειας Σαμπέντ Κιζγκίν, μιλώντας στην DW, επισημαίνει ότι φέτος τον Μάρτιο οι περισσότεροι τουρίστες, δηλαδή περίπου το 13%, προέρχονταν από το Ιράν, το οποίο βρισκόταν μέχρι πρόσφατα στην πέμπτη θέση της κατάταξης των χωρών προέλευσης τουριστών.

Αυξήθηκαν κατά 50% τα έσοδα της Ρωσίας από το πετρέλαιο τους πρώτους μήνες του έτους

Τα έσοδα της Ρωσίας από το πετρέλαιο έχουν αυξηθεί κατά 50% μέχρι στιγμής φέτος, παρά το γεγονός ότι πολλά διυλιστήρια αποφεύγουν τις προμήθειες της λόγω της εισβολής της στην Ουκρανία, σύμφωνα με το πρακτορείο Bloomberg που επικαλείται τη μηνιαία έκθεση του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA) για την αγορά πετρελαίου.

Η Μόσχα κέρδισε περίπου 20 δισ. δολάρια για κάθε μήνα το 2022 μέχρι στιγμής από τις συνδυασμένες πωλήσεις αργού και διυλισμένων προϊόντων, που ανέρχονται σε περίπου 8 εκατ. βαρέλια ημερησίως, ανέφερε ο IEA.

Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση κινείται προς την απαγόρευση των εισαγωγών ρωσικού πετρελαίου, αλλά δεν υπάρχει ακόμη πλήρης συμφωνία από τα 27 κράτη-μέλη της. «Εάν συμφωνηθεί, το νέο εμπάργκο θα επιταχύνει τον

Δεν προβλέπει ελλείψεις σε περίπτωση ευρωπαϊκού εμπάργκο ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας.

αναπροσανατολισμό των εμπορικών ροών που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη και θα αναγκαστούν οι ρωσικές πετρελαϊκές εταιρείες να κλείσουν περισσότερες πηγές παραγωγής», ανέφερε.

Ο οργανισμός εκτιμά πως το πετρέλαιο δεν θα λείψει βραχυπρόθεσμα από τον κόσμο παρά την αυξανόμενη απομόνωση της Ρωσίας, μιας και η ζήτηση επιβραδύνεται και η παραγωγή αυξάνεται σε άλλες χώρες.

«Η σταθερή αύξηση της παραγωγής αλλού (πέραν της Ρωσίας), σε συνδυασμό με μια επιβράδυνση της αύξησης της ζήτησης, ιδιαίτερα στην Κίνα,

Η Μόσχα κέρδισε περίπου 20 δισ. δολάρια για κάθε μήνα το 2022 μέχρι στιγμής από τις συνδυασμένες πωλήσεις αργού και διυλισμένων προϊόντων.

αναμένεται να αποτρέψει βραχυπρόθεσμα οποιαδήποτε οξεία έλλειψη προσφοράς», εκτιμά ο οργανισμός στη μηνιαία έκθεσή του για το πετρέλαιο.

Παρά τις σμηρινές αβεβαιότητες, ο οργανισμός σημειώνει επίσης πως η αστάθεια παραμένει μεν σημαντική στην αγορά, ωστόσο οι τιμές εξελίσσονται σε ένα εύρος μικρότερο των 10 δολαρίων το βαρέλι πάνω από τα 100 δολάρια.

Ο IEA προβλέπει για φέτος αύξηση της ζήτησης κατά 1,8 εκατ. βαρέλια την ημέρα, για να φθάσει συνολικά τα 99,4 εκατ. βαρέλια την ημέρα.

Όμως ο ρυθμός της αύξησης αναμένεται να μειωθεί στη διάρκεια του έτους, με την επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης, την άνοδο των τιμών στην αντλία, καθώς και την επιστροφή των αυστηρών lockdowns στην Κίνα.

Πάντως ο οργανισμός εφιστά την προσοχή για το καλοκαίρι,

με την περίοδο των μεγάλων μετακινήσεων με αυτοκίνητο στη Βόρεια Αμερική και την αποκατάσταση της εναέριας κυκλοφορίας. Αν τα διυλιστήρια δεν καταφέρουν να ανταποκριθούν σε αυτόν τον ρυθμό, μπορεί να υπάρξει αντίκτυπος στους καταναλωτές.

«Έπειτα από μια μείωση της προσφοράς κατά σχεδόν 1 εκατ. βαρέλια την ημέρα τον Απρίλιο, οι απώλειες μπορεί να αυξηθούν σχεδόν μέχρι τη 3 εκατ. βαρέλια την ημέρα στη διάρκεια του δεύτερου φετινού εξαμήνου», προβλέπουν οι συντάκτες της έκθεσης.

Ο IAE όμως υπολογίζει στην αύξηση των όγκων που προέρχονται από τις ΗΠΑ και χώρες της Μέσης Ανατολής για να αντισταθμιστούν οι απώλειες αυτές. Πιστεύει έτσι πως η παγκόσμια παραγωγή εκτός Ρωσίας θα αυξηθεί κατά 3,1 εκατ. βαρέλια την ημέρα από τον Μάιο μέχρι τον Δεκέμβριο.

Αύξηση σε παγκόσμιο επίπεδο του δανεισμού εκτός τραπεζών

Νέες προκλήσεις για τους ρυθμιστικούς φορείς βλέπει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών

της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Τη σκυτάλη του ανταγωνισμού στον τομέα της χορήγησης πιστώσεων από τις Fintech επιχειρήσεις αναλαμβάνουν πλέον οι Bigtech και παρά το γεγονός ότι ο τομέας παραμένει σταθερά «ελεγχόμενος» από τις παραδοσιακές τράπεζες, η αυξανόμενη ψηφιοποίηση των υπηρεσιών οδήγησε στην εμφάνιση νέων πακτών στον τομέα της διαμεσολάβησης για τη χορήγηση δανείων. Αυτό συμπεραίνει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) σε έκθεση που δημοσίευσε την περασμένη εβδομάδα για τον μη τραπεζικό δανεισμό και την ψηφιακή χρηματοδότηση, σημειώνοντας ότι «η παροχή καινοτόμων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών μπορεί να αποφέρει οφέλη για τους καταναλωτές και να αυξήσει τον ανταγωνισμό στην αγορά». Εντούτοις, όπως παρατηρεί, «η ανάλυση των ρυθμιστικών καθεστώτων που ισχύουν επί του παρόντος δείχνει ότι ο μη τραπεζικός δανεισμός παραμένει σε μεγάλο βαθμό μη εναρμονισμένος σε ολόκληρη την Ε.Ε. και αυτό μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμιστικών αρχών».

Τα στοιχεία με βάση σχετι-

κή έρευνα δείχνουν μια σημαντική αύξηση στον όγκο δανεισμού που παρέχεται από φορείς Fintech και Bigtech σε παγκόσμιο επίπεδο μεταξύ 2013 και 2019, αύξηση που μερικές φορές συνδέεται και με τις συνεργασίες που έχουν αναπτύξει με παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύμα-

Από το 2018 οι πιστώσεις μέσω Bigtech εταιρειών έχουν ξεπεράσει τις πιστώσεις μέσω Fintech, αγγίζοντας σε παγκόσμιο επίπεδο τα 600 δισ. δολάρια, έναντι 100 δισ. δολαρίων αντίστοιχα.

τα. Εντούτοις, τα ίδια στοιχεία δείχνουν επίσης ότι από το 2018 οι πιστώσεις μέσω Bigtech εταιρειών έχουν ξεπεράσει τις πιστώσεις μέσω Fintech, αγγίζοντας σε παγκόσμιο επίπεδο τα 600 δισ. δολάρια, έναντι 100 δισ. δολαρίων αντίστοιχα. Όπως διαπιστώνει η ανάλυση της EBA, τα νέα μοντέλα δανεισμού που διευκολύνονται από διαδικτυακές πλατ-

φόρμες έχουν γίνει πιο διαδεδομένα, τόσο μέσω της παροχής υπηρεσιών από εταιρείες Fintech (π.χ. μέσω πλατφορμών δανεισμού P2P/marketplace), όσο και από άλλες ψηφιακές πλατφόρμες, που επιτρέπουν τον δανεισμό επιχειρήσεων και τη διαπραγμάτευση τιμολογίων. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας (Bigtechs) άρχισαν επίσης να εισέρχονται σε πιστωτικές αγορές σε συνεργασία με τράπεζες, αξιοποιώντας την εκτεταμένη βάση χρηστών τους, η οποία διευκολύνει τη διαδικασία ενσωμάτωσης δανειοληπτών. Επιπλέον, οι Bigtechs μπορούν να χρησιμοποιήσουν μεγάλης κλίμακας δεδομένα για τους χρήστες, που λαμβάνονται συχνά από μη χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, για τη μέτρηση της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών και την εμπορία στοχευμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων στους καταναλωτές. Ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση η παροχή πιστώσεων μέσω Bigtech πραγματοποιείται μέχρι στιγμής κυρίως μέσω συνεργασιών με τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, αλλά από το ξέσπασμα της COVID-19 η επιρροή των Bigtech έχει αυξηθεί, μαζί με τη γενικότερη επιτάχυνση της ψηφιοποίησης.

Η έκθεση της EBA για τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών δείχνει ότι οι εταιρείες Bigtech δεν συμμετέχουν άμεσα στην παροχή δανείων στην Ε.Ε., αλλά ορισμένες από αυτές απέκτησαν άλλες άδειες για χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, όπως οι Amazon Payments, Alibaba/Alipay, Facebook Payments και Uber Payments, που διαθέτουν άδειες ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος.

Η έκθεση της EBA για τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών δείχνει ότι οι εταιρείες Bigtech δεν συμμετέχουν άμεσα στην παροχή δανείων στην Ε.Ε. (καμία από αυτές δεν διαθέτει ειδική άδεια δανεισμού), αλλά ορισμένες από αυτές απέκτησαν άλλες άδειες για χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Μεταξύ αυτών: – Οι Amazon Payments, Alibaba/Alipay, Facebook Payments και Uber Payments διαθέτουν άδειες ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος. – Το Google Payments και το

WeChat Pay διαθέτουν άδειες ιδρύματος πληρωμών και η Rakuten Europe Bank διαθέτει άδεια πιστωτικού ιδρύματος. Ωστόσο, όπως παρατηρεί, υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι Bigtech εμπλέκονται έμμεσα σε δανειοδοτικές δραστηριότητες σε συνεργασία με τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ε.Ε. Έτσι, για παράδειγμα: στη Γερμανία, η Samsung προσφέρει το Samsung Pay σε συνεργασία με τη Solarisbank, η οποία παρέχει μια εικονική χρεωστική πιστωτική κάρτα ως τρόπο πλη-

ρωμής και έναν δωρεάν λογαριασμό για διακανονισμό, καθώς και μια επιλογή buy-now-pay-later «Splitpay». Σημειώνεται πως η συνολική αξία των πιστώσεων μέσω Fintech εταιρειών στην Ε.Ε. το 2020 ανήλθε στα 6,22 δισ. ευρώ και αντιπροσωπεύει ακόμη ένα μικρό μόνο μέρος του συνολικού τραπεζικού δανεισμού της Ε.Ε., μόλις το 0,20%. Έτσι για τα περισσότερα κράτη-μέλη όπου υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα, ο δανεισμός μέσω Fintech ως ποσοστό του συνολικού δανεισμού δεν ξεπερνάει το 1%.

Προκήρυξη προσφοράς

Το Κ.Σ. Ίνιας ζητεί προσφορές από ενδιαφερόμενους για την ενοικίαση του περιπέτου/snack bar που βρίσκεται στην πλατεία της κοινότητας μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο. Η χρήση του χώρου σήμερα είναι για περίεργο (πώληση ειδών περιπέτου και σουβενίρ) καθώς και snack bar για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών της πλατείας.

Ο επιτυχών προσφοροδότης θα έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- 1). Θα εξασφαλίσει όλες τις αναγκαίες άδειες (ΚΟΤ, Υγειονομείου, Ποτού, Τσιγάρων κ.λπ.) που επιβάλλουν οι νόμοι της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- 2). Να εξασφαλίσει τον απαραίτητο εξοπλισμό τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά εκτός από τους ήδη stainless steel πάγκους που υπάρχουν εγκατεστημένοι και ο εξωτερικός εξοπλισμός (τραπέζια/καρέκλες και ομπρέλες) που θα παραχωρηθούν από το Κοινοτικό Συμβούλιο.
- 3). Για οποιαδήποτε μετατροπή/αλλαγή στον εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο, αλλά και οποιαδήποτε αλλαγή χρήσης πέρα των πιο πάνω, ο επιτυχών να απευθυνθεί στις αρμόδιες αρχές.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν φέρει την οποιαδήποτε ένσταση νοουμένου ότι:

- a) Οποιοσδήποτε αλλαγές είναι με την έγκριση του Συμβουλίου και συνάδουν με τον περιβάλλοντα χώρο και
- β) Με τη λήξη της σύμβασης επαναφέρει τον χώρο στην αρχική του κατάσταση.
- 4). Θα έχει ευθύνη για την καθαριότητα του εξωτερικού περιβάλλοντα χώρου.
- 5). Τα τέλη νερού, ρεύματος, σκυβάλλων και τηλεφώνου θα βαρύνουν τον ενοικιαστή.
- 6). Με την υπογραφή της σύμβασης, ο ενοικιαστής θα καταβάλει πέραν του ενοίκιου των δύο (2) πρώτων μηνών και επιπλέον δύο (2) χρόνια ενοίκια ως εγγύηση για όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης ή τραπεζική εγγύηση.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να δηλώσουν το ύψος του ενοικίου που είναι διατεθειμένοι να καταβάλλουν εντός του χρονικού πλαισίου της προσφοράς. Το ενοίκιο θα πληρώνεται μόνο για οκτώ (8) μήνες τον χρόνο. Το Κοινοτικό Συμβούλιο θα προσφέρει αποθηκευτικό χώρο για τον χειμώνα.

Η χρονική διάρκεια της σύμβασης θα είναι για δύο (2) χρόνια. Σημειώνεται πως στην περίπτωση που ο επιτυχών προσφοροδότης δεν ξεκινήσει τη λειτουργία του χώρου εντός δύο (2) μηνών, τότε το Συμβούλιο θα έχει το δικαίωμα ακύρωσης της σύμβασης και έξωσ του ενοικιαστή με επαναπροκήρυξη προσφορών.

Μετά τη λήξη της σύμβασης θα μπορεί να προκηρυχθεί νέα μεταξύ των ιδίων συμβαλλομένων νοουμένου ότι και τα δύο (2) μέρη θα δηλώσουν ότι επιθυμούν έναν (1) μήνα πριν από τη λήξη και ότι συμφωνούν στο ύψος ενοικίου. Η νέα σύμβαση θα είναι διάρκειας τριών (3) ετών.

Ο επιτυχών προσφοροδότης θα κληθεί από το Κ.Σ. να υπογράψει σύμβαση με κατάλληλους όρους τους οποίους θα ετοιμάσει το Κ.Σ. και τους οποίους θα πρέπει να αποδεχθεί.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να διαθέτουν λευκό ποινικό μητρώο, να είναι ενήλικες, καλού χαρακτήρα, αζόχρεοι και υγιείς. Επιπλέον προσόν θα θεωρηθεί η γνώση της αγγλικής γλώσσας.

Οι προσφορές πρέπει να είναι γραπτές και σε κλειστό φάκελο, να υποβληθούν στο κιβώτιο προσφορών του Συμβουλίου μέχρι τις 30/05/22 και ώρα 08:00 π.μ. και να απευθύνονται στον πρόεδρο του Κ.Σ. Ίνιας με θέμα: ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΠΕΡΙΠΕΤΟΥ /SNACK BAR στη διεύθυνση Πλατεία Πέτρου Χ' Αργυρού, 8704, Ίνια, Πάφος Τηλ. 99632012. Το Κ.Σ. Ίνιας δεν είναι υποχρεωμένο να δεχθεί την πιο ψηλή ή χαμηλή προσφορά.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν επιθυμεί με κανένα τρόπο ο χώρος να γίνει ακόμη ένα καφενείο. Σκοπός του Συμβουλίου δεν είναι το κέρδος αλλά η εξυπηρέτηση των επισκεπτών της κοινότητας. Παρακαλούμε όπως υποβληθούν σοβαρές προσφορές μόνο.

Για περισσότερες πληροφορίες και τυχόν διευκρινίσεις να αποστείνετε στον Πρόεδρο του Κ.Σ. Ίνιας κ. Γιάνκο Τσίβικο, τηλ. 99 632012.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης: 4/Π/1056/2022
Πωλητής/τές: CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED, ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΣΕΝΤΙΟΥ 8, 1096, ΤΡΥΠΙΩΤΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Αγοραστής: KARLIS INVESTMENTS LIMITED, ΗΛΥΣΙΩΝ ΠΕΔΙΩΝ 6Α, 043, ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 8/308
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 40/54 Ε1/8/486/4
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Υποιδιοκτησίες: Υπάρχουν κτίρια που δεν αναφέρονται στην εγγραφή (4/ΕΣ/1471/2016)
Εμβαδό τ.μ.: 9337
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΑΡΝΑΚΑ ΔΗΜΟΣ ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ, ΑΓΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ,
Τοποθεσία: ΚΛΗΜΗΣ
Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/17
Ποσό Πώλησης: €91.050,00
Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 8/413
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 40/54 Ε1/8/628/4
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Υποιδιοκτησίες: Υπάρχουν κτίρια που δεν αναφέρονται στην εγγραφή (4/ΕΣ/1471/2016)
Εμβαδό τ.μ.: 6169
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΑΡΝΑΚΑ ΔΗΜΟΣ ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ, ΑΓΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ,
Τοποθεσία: ΚΛΗΜΗΣ
Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/17
Ποσό Πώλησης: €91.050,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/1295/2022
Πωλητής/τές: ΤΟΥΦΕΣΗ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
Αγοραστής: ΜΑΛΛΗΣ ΑΝΤΡΕΑΣ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ 4Α, 2323, ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 1/291
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 21/460312/1/120/1
Είδος Ακινήτου: ΓΗ
Υποιδιοκτησίες: ΔΙΩΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ
ΑΥΛΗ (0), ΕΙΣΟΔΟΣ (0), ΔΕΞΑΜΕΝΗ (0)
Εμβαδό τ.μ.: 232
Γεωγραφική Περιοχή: ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΑΓΙΟΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ
Τοποθεσία
Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/6
Ποσό Πώλησης: €8.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ανακοινώνει την έναρξη υποβολής αιτήσεων για διεκδίκηση κρατικών υποτροφιών για διδακτορικές, μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στην Κύπρο ή το εξωτερικό από φοιτητές / φοιτήτριες, που άρchiσαν σπουδές τα ακαδημαϊκά έτη 2020/21 ή 2021/22.

Η υποβολή των αιτήσεων θα γίνεται μόνο ηλεκτρονικά από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες μέσω της Κυβερνητικής Πλατφόρμας «ΑΡΙΑΔΗΝΗ» στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.ariadni.gov.cy από τις 11 Μαΐου 2022, μέχρι και τις 13 Ιουνίου 2022.

Περισσότερες λεπτομέρειες στην ιστοσελίδα www.cyscholarships.gov.cy και στο τηλέφωνο 22456433, από τις 7:30 π.μ. μέχρι τις 3:00 μ.μ. Δευτέρα με Παρασκευή.

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
- ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1
ενημερωτική
εφαρμογή
στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της
Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Ελαφρύτερος ο ΕΝΦΙΑ για 8 στους 10 ιδιοκτήτες

Μειώσεις ακόμα και σε περιοχές αύξησης αντικειμενικών, λόγω διεύρυνσης κλιμακίων και κατάργησης συμπληρωματικού φόρου

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Μειώσεις που σε ορισμένες περιπτώσεις φθάνουν ακόμα και το 45%-50% για την πλειονότητα των ιδιοκτητών ακινήτων φέρνουν τα εκκαθαριστικά του νέου ΕΝΦΙΑ που αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της ΑΑΔΕ. Η κατάργηση του συμπληρωματικού φόρου γίνεται ορατή για τους περισσότερους ιδιοκτήτες με αξία περιουσίας άνω των 250.000 ευρώ, οι οποίοι τα χρόνια της κρίσης και των μνημονίων σπίκωσαν το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής πληρώνοντας υπέρπορα ποσά. Και στις μικρές περιουσίες οι μειώσεις είναι σημαντικές ακόμα και σε αυτές που η τιμή ζώνης κατέγραψε σημαντική άνοδο κατά την αναπρο-

Μεγάλες αυξήσεις για το 3%-4% των ιδιοκτητών ακινήτων, κυρίως σε περιοχές που ήταν εκτός αντικειμενικών και σε όσες εκτινάχθηκε η τιμή ζώνης.

σαρμογή των αντικειμενικών αξιών. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου ο ΕΝΦΙΑ εκτοξεύτηκε. Οχι μόνο στις περιοχές που ήταν εκτός αντικειμενικού προσδιορισμού (όπως για παράδειγμα στη Μύκονο, στην Ικαρία, στην Ιθάκη κ.α.) αλλά και στο κέντρο της Αθήνας, με τους ιδιοκτήτες να καλούνται να πληρώσουν 50%-60% ακόμα και 70% υψηλότερο φόρο. Η γενική εικόνα όμως είναι θετική για τους φορολογούμενους καθώς ο λογαριασμός του ΕΝΦΙΑ είναι ελαφρύτερος φέτος για 8 στους 10 ιδιοκτήτες ακινήτων. Περισσότεροι από 2 εκατομμύρια φορολογούμενοι είδαν το εκκαθαριστικό του φόρου ακινήτων να ξεφουσκώνει πάνω από 20%, ενώ στους τυχερούς

Ο νέος λογαριασμός του ΕΝΦΙΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΔΙΓΑΛΕΩ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.100	€1.300
ΕΝΦΙΑ	
€310,80	€220,50
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-29%	

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (Νέας Εγνατίας)	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.100	€1.350
ΕΝΦΙΑ	
€466,20	€352,80
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-25%	

Ακίνητη περιουσία	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€677.800	€700.170
ΕΝΦΙΑ	
€3.876	€2.179
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-43,7%	

ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.250	€1.500
ΕΝΦΙΑ	
€1.217,40	€1.027
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-15,64%	

ΞΑΝΘΗ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€750	€750
ΕΝΦΙΑ	
€220,50	€147
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-33,33%	

ΝΕΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.200	€1.500
ΕΝΦΙΑ	
€372,96	€282,24
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-24,32%	

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.100	€1.450
ΕΝΦΙΑ	
€295,97	€209,98
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-29,05%	

ΙΘΑΚΗ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€600	€2.100
ΕΝΦΙΑ	
€252	€856
ΔΙΑΦΟΡΑ	
+239%	

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.100	€1.350
ΕΝΦΙΑ	
€310	€220,50
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-29,05%	

ΒΡΙΛΗΣΣΙΑ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.100	€1.350
ΕΝΦΙΑ	
€1.447	€1.217
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-16%	

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€217	€164
ΕΝΦΙΑ	
€217	€164
ΔΙΑΦΟΡΑ	
-24,4%	

είναι περίπου 900.000 φορολογούμενοι οι οποίοι διαπίστωσαν ότι ενώ η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας τους έχει αυξηθεί, ο φόρος που καλούνται να πληρώσουν φέτος είναι μειωμένος πάνω από 30%. Η μείωση είναι αποτέλεσμα της διεύρυνσης των κλιμακίων και της κατάργησης του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ που οδήγησε σε μικρές και μεγάλες ελαφρύνσεις. Για παράδειγμα,

ο συντελεστής του βασικού φόρου κτιριακών για τιμή ζώνης από 1.051 έως 1.500 ευρώ/τ.μ. διαμορφώνεται σε 2,80 ευρώ/τ.μ. αντί 3,70 που ίσχυε το 2021, δηλαδή μείωση 27%. Για τιμή ζώνης από 1.501 έως 2.500 ευρώ ο συντελεστής διαμορφώνεται σε 3,70 ευρώ/τ.μ., ενώ με το προηγούμενο καθεστώς για τιμή ζώνης από 1.501 έως 2.000 ευρώ ο συντελεστής ήταν 4,5 ευρώ/τ.μ. και από 2.001 έως

2.500 ήταν 6 ευρώ/τ.μ. Για παράδειγμα στην Ζώνη του Δήμου Αγίου Δημητρίου η τιμή ζώνης από τα 1.100 ευρώ/τ.μ. αυξήθηκε στα 1.850 ευρώ/τ.μ. Ο συντελεστής υπολογισμού του ΕΝΦΙΑ (όπως φαίνεται παραπάνω) παρέμεινε σταθερός. Έτσι, ο ΕΝΦΙΑ διαμερίσματος τρίτου ορόφου 82 τ.μ. παρέμεινε σταθερός στα 293,56 ευρώ παρά την αύξηση της τιμής ζώνης. Επίσης, στον Αγιο Αρτέμιο (Δήμος

Αθηναίων) για διαμέρισμα 66 τ.μ. 2ου ορόφου (2002 κατασκευής) η τιμή ζώνης από 1.200 ευρώ/τ.μ. το 2021 έφθασε τα 1.850 ευρώ/τ.μ. το 2022. Ο ΕΝΦΙΑ από 199,14 ευρώ μειώθηκε στα 190,08 ευρώ (μείωση 4,5%). Μεγάλες αυξήσεις καταγράφονται στο 3%-4% των ιδιοκτητών ακινήτων. Στη πλειονότητά τους είναι ιδιοκτήτες ακινήτων είτε σε περιοχές

με πολύ μεγάλη αύξηση των τιμών ζώνης είτε σε περιοχές που εντάχθηκαν για πρώτη φορά στο αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων και των οποίων η φορολογία ήταν πολύ χαμηλή έως τώρα. Επίσης, υψηλότερο φόρο θα πληρώσουν οι ιδιοκτήτες ακινήτων που διαθέτουν τουλάχιστον ένα ακίνητο αξίας άνω των 400.000 ευρώ, καθώς ενεργοποιούνται συντελεστές προσαύξησης που ανεβάζουν σημαντικά τον λογαριασμό του ΕΝΦΙΑ.

Για περιουσίες έως 400.000 ευρώ εφαρμόζονται εκπαιδευτικοί συντελεστές από 10% έως 30% ανάλογα με το ύψος της περιουσίας, ενώ καταργούνται για τις μεγάλες περιουσίες. Πάνω από το ποσό των 400.000 ευρώ δεν υπάρχουν εκπτώσεις αλλά αντίθετα ενεργοποιούνται κλίμακες που προσαυξάνουν την τελική επιβάρυνση. Στους μεγάλους κερδισμένους και οι ιδιοκτήτες οικοπέδων που βλέπουν όχι απλά να συρρικνώνεται ο ΕΝΦΙΑ αλλά σχεδόν να μηδενίζεται. Για παράδειγμα, ιδιοκτήτης οικοπέδου 340 τ.μ. στα Φάρσαλα από 50,66 ευρώ που πλήρωσε το προηγούμενο έτος θα πληρώσει φέτος μόλις 6,29 ευρώ. Και αυτό καθώς μειώθηκαν οι συντελεστές του βασικού φόρου οικοπέδων, έτσι ώστε το 91% των παλαιών ζωνών να έχει μείωση, το 7% να μείνει σταθερό και μόλις το 2% να δει αύξηση.

Σε 10 δόσεις

Η πρώτη δόση θα καταβληθεί μέχρι το τέλος Μαΐου του 2022, όπως προβλέπει τροπολογία του υπουργείου Οικονομικών που κατατέθηκε στη Βουλή. Συγκεκριμένα, ο ΕΝΦΙΑ καταβάλλεται σε έως 10 ισόποσες μηνιαίες δόσεις, καθενιά από τις οποίες δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 10 ευρώ, οι δε επόμενες δόσεις μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα κάθε επόμενου μήνα και η τελευταία δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Φεβρουαρίου του επόμενου έτους.

Εκκαθαριστικά-σοκ σε γειτονιές του κέντρου

Αιφνιδιαστικαν χιλιάδες ιδιοκτήτες ακινήτων του κέντρου της Αθήνας από τα εκκαθαριστικά του ΕΝΦΙΑ. Κάτοικοι στο Μετς, στο Κουκάκι, ακόμη και στα Ανω Πατήσια, είδαν αυξήσεις που φθάνουν το 70% σε σύγκριση με τον περυσινό ΕΝΦΙΑ. Στις ανωτέρω περιοχές, οι τιμές ζώνης εκτινάχθηκαν συμπαρασύροντας και τον λογαριασμό του ΕΝΦΙΑ. Και αυτό καθώς ο συντελεστής υπολογισμού του φόρου από 4,5 ευρώ το τ.μ. διαμορφώθηκε στο Κουκάκι στα 7,60 ευρώ ανά τ.μ. Συγκεκριμένα, η τιμή ζώνης από τα 1.700 ευρώ

Αυξήσεις ακόμη και έως και 70% - Κάτοικοι στο Κουκάκι και στο Μετς «πληρώνουν» ακριβά το τμήμα του Airbnb.

ανήλθε σε 3.100 ευρώ το τ.μ. Για παράδειγμα, φορολογούμενος με διαμέρισμα στο Κουκάκι 104,48 τ.μ. πέμπτου ορόφου άνω των 25 ετών πλήρωσε το 2021 ΕΝΦΙΑ ύψους 388,35 ευρώ. Για το 2022 θα πρέπει να καταβάλει 655,88 ευρώ. Δηλαδή, ο φόρος αυξήθηκε κατά 68,8%. Στο Μετς, η τιμή ζώνης από τα 1.400 ευρώ το τ.μ. ανήλθε σε 2.300 ευρώ το τ.μ. Ο συντελεστής υπολογισμού του βασικού φόρου για τα κτίσματα παρέμεινε σταθερός, αλλά αυξήθηκε για τα οικόπεδα. Με βάση τα ανωτέρω, ιδιοκτήτης μονοκατοικίας σε οικόπεδο 207 τ.μ. και με κτίσμα 126 τ.μ. (άνω των 25 ετών) καλείται να πληρώσει 832,45 ευρώ, ενώ το προηγούμενο έτος πλήρωσε 485,81 ευρώ. Το Airbnb όπως φαίνεται λει-

τούργησε αρνητικά για τους κατοίκους της περιοχής αυξάνοντας σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα την τιμή ζώνης, που είχε ως επακόλουθο και την αύξηση του λογαριασμού του ΕΝΦΙΑ. Σύμφωνα με πληροφορίες, ουδείς περίμενε στο οικονομικό επεισόδιο την εξέλιξη αυτή, η οποία έγινε γνωστή με τη δημοσιοποίηση των εκκαθαριστικών του ΕΝΦΙΑ. Όπως προαναφέρθηκε, και στα Ανω Πατήσια καταγράφονται σημαντικές αυξήσεις. Για παράδειγμα, διαμέρισμα στα Ανω Πατήσια (Κυπριάδου) 87 τ.μ. άνω των 25 ετών, η τιμή ζώνης από τα 1.150 ευρώ αυξήθηκε στα 1.550 ευρώ το τ.μ. Ο ΕΝΦΙΑ το 2021 ήταν στα επίπεδα των 180,93 ευρώ και φέτος διαμορφώνεται στα 206,77 ή, διαφορετικά, αυξάνεται κατά 14,2%.

Οι... εκπλήξεις του 2022

ΜΕΤΣ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.400	€2.300
ΕΝΦΙΑ	
€485	€833
ΔΙΑΦΟΡΑ	
+71,7%	

ΚΟΥΚΑΚΙ	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.700	€3.100
ΕΝΦΙΑ	
€388,35	€655,88
ΔΙΑΦΟΡΑ	
+68,8%	

ΑΝΩ ΠΑΤΗΣΙΑ (Κυπριάδου)	
2021	2022
ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ	
€1.150	€1.550
ΕΝΦΙΑ	
€180,93	€206,77
ΔΙΑΦΟΡΑ	
+14,2%	

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με τον χρόνο να μετράει πλέον αντίστροφα για την πληρωμή της πρώτης δόσης του φετινού ΕΝΦΙΑ (31 Μαΐου) οι φορολογούμενοι που διαπιστώνουν λάθη στον ΕΝΦΙΑ θα έχουν σύντομα τη δυνατότητα να τα διορθώσουν ώστε να μειώσουν τον φόρο με νέα εκκαθάριση που θα γίνει. Το εκκαθαριστικό του ΕΝΦΙΑ αποτυπώνει ό,τι ακριβώς έχει δηλώσει ο κάθε φορολογούμενος στο Ε9 για τα ακίνητά του, οπότε οποια λάθη εντοπιστεί μπορεί να τα διορθώσει με την υποβολή τροποποιητικής δήλωσης Ε9, από την οποία θα προκύψει νέο διορθωμένο εκκαθαριστικό ΕΝΦΙΑ. Μετά την ηλεκτρονική υποβολή τροποποιητικής δήλωσης Ε9, εκδίδεται αυτομάτως νέο εκκαθαριστικό, εφόσον από τις αλλαγές προκύπτει αύξηση

του οφειλόμενου φόρου ή μείωση έως και 300 ευρώ. Στις περιπτώσεις που από τις αλλαγές προκύπτει μείωση φόρου πάνω από 300 ευρώ, τότε ο φορολογούμενος θα κληθεί με ηλεκτρονικό μήνυμα μέσω του Taxisnet να προσκομίσει τα δικαιολογητικά (συμβόλαια κ.λπ.) στην εφορία, προκειμένου να ελεγχθούν και να ολοκληρωθεί η νέα εκκαθάριση. Η ηλεκτρονική πύλη για την υποβολή τροποποιητικών - διορθωτικών δηλώσεων στοιχείων ακινήτων (Ε9) θα ανοίξει τις επόμενες ημέρες και θα είναι διαθέσιμη μέσω της εφαρμογής «Ε9 Περιουσιολόγιο», που βρίσκεται στον λογαριασμό κάθε φορολογούμενου στο σύστημα TAXISnet στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.aade.gr.

Πώς επηρεάζεται ο ελληνικός τουρισμός από τον πόλεμο

Η ανάκαμψη του τουρισμού ενδέχεται να είναι ασθενέστερη απ' όσο εκτιμάτο πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αλλά δεν θα ανακοιη, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Alpha Bank. Όπως εξηγούν οι αναλυτές της τράπεζας, ο πόλεμος μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας αναμένεται να επηρεάσει τον τουριστικό τομέα μέσω τριών καναλιών.

Πρώτον, μέσω της απουσίας των Ρώσων τουριστών. Ο αντίκτυπος αυτός, ωστόσο, εκτιμάται να είναι περιορισμένος - δεδομένου του χαμηλού μεριδίου αγοράς των Ρώσων τουριστών στις αφίξεις της Ελλάδας.

Μετά την κρίση της Κριμαίας το 2014, οι τουριστικές εισροές από τη Ρωσία μειώθηκαν σταδιακά, κυρίως λόγω της υποτίμησης του ρουβλίου έναντι του ευρώ. Παράλληλα, το μερίδιο αγοράς των ρωσικών αφίξεων στην Τουρκία αυξήθηκε κατακόρυφα, ιδιαίτερα μετά το 2017, συνεπεία της υποτίμησης της τουρκικής λίρας, αντανακλώντας, εν μέρει, μια επίδραση υποκατάστασης. Ουσιαστικά, οι Ρώσοι τουρίστες τα τελευταία χρόνια προτιμούσαν τη φθηνότερη, λόγω διολίσθησης της λίρας, Τουρκία από την ακριβότερη, λόγω ενίσχυσης του ευρώ, Ελλάδα. Το 2019, οι Ρώσοι τουρίστες αντιπροσώπευαν το 1,9% των συνολικών αφίξεων τουριστών στην Ελλάδα, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο για την Ουκρανία ήταν

ακόμη μικρότερο. Το μερίδιο των αφίξεων από τη Ρωσία μειώθηκε στο 0,3% το 2020, εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων, σημειώνοντας μόνον οριακή άνοδο στο 0,8% το 2021. Οσον αφορά τις ταξιδιωτικές εισπράξεις, τα αντίστοιχα μερίδια διαμορφώθηκαν στο 2,4% το 2019 και στο 1,1% το 2021.

Δεύτερον, μέσω της αναμενόμενης μείωσης της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών **Η ανάκαμψη ενδέχεται να είναι ασθενέστερη, αλλά δεν θα ανακοιη.**

στις χώρες προέλευσης (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Ρουμανία, ΗΠΑ κ.λπ.) λόγω των αυξανόμενων τιμών της ενέργειας.

Αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε πιθανή επιβράδυνση των τουριστικών αφίξεων - δεδομένης της θετικής τους συσχέτισης με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και, κατά συνέπεια, των ταξιδιωτικών εισπράξεων.

Τρίτον, μέσω του υψηλότερου κόστους λειτουργίας, εξαιτίας των απότομων αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας, που μειώνουν τα περιθώρια κέρδους των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου.

Κατ' οίκον πολιτικά παιχνίδια

Η Αννίτα Σαντοριναίου και ο Βαρνάβας Κυριαζής μιλούν στην «Κ» για την παράσταση «Το Αρχείο» σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου

«Το να βλέπεις το επίπεδο της υποκριτικής από τέτοιους ηθοποιούς είναι δώρο για τον θεατή που αγαπάει το θέατρο, ό,τι και να λένε!» λέει ο σκηνοθέτης της παράστασης «Το Αρχείο» Ανδρέας Αραούζος.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Δύο ηθοποιοί με πολλές ώρες πάνω στο σανίδι, που μάλλον δεν τις θεωρούν αρκετές και γι' αυτό επιδιώκουν να τις πολλαπλασιάσουν με γεωμετρική πρόοδο... Η Αννίτα Σαντοριναίου και ο Βαρνάβας Κυριαζής συναντιούνται επί σκηνής, υπό τις σκηνοθετικές οδηγίες του Ανδρέα Αραούζου στην παράσταση «Το Αρχείο» του Σάμιον Γουντς. Το πρώτο θεατρικό έργο του ηθοποιού Σάμιον Γουντς έκανε πρεμιέρα στο Εθνικό Θέατρο στο Λονδίνο τον Σεπτέμβριο 2019 και έρχεται από την Alpha Square στην Κύπρο, στο Αμφιθέατρο της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Για να μιλήσουμε για την παράσταση συνάντησα τους δύο ηθοποιούς λίγο μετά το τέλος μιας πρόβας. Στη συζήτησή μας μίληκε και ο σκηνοθέτης της παράστασης Ανδρέας Αραούζος, δίνοντας ευσύνοπτα τη δική του ερμηνεία. Αυτή είναι η δεύτερη φορά που η Αννίτα Σαντοριναίου και ο Βαρνάβας Κυριαζής συνεργάζονται σε παρόμοια θεατρική συνθήκη. Η πρώτη ήταν στο «Και τώρα οι δύο μας» τη δεκαετία του 1980.

–**Είστε σύζυγος ενός μέλους της βρετανικής κυβέρνησης, ενός κατώτερου υπουργού, όπως αναφέρεται και στο έργο...**

ΑΝΝΙΤΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ: Πρόκειται για μια γυναίκα καλλιεργημένη, μια υποφιασμένη γυναίκα... έξυπνη και ευαίσθητη. Το έργο έχει πάρα πολλές αρετές, μιλάει για πάρα πολλά πράγματα που αφορούν τις ανθρώπινες σχέσεις, σε κάθε τους έκφανση (κοι-

νωνικές, πολιτικές, κομματικές), μιλάει για την προκατάληψη, που φυσικά σήμερα μάς αφορούν. Θα μπορούσα να πω ότι είναι ένα εγχειρητικό έργο, διότι βάζει νυστέρι σε όλα τα κοινωνικά θέματα που μοιάζουν να αφορούν την αγγλική πραγματικότητα, αλλά μάς αφορούν όλους μας συνεχώς. Αυτή η γυναίκα είναι ένα κομμάτι κοινωνικό της καθημερινότητας, αλλά και της μη καθημερινότητας, μιας οποιασδήποτε γυναίκας. Έχει αντίληψη του κοινωνικού και του ιστορικο-πολιτικού γίνεσθαι της εποχής. Το έργο αυτό, επαναλαμβάνω, δεν αφορά μόνο την αγγλική πραγματικότητα, αλλά μάς αφορά όλους. Όσα ζούμε εδώ στην Κύπρο τα ζουν και εκείνοι στην Αγγλία. Υπάρχει μια απόλυτη αντιστοιχία πραγμάτων, η οποία μπορεί να μας δώσει κάποια χαράματα φωτός, μπορεί να μας δώσει την ευκαιρία να δούμε απέναντί μας τους εαυτούς να δρουν και να λειτουργούν σε όλα τα επίπεδα. Ο συγγραφέας έχει χτίσει και κάποιους διαλόγους πολύ καλομαστρομεμένους, οι οποίοι μάς έχουν παιδέψει πάρα πολύ, που είναι στριφνοί, με ένα λεξιλόγιο δύσχροστο σκηνικά, που όμως είναι πρόκληση.

–**Κύριε Κυριαζή, εσείς είστε ένας κατώτερος συντηρητικός υπουργός... με μία σύζυγο, όπως μας την περιέγραψε η κα Σαντοριναίου...**

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Εγώ νομίζω πως έχουμε ένα ζευγάρι, του οποίου η σχέση έχει καταστραφεί εδώ και δεκαπέντε χρόνια... Υπάρχει πάντα μια αδιόρατη αγάπη ανάμεσά τους, υπάρχουν

«Προσωπικά θα ήθελα να μην υπάρχει πολιτική στη ζωή, οι πολιτικοί ασ κάνουν τη δουλειά τους, και εμείς τη δική μας» λέει ο Βαρνάβας Κυριαζής.

«Το έργο αυτό δεν αφορά μόνο την αγγλική πραγματικότητα, αλλά μάς αφορά όλους. Όσα ζούμε εδώ στην Κύπρο τα ζουν και εκείνοι στην Αγγλία» λέει η Αννίτα Σαντοριναίου.

στιγμές τρυφερότητας, αλλά έχουμε να κάνουμε με μια διαλυμένη σχέση. Και θα μου πεις γιατί δεν χώρισαν; Θα σου έλεγα επειδή έχουν βρει έναν μηχανισμό για να υπάρχουν στο εξοχικό τους με ένα φοβερό χιούμορ. Ακόμα και όταν ανταλλάσσουν

βαριές κουβέντες το κάνουν με τον μηχανισμό του χιούμορ... Δεν φαίνεται να πληγώνονται από τα καρφιά που εκατέρωθεν εκτοξεύονται.

–**Πώς εντάσσεται η πολιτική της ζωής στην πολιτική κοινωνίας, μπορούν να βαδίσουν παράλληλα;**

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Προσωπικά θα ήθελα να μην υπάρχει πολιτική στη ζωή, οι πολιτικοί ασ κάνουν τη δουλειά τους, και εμείς τη δική μας. Από τη στιγμή που υπάρχει πολιτική στις σχέσεις των ανθρώπων απλούστατα ακυρώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων.

ΑΝΝΙΤΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ: Αντιλαμβάνεσαι όμως πως είναι τοποθετημένοι ιδεολογικά, αυτό προκαλεί τριβή... και όσο η σχέση τους ήταν ακόμη φρέσκια και πολύ ερωτευμένοι, από πλευράς της Νταϊάνα υπήρχε μια ακολουθία στη συμπεριφορά της και μία συντροφικότητα ερήμην των πιεστών της. Αυτό από ένα σημείο και μετά αλλάζει άρδην. Πάντα στη σχέση τους υπάρχει ένα δικτυ ασφαλούς... το οποίο φεύγει και εκεί όλα αλλάζουν...

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Υπάρχουν αρκετά κρυμμένα μυστικά στη σχέση τους, τα οποία ποτέ πριν δεν λέχθηκαν από κανένα τους και αυτό λόγω εγωισμού.

ΑΝΝΙΤΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ: Θα μπορούσε να τα ονομάσει κάποιος και πολιτική μέσα στην προσωπική τους σχέση.

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Όχι με την έννοια της πολιτικής, είναι ο τρόπος που έχουν βρει για να

υπάρξουν... πιστεύω πως θέλουν να υπάρξουν. Εξου και ο τίτλος του έργου «Το Αρχείο». Ένα αρχείο υποκρύπτει και κάποια μυστικά, ξεκινάμε με το Hansard, το επίσημο αρχείο όλων των δημόσιων κοινοβουλευτικών συζητήσεων (debates). Πιστεύω πως ο καθένας έχει το δικό του αρχείο...

–**Και είναι έτοιμος να το χρησιμοποιήσει ανά πάσα στιγμή εναντίον του άλλου;**

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Ακριβώς, και θα έλεγα όχι απλώς να τα χρησιμοποιήσει, αλλά να τα ξεράσει!

ΑΝΝΙΤΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ: Να τα βγάλει στο φως!

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Ο χαρακτήρας μου είναι φανατικός υπέρ της Θάτσερ, την υποστηρίζω και την αναλύω, μέσα από το δικό του πρίσμα

ΑΝΝΙΤΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ: Και εγώ αντίστοιχα ξεγυμνώνω τη λογική αυτής της πολιτικής, γιατί είμαι απέναντι σε αυτού του είδους τη λογική, και ως γυναίκα και ως μητέρα βλέπω διαφορετικά τα πράγματα...

–**Το πολιτικό με το ιδιωτικό πώς συναντιούνται στην παράσταση;**

ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο η πολιτική μπαίνει ανάμεσά τους. Πολιτικό και ιδιωτικό συναντιούνται με αφορμή ένα πολύ συγκεκριμένο θέμα, από το οποίο ξεκινάνε όπως είπαμε σχεδόν τα πάντα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΑΟΥΖΟΣ: Η απάντηση εδώ ίσως είναι η ευθύνη, διότι ο πολιτικός έχει ευθύνη και έχει τη δυνατότητα να αλλά-

ξει πράγματα, επομένως αναρωτιέται κάποιος αν αυτό το σπίτι μπορεί να είναι καλύτερο, πιο ευτυχημένο, αυτό εξαρτάται και από την Πολιτεία. Επίσης, σημαντική έννοια είναι και αυτή της κληρονομιάς, του τι αφήνω πίσω μου... ως πολιτικός, ως γονέας ως απλός άνθρωπος... Και ο ίδιος αναρωτιέται τι μένει από εμάς;

–**Ανδρέα, πώς έγινε η επιλογή έργου και συντελεστών;**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΑΟΥΖΟΣ: Το έργο το εκτίμησα πάρα πολύ, και όπως είπα και η Αννίτα είναι ένα έργο για όλους. Έχουμε την Αγγλία του 1988 και παίζουμε στην Κύπρο του 2022, για να δούμε λοιπόν κι εμείς σαν χώρα πού είμαστε. Όταν πρωτοδιάβασα το έργο ήταν ξεκάθαρο ποιος θα ήθελα στους ρόλους. Με την Αννίτα είναι η πρώτη φορά που συνεργάζομαι με τον Βαρνάβα έχουμε μια διαδρομή, και θεωρώ ότι το να βλέπεις το επίπεδο της υποκριτικής από τέτοιους ηθοποιούς είναι δώρο για τον θεατή που αγαπάει το θέατρο, ό,τι και να λένε! Αισθάνομαι πάρα πολύ τυχερός γι' αυτή τη συνεργασία, και ανυπομονώ γι' αυτό το έργο πάρα πολύ, περισσότερο ίσως από άλλες φορές.

Πληροφορίες: Πρεμιέρα: Πέμπτη, 19 Μαΐου 2022, Λεβεντείος Πινακοθήκη, 8:30 μ.μ. Λευκωσία: Πεμ./Παρ./Σαβ./Κυρ., 20-29 Μαΐου, 8:30 μ.μ. (Κυρ. 7:30 μ.μ.). Πάφος: Δευτέρα, 30 Μαΐου, Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο, 8:30 μ.μ. Λάρνακα: Τρίτη, 31 Μαΐου, Δημοτικό Θέατρο Γ. Λυκούργου, 8:30 μ.μ. Λεμεσός: Τετάρτη, 1 Ιουνίου, Παττίκειο Δημοτικό Θέατρο, 8:30 μ.μ.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

15-21.5.22

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΕΚΔΟΣΗ

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων και το Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης παρουσιάζουν το βιβλίο της Ευφροσύνης Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου «Κατάστιχον Περιουσίας του Δραγομάνου της Κύπρου Χατζηγεωργιάκη Κορνέσιου». Την παρουσίαση θα κάνει ο δρ Αντώνης Χατζηκυριάκος, επίκουρος καθηγητής Οθωμανικής και Τουρκικής Ιστορίας. Προσφωνήσεις θα κάνουν η διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου και ο διευθυντής του Ίδρυματος Αναστάσιος Γ. Λεβέντης καθηγητής Χαράλαμπος Μπακιρτζής. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης θα εκτίθενται στον χώρο το πρωτότυπο κατάστιχο. Τρίτη 17 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ.

ΘΕΑΤΡΟ

«Το ταξίδι στο Μπάουντιφουλ»

Η Κεντρική Σκηνή του Σατιρικού Θεάτρου παρουσιάζει το έργο «Το ταξίδι στο Μπάουντιφουλ», του Αμερικανού συγγραφέα Όρτον Φουτ, σε σκηνοθεσία Δέσποινας Μπεμπεδέλη. Το «ταξίδι στο Μπάουντιφουλ» αφηγείται την ιστορία της κυρίας Γουάτς, μιας ηλικιωμένης χήρας που εγκατέλειψε τη φάρμα της στο Μπάουντιφουλ και συγκροτεί εδώ και 20 χρόνια, σ' ένα στενάχωρο διαμέρισμα του Χιούστον, με τον άτολμο και υπερπροστατευτικό γιο της Λούντι και την σκληρή, συμφεροντολόγα και νευρωτική νύφη της Τζέσι Μέι. Ζώντας κάτω από συνθήκες τυραννίας με μοναδική ασιίδα προ-

στασίας και δύναμης τον "ταπεινό" Ιησού, η κυρία Γουάτς λαχταρά να πάει πίσω στη μικρή πόλη που γεννήθηκε, στο σπίτι της. Παίρνουν μέρος: Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Βασίλης Μιχαήλ, Μάρα Κωνσταντίνου, Κύνθια Παυλίδου, Σπύρος Γεωργίου, Ανδρέας Ρόζου, Ανδρέας Γεωργίου. Παραστάσεις κάθε Σάββατο και Κυριακή στις 8:00 μ.μ. μέχρι 29 Μαΐου). Κεντρική Σκηνή Σατιρικού Θεάτρου, στη Λευκωσία και στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό την Πέμπτη 19 Μαΐου στις 8:30 μ.μ. Πληροφορίες www.soldoutticketbox.com, satiriko.tameio@cytanet.com.cy, τηλέφωνα 22312940 - 22421609.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Μουσικό
συναπάντημα
χορωδίας ΑΡΗΣ
και Στέλιου Πισή

Η χορωδία ΑΡΗΣ θα έχει ένα μελωδικό συναπάντημα με τον Στέλιο Πισή, τιμώντας έτσι τη μεγάλη του προσφορά στη μουσική και τον πολιτισμό. Ο Στέλιος Πισής είναι ένας από τους πιο αξιόλογους Κύπριους συνθέτες, ο οποίος παρά τα σοβαρά προβλήματα υγείας που έχει, δεν σταμάτησε ούτε μέρα να συνθέτει μουσική και να ενορχηστρώνει. Στη συναυλία θα παρουσιαστούν κάποια από τα ωραιότερα τραγούδια του όπως «το ναυούρισμα της Σοφίας», «Ψηφίδες», «Πρωινό μου τραγούδι» και άλλα πολλά. Η χορωδία Άρης θα πλαισιώνει τους αξιόλογους καλλιτέχνες: Ανδρέα Αροδίτη, Χριστιάν Παύλου, Δημήτρης Φανή, Χριστιάν Παύλου και Σοφία Πασσαλίδου. Τη συναυλία θα συνοδεύσει δεκαμελής ορχήστρα. Την καλλιτεχνική διεύθυνση θα έχει ο μάεστρος της χορωδίας Σόλων Κλαδάς. Καλλιτεχνική επιμέλεια και ενορχηστρώσεις ο Στέλιος Πισής. Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στο Πατιέκιο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού στις 16 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. **Ειστήρια από το SoldOutTicketBox και το ταμείο του θεάτρου.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Γιόρτασε, άραγε,
η Ζουλί
στις 8 Μαΐου;

Πόσες μάχες να δώσεις με το ξυπνητήρι; Να ξυπνήσεις σκοτάδι ακόμη, να ετοιμάσεις δυο μικρά παιδιά, να τα πας στο σπίτι της γειτόνισσας και μπέμπι σίτερ, να φύγεις απνευστί και τρέχοντας να προλάβεις το τρένο, να φτάσεις στο Παρίσι και από εκεί τρέχοντας πάλι να κτυπήσεις κάρτα στη δουλειά σου, καριέρα σε κεντρικό πεντάστερο ξενοδοχείο... Ο καθημερινός αυτός αγώνας ταχύτητας δεν επιδέχεται κανένα εμπόδιο και καμία μεταβολή στη ρουτίνα του. Ολα είναι υπολογισμένα με τα δευτερόλεπτα μιας υπερταχείας, στην οποία έχει μετατραπεί ο βίος της Ζουλί. Μπορεί να μη διαφέρει καθόλου από εκείνον, άλλων, εκατοντάδων χιλιάδων γυναικών, που μεγαλώνουν μόνες τους παιδιά, εργαζόμενες υπό αίρεση και φλερτάροντας διαρκώς με την επόμενη καταστροφή.

Θα είχε, ίσως, περισσότερο νόημα να εντάξουμε τη βραβευμένη γαλλική ταινία «Full time» του Ερίκ Γκραβέλ (με πρωταγωνίστρια τη Λορ Καλαμί), που προβάλλεται στις αίθουσες, στη γιορτή της Μπότερας, της 8ης Μαΐου. Μαζί και η Ζουλί, δρομέα μεγάλων αποστάσεων, με μια κραυγή και αναφιλητά στην άκρη των χειλιών της που τα «βλέπεις» έτοιμα να εκτοξευθούν αλλά δεν τα ακούς ποτέ. Δεν δρασκελίζουν την πύλη του στόματος γιατί την ίδια στιγμή όλο και κάποιο τηλεφώνημα θα κτυπήσει για μια δουλειά που κυνηγάει αλλά δεν της έχουν απαντήσει ή θα χρειαστεί η ίδια να καλέσει την ηλικιωμένη γειτόνισσα για να της πει -τι άλλο;- ότι θα αργήσει. Επιπλέον, στο Παρίσι, τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς απεργούν, οπότε θα πρέπει να βρῖσκει συνεχώς λύσεις για τη μετακίνησή της, από και προς το μικρό χωριό της, αρκετά χιλιόμετρα εκτός πρωτευουσής...

Γιόρτασε άραγε η Ζουλί την 8η Μαΐου; Μια εβδομάδα αργότερα, τι μπορεί να έχει αλλάξει;

Η εξουθενωτική σχέση με τον χρόνο μπορεί να μην είναι μόνο θηλυκού γένους, αλλά όταν είναι, χρειάζεται ειδικές δεξιότητες για να ανταποκριθεί κανείς. Τα δυο μικρά παιδιά της πρώιμα πειθαρχούν μεν αλλά δεν αντιλαμβάνονται τι συμβαίνει όταν το ψυγείο αδειάζει ή δεν υπάρχει γλυκό στο σπίτι. Η διατροφή από τον πατέρα και τώως σύζυγο έχει καθυστερήσει, η μητέρα θα αναγκαστεί να σπάσει το ροζ ψυγούρακι της αποταμίευσης για να αποσπάσει τα ελάχιστα ευρώ για τη μέρα...

Τίποτα από ό,τι συμβαίνει στην οθόνη δεν είναι πρωτοφανές. Δεν παρακολουθεί κανείς την ταινία με έκπληξη, ούτε καν με αγωνία. Η μελαγχολία της επανάληψης κερδίζει έδαφος, πολλαπλασιάζει το άγχος.

Ο φαύλος κύκλος των δεσμεύσεων που δεν αφήνει περιθώριο για ανάσες, μόνο για κοφτές αναπνοές, πόδια που αντέχουν την καταπόνηση, ψυχική ισορροπία κτισμένη με άθραυστα υλικά. Και να έρχεται, συνεχώς, αντιμέτωπη με τις ανεπάρκειές της. Προσπαθεί να προλάβει και βουρκώνει, προσπαθεί να προλάβει τον έναν «στόχο» αλλά ήδη η τρύπα της επόμενης κίνησης είναι ανοικτή.

Σκεφτόμουν ότι η φωτογραφία της Λορ Καλαμί και αφίσα της ταινίας, να τρέχει προφίλ, κάπως φλουταρισμένη, με τη μεγάλη τσάντα στον ώμο, ένα μαντίλι στο λαιμό δικνν καλαισθησίας, και τα μαλλιά μαζεμένα αλογοουρά, το βλέμμα γεμάτο ένταση, γυναικα δυνατή και την ίδια στιγμή έτοιμη να καταρρεύσει, είναι ιδανική για τη γιορτή της Μπότερας. Αυτή που πέρασε, αυτή που θα έρθει... Είναι η αφίσα της μονογονεϊκής οικογένειας με την ίδια λεζάντα, έναν εσωτερικό ψίθυρο σαν έσορκι: «να προλάβω».

Δεν ξέρω αν έχει πολλή σημασία η ηλικία. Αν η πρωίδα είναι, δηλαδή, 30, 40 ή 50 χρόνων. Το μόνο που αυξομειώνει είναι την ηλικία των παιδιών της. Οχι των υποχρεώσεων. Στον χρόνο κάτι κερδίζεις, κάτι χάνεις.

Ο Γαλλοκαναδός σκηνοθέτης «είδε» τη Μπότερα, όπως έχει διαμορφωθεί σε μια εποχή που όποιος δεν μπορεί να «τρέξει» ανήκει σε έναν «εκτός» κόσμο. Παρελθόντα, κοινωνικά μη ανιχνεύσιμο, πολιτικά αδιάφορο.

Η Ζουλί έχει ένα μόνιμο αίσθημα πνιγμού. Είναι ο σταθερός εφιάλτης της. Μπορεί να φαίνεται κοινοτόπο, κινηματογραφικό και συναισθηματικό στερεότυπο. Όμως τη στιγμή που συμβαίνει είναι, απλώς, πραγματικότητα.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

«Η Κική στην Αμερική» από τη ΣΟΚ

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου σε συνεργασία με τη μουσικοπαιδαγωγό Χριστίνα Χαραλαμπίδου παρουσιάζουν το μουσικό παραμύθι «Η Κική στην Αμερική» σε πέντε μοναδικές παραστάσεις! Πρωταγωνίστρια της ιστορίας είναι η κοτούλα Κική, η οποία θα ζωντανεύσει, μέσω αφήγησης, προβολής εικόνων και ζωντανής μουσικής. Οι οικογενειακές - εκπαιδευτικές αυτές συναυλίες περιλαμβάνουν αλληλεπίδραση μουσικών και μουσικοπαιδαγωγών. Ενορχήστρωση: Τάσος Στυλιανού. Louis Armstrong:

«What a Wonderful World». Τάσος Στυλιανού: «New York Suite» - Ειδική ανάθεση ΙΣΟΚ, Παγκόσμια πρεμιέρα. Προπώληση εισιτηρίων: Συναυλία Λεμεσού: Από την ιστοσελίδα www.soldoutticketbox.com και το Ταμείο του Θεάτρου: Δευ-Παρ: 10:00-13:00 & 16:00-19:00 και πριν την έναρξη. Συναυλίες Λευκωσίας, Λάρνακας και Πάφου: Από την ιστοσελίδα www.cyso.org.cy, το Ταμείο του Θεάτρου Παλλάς κάθε Τετάρτη 16:00-19:00 και 2 ώρες πριν την έναρξη. Πληροφορίες: 22 463144, www.cyso.org

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Η «Σόλο για Τρεις» παρουσιάζει το «Οξυγόνο»

Η «Σόλο για Τρεις» παρουσιάζει μια ανατρεπτική καλλιτεχνική πρόταση μέσα από μια σύμπραξη νέων και παλαιότερων συνεργατών της. Ο ανερχόμενος σκηνοθέτης Χριστόδουλος Ανδρέου, ο οποίος έκανε το ντεμπούτο του το 2020 με τη Μουσική Δωμάτιο καταπιάνεται με το σύγχρονο μεταθεατρικό έργο του ανατρεπτικού Ρώσου συγγραφέα Ιβάν Βιριπάνγιεφ Οξυγόνο, σχολιάζοντας ανοιχτά το κοινωνικό γίγνεσθαι του σήμερα.

Επί σκηνής, οι ηθοποιοί Αντωνία Χαραλάμπους και ο Φοίβος Παπακώστας. Την κίνηση υπογράφει ο Παναγιώτης Τοφή και τη ζωντανή μουσική και σύνθεση, η πειραματική περσόνα της «NamaDama»,

Αναστασία Δημητριάδου. Παραστάσεις Δευτέρα, Τρίτη, Σάββατο & Κυριακή από 3 Μαΐου. Θέατρο Χώρα, Κοραή 1 (Πλατεία Αρχιεπισκοπής), Λευκωσία. Σε Περιοδεία 20 Μαΐου, Αττικόν, Πάφος, 21-22 Μαΐου, Πολυχώρος Συνεργείο, Λεμεσός.

ΒΙΒΛΙΟ

«Το θέατρο στη νεότερη και στη σύγχρονη Κύπρο»

Παρουσιάζεται στη Λευκωσία ο τόμος «Το θέατρο στη νεότερη και στη σύγχρονη Κύπρο: Πρακτικά συνεδρίου» (εκδ. Ηρόδοτος), σε επιμέλεια Α. Χ. Κωνσταντίνου, Κ. Διαμαντάκου και Λ. Γαλάζη, στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου. Κύριοι ομιλητές θα είναι ο καθηγητής Βάιος Λιαπής και ο σκηνοθέτης Πάρις Ερωτοκρίτου, χαιρετισμό θα απευθύνει η Αντιγόνη Παπαφιλήπου, πρόεδρος των Δ.Σ. του Ίδρυματος Θεατρικό Μουσείο Κύπρου και του Θεατρικού Ορ-

γανισμού Κύπρου. Την εκδήλωση θα συντονίσει η Άντρη Χ. Κωνσταντίνου και ο Λεωνίδας Γαλάζης θα κλείσει την παρουσίαση με αντιφώνηση εκ μέρους της ομάδας της επιστημονικής επιμέλειας. Τόσο το συνέδριο όσο και ο τόμος αφιερώθηκαν στη μνήμη του Γιάννη Κατσούρη, θεμελιωτή της κυπριακής θεατρολογίας. Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, Φανερωμένης 86-90, Λευκωσία, Τρίτη 17 Μαΐου, ώρα 7:30 μ.μ. (αίθουσα Ανδρέας Πασσαλίδης).

MISE EN PLACE | Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Σάμος στο πιάτο και στο ποτήρι

Αν θέλεις να γνωρίσεις καλά έναν τόπο, αναζήτησε τις αυθεντικές γεύσεις και τα προϊόντα του. Σε ό,τι αφορά τη Σάμο, λ.χ., που δεν θα κρύψω ότι είναι η πατρίδα μου, αν κάποιος μου ζητήσει να τον «ξεναγήσω» στο νησί, θα του μιλήσω για τους αμπελώνες και το μοσχάτο κρασί, για τη γεμιστή κατσικίσια πλάτα που σιγοψήνεται στον ξυλόφουρνο, για τους κρεμμυδοτολμάδες, φτιαγμένους με τα μεγάλα, μακρόστενα κρεμμύδια των Κουμαίικων και του Μαραθόκαμπου, ντόπια ποικιλία που είναι σκέτη γλύκα.

Η αλήθεια, βέβαια, είναι ότι η γαστρονομία του νησιού δεν έχει καταγραφεί επαρκώς. Έχουν γίνει κάποιες αποσπασματικές εκδόσεις, υπάρχουν συνταγές που μπορεί να βρει κάποιος σκόρπες στο Διαδίκτυο, αλλά όχι μια πολυεπίπεδη προσέγγιση που να παρουσιάζει την παραδοσιακή κουζίνα της Σάμου, τοπικές γιορτές για τη γαστρονομία, διαδρομές γαστρονομικού ενδιαφέροντος.

Το κενό προσπαθεί να καλύψει ο Δήμος Ανατολικής Σάμου με τη δημιουργία της ιστοσελίδας samosfood.gr - μια πρωτοβουλία για την οποία δούλεψαν οι Σαμιώτες σεφ Ανδρέας Λαγός, Ευάγγελος Μπιλιμπάς, Ασλάνης Παντερλής και Βασίλειος Σκουρφούντας, άνθρωποι

Τα μεγάλα, μακρόστενα κρεμμύδια των Κουμαίικων και του Μαραθόκαμπου, ντόπια ποικιλία, παλαιότερα ήταν εξαγωγή προϊόν στα γύρω νησιά.

από τον οινοποιητικό συνεταιρισμό Σάμου και, φυσικά, η ομάδα του δήμου υπό την καθοδήγηση του δημάρχου Γιώργου Στάντζου. Παραδοσιακές συνταγές, βίντεο όπου παρουσιάζεται η παρασκευή φαγητών και γλυκών βήμα βήμα, πληροφορίες για γιορτές και αξιόθεατα του νησιού, τελευταία νέα προσφέρονται στους επισκέπτες σε τέσσερις γλώσσες: ελληνικά, αγγλικά, γερμανικά, τουρκικά.

Από την ενόπτη «εφαρμογή» μπορεί όποιος θέλει να κατεβάσει τις εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας για Android και iOS με όλες τις πληροφορίες. Επίσης, με την εφαρμογή μπορεί να σκανάρει τις κάρτες επαυξημένης πραγματικότητας που υπάρχουν στην ίδια σελίδα, είτε αυτές που βρίσκονται τυπωμένες σε κάποιο εστιατόριο του νησιού και να διαβάσει πληροφορίες για τα πιάτα, τις πρώτες ύλες, τον τρόπο παρασκευής.

Η σύνδεση με τους ντόπιους επιχειρηματίες της εστίασης είναι το πιο σημαντικό στοιχείο. Τέτοιες πρωτοβουλίες για να αναπτυχθούν και να αποδώσουν καρπούς χρειάζονται τη συνδρομή όλων. Και κυρίως των επαγγελματιών του νησιού, οι οποίοι έρχονται σε καθημερινή επαφή με τους επισκέπτες.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Ο Έλληνας πίσω από... το Shazam της τέχνης

Ο Γιώργος Σταμπούλης μιλάει για την εφαρμογή ArtVolt

της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Στο Art Basel, τη μεγαλύτερη φουάρ σύγχρονης τέχνης παγκοσμίως, του 2018, ο Γιώργος Σταμπούλης είδε ένα έργο που ήταν απολύτως βέβαιος ότι είχε ξαναδεί. Ήταν της αγαπημένης του Αμερικανίδας καλλιτέχνιδος Σου Ουίλιαμς και θυμόταν πως το είχε φωτογραφίσει δύο χρόνια νωρίτερα στο Μαϊάμι. Έκανε μάτια scroll πάνω-κάτω στις αποθηκευμένες φωτογραφίες στο κινητό του, αλλά το πολυπόθητο στιγμιότυπο είχε κάπου χαθεί μέσα στον όγκο του φωτογραφικού υλικού. Σε εκείνο το φουάρ του 2018, ο κ. Σταμπούλης δεν αγόρασε έργο τέχνης. Για την ακρίβεια, δεν παρατηρούσε καν τα έργα – παρατηρούσε τον κόσμο. «Είδα πως η πιο συνήθης κίνηση ήταν να φωτογραφίζουν το έργο και τη λεζάντα με το κινητό τους», λέει στην «Κ». Σκέφτηκε πως οι φωτογραφίες τους ήταν στην πραγματικότητα άσκοπες θα χάνονταν, όπως και η δική του, μέσα στις χιλιάδες. Τότε γεννήθηκε μέσα του η ιδέα του ArtVolt.

Φανταστείτε το όπως το Shazam ή το Vivino, αλλά για έργα τέχνης αντί για τραγούδια ή κρασιά. Ο χρήστης της εφαρμογής ArtVolt μπορεί να φωτογραφίσει ένα έργο τέχνης μέσα από την κάμερα του app, και να αποκτήσει πρόσβαση σε πληροφορίες που το αφορούν. Αυτές μετά αποθηκεύονται, όπως και το έργο που φωτογράφησε, στην ψηφιακή βιβλιοθήκη του εκάστοτε χρήστη εντός της

Ο χρήστης της εφαρμογής ArtVolt μπορεί να φωτογραφίσει ένα έργο τέχνης και να αποκτήσει πρόσβαση σε πληροφορίες που το αφορούν.

εφαρμογής, φροντίζοντας πως θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να ανατρέξει στα έργα που φωτογράφησε.

«Θέλαμε να διευκολύνουμε τον κόσμο που πηγαίνει σε γκαλερί ή μουσεία να μην κάνει τις αναμνήσεις του», λέει ο κ. Σταμπούλης, τονίζοντας πως το κοινό στο οποίο απευθύνεται η εφαρμογή δεν είναι μόνο συλλέκτες τέχνης ή ειδικοί του χώρου. «Το κοινό μας είναι όσοι αγαπούν την τέχνη και στόχος μας είναι να καλλιεργήσουμε την αγάπη για την τέχνη στον κόσμο, να μάθει ο κόσμος για την τέχνη – βγάζεις φωτογραφία και μετά μπορείς να πας σπίτι σου και με την ψυχία σου να διαβάσεις για

όσα είδες, είναι όλα αποθηκευμένα στο cloud», συμπληρώνει.

Η ιδέα και το βραβείο

Όταν γεννήθηκε η ιδέα για το ArtVolt, ο 38χρονος πλέον κ. Σταμπούλης εργαζόταν στον τομέα των χρηματοοικονομικών και παράλληλα έκανε το MBA του στο Business School του Imperial College στο Λονδίνο. Βάσισε το θέμα της πτυχιακής του εργασίας στη συγκεκριμένη ιδέα και κέρδισε το πρώτο βραβείο. Το 2020, όταν δούλευε ακόμη για την KPMG στο Λονδίνο, αποφάσισε να το υλοποιήσει ως παράλληλο επαγγελματικό εγχείρημα. Τον Σεπτέμβριο εκείνης της χρονιάς συνεργάστηκε με την έκθεση UBUNTU από τη συλλογή Χάρη Δαυίδ στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα. Η εφαρμογή τότε είχε άλλο όνομα, όμως η ιδέα ήταν η ίδια και είδε στην πράξη πόσο ενδιαφέρον υπήρχε για την εφαρμογή του από το κοινό – «είχαμε 1.800 downloads», αναφέρει, παρόλο που η έκθεση στο μουσείο ανοιγόκλεινε λόγω πανδημίας. «Μας δόθηκε η ευκαιρία να αναπτύξουμε πάρα πολύ την εφαρμογή βασισμένοι στα σχόλια των επισκεπτών του μουσείου, επενδύσαμε πολύ χρόνο στην τεχνολογία μας και κάναμε μεγάλο rebranding», δηλώνει ο κ. Σταμπούλης, ο οποίος τον Νοέμβριο του 2020 παραιτήθηκε από την KPMG, μετακόμισε μόνιμα στην Ελλάδα και αφοσιώθηκε στο ArtVolt.

Η ομάδα τους στην Αθήνα

Μέχρι το τέλος του 2023, οι συντελεστές του ArtVolt ελπίζουν ότι θα είναι σε συνεργασία με τα μεγαλύτερα φουάρ τέχνης παγκοσμίως, συγκεκριμένα με το Frieze και το Art Basel, λέει ο Γιώργος Σταμπούλης.

απαρτίζεται από έξι άτομα, οι περισσότεροι των οποίων είναι προγραμματιστές, αλλά αναφέρει στην «Κ» πως μέχρι το τέλος της χρονιάς έχουν σκοπό να προσλάβουν άλλα τέσσερα άτομα.

Στο Λονδίνο συνεργάστηκαν με την Cultureshock Media, εταιρεία που ειδικεύεται στην εικόνα εταιρειών του χώρου της τέχνης και πελάτες της είναι, μεταξύ άλλων, το Royal Opera House και το μουσείο Victoria & Albert, με τη βοήθεια της οποίας μετονόμασαν την εφαρμογή και άλλαξαν την εικόνα της. Το ArtVolt λειτουργεί μόνο σε χώρους με τους οποίους συνεργάζεται και σε αυτούς μέχρι στιγμής συγκαταλέγονται γκαλερί στο Λονδίνο – το επίσημο launch της εφαρμογής έγινε την Τρίτη στον εκθεσιακό χώρο Cromwell Place, σε συνεργασία με γκαλερί όπως η Ione & Mann – και στην Αθήνα.

«Νιώθουμε πολύ τυχεροί που έχουμε την ευκαιρία να συνεργαστούμε με το ArtVolt», λέει στην «Κ» η Μάρω Κουβάτσου, εκπρόσωπος της γκαλερί «Δύο Χωριά» στο Ψυχικό, «είναι αυτό που έλειπε από τον χώρο της τέχνης: σκε-

φτείτε αυτό που κάνει το Shazam με τη μουσική να το έχει σε μια έκθεση – πληροφορίες για όλους τους πίνακες».

Σύντομα, θα ανακοινώσουν τη συνεργασία τους με «ένα από τα καλύτερα και μεγαλύτερα μουσεία στην Ελλάδα», η οποία θα μεγαλώσει το database τους κατά χιλιάδες έργα, ενώ ο κ. Σταμπούλης αναφέρει πως μέχρι το τέλος του 2023 ελπίζουν να είναι σε συνεργασία με τα μεγαλύτερα φουάρ τέχνης παγκοσμίως, συγκεκριμένα το Frieze και το Art Basel. Πέρα από τη χρήση για την αποθήκευση έργων και σχετικών πληροφοριών σε συγκεκριμένο ψηφιακό «μέρος», το ArtVolt διαθέτει και άλλες λειτουργίες, όπως επιμελημένη ροή των τελευταίων νέων σχετικά με την τέχνη, εξατομικευμένες προτάσεις για καινούργιες εκθέσεις σύμφωνα με τις προτιμήσεις κάθε χρήστη, αλλά και μια μελλοντική λειτουργία που θα απευθύνεται σε συλλέκτες. Μέσω του app, κάθε συλλέκτης θα μπορεί να ανεβάζει με κρυπτογραφημένο τρόπο τα έργα του, ενώ θα μπορούν επίσης να προσλάβουν

το ArtVolt για να φωτογραφίσει και να καταγράψει τις συλλογές τους. Όσον αφορά τις γκαλερί με τις οποίες συνεργάζονται και πληρώνουν συνδρομή στην εφαρμογή, που κυμαίνεται περίπου στα 100 ευρώ τον μήνα, στην εκπονή κάθε έκθεσης, το ArtVolt τους δίνει στατιστικά στοιχεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την επιμέλεια της επόμενης έκθεσης τους.

Παρόλο που το ArtVolt συνδυάζει την τεχνολογία με την τέχνη, ο κ. Σταμπούλης τονίζει πως σκοπός τους δεν είναι να προωθήσουν μια ψηφιοποίηση της εμπειρίας του κοινού. «Θέλουμε να ενθαρρύνουμε τη φυσική παρουσία σε γκαλερί και μουσεία και να διευκολύνουμε τον κόσμο να μαθαίνει για την τέχνη», λέει στην «Κ». Συγκρίνει τον αντίκτυπο που θέλει να έχει το ArtVolt με αυτόν του Vivino – «ο κόσμος έχει τώρα γνώσεις για τα κρασιά λόγω αυτής της εφαρμογής, θέλω κι εγώ να κάνω κάτι παρόμοιο για την τέχνη», αναφέρει. «Το όνειρό», υπογραμμίζει ο ίδιος, «είναι να διευκολύνουμε την καλλιέργεια της τέχνης στον κόσμο».

DEEJAY 93.5 RADIO
#THEISLANDSDJ

Breakfast

ΜΕΤΩΣ: ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΡΜΑΤΑ & ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 06:00 - 10:00

epic

ΚΑΝΕ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
10:00-12:00

Στέλλα Σωκράτους

ΣΠΟΡ FM 95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Σμύρνη, από τη «χρυσή εποχή» στο 1922

Η σημασία της προκυμιάς της πόλης της Μικράς Ασίας στην οποία σαν σήμερα το 1919 αποβιβάστηκε ο ελληνικός στρατός

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Μάλλον δεν είναι πολύ γνωστό αλλά το κυνήγι ήταν από τις αγαπημένες ασχολίες των Σμυρνίων. Περίπου 30.000 επίσημες άδειες είχαν δοθεί σε Σμυρναίους κυνηγούς το έτος 1900 και έτσι, όπως λέει ο Σολομωνίδης, «φυσικό και επόμενο» ήταν η ίδρυση στη Σμύρνη της Λέσχης των Κυνηγών. Το κτίριο που στέγαζε το Club des Chasseurs ήταν ένα τριώροφο κτίσμα εκλεκτικιστικού ρυθμού, με πλούσιο γλυπτό διάκοσμο και περίτεχνα κιγκλιδώματα στον περίβολο, στα μπαλκόνια και στη στέγη. Βρισκόταν στη γωνία που σχηματίζει η προκυμιά με την οδό Γαλάζιο (Rue Galazzio) και θεωρούνταν ένα από τα κομψότερα κτίρια της Σμύρνης.

Η λεγόμενη «Υψηλή» Λέσχη έχει ιδιαίτερη σημασία για την ιστορία της Σμύρνης, όχι μόνο για την «προαγωγή του κυνηγιού και της σκοποβολής» αλλά και για την ίδια τη Μικρασιατική Εκστρατεία. Μπροστά από τη Λέσχη των Κυνηγών έγινε σαν σήμερα, πριν από έναν αιώνα, στις 15 Μαΐου 1919, η τελετή υποδοχής του ελληνικού στρατού από τον Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομο, όπως μας λένε οι ερευνητές Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου και Γιώργος Πουλμηνός, συγγραφείς του διτομου έργου «Η προκυμιά της Σμύρνης» των εκδόσεων Καπόν.

Εκεί, έξω από τη Λέσχη συγκεντρώθηκαν χιλιάδες Έλληνες της Σμύρνης για να πανηγυρίσουν το ιστορικό γεγονός.

Όπως έγραφε ο δημοσιογράφος Χρήστος Αγγελομάτης, στις 7.30 το πρωί το υπερωκεάνιο «Παρίς» πλεύριζε την προκυμιά. «Ένας σαλπιγκτής, από τη γέφυρα του πλοίαρχου, εσάλπιζεν τον χαιρετισμό προς την πόλη και μετά πάροδο ολίγων ώρας οι στρατιώται ήρχισαν να αποβιβάζονται». Ο μητροπολίτης Χρυσόστομος «φέρων τα χρυσοποικιλτα άμφιά του» ευλογούσε τους στρατιώτες. Η Λέσχη των Κυνηγών, στολισμένη, με ένα μεγάλο λάβαρο στον κήπο με την εικόνα του Ελευθέριου Βενιζέλου, πλαισιωμένο με βέργα, υποδεχόταν τους Έλληνες ευζώνες.

Το λάθος

Όλα αυτά όμως συνέβησαν από λάθος. «Η απόβαση έγινε σε δύο σημεία», σχολιάζει ο Γιώργος Πουλμηνός, «στην Πούντα, στο βόρειο μέρος της προκυμιάς και μπροστά από τη Λέσχη που ήταν στο κέντρο. Στην Πούντα έδεναν τα μεγάλα πλοία και ο στρατός κατέβηκε από εκεί κανονικά, ενώ στη Λέσχη έβαλαν μαούνες ανάμεσα στα πλοία και στην προκυμιά επειδή τα νερά ήταν ρηχά και δεν μπορούσαν να πλησιάσουν. Οι ευζώνες πηδούσαν από τα πλοία στις μαούνες και περνούσαν στην προκυμιά».

Στην πραγματικότητα, συμπληρώνει ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου, ο μητροπολίτης Χρυσόστομος όρισε τους όρους της απόβασης. «Ήταν μια μεγάλη γιορτή για τη Σμύρνη, η μέρα απέκτησε ένα συμβολικό νόημα από τη στιγμή που δημιουργήθηκε ένα τελετουργικό», μας λέ-

Το εικονιζόμενο τμήμα της προκυμιάς (πάνω η αρχιτεκτονική αποτύπωση του «μετώπου» των κτιρίων) δεν άλλαξε σχεδόν καθόλου μέχρι την εποχή που οι παλιές διώροφες κατοικίες κατεδαφίστηκαν για να χτιστούν πολυκατοικίες (φωτογραφία: Cemal Yalkis, 1935-1940).

Το περιστατικό με το 1/38 Σύνταγμα Ευζώνων που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο 300-400 Τούρκων στρατιωτών και περίπου 100 Ελλήνων.

ει, αν και οι στρατιωτικοί αλλίως σχεδίαζαν την απόβασή τους. Ο στρατός μπήκε στα πλοία από το λιμάνι των Ελευθέρων στην Καβάλα και με μια ενδιάμεση στάση στη Μυτιλήνη θα αποβιβαζόταν

στην Πούντα και νοτιότερα στην περιοχή, γνωστή και ως Καραντίνα. «Έτσι θα περικύκλωναν τους στρατώνες που ήταν ανάμεσα στα δύο σημεία, αλλά μάλλον έγινε κάποια λάθος συνεννόηση με τις μαούνες που θα τους οδηγούσαν στα σημεία της απόβασης», σημειώνει ο κ. Πουλμηνός.

Το λάθος όμως αποδείχθηκε μοιραίο. Το εορταστικό κλίμα της απόβασης στιγματίστηκε από τα γνωστά επεισόδια που σημειώθηκαν όταν αποβιβάστηκε το 1/38 Σύνταγμα Ευζώνων και πέρασε σε σχηματισμό μπροστά από το Κονάκι και τους τουρκικούς στρατώνες. Τότε ακού-

στηκαν πυροβολισμοί και δύο ευζώνοι έπεσαν κάτω χτυπημένοι. Ο ταγματάρχης Κωνσταντίνος Τζαβέλας έδωσε τότε διαταγή να αντιμετωπιστεί η εχθρική ενέδρα αποφασιστικά και οι Έλληνες στρατιώτες άρχισαν να απαντούν στα εχθρικά πυρά. Ο απολογισμός ήταν να βρουν τον θάνατο 300-400 Τούρκοι και περίπου 100 Έλληνες (Ιακώβος Μιχαηλίδης, «Μικρασιατική Καταστροφή», εκδ. Παπαδόπουλος).

Η ελληνική διοίκηση

Η φημισμένη προκυμιά της Σμύρνης, το λεγόμενο «Και» (Quai), αξιοποιήθηκε από την ελ-

ληνική διοίκηση της πόλης από το 1919 και για τα επόμενα τρία χρόνια. Το μέγαρο της Λέσχης των Κυνηγών, από τα λίγα κτίρια που διέθεταν ιδιωτική εγκατάσταση ηλεκτρικού ρεύματος, δωρήθηκε στην ελληνική κυβέρνηση από τον ιδιοκτήτη του, τον επιχειρηματία Κίμων Πανατζόπουλο για τη στέγαση στρατιωτικών υπηρεσιών. Η κατοικία του Πανατζόπουλου παραχωρήθηκε επίσης στον εκάστοτε Έλληνα αρχιστράτηγο της εκστρατείας.

«Στην προκυμιά ήταν και το σπίτι του Υπατού Αρμοστή της Σμύρνης, Αριστείδη Στεργιάδη, ο οποίος για να μη φανεί ότι ευνο-

Το εμβληματικό δίτομο έργο «Η προκυμιά της Σμύρνης» των ερευνητών Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου και Γιώργος Πουλμηνός.

είται από τις καταστάσεις θέλησε να πληρώσει ενοίκιο για να μείνει στο σπίτι. Το ίδιο έκαναν και οι αρχιστράτηγοι που έμειναν στην οικία Πανατζόπουλου», μας λέει ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου.

Στην προκυμιά εγκαταστάθηκαν επίσης οι οικονομικές υπηρεσίες της Υπατης Αρμοστείας, ενώ ένα ξενοδοχείο στέγαζε το στρατιωτικό ταχυδρομείο. Από το λιμάνι της Πούντας συνεκίστηκε η απόβαση των ελληνικών στρατευμάτων που κατευθύνονταν προς το μικρασιατικό μέτωπο μέσα από τη λεγόμενη «Ζώνη της Συνθήκης των Σεβρών».

Η εικόνα της προκυμιάς δεν αλλάζει θεαματικά επί της ελληνικής διοίκησης. Οι αλλαγές είναι μικρές και γίνονται κυρίως σε επιχειρηματικό επίπεδο. «Τα προηγούμενα χρόνια είχε γίνει μια προσπάθεια να ευνοηθεί το τουρκικό στοιχείο λόγω της τουρκικής διοίκησης της πόλης. Πολλοί Έλληνες πύστηκαν κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και είχαν αναγκαστεί να κλείσουν τις επιχειρήσεις τους. Μετά το 1919 επιστρέφουν ξανά», σημειώνει ο κ. Χατζηκωνσταντίνου.

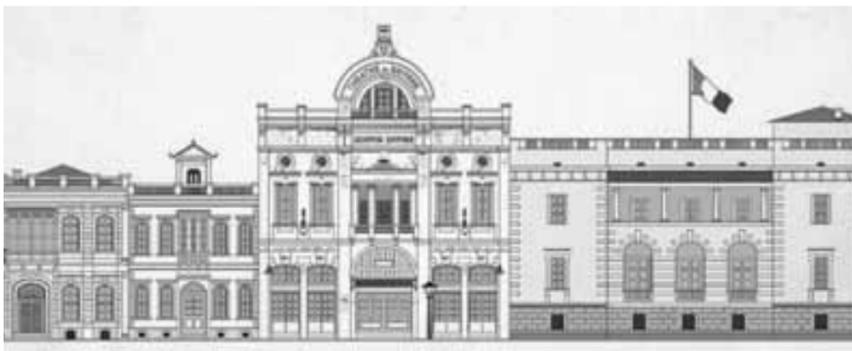
Καφενείον «Κουντουριώτης»

Τα ονόματα που δίνουν οι επιχειρηματίες στα καταστήματά τους υποδηλώνουν την πολιτική αλλαγή στη διοίκηση της Σμύρνης. «Κουντουριώτης», «Βενιζέλος», «Νέα Ελλάς» είναι μερικά από τα ονόματα που παίρνουν τα ελληνικά καφενεία. «Υπήρχαν και παλιότερα ονομασίες γεωγραφικού χαρακτήρα, όπως «Μακεδονία», αλλά όχι με πολιτικό περιεχόμενο. Τώρα οι άνθρωποι δεν φοβούνται ότι αυτό θα σημαίνει μια εχθρική κίνηση από την πλευρά τους», τονίζει ο κ. Πουλμηνός.

Γενικότερα, η Σμύρνη έκανε μια προσπάθεια να επιστρέψει στους ρυθμούς της ζωής πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο αλλά, σύμφωνα με τους συγγραφείς, δεν θα φτάσει ποτέ εκεί. Θα περάσει 40 δύσκολους και ιδιαίτερους μήνες που θα κορυφωθούν με την είσοδο των κεμαλικών δυνάμεων στη Σμύρνη το 1922 και την ανθρωπιστική κρίση που εκτυλίχθηκε και πάλι στο ίδιο σημείο, πάνω στην προκυμιά. Από τη φωτιά της Σμύρνης δεν γλίτωσε ούτε η Λέσχη των Κυνηγών που κάπκε ολοσχερώς.

Η Οικία Alfred Keun (επάνω), ένα από τα πολυτελέστερα κτίσματα της προκυμιάς, την εποχή που στέγαζε παράλληλα και το Γενικό Προξενείο της Ρουμανίας (1905-1910).

Το «Θέατρον Σμύρνης» χτίστηκε το 1862 και ήταν γνωστό και με το όνομα του Ιταλού αρχιτέκτονά του: «Καμεράνο».

Ταξίδι σε μια πόλη ζωντανή και κοσμοπολίτικη

Από τη στιγμή της δημιουργίας της, η προκυμαία επέδρασε καταλυτικά στην ανάπτυξη και την εικόνα της Σμύρνης. «Ήταν η ευρωπαϊκή βιτρίνα μιας κατά τ' άλλα οθωμανικής πόλης», όπως μας λέει ο Γιώργος Πουλημένος.

Πώς όμως μπορεί κανείς να αποτυπώσει την προκυμαία της Σμύρνης δεκαετίες μετά την καταστροφική πυρκαγιά του 1922; Η σημερινή εικόνα της προκυμαίας δεν μοιάζει σε τίποτα με το Και που βλέπουμε σε καρτ ποστάλ ή σε ασπρόμαυρα φιλμ της εποχής. Το έργο που ανέλαβαν οι δύο συγγραφείς, οι οποίοι έλκουν την καταγωγή τους από τη Μικρά Ασία, ήταν πραγματικά τίτάνιο και απαιτούσε μεγάλη και βαθιά έρευνα σε έναν απίστευτο όγκο αρχείων και φωτογραφιών.

Οι στόχοι που έβαλαν και πέτυχαν μέσα από την έκδοση του δότμου, βραβευμένου πλέον, έργου τους ήταν τέσσερις: η υπό κλίμακα σχεδιαστική αποτύπωση των προσόψεων όλων των κτιρίων που βρίσκονταν πάνω στα 3 χιλιόμετρα της προκυμαίας με σκοπό την απόδοση της αρχιτεκτονικής τους, τη διαίρεση της προκυμαίας σε τρεις μεγάλες ενότητες: οικιστική, κοσμική, εμπορική - διοικητική με πληροφορίες για το κάθε κτίριο (χρήσης, ιδιοκτησία, γεγονόςτα), η μελέτη του καθαρά τεχνικού έργου κατασκευής της προκυμαίας και των αλλαγών που έφερε στην πόλη η δημιουργία ενός μεγάλου λιμανιού και τέλος η κατανόηση του ιστορικού πλαισίου της περιόδου.

«Στην πραγματικότητα δεν γνωρίζουμε τη Σμύρνη πριν από την κατασκευή της προκυμαίας», λέει ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου.

Έτσι, οι αναγνώστες θα μάθουν για τις μεγάλες αντιδράσεις που είχε το έργο πριν από την κατασκευή του, για τη λειτουργία του

Και ως δημόσιου χώρου της πόλης, για τον ιδιαίτερο συμβολισμό που απέκτησε κατά την απόβαση των ελληνικών δυνάμεων αλλά και τη μετατροπή του σε μια «ανοικτή φυλακή χιλιάδων ψυχών» τον Σεπτέμβριο του 1922 και έναν τόπο εγκλωβισμού των προσφύγων που είχαν από τη μια μεριά τη φωτιά, από την άλλη τη θάλασσα αλλά χωρίς μέσα διαφυγής. Επίσης, καταγράφεται η ιστορία της προκυμαίας στα χρόνια της Τουρκικής Δημοκρατίας, η μεταμόρφωσή της μέσω της αντιπαροχής και της ανέγερσης πολυώροφων πολυκατοικιών και η διάσωση ελάχιστων κτιρίων (συνολικά 14) που διατηρούν τις όψεις που είχαν πριν από το 1922.

Ταξίδι στο παρελθόν

Στο δότμο έργο, ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να δει με τα μάτια του πάνω από 200 μικρά και μεγάλα κτίρια της θρυλικής προκυμαίας και να ταξιδέψει σε μια κοσμοπολίτικη και ζωντανή πόλη με κινηματογράφους, θέατρα, καφενεία, κέντρα διασκέδασης, τράπεζες, ξενοδοχεία, όπου πολλές και διαφορετικές εθνότητες (Έλληνες, Τούρκοι, Αρμένιοι, Εβραίοι, Λεβαντινοί, Αμερικανοί, Γάλλοι, Βρετανοί κ.ά.) ζούσαν αρμονικά για μεγάλο χρονικό διάστημα. Για παράδειγμα, στο οικιστικό τμήμα της προκυμαίας θα δει την τυπολογία του «σμυρναϊκού σπιτιού», τις οικίες της οικογένειας Σεφεριάδη, τα προξενεία της πόλης, τα διάσημα καφενεία, όπως τα «Λουτρά της Εδέμ», το παλιό γήπεδο του Πανιώνιου, το Βελοδρόμιο ή το καφενείο του Γεωργαλέξη που εμφανιζόταν η διάσημη κομπανία του Κώστα Μασσέλου ή Νούρου αλλά και την Οικία Αθανασούλα, του «βασιλιά» του σιγαρόχαρτου, που μένει απαράλλαχτη μέχρι και σήμερα.

Στο εμπορικό - διοικητικό τμήμα οι αναγνώστες θα δουν τον

Το Καφενείο «Μιμήκου» (πρώην «Εδέμ»). Το διώροφο κτίσμα, την εποχή που φιλοξενούσε το καφενείο «Μακεδονία». Δεξιά, η κατοικία που σήμερα στεγάζει το εστιατόριο «Reser Usta». Πιο πέρα, οι οικίες Αθανασούλα/Κωνσταντινίδη και Σεργάκη δεν έχουν κτιστεί ακόμη (1893-1900).

«Έχουμε ανασύρει από τη λήθη πλήθος προσώπων, ονομάτων, οικογενειών, επιχειρημάτων, επιχειρηματιών», λέει στην «Κ» ο Γιώργος Πουλημένος.

εμπορικό τρόπο οργάνωσης της προκυμαίας που καταλάμβανε τα 1.200 μέτρα από το μήκος της. Το εμπορικό λιμάνι, όπου στεγάστηκαν κτίρια που εξυπηρετούσαν τη διακίνηση ανθρώπων και αγαθών (τράπεζες, ναυτιλιακά πρακτορεία, λαϊκά ξενοδοχεία, εστιατόρια, κρατικές υπηρεσίες) με το γνωστό Πασαπόρτι όπου γινόταν ο έλεγχος διαβατηρίων, τις αποθήκες, τα χάνια και το τελωνείο που σήμερα έχει μετατραπεί σε χώρο αναψυχής και τα κτίρια της τοπικής διοίκησης.

«Έχουμε ανασύρει από τη λήθη πλήθος προσώπων, ονομάτων, οικογενειών, επιχειρημάτων, επιχειρηματιών που θεωρώ ότι μέχρι τώρα δεν τα γνωρίζαμε και δεν είχαμε εκτιμήσει τον ρόλο τους μέσα σε αυτή την πόλη», σημειώνει ο κ. Πουλημένος. Για τη σχεδιαστική απεικόνιση κάθε κτιρίου οι ερευνητές χρησιμοποίησαν δεκάδες φωτογραφίες και ανέστυραν πάμπολλα αρχεία, πολλά από τα οποία ήταν άγνωστα.

Με τα χρόνια «εκπαιδεύτηκαν» και οι ίδιοι να «διαβάζουν» τις πολλές και διαφορετικές πληροφορίες βλέποντας μόνο μια εικόνα και γι' αυτό τους ενοχλεί όταν βλέπουν το έργο τους να αναπαράγεται με διάφορους τρόπους χωρίς την άδειά τους. Η έρευνά τους, πάντως, δεν έχει σταματήσει και συνεχίζουν να συγκεντρώνουν υλικό το οποίο

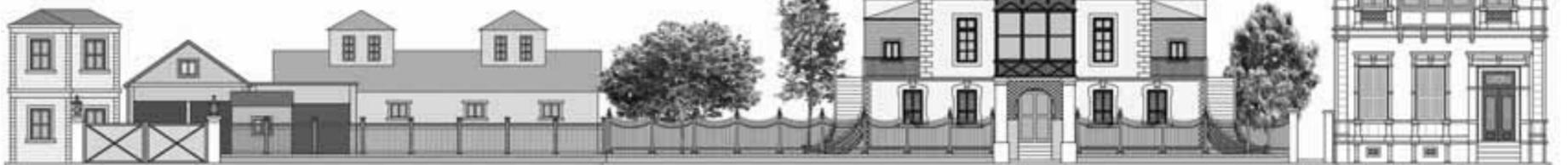
κάποια στιγμή θα βρει τον τρόπο να βγει στο φως. Το βιβλίο τους έχει γίνει ήδη σημείο αναφοράς μελετητών της περιοχής, ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων παρόλο που δεν έχει μεταφραστεί ακόμη στα αγγλικά.

Η περίοδος 1871-1914

Ένα αναπάντεχο όσο και συγκινητικό εύρημα της μελέτης τους δεν αφορά τόσο τα ίδια τα κτίρια της προκυμαίας όσο τη θύμησή τους. Η «χρυσή εποχή» της Σμύρνης, όπως παρουσιάστηκε μέσα από τις αναμνήσεις των προσφύγων πολλά χρόνια μετά την καταστροφή του 1922, τα ονόματα των διαφόρων ξενοδοχείων, καφενείων, προσώπων ή γεγονότων της πόλης πολλές φορές δεν ανταποκρίνονται στην περίοδο 1919-22 αλλά ανήκουν σε προηγούμενα χρόνια. Οι ερευνητές διαπίστωσαν

ότι αυτά αναφέρονται στην πραγματικότητα στο τέλος της περιόδου Μπέλ Επόκ (1871-1914), στο τέλος της ειρηνικής και αισιόδοξης εποχής της ευρωπαϊκής ιστορίας.

Όπως φαίνεται, το τραύμα της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922 ήταν τόσο μεγάλο που η ανάγκη για την επιστροφή, έστω και ως ανάμνηση, σε καλύτερα χρόνια ήταν κάτι σαν ένας μηχανισμός ενστικτώδους αντίδρασης. «Από την πλευρά μας», σημειώνουν οι συγγραφείς, «ως ελάχιστο φόρο τιμής στους Μικρασιάτες πρόσφυγες και στον αγώνα τους να απλώσουν ρίζες στη νέα γη, κρατώντας παράλληλα ζωντανή τη μνήμη των τόπων καταγωγής τους, αποφασίσαμε να συνεχίσουμε την παράδοση».

Τιρλάλας εναντίον Λαζαρή, το φονικό στον «Νέο Κόσμο» και η βεντέτα

Φέτος συμπληρώνονται 100 χρόνια από τα γεγονότα του 1922, που σημάδεψαν το τέλος της Μικρασιατικής Εκστρατείας με την καταστροφή της Σμύρνης και με τη φωτιά που κατέστρεψε ένα μεγάλο μέρος της πόλης και σχεδόν τη μισή προκυμαία. Συμπληρώνονται επίσης 10 χρόνια από τη στιγμή που οι δύο ερευνητές άρχισαν να ασχολούνται εντατικά με την ιστορία του Και και τέσσερα από την έκδοση του δότμου βιβλίου.

Εκτός από την πλούσια καταγραφή των κτιρίων και των πληροφοριών που τα συνοδεύουν, ο αναγνώστης θα βρει και ανέκδοτες ιστορίες που «σημάδεψαν» με διάφορους τρόπους αυτά τα κτίρια. Μία από αυτές είναι και μια βεντέτα που απασχόλησε τη Σμύρνη και τα καφενεία της.

Η βεντέτα ξεκίνησε στο καφενείο «Νέος Κόσμος» της προκυμαίας, που διαχειριζόταν οι αδελφοί Μιμήκος και Νίκος Λα-

ζαρή από τη γειτονιά του Φασουλά, γνωστοί «νταήδες» της Σμύρνης. Ο Νίκος Λαζαρή είχε σκοτώσει κάποτε έναν Τούρκο και είχε διαφύγει στη Ρωσία, απ' όπου επέστρεψε το 1906. Στο καφενείο «Κρυστάλ» μάλωσε με τον Στέλιο Τιρλάλα, έναν 30χρονο «νταή» από το Κερατοχώρι. Πάνω στον καβγά ο Τιρλάλας σκότωσε τον Λαζαρή.

Ο Τιρλάλας δικάστηκε, αλλά αθώωθηκε καθώς αποδείχτηκε ότι βρισκόταν σε άμυνα. Ο Έλληνας πρόξενος της Σμύρνης τον συμβούλευσε να μην περνάει από τη γειτονιά του θύματος για να πρεμπήσουν τα πράγματα. Δύο χρόνια μετά το φονικό, όμως, τα αίματα άναψαν πάλι. Κανείς δεν ξέρι ποιος ξεκίνησε τον νέο καβγά, αλλά ο μοιραϊός διάλογος του Τιρλάλα και του Μιμήκου Λαζαρή έφτασε στις εφημερίδες της εποχής.

Τιρλάλας: «Τι με βλέπεις;».

Λαζαρή: «Βλέπω ότι εκάλασε η όψις σου».

Μια λάθος ματιά, λοιπόν, και η ειρωνική απάντηση του Λαζαρή έκανε τους δύο άνδρες να τραβήξουν πιστόλι και ακούστηκαν, όπως διαβάζουμε, έξι ή επτά πυροβολισμοί. Η πρώτη σφαίρα βρήκε τον Τιρλάλα στο στομάχι και έπεσε κάτω. Ο Λαζαρή, θο-

λωμένος, όρμησε πάνω του και άρχισε να τον κτυπάει στο κεφάλι με τη λαβή του όπλου του. Λίγο αργότερα συνελήφθη και ομολόγησε την πράξη του.

Ο Τιρλάλας μεταφέρθηκε στο σπίτι του και παρά τις προσπάθειες των γιατρών κατέληξε τα ξημερώματα της ίδιας ημέρας. Η κηδεία του Τιρλάλα ήταν πάνδημη διότι ο νεαρός ήταν πολύ αγαπητός στον τόπο του και μετά οι φίλοι του μοιράστηκαν τα υπάρχοντά του ως ενθύμια και γούρια: τα πιστόλια, τις «κάμες» (δίκιοπα μαχαίρια), τις «κρεβάντες» (γραβάτες), τα μαντίλια, το μαλαματένιο ρολόι του, το κομπολόι του, την ασπηνία ταμπακίερα κ.ά.

Ο φόνος του Τιρλάλα δημιούργησε μεγάλη έχθρα μεταξύ των Κερατοχωριτών και των Φασουλιωτών, με αποτέλεσμα ο κύκλος του αίματος να συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια. Ο ιδιοκτήτης του «Νέου Κόσμου» αναγκάστηκε να αλλάξει θέση και να μεταφέρει το καφενείο του σε άλλη γειτονιά υπό τον φόβο νέων επεισοδίων. Αμέσως μετά τη θέση του στην προκυμαία κατέλαβε το «Τουρκικό θέατρο» με παραστάσεις παντομίμας και Καραγκιόζη. Στη διάσημη προκυμαία, καμία θέση δεν έμεινε κενή για πολύ καιρό.

Τούρκοι στρατιώτες μπροστά από κτίρια στα οποία έχουν αναρτηθεί συμμαχικές σημαίες. Η προκυμαία είναι γεμάτη με τα κάρα και τα υπάρχοντα των προσφύγων, που τα έχουν εγκαταλείψει αναζητώντας κάπου προστασία (8/9/1922).

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

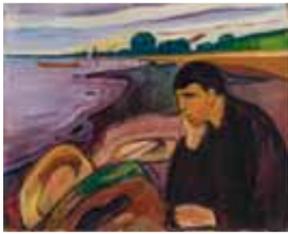
Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΙΚΑΓΟ

Ιγκσάαν Ανταμς

Με την πρώτη ατομική έκθεσή του στις ΗΠΑ, ο εικαστικός καλλιτέχνης Ιγκσάαν Ανταμς από το Κέιπ Τάουν της Νότιας Αφρικής κάνει το μεγάλο βήμα προς τη διεθνή σκηνή. Με ισχυρές αναφορές σε θέματα όπως το apartheid και οι μετακινήσεις πληθυσμών, ο Ανταμς είναι ένας εικαστικός που δημιουργεί έργα - εγκαταστάσεις σαν ψευδαισθητικές ταπισερί. Η έκθεσή του στο Ινστιτούτο Τέχνης του Σικάγου του δίνει τη δυνατότητα επαφής με ένα ευρύτερο και πολυσυλλεκτικό κοινό.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Εντβαρντ Μουνκ

Στις 27 Μαΐου εγκαινιάζεται στην Κουρτό Γκάλερι έκθεση έργων του Εντβαρντ Μουνκ. Δεκαοκτώ έργα θα έρθουν από το μουσείο KODE, που διαθέτει αξιόλογη συλλογή Μουνκ, την οποία συγκρότησε στις αρχές του 20ού αιώνα ο Νορβηγός βιομήχανος Ράσμουσ Μέγερ. Είναι η πρώτη φορά που σημαντική ενότητα της συλλογής παρουσιάζεται εκτός Νορβηγίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η σειρά έργων γύρω από τη μελαγχολία, από τη δεκαετία του 1890.

ΜΑΔΡΙΤΗ

Πτέρυγα γλυπτικής

Το μουσείο Πράδο εγκαινιάζει στις 19 Μαΐου την Ιωνική πτέρυγα γλυπτικής, με σκοπό να υπάρχουν καλύτερες συνθήκες παρουσίασης για 56 σημαντικά γλυπτά από τις συλλογές αιγυπτιακής, ελληνορωμαϊκής, αναγεννησιακής και μπαρόκ τέχνης. Η νέα παρουσίαση, εμπνευσμένη από το όραμα του αρχιτέκτονα Αλεξάντρο Σουρέδα (1815-1889), θα επιτρέψει μια νέα διαδρομή μέσα στους αιώνες της γλυπτικής με άξονα έργα ιδιαίτερης αξίας.

ΠΡΑΓΑ

Οικειότητα και τεχνολογία

Με θέμα την ανάγκη της οικειότητας μέσω της τεχνολογίας και της διαρκούς επαφής με τις πάσης φύσεως οθόνες, η Εθνική Πινακοθήκη της Πράγας παρουσιάζει μια έκθεση με σύγχρονους εικαστικούς, που επιχειρούν να προσεγγίσουν το θέμα. Η έκθεση ανοίγει ένα τεράστιο θέμα, κοινό σε όλους μας, αυτό της ψυχικής επαφής μέσα από την καθημερινή χρήση της τεχνολογίας. Μαζί με την οικειότητα προς τους άλλους, εξετάζεται και η διαφύλαξη της ιδιωτικότητας.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Μίκαελ Μπόρεμανς

Την έβδομη ατομική έκθεση του Μίκαελ Μπόρεμανς παρουσιάζει η γκαλερί David Zwirner στη Νέα Υόρκη (19η οδός). Ο 59χρονος Βέλγος εικαστικός έχει γεννήσει έναν αισθητικό κόσμο από μόνος του καθώς εμπνέεται από τους μεγάλους δασκάλους, όπως ο Βελάσκεθ, αλλά κυρίως από το αποτύπωμα που άφησε στην τέχνη ο 18ος αιώνας. Ο Μπόρεμανς εκθέτει στη Νέα Υόρκη έπειτα από 12 χρόνια. Στη φωτογραφία, το έργο του «Ο ακροβάτης».

Αλμπερτ Εντελφελτ, «Μικροί ναυπηγοί» (1886). Ιδιωτική συλλογή.

Η άνοιξη του ευρωπαϊκού Βορρά,
η τέχνη του Αλμπερτ Εντελφελτ

Η ζωγραφική στον ευρωπαϊκό Βορρά, σε διάρκεια περίπου 30 ετών, από το 1880 έως το 1910, προκαλεί το ερευνητικό ενδιαφέρον ιστορικών της τέχνης της νεότερης γενιάς, που βρίσκουν νέες αναγνώσεις σε μια παρακαταθήκη που ούτως ή άλλως είναι αξιοπρόσεκτη και γοητευτική. Η καλλιτεχνική ακμή στη Νορβηγία, τη Σουηδία, τη Δανία και τη Φινλανδία στο γύρισμα του 20ού αιώνα έχει αναδείξει ζωγράφους όπως ο Βίλχελμ Χάμερσοϊ (1864-1916) ή ο Λαουρίτς Αντερσεν Ρινγκ (1854-1933), που εκπροσωπούν τη «χρυσή περίοδο» της δανικής ζωγραφικής. «Χρυσή περίοδο» είχε και η Φινλανδία, με ανοικτούς διαύλους προς το Παρίσι και άλλα ευρωπαϊκά κέντρα: αυτήν την περίοδο υπάρχει μια ωραία έκθεση αφιερωμένη στον Αλμπερτ Εντελφελτ (1854-1905), τον πιο διάσημο και αγαπητό, ίσως, εκπρόσωπο του φινλανδικού ρεαλισμού. Η έκθεση με έργα του Εντελφελτ θα παραμείνει στο Πτι Παλέ του Παρισιού έως τις 10 Ιουλίου, αποτελώντας ένα ακόμη κεφάλαιο στη συστηματική παρουσίαση ζωγράφων από τον ευρωπαϊκό Βορρά. Το Πτι Παλέ έχει ήδη διοργανώσει εκθέσεις-αφιέρωματα για τους εξεχόντες Σουηδούς ζωγράφους Καρλ Λάρσον (1853-1919) και Αντερς Ζορν (1860-1920) όπως και αφι-

έρωμα στη «χρυσή εποχή» της ζωγραφικής στη Δανία, που είναι περισσότερο γνωστή. Αλλά υπάρχει και η Φινλανδία. Στο Ελσίνκι, στο εξαιρετικό Μουσείο Ατενέουμ, μπορεί κανείς να εκτιμήσει την ακμή της ζωγραφικής στη διάρκεια της ίδιας περιόδου από καλλιτέχνες που γεννήθηκαν τις δεκαετίες του 1850 και του 1860 και έφτασαν στην ακμή τους γύρω στο 1900. Σε αυτήν την ομάδα των καλλιτεχνών ανήκει ο Αλμπερτ Εντελφελτ, ο οποίος κατέχει ηγετική θέση ανάμεσα στους ζωγράφους της φινλανδικής άνοιξης (πριν ακόμη η Φινλανδία αποκτήσει την ανεξαρτησία της, το 1917). Ο Εντελφελτ είναι ο αστέρας της φινλανδικής ζωγραφικής της περιόδου αυτής και η έκθεση στο Παρίσι συγκεντρώνει περί τα 100 έργα του, που επιτρέπουν στους επισκέπτες να παρακολουθήσουν και να κατανοήσουν την εξέλιξή του. Η φινλανδική ζωγραφική έγινε ευρύτερα γνωστή στη Διεθνή Έκθεση των Παρισίων του 1900, αλλά ο Εντελφελτ, όπως και άλλοι συμπατριώτες καλλιτέχνες, είχε στενή επαφή με ό,τι συνέβαινε στη Δυτική Ευρώπη. Ο Εντελφελτ από 19 ετών εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, όπου φοίτησε στη Σχολή Καλών Τεχνών. Βίωσε την καλλιτεχνική επανάσταση στην περίοδο μετά το 1880.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Σπύρος Φάρος, το πνεύμα της νύχτας

Πρέπει να ήταν τέλη του 1993 όταν γνώρισα τον Σπύρο Φάρο. Καθόμασταν με τον αδελφό του τον Μάκκ στο πατρικό τους στη Φορμίωνος («το σπίτι-σπλιά»), όπως το έλεγε ο Μάκκς, όπου ουσιαστικά τελείωσε τις μέρες του ο Σπύρος πριν καν ξεψυχήσει, στα 58 του μόλις, όταν εμφανίστηκε ένας ευθυτενής, δωρικός, αυστηρός (ψαρωτικός μάλλον) τύπος με διαπεραστικό βλέμμα. Αυτός ο μοναχικός μετρ της ελληνικής underground μουσικής σκηνής των δεκαετιών του '80 και του '90 είχε κάτι εκρηκτικά δημιουργικό, μα τον κατέτρωγε και μια σκοτεινιά που έβγαινε στη μουσική του, στα τραγούδια του, στη βραχνή, μπάσα, σχεδόν ψιθυριστή φωνή του, στους στίχους του, στην υπνωτιστική σκηνική παρουσία του.

Μπορούσε να γίνει εριστικός,

Τώρα που ο Σπύρος πέταξε σε άλλες σφαίρες, επιστρέφω στο «Spirit» (of the Night).

πιεστικός, απορριπτικός, συχνά ήταν οργισμένος, όμως είχε ένα βροντερό γέλιο, διαβρωτικό σχεδόν, το οποίο αναδύονταν μέσα από ένα μαύρο χιούμορ.

Όταν ο Μάκκς, που τον συνόδευε στις μουσικές τους διαδρομές και συχνά έντυνε τις συνθέσεις του μεγάλου αδελφού με δικά του βίντεο-αρτ, μου μιλούσε για τους Residents, ο Σπύρος μάς εξηγούσε πώς έγραφε ένα τραγούδι ακολουθώντας τη φόρμα της σονάτας. Όλοι τον ήξεραν τον Σπύρο και κανένας

Σπύρος Φάρος, 1964-2022. Μοναχικός μετρ της ελληνικής underground μουσικής σκηνής των δεκαετιών του '80 και του '90.

την ίδια στιγμή. Ήταν όπως ένα φάντασμα που ξέρε πώς να σε στοιχειώνει, ρουφώντας σε στους κόσμους που έπλαθε διαρκώς.

Τότε ήταν που μαζί τα δύο αδέρφια (και παρέα με άλλους συνεργάτες και φίλους) έκαναν τους This Fluid – μεταξύ πολλών άλλων δηλαδή. Μαζί «έντυσαν» με παραμορφωτικό πλεκτρονικό ήχο τη φωνή της μάνας τους να λέει το «Πάνω σε τρίκορφο βουνό». Παραστάτης τους τότε η Hitch-Hyke Records.

Ολονύκτια λάιβ και αναγνώσεις στον «Φούρνο» του Μάνθου Σαντοριναίου, στη Μαυρομυιάλη, μικρές εκδρομές στη Βραυρώνα παίζοντας μουσική, ταξίδια και βόλτες στο Λονδίνο, κολύμπι στην Αντίπαρο, με τον Σπύρο να οδηγεί πάντα την παρέα. Τις παρές. Ω, οι ευτυχισμένες μέρες!

Πολλά τραγούδια του με

σφράγισαν. «Sleepwalk», «Fairy», «Luna», «Eldorado» (μελοποίηση του Πόε), «Junky Sex», «Deer Sky Blue», «Fairy Tales», «Chink» (μαζί με την Άννα Μαράτου), «Powder» (μαζί με την Άννα Μαράτου και τον Μάκκ), αλλά τώρα που ο Σπύρος πέταξε σε άλλες σφαίρες, επιστρέφω στον δικό του προσωπικό ύμνο, το «Spirit» (of the Night), στίχοι - μουσικά δικά του όλα, με το τσέλο να δίνει στο κομμάτι μιαν άλλη, υπερβατική διάσταση.

Σκοτεινή, νυχτερινή μπαλάντα για την (ηθελημένη του) μοναξιά (που όμως τον παίδευε). Προχθές, στο κοιμητήριο της Καισαριανής, η μουσική αυτή, οι κόσμοι αυτοί, δεν χωρούσαν μέσα σ' ένα φέρετρο. Όλο αυτό έμοιαζε με ψευδαισθησι. Η μόνη αλήθεια ήταν –είναι– η μουσική του Σπύρου Φάρου.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Φάρος σκιά

Ο Σπύρος Φάρος έφυγε από τη ζωή στις αρχές Μαΐου, μα δεν βρήκα δημοσιεύματα στον Τύπο, όσο κι αν έψαξα. Ακόμη και στα διαδικτυακά περιοδικά, που συχνά μοιάζουν με τοίχο γεμάτο κολλημένα κηδεόχαρτα –προκειμένου να βγει η ύλη–, δεν έβλεπες καμιά αναφορά. Δεν υπήρχε χώρος για τον Σπύρο. Λογικό. Το αντίθετο θα μας απογοήτευε κιόλας.

Γεννήθηκε το '64 κάπου στην Αθήνα και ξεκίνησε να παίζει μουσική από νεαρή ηλικία, σε συγκροτήματα όπως οι Headleaders ή οι Rehearsed Dreams, που σε λίγο δυστυχώς δεν θα θυμάται κανείς. Ήταν επίσης μέλος των Yell-O-Yell. Εμβληματική μπάντα, μια ελληνική εκδοχή των Birthday Party του Νικ Κέιβ, πρέπει να ακουγόταν ανεπίτρεπτα πρωτόγονη για τα δεδομένα της εποχής. Αν και για να είμαι ειλικρινής, η δεκαετία του '80 ποτέ δεν έπαψε να μου δίνει την εντύπωση σπληνιάς.

Ο Σπύρος αγαπούσε πολύ τον τραγουδιστή τους Φιλώτα Βασκαλή, ο οποίος έφυγε πρόωρα από υπερβολική δόση. Κυρίως όμως, ως μπασιόστας του σκηνικού, είχε συνθέσει ένα από τα πιο άγνωστα διάσημα κομμάτια της εγχώριας σκηνής: το «Drifters». Ένα τραγούδι που θα ζήλευε ακόμη και ο Κέιβ. Γιατί εκεί αναπτύσσεται ένα φορτίο συγκίνησης που τότε, στα πρώτα βήματα της καριέρας του, ο Αυστραλός μουσικός δεν μπορούσε ούτε καν να προσεγγίσει. Και ίσως εξακολουθεί να μην μπορεί.

Ένα απόσπασμα συνέντευξης με τον συγγραφέα Μανώλη Νταλούκα, διαθέσιμο στο YouTube, είναι ενδεικτικό για το ήθος του Σπύρου. Σε καιρούς που πολλοί παίρνουν θέση με ιδιοτέλεια, ανάλογα με την τρέχουσα ατζέντα, ο Σπύρος υπερασπίζεται την ανεξαρτησία του τραγουδιού που είχε γράψει με αφορμή τον θάνατο του Μιχάλη Καλτεζά: «Come and give some respect/ to the robbers/ the lovers/ the drifters». Ένας ερμηνευτής είχε πυροβοληθεί από αστυνομικό. «Δολοφονία ήταν», υπογραμμίζει ο Νταλούκας. «Δεν θέλω να εκφέρω γνώμη», απαντά ο Σπύρος. Οχι επει-

Ο Σπύρος Φάρος ήταν ένας από τους πιο χαρισματικούς περφόρμερ της ελληνικής σκηνής, με την όψη ενός εξ-πρεσιονιστικού ηθοποιού, που είχε τολμήσει να προσθέσει μουσική σ' ένα βουβό φιλμ.

Είχε συνθέσει ένα από τα πιο άγνωστα διάσημα κομμάτια της εγχώριας σκηνής: το «Drifters». Ένα τραγούδι που θα ζήλευε ακόμη και ο Νικ Κέιβ.

δὴ δεν ήταν δολοφονία. Αλλά επειδή η μουσική είναι διαστολή. Οι καλλιτέχνες σε βάζουν σ' ένα δωμάτιο, σ' ένα διαμέρισμα, σε μια ήπειρο, σ' έναν ολόκληρο κόσμο – αναλόγως. Και ο κόσμος του Σπύρου, όπως επισήμανε στον αποκαίριεσμό που ανέπτυξε ο αδελφός του Μάκκας, ήταν σκοτεινός και συμπαγής. Ξαν ορυκτό.

Τη δεκαετία του '90 ο Σπύρος πχογράφησε δύο εξαιρετικούς δίσκους. Ο πρώτος, Spider's Web, «The Wonderful Weavers», μοιάζει πράγματι με ιστό αράχνης, όπως ακριβώς ήταν η φωνή του. Ο τρόπος που πρόφερε τις λέξεις ήταν μοναδικός. Ξαν μπχανή από κόλλα που έφτιαχνε δίχτυα απ' τα οποία δεν γινόταν να ξεφύγει κανένας. Ούτε ο ίδιος.

Ο δεύτερος –νιώθω τυχερός

που είχα αγοράσει το βινύλιο– έχει το βασικό χαρακτηριστικό μιας κατηγορίας σημαντικών άλμπουμ. Περνάνε απαρατήρητοι στην εποχή τους, γιατί συνοψίζουν την εποχή τους αμείλικτα. Αν ακούσουμε τώρα τον ηλεκτρονικό τόπο του «Fluid» των This Fluid θα εντοπίσουμε κάτι που δεν είχαμε εντοπίσει το '97. Είναι ένας δίσκος που κατανόησε την κρυφή αλήθεια μιας μεταβατικής περιόδου –το τέλος της ευφορίας που σύντομα θα γυρίσει σε σκοτεινιά– και τη χαρτογράφησε μ' ένα συναίσθημα μελλοντικό. Με μάτια και αυτιά από το μέλλον. Νομίζω πως κάποια έργα αντέκουν όχι επειδή αποτυπώνουν την εποχή τους, αλλά επειδή την αποτυπώνουν όπως θα την αντιληφθούμε αργότερα. Στο πέρασμα του χρόνου. Για πάντα.

Παρά τα προβλήματα υγείας που τον ταλαιπωρούσαν από πολύ νωρίς, σαν φουσκωμένος λογαριασμός που όφειλε να πληρώσει για μια ευλογημένη και ζορική ζωή, ποτέ δεν έπαψε να είναι εργατικός. Ίσως ο Σπύρος ήθελε ν' αδειάσει από τα ζωτικά του όργανα και να μείνει ένα κέλυφος, ένα περιβλήμα από πέτρες, προκειμένου να μπαينو-

βγαίνει μέσα του ανενόχλητη η μουσική.

Στις ελάχιστες φορές που τον είδα να παίζει ζωντανά, για ένα πράγμα ήμουν σίγουρος: ήταν ένας από τους πιο χαρισματικούς περφόρμερ της ελληνικής σκηνής, με την όψη ενός εξπρεσιονιστικού ηθοποιού που είχε τολμήσει να προσθέσει μουσική σ' ένα βουβό φιλμ. Είχε το βλέμμα αυτόπτη μάρτυρα. Αν δεν κάνω λάθος, το τελευταίο ολοκληρωμένο άλμπουμ που έβγαλε ήταν το «You don't wanna...». Κυκλοφόρησε πριν από δεκαπέντε χρόνια και από καθαρή σύμπτωση το βρήκα ξεκαρτισμένο στο σκονισμένο ράφι ενός κεντρικού δισκοπωλείου, τη μέρα που ετοιμαζότο το άρθρο.

Ο αθόρυβος θάνατος του Σπύρου Φάρου μου υπενθύμισε τη άνθρωποι περιφέρονται στην πίστα της τέχνης. Με πόσο θόρυβο διαλαλούν τη δουλειά τους. Μια διαφορετική φουρνιά που κοντεύει να καεί στα δίχτυα, στην κατάχρησή τους. Κάθε γενιά έχει τις κακές της συνήθειες, τη μυθολογία της. Μόνο που ο Σπύρος ήταν ένας ξεχωριστός φάρος. Ερχικνε με το φανάρι του ένα φως γεμάτο σκιές. Ήταν ένας κόσμος σκιάς. Adieu, λοιπόν.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΦΙΛΙΕΤΤΑ ΜΙΧΑΛΑΚΑΚΟΥ

Η Φιλιέττα Μιχαλακάκου είναι πτυχιούχος Παιδαγωγικής του ΕΚΠΑ. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια παιδικής και συστημικής ψυχολογίας κι έχει λάβει από το LCCI London πιστοποίηση στον τομέα Public Relations. Έως σήμερα συνεχίζει να συμμετέχει σε τμήματα δημιουργικής γραφής (Μ. Φάις). Το «Παζλ» αποτελεί το πρώτο της βιβλίο, που κυκλοφόρησε το 2021 από τις εκδόσεις Ιωλκός.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Η κρεβατοκάμαρά μου είναι το μόνο δωμάτιο στο σπίτι χωρίς βιβλία. Δεν θα μπορούσα ποτέ να διαβάσω λογοτεχνία και μετά να κοιμηθώ, μου προκαλεί τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα. Αυτόν τον καιρό διαβάζω το «Είμαι το τέρας που σας μιλά» του Πολ Πρεθιάδο (συγκλονιστικό) και τις «Ασκήσεις ύφους» του Ρεϊμόν Κενό.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα ήθελε να είστε και γιατί;

Η Ερευνήτρια του Μισέλ Φάις, γεμάτη πάθος, δομημένη σε θεατρικά πρότυπα.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;

Τους: Κάφκα, Φάις, Περέκ, Κενό, Καμύ, Ντον Ντελίλο, Μίτσουρα, Βουόνγκ, Πρεσιάδο, Μανίκα, Καζαντζάκη, Λουντέμη, Χάντκε, Κάρβερ, Ιατρού, Ανυφαντάκη, Μπαρνς, Χέμινγκουεϊ, Σέξτον, Νταφούλη, Καρα-

μαγκιώλη, Ερπενμπεκ, Κυθρέωτη, Κάτσικα κι άλλους πολλούς λατρεμένους. Φαντάζομαι πως δεν θα χωρούσαμε σε κλειστή αίθουσα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Μέσα από τις «Ασκήσεις ύφους» του Ρεϊμόν Κενό διαπίστωσα για άλλη μία φορά την ανάγκη έρευνας μορφών και νέων δομών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους συγγραφείς κατά τρόπο που οι ίδιοι επιθυμούν. Θεωρώ ότι αυτοί οι 99 τρόποι περιγραφής ενός ασήμαντου γεγονότος, πέρα από παιγνιώδεις, είναι αρκετά σατιρικοί και καυστικοί. Ένα «πειραματιστείτε ελευθέρως αλλά και με σεβασμό στον αναγνώστη» δηλαδή.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Τη «Μεγάλη χίμαιρα» του Καραγάτση.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

«Ένα παιδί μετράει τ' αστρα» του Μενέλαου Λουντέμη, σε σκληρόδετη έκδοση. Μου το πήρε η μπέρε μου δώρο, όταν ήμουν 12 ετών, μαζί με όλη την τετραλογία του «Μέλιου». Ερωτας.

Είναι τα 12 διηγήματα της συλλογής σας κομμάτια ενός παζλ;

Το «Παζλ» αποτελεί μια συλλογή διηγημάτων που στην ουσία είναι κομμάτια του παζλ κάθε προσωπικότητας, στο συγκεκριμένο έργο της ηρωίδας μου, που ονόμασα «Εκείνη» σε όλα τα διηγήματα.

Παζλ της ζωής ή της γραφής ή και τα δύο αυτά μαζί;

Για εμένα είναι αλληλένδετα αυτά τα δύο. Αν η γραφή δεν συνεισφέρει στο να επιταχύνεις σφυγμούς για να αμφισβητήσεις συνθήκες και να ανασυνθέσεις τη ζωή, αποτελεί διακοσμητικό μπιμπέλο. Το «Παζλ» ολοκληρώθηκε μετά τη μάχη που έδωσα, όπως και πολλές άλλες γυναίκες, με τον καρκίνο του μαστού. Είναι αφιερωμένο στην αναγέννηση. Το τελευταίο σημαντικό κομμάτι που την ολοκληρώνει.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Το δικό του βιβλίο

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ανέγγιχτη
εκδ. Κέδρος, σελ. 344

Η «Ανέγγιχτη» είναι μια γυναίκα που γράφει ένα αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα για τον πρώην σύζυγό της, τον Αλέξανδρο Καστρινάκη, έναν διακεκριμένο συγγραφέα. Το μαράζι της γράφουσας είναι ο δεκαπεντάχρονος ερωτικά στέριος γάμος της. Η πίκρα της σεξουαλικής στέρησης μετατρέπεται σε μνησικάκη επίθεση εναντίον του ασπτικού άντρα της σε ένα προηγούμενο βιβλίο της, το οποίο θέλει να αντιστρέψει γράφοντας το τωρινό, δηλαδή το μυθιστόρημα του Βαγγέλη Ραπτόπουλου. Τώρα ο Καστρινάκης παρουσιάζεται σε όλο το πνευματικό μεγαλείο του, ενώ η ερωτική αποχή συνεξετάζεται με τη «δίψα της αγιότητας», την ισόβια αγωνία να προσεγγίσει το θείο. Ο Ραπτόπουλος συνθέτει μια μυθιστορηματική βιογραφία του Νίκου Καζαντζάκη διά στόματος μιας εξίσου επινοημένης Γαλάτειας Καζαντζάκη. Στην αφήγηση κυριαρχεί η υψιπετής, πολυμέριμη προσωπικότητα και διανοητική αερωχία του Καστρινάκη και η επίμοχθη πορεία του προς τις εντελέστερες μορφές της πεζογραφίας του, χάρη στις οποίες αναδείχθηκε σε σπουδαίο

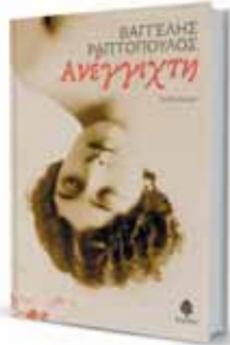
Έλληνα λογοτέχνη. Δεσπάζων είναι ο ψυχικός διχασμός ανάμεσα στον πειρασμό της λαγνείας και στην αυτοτιμωρία του μοναχισμού ως μέσο εξαγνισμού. Πάνω απ' όλα προβάλλει η αγάπη με την οποία φιλοτεχνείται το πορτρέτο του. Η γραφή μιας γυναίκας ερωτευμένης είναι ευφυής επιλογή για να εκφραστεί με περιπάθεια ο θαυμασμός που εμπνέει στον Ραπτόπουλο ο Κρητικός. Ο Καστρινάκης ήθελε την πένα του φτιαγμένη από αγγέλου φτερό. Η υψηλοφροσύνη του δεν τον περιόριζε στην αναζήτηση του θείου, αλλά ενθάρρυνε

την αφοσίωσή του σε ετεροεπίδοξη πνευματικές δοκιμές, που όλες οιστρηλατούνταν από την ανάγκη του ιερού, από την ιδεοληψία της αγιότητας. Το θρησκευτικό του αίσθημα ήταν πολυμορφικό, επαμφοτερίζον και ευμετάβλητο, εγκοινωνόταν τον Χριστό και τα Ευαγγέλια, τον βουδισμό, τον υπεράνθρωπο του Νίτσε και τη φιλοσοφία του Μπερζόν, τον κομμουνισμό έως και τον αγνωστικ-

ισμό. Παράδερνε διανοητικά και ψυχικά, προσμένοντας την ολοκληρωτική αποσάρκωση του πνεύματος. «Μέσα του λυσομανούσαν θεοί και δαίμονες». Κι άλλοτε μόνο δαίμονες, όταν φαντασιωνόταν ένα γυμνό στήθος, πάλλευκο στο σκοτάδι, που του προσφερόταν. Απελπίζονταν όταν συλλογιζόταν πως «η ψυχή του ανθρώπου δεν ήταν ντυμένη με άνεμο, αλλά με κρέας». Εντυπωσιάζει το πόσο μεθοδικά ο Ραπτόπουλος οργανώνει την αφηγηματική δομή. Στο μυθιστόρημά της η ηρωίδα ενσωματώνει προσωπικά βιώματα, σπαράγματα

ημερολογίων και αλληλογραφίας, αποσπάσματα έργων, ενθέςοντας την κριτική της ματιά για τα βιβλία του Καστρινάκη και αναδιηγούμενη εμβληματικές σκηνές. Αξιοπαρατήρητο είναι πως τόσο η ίδια όσο και ο βιογραφούμενος διαβλώνται μέσα από τις μυθολογίες του. Μάλιστα σε κάποιο σημείο παρεισδύει σε ένα βιβλίο του, μιλώντας σε πρώτο πρόσωπο, εν ονόματι της ηρωίδας. Πα-

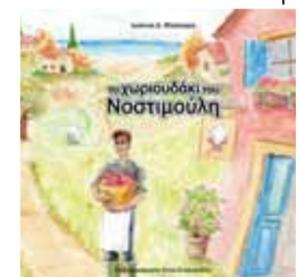
ρότι ομνύει στην ιδιοφυΐα του Καστρινάκη, η αφηγήτρια τονίζει πως αυτό είναι το δικό της βιβλίο. «Διότι αλλού παραλείπω πράγματα, αλλού προσθέτω, κατά βούληση. Συγγραφέας είμαι κι εγώ, εξάλλου, κι αυτό εδώ δεν παύει να είναι ένα δικό μου βιβλίο». Προικίζοντας την ηρωίδα με την απαραίτητη αφηγηματική του ικανότητα, ο Ραπτόπουλος επιστρέφει στα έργα του Καζαντζάκη, αφενός προτεινόμενος με προσωπική του αναγνωστική οπτική και αφετέρου προσαρμόζοντάς τα στον δικό του μυθοπλαστικό λόγο. Ιδιαίτερα κρίσιμο το τελευταίο, διότι θα ήταν ανήκουστη μια μεταγραφή της καζαντζακικής γλώσσας, ανήκουστος ούτως ή άλλως. Γενικότερα, το μυθιστόρημα είναι μια πολύτροπη συνομιλία με το έργο του Καζαντζάκη. Ωστόσο, η τεχνική δεν αποβαίνει εις βάρος της πλοκής. Με τις ευρηματικές αφηγηματικές εναλλαγές, τις χρονικές παλινδρομήσεις και τις διαρκείς μετακινήσεις από την τουρκοκρατούμενη Κρήτη μέχρι την Ευρώπη του Μεσοπολέμου, το βιβλίο παραμένει μέχρι τέλους συναρπαστικό. Μπορεί να μην είναι το πιο αντιπροσωπευτικό της πεζογραφίας του Ραπτόπουλου, αλλά οπωσδήποτε είναι το καλύτερο.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read**
LIBRARY

ΙΩΑΝΝΑ Δ. ΜΑΣΟΥΡΑ
«Το χωριουδάκι του Νοστιμούλη»
Εκτονογράφηση Άννα Στυλιανίδου,
σελ. 28

Η διατροφολόγος, με ειδικευση στη δημόσια υγεία, Ιωάννα Δ. Μασούρα, ονειρεύτηκε και μετέφερε στο χαρτί μια όμορφη ιστορία, την οποία διηγείται μέσα από τις σελίδες του βιβλίου «Το χωριουδάκι του Νοστιμούλη». Η ιδέα για την ιστορία ξεκίνησε λίγα χρόνια πριν, με αφορμή πάντα την αγάπη της συγγραφέως για την υγιεινή διατροφή και τα παιδιά. Σημαντικό ρόλο στην απόφαση για τη συγγραφή της ιστορίας έπαιξαν οι επισκέψεις που πραγματοποίησε σε νηπιαγωγεία και σχολεία, με αφορμή την ιδιότητα της. Αυτές οι επισκέψεις αποτέλεσαν πηγή εμπνεύσης. Μέσω της ιστορίας του σεφ Νοστιμούλη μπορεί να ταυτιστεί ένα παιδί, να διασκεδάσει και ταυτόχρονα να εμπλουτίσει τις γνώσεις του γύρω από τις σωστές διατροφικές συνήθειες. Μικροί και μεγάλοι θα ταξιδέψουν στο χωριουδάκι του Νοστιμούλη, που είναι γεμάτο όμορφες εικόνες, μυρωδιές και γεύσεις. Οι κάτοικοι του χωριού ζούσαν αρμονικά και τρέφονταν με ό,τι τους πρόσφερε η γη και τα ζώα τους, ώσπου μια κινητή καντίνα που πουλούσε μόνο προ-μαγειρεμένο φαγητό θα γίνει η αιτία να αλλάξουν τις διατροφικές τους συνήθειες. Στόχος και επιθυμία της δημιουργού του βιβλίου είναι η ιστορία αυτή να παροτρύνει τους αναγνώστες και ακροατές του προς τον δρόμο της υγιεινής διατροφής. Θα μπορούσε επιπλέον να γίνει ένα εκπαιδευτικό «εργαλείο» για την κατανόηση της σωστής διατροφής, για καλή υγεία.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διατίθεται μέσω της εφαρμογής Read Library. Ακολουθήστε τον σύνδεσμο <https://www.read-library.com/> για περισσότερες πληροφορίες τόσο για τη συγγραφέα όσο και για το έργο της.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakis@spmedia.com

Ταξιδεύοντας στις πόλεις των λιμνών

Ιστορία, γαστρονομία και φύση: Η «Κ» μεταφέρει εικόνες και εμπειρίες από το πρόσφατο ταξίδι μας σε Ιωάννινα και Καστοριά

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Έχουν δικό όσοι λένε πως γνωρίζεις μια πόλη μόνο αν την περπατήσεις. Αυτό το διαπιστώσαμε ιδίως ποσά, αφού με τα πόδια περπατήσαμε τις καστροπολιτείες και τα σοκάκια και γνωρίσαμε τα Ιωάννινα και την Καστοριά. Το δημοσιογραφικό ταξίδι στις πόλεις των λιμνών, πραγματοποιήθηκε μετά από πρόσκληση του ΕΟΤ και των δήμων Ιωαννίνων και Καστοριάς, της Aegean Airlines και της εταιρείας Wise ram. Ήταν μια καλή ευκαιρία να χαλαρώσουμε και να απολαύσουμε από κοντά δύο πόλεις γεμάτες ιστορία, ιστορίες από τις λίμνες, που όρισαν το παρελθόν τους και εξακολουθούν να ορίζουν το παρόν και το μέλλον τους.

Κυρά Φροσύνη και θρύλοι

Η πόλη των Ιωαννίνων, η μεγαλύτερη πόλη της Ηπείρου είναι ιδανική για να την περπατήσει κανείς. Τόσο περιμετρικά της λίμνης, την Παμβώτιδα, στα ιστορικά δρομάκια της Καστροπολιτείας, αλλά και μέσα στους πιο αστικούς δρόμους, νιώθεις τον παλμό της πόλης, γνωρίζεις ανθρώπους, ανοιχτόκαρδους και ευγενικούς, που αποτυπώνουν ακριβώς την έννοια της φιλοξενίας και σε κάνουν να νιώσεις κομμάτι της πόλης. Μιας πόλης που κάθε γωνιά και κάθε της σοκάκι της σφύζει από θρύλους του Αλή Πασά και της κυράς Φροσύνης, ιστορίες της Ελληνικής Επανάστασης αλλά και του Ολοκαυτώματος που σημάδεψαν την εβραϊκή κοινότητα των Ιωαννίνων. Αυτές ήταν οι σκέψεις, ενώ περπατούσα εξερχόμενη από την οχυρωμένη παλιά πόλη των Ιωαννίνων, καθ' οδόν για το μουσείο ξενοδοχείο «Lake spirit» στο οποίο φιλοξενήθηκα με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας των δημοσιογράφων.

Κατά τη διήμερη παραμονή στα Ιωάννινα προσπαθήσαμε να χωρέσουμε όλα όσα μπορεί να επισκεφθεί και να γευθεί, να γνωρίσει, να ακούσει και να φωτογραφηθεί ένας επισκέπτης. Διότι η πόλη προσφέρεται για εξαιρετικές φωτογραφίες, αφού συνδυάζει

Η λίμνη της Παμβώτιδας, 26 χιλιάδων ετών, με τα επιβλητικά βουνά να καθρεφτίζονται στα νερά της, προσφέρει ένα μοναδικό θέαμα χαλάρωσης και γαλήνης.

μαγευτικά τοπία φυσικής ομορφιάς, την γραφικότητα μέσα στα ιστορικά δρομάκια της Καστροπολιτείας, αλλά και τον σύγχρονο της παλμό σε μικρά γουστόζικα στέκια για φαγητό, ποτό και χαλάρωση. Ο επισκέπτης έχει να πάρει κάτι από παντού. Ξεκινώντας από τη μαγευτική θέα της λίμνης της, το σήμα κατατεθέν της πόλης. Η λίμνη της Παμβώτιδας, 26 χιλιάδων ετών, με τα επιβλητικά βουνά να καθρεφτίζονται στα νερά της προσφέρει ένα μοναδικό θέαμα χαλάρωσης και γαλήνης όλες τις ώρες της μέρας. Όπως μας περιέγραψε η ξεναγός της ομάδας, ο χώρος της λίμνης είναι ιδανικός για αθλητικές δραστηριότητες, τρέξιμο, και κωπηλασία, ενώ στην λίμνη έχουν λάβει χώρα και πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα εφήβων θαλάσσιου σκι.

Η πόλη φημίζεται την τέχνη της ασημουργίας, από τα βυζαντινά χρόνια, ενώ το 1430 ο κλάδος της ασημουργίας βρισκόταν στην ακμή του. Έτσι πρώτος μας σταθμός, ήταν το Κέντρο Παραδοσιακής Βιοτεχνίας Ιωαννίνων. Περπατήσαμε στη συνέχεια κατά μήκος της λίμνης, στο παραλίμνιο μέτωπο και απολαύσαμε καφέ με θέα, ενώ το βράδυ δειπνήσαμε δίπλα από την λίμνη, στο Fillipas Gastronomy, όπου μας περίμεναν ο δήμαρχος του δήμου Ιωαννίνων κ. Μωυσής Ελισάφ (πρόεδρος

Στα Ιωάννινα θα σε αιχμαλωτίσουν η μαγευτική θέα της λίμνης, η γραφικότητα της Καστροπολιτείας και ο σύγχρονος της παλμός στα μικρά γουστόζικα στέκια για ποτό και φαγητό.

της εβραϊκής κοινότητας Ιωαννίνων) και ο αντιδήμαρχος Τουρισμού της πόλης κ. Γεώργιος Λώλης. Κράτησα το ότι τα Γιάννινα έχουν αντιδήμαρχο Τουρισμού (το ίδιο και στην Καστοριά). Αν και πρόκειται για ένα θεσμό που συναντάται στους πλείστους δήμους της Ελλάδας, στην προκειμένη περίπτωση είναι απλώς μια ένδειξη της στοχοπροσήλωσης της περιοχής για τουριστική ανάπτυξη, αφού τα Ιωάννινα κάνουν σημαντικά βήματα προόδου τα τελευταία χρόνια στην αναβάθμιση και την εξέλιξη του τουριστικού τους προϊόντος.

Η γαστρονομία της περιοχής έχει κεφαλαιοποιηθεί τουριστικά

και αυτό το είδαμε και στο μενού των εστιατορίων που επισκεφθήκαμε. Για παράδειγμα στο «Φρότζου Πολιτεία», ένα ειδικό resort, στο οποίο εκτός από τη λίμνη στο πιάτο που προσφέρει ως θέα, ο επισκέπτης θα δοκιμάσει και μοναδικές τοπικές γεύσεις από παραδοσιακές πίτες, τυριά και κρεατικά της Ηπείρου. Ο γιαννιώτικος μπακαλαβός είναι μια ακόμη μοναδική γαστρονομική εμπειρία για τον επισκέπτη. Εμείς επισκεφθήκαμε το ζαχαροπλαστείο «Kolionasios» (Athena sweet Athena), το οποίο διαθέτει έναν κατάλογο με πάνω από 50 διαφορετικά είδη μπακαλαβά, με προσαρμογές στο παραδοσι-

κό προϊόν, έτσι που να μπορούν να απολαύσουν τον γιαννιώτικο μπακαλαβά ακόμα και διαβητικοί αλλά και vegan.

Διαφορετικά πινελιά δίνουν και στη νυχτερινή ζωή των Ιωαννίνων, μπαρακία όπως ο «Τρυποκάβυδος», τα οποία δημιουργούν μοναδικά κοκτέιλ, χρησιμοποιώντας επίσης τοπικά προϊόντα. Σημαντικός σταθμός στα Ιωάννινα είναι και το καφενείο «Arte Povera» μέσα στα τείχη της παλιάς πόλης, το οποίο έχει κουζίνα αυστηρά ηπειρώτικη και τα προϊόντα τα προμηθεύονται από μικρούς παραγωγούς χωριών της περιοχής. Εκεί δοκιμάσαμε την παραδοσιακή αλευρόπιτα των Ιωαννίνων, ή την κασόπιτα όπως τη φτιάχνουν στα Ζαγοροχώρια. Η συνταγή απλή, αλεύρι, νερό, ελαιόλαδο, αλάτι και μπόλικη φέτα, και το αποτέλεσμα πεντανόστιμο.

Στο Ιτς Καλέ

Της στάσης στο Arte Povera προηγήθηκε η επίσκεψή μας σε ένα μνημείο στολίδι για τα Ιωάννινα, το Ιτς Καλέ, το οποίο είναι τμήμα του κάστρου της πόλης και χαρίζει υπέροχη, πανοραμική θέα της λίμνης. Περνώντας την επιβλητική του πύλη, ο επισκέπτης περπατά τον πλακόστρωτο ανηφορικό δρόμο, φτάνει στο εσωτερικό φρούριο και συναντά τα μνημεία της ύστερης θωμα-

νικής περιόδου, της εποχής του Αλή Πασά, το Ασλάν τζαμί στην πρώτη ακρόπολη του κάστρου και το Φετικέ Τζαμί. Ο επισκέπτης επίσης θα δει τα ερείπια του Σεραγιού του Αλή Πασά, το μνημείο του τάφου του Αλή Πασά μέσα στο οποίο θάφτηκε το ακέφαλο σώμα του το 1822, το Βυζαντινό Μουσείο που βρίσκεται απέναντι από την Ακρόπολη και κτίσματα τα οποία δεν έχουν ταυτοποιηθεί. Επίσης, το αναψυκτήριο του χώρου είναι το κτήριο των μαγειρειών για την οικογένεια και τον στρατό του Αλή Πασά, το οποίο συντηρήθηκε το 1991. Στη συνέχεια το πρόγραμμα περιλάμβανε επίσκεψη στο νησί των Ιωαννίνων, στο οποίο οι επισκέπτες μπορούν να φτάσουν με πλοιάριο, μία πολύ σύντομη διαδρομή. Στο νησί είναι έντονο το βυζαντινό στοιχείο και ιδανικό για θρησκευτικό τουρισμό, λόγω του αριθμού των μοναστηριών. Εκεί βρίσκεται επίσης και το μουσείο του Αλή Πασά.

Στην Καστροπολιτεία

Τα στοιχεία ώσμωσης των τριών πολιτισμικών και θρησκευτικών στοιχείων είναι διάχυτα στα Ιωάννινα. Εισερχόμενοι στην Καστροπολιτεία, είδαμε την εξωτερική τοικοποιία του Αλή Πασά, και δίπλα τη βυζαντινή εσωτερική τοικοποιία. Και πίσω από τα τείχη, την εβραϊκή συναγωγή. Εκεί συναντήσαμε τον Περικλή Ρίτα, τον γραμματέα της εβραϊκής κοινότητας, ο οποίος μας περιέγραψε ότι αυτή τη στιγμή η ισραηλτική κοινότητα Ιωαννίνων δίνει μάχη για να κρατηθεί, αφού αριθμεί μόλις 30 άτομα (μόνημοι κάτοικοι Ιωαννίνων) και η πλειοψηφία αυτών, είναι ηλικιωμένοι. Κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η εβραϊκή κοινότητα αριθμούσε περί τα 2000 μέλη, ενώ μετά το τέλος του πολέμου επέστρεψαν 135 επιζώντες –η ισραηλτική κοινότητα των Ιωαννίνων έχει από τα μεγαλύτερα ποσοστά νεκρών σε όλη την Ευρώπη συνεπεία του Ολοκαυτώματος. Πάνω στους τοίχους της συναγωγής, έχουν αναρτηθεί λίστες των ονομάτων προς ανάμνηση και τιμή των θυμάτων.

Η απλότητα της Καστοριάς θα σε κερδίσει

Πολύ σύντομα το ταξίδι μας στα Ιωάννινα έφτασε στο τέλος του. Αποχαιρετήσαμε την πόλη και τον κόσμο που μας φιλοξένησε με τη βεβαιότητα ότι θα την επισκεφτούμε ξανά σύντομα και κατευθυνθήκαμε προς την Καστοριά οδικώς μέσω της Εγνατίας Οδού. Σε περίπου δύο ώρες αντικρύσαμε την Ορεστιάδα, τη λίμνη της Καστοριάς. Τις πρώτες πληροφορίες για την πόλη τις πήραμε από τον Λάμπρο, τον οδηγό μας, βέρο Καστοριανό. Χτισμένη ανάμεσα στα βουνά Βίτσι και Γράμμο, πάνω σε κερσόνησο, η Καστοριά, περιβάλλεται από τη λίμνη Ορεστιάδας και έχει ένα υψωτικό αέρα. Η κύρια ενασχόληση των κατοίκων της περιοχής ήταν για αιώνες η παραγωγή γούνας, ωστόσο πλέον αφήνει αυτό το κεφάλαιο πίσω της και προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει την ταυτότητά της ως τουριστικός προορισμός με εφόδια την απαρτιμένη της φυσική ομορφιά με σημείο αναφοράς την Ορεστιάδα, τις τοπικές γεύσεις και την ηρεμία της.

Μετά το καλωσόρισμα από τον δήμαρχο της πόλης κ. Ιωάννη Κορεντισίδη, κατευθυνθήκαμε στο Κτήμα-Οινοποιείο Στεργίου. Εκεί είδαμε από κοντά και μάθαμε για τη διαδικασία παραγωγής κρασιού και φυσικά δοκιμάσαμε το υψηλής ποιότητας κρασί που παράγεται από τοπικές κυρίως ποικιλίες. Ακολούθως περιηγήθηκαμε στο ενυδρείο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, και στη συνέχεια φτάσαμε

Οι αργοί ρυθμοί ζωής, το βυζαντινό στοιχείο και τα γαλήνια νερά της Ορεστιάδας, κάνουν την Καστοριά ένα ιδανικό προορισμό για ηρεμία και χαλάρωση.

στο ξενοδοχείο «Enastron», ένα κατάλυμα 4 κλμ. από την πόλη, που προσφέρει πανοραμική θέα της λίμνης. Λίγη ώρα αργότερα είχαμε την ευκαιρία να την απολαύσουμε και από κοντά σε εν μια εν πλώ διαδρομή με το καράβι Ολυμπία. Η βόλτα μας κατέληξε στο νότιο τμήμα της κερσονήσου όπου δειπνήσαμε στο εστιατόριο «Παράδεισος».

Απόζαρι και Ντολτσό

Περπατώντας στην περιοχή Απόζαρι, επισκεφτήκαμε το με-

Ταξίδι γεύσεων

Είναι γεγονός, και αυτό προκύπτει τουλάχιστον προκύπτει από την εμπειρία μας, ότι η Καστοριά θα μπορούσε να αναδειχθεί ως ένας δημοφιλής γαστρονομικός προορισμός στην Ελλάδα. Μια στάση στο ρουστίκ εστιατόριο «Παστέμπος» ήταν η αρχή σε ένα ταξίδι γεύσεων και μοναδικών γαστρονομικών επιλογών, με παραδοσιακά πιάτα προσαρμοσμένα σε μοντέρνο ύφος και ευφάνταστους νέους συνδυασμούς διαλεκτών τοπικών προϊόντων. Εκλεκτές τοπικές γεύσεις όπως άγρια μανιτάρια, φασόλια γιγαντες και λάχανο τουρσί δοκιμάσαμε στον πολυώροφο Ιδαίος Arta Cafe & Shop. Εκεί λειτουργεί και χώρος πώλησης προϊόντων, έτσι ο επισκέπτης μπορεί να πάρει μαζί του κάτι από Καστοριά, είτε χειροποίητα σουβενίρ, είτε τοπικά προϊόντα.

γαλόπρεπο αρχοντικό Τσιατσι-απά, είδαμε την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και την πλούσια και πολύχρωμη διακόσμηση και μοτίβα και ταξιδέψαμε πίσω στον 18ο αιώνα, τότε που οι έμποροι γούνας γνώριζαν μεγάλη οικονομική άνθηση.

Τόσο στο Απόζαρι όσο και στο Ντολτσό, σώζονται σήμερα πολλά αρχοντικά, διαφορετικών αρχιτεκτονικών τύπων, διαρρυθμισής και ορόφων. Κοντά στο αρχοντικό Τσιατσιάπα βρίσκεται η βυζαντινή εκκλησία Αγίων Αναργύρων (τρικλιτη βασιλική του 10ου-11ου αιώνα). Περιηγήθηκαμε στη συνέχεια στο Βυζαντινό Μουσείο και διαπιστώσαμε ότι η Καστοριά είναι ιδανικός προορισμός και για θρησκευτικό τουρισμό.

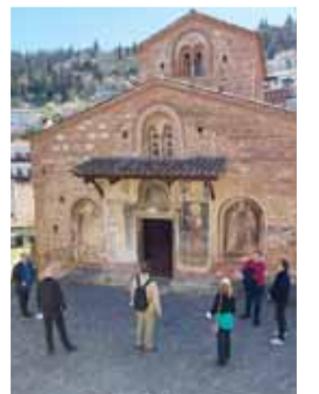
Ο περιηγητής μπορεί να επισκεφτεί μεγάλο αριθμό βυζαντινών εκκλησιών, καθώς και το μοναστήρι της Παναγίας Μαυριώτισσας, του 1082, που βρίσκεται στο ανατολικό μέρος του βουνού, δίπλα από τη λίμνη.

Το σπήλαιο του Δράκου

Σε απόσταση αναπνοής από τη Μονή, βρίσκεται το θρυλικό Σπήλαιο του Δράκου, το οποίο ανακαλύφθηκε πριν από μερικές δεκαετίες. Οι εντυπωσιακοί σταλακτίτες και σταλαγμίτες της σπηλιάς, ο ιδιαίτερος φωτισμός της, η υγρασία και η θερμοκρασία του χώρου δημιουργούν ένα μοναδικό σκηνικό που εντυπωσιάζει τον κάθε επισκέπτη.

Η κύρια ενασχόληση των κατοίκων της περιοχής ήταν για αιώνες η παραγωγή γούνας, ωστόσο πλέον αφήνει αυτό το κεφάλαιο πίσω της και προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει την ταυτότητά της ως τουριστικός προορισμός με εφόδια την απαρτιμένη της φυσική ομορφιά με σημείο αναφοράς την Ορεστιάδα.

Τόσο στο Απόζαρι όσο και στο Ντολτσό, σώζονται σήμερα πολλά αρχοντικά, διαφορετικών αρχιτεκτονικών τύπων, διαρρυθμισής και ορόφων. Κοντά στο αρχοντικό Τσιατσιάπα βρίσκεται η βυζαντινή εκκλησία Αγίων Αναργύρων (τρικλιτη βασιλική του 10ου-11ου αιώνα).

Η μπλόφα που ξεγέλασε τους ναζί

Η ιστορία μας από τις πιο σημαντικές μυστικές επιχειρήσεις των Βρετανών

Επιχείρηση Κιμάς ★★½
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2022)
Σκηνοθεσία: Τζον Μάντεν
Ερμηνείες: Κόλιν Φερθ, Κέλι Μακτόνλαντ, Μάθιου Μακφρέιντεν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Βουτιά σε μία ακόμη από τις σελίδες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπως το συνήθιζε τα τελευταία χρόνια, κάνει το βρετανικό σινεμά, με τον Τζον Μάντεν («Ερωτευμένος Σαϊξπηρ») να μεταφέρει στην οθόνη μια αποφασιστικής σημασίας μυστική επιχείρηση. Βρισκόμαστε στο 1943 και οι Σύμμαχοι ετοιμάζουν την απόβασή τους στη Σικελία προκειμένου να πατήσουν πόδι στην κατεχόμενη

Από τις ενδιαφέρουσες αναφορές του φιλμ είναι αυτή στο σύμπαν του Τζέιμς Μποντ – εδώ βλέπουμε μια πρώιμη εκδοχή του «Μ».

Ευρώπη και να πέσουν έτσι τον Χίτλερ. Οι εκεί άμυνες, ωστόσο, απειλούν με αποδεκατισμό τις δυνάμεις τους, οπότε οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες συλλαμβάνουν ένα τολμηρό σχέδιο αποπροσανατολισμού: ένα πτώμα με ψεύτικα έγγραφα, που υποδεικνύουν ως τόπο απόβασης την Ελλάδα, ξεβράζεται στις ακτές της Ισπανίας, ελπίζοντας πως οι ναζί θα τομπήσουν το δόλωμα. Πίσω από την επιχείρηση με το κωδικό όνομα «Κιμάς» βρίσκονται δύο άνδρες, με τη δική τους ξεχωριστή ιστορία.

Ο Κόλιν Φερθ υποδύεται τον Γιούεν Μόνταγκιου, αξιωματικό του ναυτικού και οικογενειάρχη, ο οποίος τίθεται επικεφαλής της

επιχείρησης. Στο πλάι του έχει τον Τσαρλς (Μάθιου Μακφρέιντεν), έναν φιλόδοξο στρατιωτικό, και ακόμη την όμορφη και ευφυή Τζιν και την πιστή του Έστερ. Ο πυρήνας των τεσσάρων μαζί με την ομάδα τους θα εννοχιστρώσουν την «απάτη» μέχρι την παραμικρή λεπτομέρεια, προκειμένου αυτή να γίνει πιστευτή από τον εχθρό. Εμείς κάνουμε το ταξίδι μαζί τους, από την ανεύρεση του κατάλληλου ήρωα-πτώματος μέχρι τις αγωνιώδεις ώρες, κατά τις οποίες η επιχείρηση βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη.

Αυτήν ακριβώς την αίσθηση σασπένς προσπαθεί να μεταφέρει το φιλμ του Μάντεν, παραμένοντας πάντως βρετανικά ακαδημαϊκό και ατσάλωτο. Υπάρχουν βέβαια εδώ και ενδιαφέρουσες αναφορές όπως αυτές στο σύμπαν του Τζέιμς Μποντ (βλέπουμε, για παράδειγμα, μια πρώιμη εκδοχή του «Μ») και, φυσικά, στο μυστικό κατασκοπικό παιχνίδι που παίζεται στο παρασκηνίο κάθε πολέμου. «Η «Επιχείρηση Κιμάς» ήταν ίσως η πιο επιτυχημένη στρατιωτική επιχείρηση αποπροσανατολισμού που έγινε ποτέ. Οι θύοντες έπρεπε να πείσουν τους Γερμανούς ότι το μαύρο ήταν άσπρο και ότι το άσπρο ήταν μαύρο. Και το διεκπεραιώσαν με καταπληκτικό τρόπο», παρατηρεί ο σεναριογράφος Μπεν Μακιντάιρ.

Τόσο εκείνος, πάντως, όσο και η συνεργάτις του, Μισέλ Ασφορντ, δεν αντιστάθηκαν στον πειρασμό να «νοστιμίσουν» την ιστορία και με ένα ερωτικό τρίγωνο, το οποίο σπνεται μέσα στους κόλπους της επιχείρησης. Ο ανθρώπινος παράγοντας γίνεται έτσι περισσότερο αισθητός από την άλλη, υπάρχουν στιγμές που το ρομάντζο κινδυνεύει να αναλάβει εκείνο τα νηπία και ολόκληρο το κατασκοπικό σχέδιο να πάει κατά διαόλου...

Κόλιν Φερθ, Μάθιου Μακφρέιντεν και Τζόνι Φλιν πρωταγωνιστούν στο φιλμ του Τζον Μάντεν, που εκτυλίσσεται στην «καρδιά» του Β' Παγκοσμίου Πολέμου το 1943.

HOME CINEMA

Αστυνομικό θρίλερ για «σχολαστικούς» θεατές

Επάνω, σκηνή από την αστυνομική σειρά «We Own This City», που προβάλλεται από τη Vodafone TV. Κάτω, ο Ρούπερτ Έβερτ ως Οσκαρ Ουάιλντ στο φιλμ «Ευτυχισμένος πρίγκιπας», που είναι διαθέσιμο στο ERTFLIX.

We Own This City

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ (2022)
Δημιουργοί: Τζορτζ Πελεκάνος, Ντέιβιντ Σάιμον

Ερμηνείες: Τζον Μπέρναλ, Λάρι Μίτσελ, Κρις Κλάντον

Σας έλειψε το «The Wire», η αστυνομική σειρά-ρόστρο των αρχών του 2000, η οποία έκτοτε αντιγράφηκε ξανά και ξανά, αποτελώντας ένα από τα τρία-τέσσερα βασικότερα πρότυπα της σύγχρονης τηλεόρασης: Φαίνεται, πάντως, πως έλειψε στους δημιουργούς της, αφού οι Τζορτζ Πελεκάνος και Ντέιβιντ Σάιμον επιστρέφουν στον τόπο του εγκλήματος (τη Βαλτιμόρη) με μια νέα σειρά, για λογαριασμό και πάλι του HBO (προβάλλεται από τη Vodafone TV). Οι πρωταγωνιστές δύο προέρχονται επίσης από τις δύο πλευρές του νόμου: αστυνομικοί, δικαστικοί, πολιτικοί, αλλά και εγκληματίες, πολλές φορές και ανάκατα, αφού η διαφθορά και η παράβαση καθήκοντος δεν είναι καθόλου σπάνιο φαινόμενο. Το νέο στοιχείο, που καθιστά και τη σειρά σύγχρονη ωστόσο, έχει να κάνει με την αστυνομική βία: ήδη από την πρώτη σκηνή παρακολουθούμε το

«κέρυγμα» ενός αξιωματικού της αστυνομίας προς τους νεοσυλλέκτους σχετικά με τις διαβαθμίσεις και τις συνθήκες της άσκησης βίας, στον απόηχο της δολοφονίας του Φρέντι Γκρέι – ένα άλλο όνομα απλώς για τον Τζορτζ Φλόιντ. Η παρακολούθηση της σειράς δεν είναι και η πιο εύκολη, απαιτεί την προσοχή του θεατή, καθώς τα πρόσωπα αλλά και οι χρόνοι εναλλάσσονται. Από την άλλη, υπάρχουν εδώ μπόλικο σασπένς, ανατροπές, αλλά και ιδιοφυείς παρατηρήσεις πάνω στο σύστημα εξουσίας, στην επιβολή του νόμου, στις διακρίσεις, στις ηθικές ισορροπίες και πολλά ακόμη.

Ευτυχισμένος πρίγκιπας

★★★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Ρούπερτ Έβερτ
Ερμηνείες: Ρούπερτ Έβερτ, Κόλιν Φερθ, Εμίλι Γουότσον

Από την πλατφόρμα του ERTFLIX επιλέγουμε ένα φιλμ-ωδή του Ρούπερτ Έβερτ στον Οσκαρ Ουάιλντ. Επιλέγει μάλιστα να μη βιογραφήσει ακριβώς τον σπουδαίο Ιρλανδό συγγραφέα, αλλά να επι-

κεντρωθεί σχεδόν αποκλειστικά στην τελευταία, λιγότερο ένδοξη –και γνωστή– περίοδο της ζωής του. Ο 19ος αιώνας πλησιάζει στο τέλος του και ο άλλος «διασημότερος άνθρωπος στο Λονδίνο» ζει πια στο Παρίσι, ανάμεσα σε απόβλητους και παρανόμους, με ελάχιστους πιστούς φίλους στο πλευρό του. Έχουν προηγηθεί η αποφυλάκισή του, μετά την κράτηση και τη δημόσια διαπίπτευση που υπέστη λόγω των σεξουαλικών επιλογών του, καθώς και η θυελλώδης επανασύνδεση με τον λόρδο Αλφρεντ (Μπότζι) Ντάγκλας. Καθώς η υγεία του επιδεινώνεται και το τέλος πλησιάζει, ο συγγραφέας αναστοχάζεται αυτή την τελευταία περίοδο, αλλά και την αποτυχημένη προσπάθεια να συμφιλιωθεί με τη σύζυγό του, Κόνσταנס (Εμίλι Γουότσον). Ο Έβερτ φτιάχνει ένα σε γενικές γραμμές ακαδημαϊκό φιλμ, το οποίο αναδεικνύεται κυρίως χάρη στη δική του αφοσιωμένη ερμηνεία. Η σεξουαλικότητα του Ουάιλντ και η κοινωνική κατακραυγή που γνώρισε εξαιτίας της βρίσκονται εδώ στο επίκεντρο, συμφωνώντας προφανώς με το πνεύμα της (δικής μας) εποχής.

PIK1

THΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
11.00 Κοίτα με στα μάτια, III Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές Εκπομπή μαγειρικής με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News Ενθαρμωτική εκπομπή με τον Νικόλα Μαρκαντώνη.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνησθα περί πάτρης Ενθαρμωτική εκπομπή.
15.00 Η Ιστορία του Αγροτικού Κινήματος - (Ε)
16.30 Χρονογράφημα, IV Εκείνη & εκείνοι Με την Αθηνά Χάλκου.
17.00 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 About hope Αισθηματική κωμωδία με τους Κλερ Μπέρμινχαμ, Άαρντ Γκρόμπεν, κ.ά.
00.30 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
03.45 Επανάληψεις

PIK2

THΛ.: 22862000

21.05 Eurovision
07.30 Έλα κι εσύ - (Ε)
08.00 Παιδικό πρόγραμμα Παιδική ζώνη
08.00 α. Ο μικρός Χνουδωτός β. Μπόμπι και Μπιλ γ. Γκάρφιντ δ. Αστυνόμος Σαϊνς ε. Mini Pet Pals
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Ιστορίες του χωρικού (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Baywatch, IX - (Ε) Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Κοίτα με στα μάτια Εκπομπή για τα ζώα.
18.00 Μουσικό ραντεβού Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα Εκπομπή με θέματα που άπτονται της γλωσσικής παιδείας.
19.30 Σελίδες ιστορίας Ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Eurovision - (Ε)
Ο τελικός του 66ου διαγωνισμού τραγουδιού της Eurovision από το Τορίνο της Ιταλίας.
00.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
01.05 Brand News - (Ε)
03.05 ΓΙΟΥΡΝΙΟΝΙΣ

ALPHA

THΛ.: 22212400

21.00 Η γη της ελιάς
06.00 60' Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό.
07.00 Roomies Ψυχαγωγική εκπομπή με τις Κατερίνα Ζαρίφη, Ντορέττα Παπαδημητρίου και Μαρία Σολωμού.
08.00 Αστέρια Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενθαρμωτική εκπομπή.
13.00 X-Factor - (Ε) Talent show.
14.45 Άσε μας με μαμά Κωμική σειρά.
15.40 The Λούις Night Show Σατιρική εκπομπή.
17.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε) (Συνέχεια)
18.45 TET-A-TET Talk show.
21.00 Η γη της ελιάς Δραματική σειρά.
23.15 Συμπεθέροι απ' τα Ίρινα Κωμική σειρά.
00.15 Celebrity Game Night Τηλεπαιχνίδι με την Σμαράγδα Καρύδη.
01.30 TET-A-TET (Ε)
02.45 Ένα εκατομμύριο Yen (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

21.15 Mr Bean
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mia (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomiliófi - (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενθαρμωτική εκπομπή, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Θα βρεις τον δάσκαλό σου Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
16.00 Τι 30, τι 40, τι 50 Ελληνική ταινία.
17.40 5 X 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα νέα του ANTI σε 10'**
18.15 5 X 5 (Συνέχεια)
18.40 ROUK ZOUK Special Τηλεπαιχνίδι, με τη Ζέτα Μακρυπούλια.
20.15 **Τα νέα του ANTI**
21.15 Mr Bean Κωμωδία.
22.50 13 Hours: The secret soldiers of Benghazi Ταινία δράσης.
01.10 Εγκλήματα (Ε)
02.00 Αντίστροφη μέτρηση (Ε)
02.50 Έρωτας κλέφτης (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

21.15 The Lord of the Rings
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενθαρμωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τρόχος της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
15.15 Green Kitchen by Madame Ginger Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Πατάκη.
16.15 Σ' αγαπώ με... αλλά Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλοκουρμεδιές, II Εκπομπή μαγειρικής, Ο Σταύρος Γεωργίου μοιράζεται τα μυστικά του για γευστικές γκουρμεδιές, παρέα με ξεχωριστούς καλεσμένους.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 MasterChef 2022 - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 The Lord of the Rings: The return of The King Περιπέτεια, με τους Ίαν ΜακΚλέν, Ελπίδα Γουντ, κ.ά.
00.30 Ένα τραγούδι ακόμα (Ε) Μουσική εκπομπή με τον Γιώργο Θεοφάνους.
02.00 TAXI Τηλεπαιχνίδι.
03.00 OPEN Weekend - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.

ΣΙΓΜΑ

THΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.00 Οι Αδιάφοροι - (Ε) Κωμική σειρά.
06.30 Love It - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ιωάννα Μαλέσκου.
07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση.
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρή Μπαρμπαρίου.
10.40 Dot, V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνανα Θεοχαρά.
11.40 Στην υγεία μας με παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Κάτι ξαναψιφίνεται - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.00 BBQ Stories Εκπομπή μαγειρικής.
17.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Γκουντάρα και Ναταλί Κάκκαβα.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Όλα Γκουντ Συνέχεια.
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Survivor Παιχνίδι επιβίωσης.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller (Ε)
01.30 Όλα Γκουντ (Ε)
03.30 Dot, V (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγόρα
08.00 Ελληνική ταινία
09.25 Ελληνική ταινία
11.15 Τηλεαγόρα
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ελληνική ταινία
14.30 Τηλεαγόρα
15.35 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγόρα
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ξένη ταινία
PLUS THΛ.: 22259000
07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγόρα
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγόρα
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νεύοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V Ξένη ταινία
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές

EXTRA

THΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιμνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγαρία
15.35 Έξιμνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιμνες αγορές
16.40 **Δελτία Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA NEWS**
20.20 Ελληνική ταινία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Axis Sally
08.15 Deep Powder
10.00 First Ladies Of Gospel
11.45 I Vitelloni
13.45 Survive The Night
15.30 Runaway Train
17.30 You're Ugly Too
19.15 That Night
21.00 Axis Sally
23.00 Tempting Fate
00.30 Grand Isle
02.15 My Mom's Letter From Heaven
03.45 The Vigil
GREEK CINEMA
21.35 Εμείς τα μπαρτάρια
07.35 Εμείς τα μπαρτάρια
08.50 7η Μέρα της Δημοκρατίας
10.35 Στουρνάρα 288
12.00 Αγάπη για πάντα
13.35 Γαμπρός από το Λονδίνο
14.55 Αγάπη και αίμα
16.30 Ο κράτης
18.10 Η νεράδα και το παλικάρι
20.00 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
21.35 Εμείς τα μπαρτάρια
22.50 Το στραβόζυγλο
00.25 Εκείνο το καλοκαίρι
01.45 Εοχάτη προδοσία
03.15 Η βίλλα των οργίων

Το Βόρειο Σέλας πάνω από την Αλάσκα και τη λίμνη Μπέαρ. Το φαινόμενο είναι αποτέλεσμα σύγκρουσης ηλιακών σωματιδίων με αέρια της ατμόσφαιρας της Γης. Οι Εσκιμώοι και οι Ινδιάνοι πίστευαν πως ήταν ψυχές των νεκρών ζώων που χορεύουν στον ουρανό ή ψυχές πεσόντων εχθρών που προσπαθούν να σπικωθούν ξανά.

Ορατά και αόρατα μυστικά του φωτός

Ομάδα του ΕΜΠ για την Παγκόσμια Ημέρα Φωτός, που γιορτάζεται αύριο, 16 Μαΐου, όπως όρισε η UNESCO από το 2015

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

«Και είνεν ο Θεός γεννητήω φως και εγένετο φως». Το περίφημο «Fiat Lux» στα λατινικά ή, αλλιώς, η αφετηρία, η πηγή της ζωής. Η Μεγάλη Εκρηξη και η ταχύτητα του φωτός. Το φως ως «πακέτο» σωματιδίων αλλά και ως κυματισμός. Το ίδιο το σύμπαν στην ολότητά του δεν είναι άλλο από φως, κατά κάποιο τρόπο. Το φως είναι παντού και μια ζωή δίχως αυτό είναι αβιώτη, αδιανόητη. Η τέχνη θα ήταν αδιανόητη χωρίς το φως, ο πολιτισμός αδύνατος. Από τους φωτισμούς μιας θεατρικής σκηνής, που συχνά μεταμορφώνουν μια παράσταση σε φτιάχνοντας κόσμους μέσα σε άλλους κόσμους, έως το ηλιακό στέμμα που υποχρέωνε έναν Βαν Γκογκ να ζωγραφίζει, το φως είναι η ίδια η ζωή. Η εσωτερική μας ζωή (το εσωτερικό «άκτιστο» φως των Βυζαντινών αιογράφων) αλλά και η καθημερινότητά μας.

Αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο εκλαμβάνουμε το φως ως κάτι δεδομένο, αυτονόητο. Δεν θα έπρεπε όμως. Ειδικά σήμερα, το φως είναι παρόν στις ζωές μας με περισσότερους τρόπους από έναν. Η έννοια-κλειδί εδώ είναι η φωτονική. «Η φωτονική βρίσκεται παντού στη ζωή μας: από τεχνολογίες που βελτιώνουν την όραση και τις δυνατότητες των smartphones που κρατάμε στα χέρια μας, σε τεχνολογίες αιχμής που μας παρέχουν εργαλεία για την παρατήρηση του Διαστήματος και τις οπτικές ίνες που μας βοηθούν να επικοινωνούμε μέσω Διαδικτύου. Η φωτονική θα γίνει η βασική τεχνολογία του μέλλοντος», μου λέει η Πόλυ Βλάση, μέλος του Εργαστηρίου Φωτονικών Επικοινωνιών της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Η ομάδα αυτή, με επικεφαλής τον καθηγητή Ηρακλή Αβραμόπουλο, είναι ο εθνικός εκπρόσωπος για τις δράσεις της Παγκόσμιας Ημέρας Φωτός στη χώρα μας η οποία γιορτάζεται αύριο, 16 Μαΐου. Η αρχή είχε γίνει με το Παγκόσμιο Έτος Φωτός 2015, οπότε και το Συμβούλιο της UNESCO όρισε μια ημέρα τον χρόνο (16η

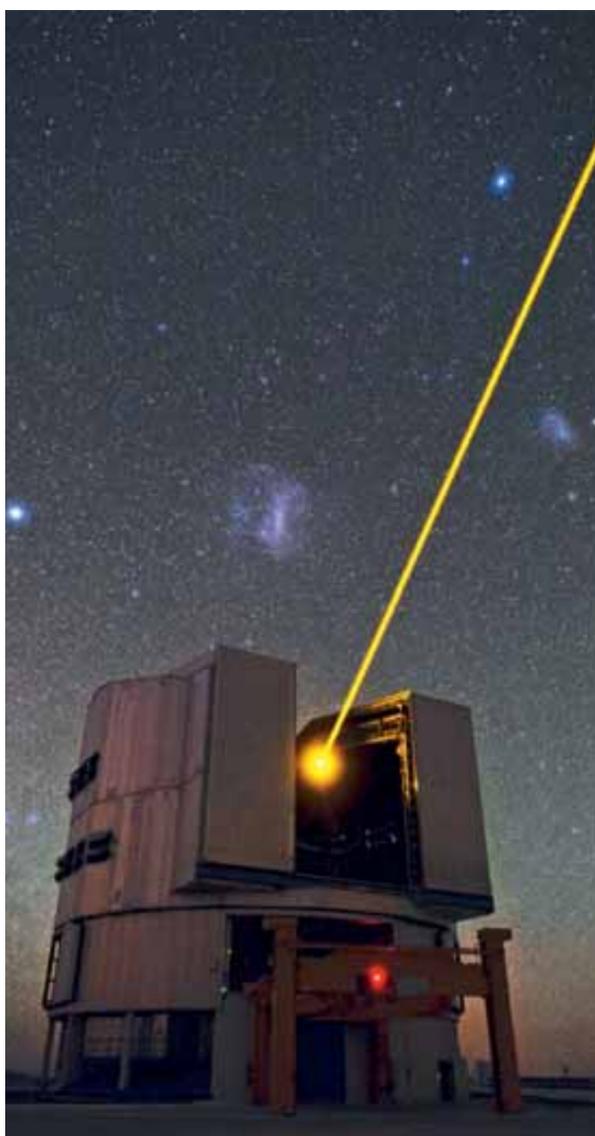
Μαΐου) ως Παγκόσμια Ημέρα Φωτός. «Η συγκεκριμένη ημερομηνία δεν επιλέχθηκε τυχαία», διευκρινίζει η κ. Βλάση. «Αυτή είναι η επέτειος της πρώτης επιτυχημένης λειτουργίας διάταξης λέιζερ το 1960 από τον φυσικό και μηχανικό Θιοντορ Μέιμαν (Theodore Maiman). Πλέον όλοι γνωρίζουμε ότι το λέιζερ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα επιστημονικής ανακάλυψης με επαναστατικές εφαρμογές και οφέλη σε πληθώρα δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής, όπως τηλεπικοινωνίες, ιατρική, βιομηχανία και πολλούς ακόμη τομείς».

Εχει κάποια συμβολική σημασία αυτός ο εορτασμός σε παγκόσμιο επίπεδο; «Οχι μόνο», αποκρίνεται η Πόλυ Βλάση. «Ο εορτασμός επιδιώκει να φέρει το

«Η φωτονική θα γίνει η βασική τεχνολογία του μέλλοντος», λέει στην «Κ» η Πόλυ Βλάση, μέλος του Εργαστηρίου Φωτονικών Επικοινωνιών του ΕΜΠ.

ευρύ κοινό σε επαφή με αντίστοιχα σπουδαίες επιστημονικές ανακαλύψεις που έχουν σχέση με το φως, την παραγωγή του και την επεξεργασία του. Αποσκοπεί στο να αναδείξει όλες τις πτυχές της καθημερινότητάς μας, όπου η οπτική τεχνολογία και οι εφαρμογές της παίζουν καθοριστικό ρόλο συμπεριλαμβανομένων της τέχνης, του πολιτισμού, της ψυχαγωγίας – οπουδήποτε υπάρχει φως! Από τις ακτίνες γάμμα έως τα ραδιοκύματα, το φάσμα του φωτός σε όλο το μήκος του μας παρέχει πληροφορίες για την προέλευση του σύμπαντος μέχρι και τις τεχνολογίες που έχουν διαμορφώσει την κοινωνία μας. Για παράδειγμα, η υψηλή έρευνα σε τομείς όπως η νανοφωτονική, η κβαντική οπτική και η μελέτη υπερταχέων φαινομένων εμπνέει νέες θεμελιώδεις ανακαλύψεις και ανοίγει νέα επιστημονικά σύνορα».

Κάπου εδώ μπαίνει η έννοια της φωτονικής. «Ναι, διότι η φωτονική

Ερημος Ατακάμα της Χιλής. Το τηλεσκόπιο Γιεπούν, τμήμα του Πολύ Μεγάλου Τηλεσκοπίου, σημαδεύει τον έναστρο ουρανό με ακτίνα λέιζερ. Δεξιά και αριστερά της ακτίνας διακρίνονται τα Νέφη του Μαγγελάνου.

συνδέει τους πολίτες του κόσμου μέσω του Διαδικτύου και των δικτύων επικοινωνιών και αποτελεί ζωτικό παράγοντα για την επιχειρηματικότητα και την εκπαίδευση. Τα δίκτυα αυτά υποστηρίζουν και την ευθύνη για τη διασφάλιση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και των

νομικών θεσμών. Οι οπτικές τεχνολογίες διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην ιατρική, από την απλή ζωτικό παράγοντα για την επιχειρηματικότητα και την εκπαίδευση. Τα δίκτυα αυτά υποστηρίζουν και την ευθύνη για τη διασφάλιση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και των

για την καταπολέμηση της παγκόσμιας πείνας και για την προστασία της ζωής στην ύπαιθρο, στα ποτάμια, στις λίμνες και στις θάλασσες. Ο σύγχρονος φωτισμός παρέχει σημαντικές ευκαιρίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με αποτελεσματικές και οικολογικές λύσεις. Τέλος, οι τεχνολογίες που βασίζονται στο φως είναι σημαντικές για την παρακολούθηση και την πρόβλεψη της κλιματικής αλλαγής».

Η φωτονική εμφανίζεται σε πολύ απλές και ευρέως διαδεδομένες συσκευές. Οι περισσότεροι είτε δεν γνωρίζουμε είτε λησμονούμε ότι τα παλμικά οξύμετρα χρησιμοποιούν τη μετάδοση φωτός από μια λυχνία LED μέσω ενός δακτύλου για να μετρήσουν τον κορεσμό οξυγόνου και τον καρ-

Τα παλμικά οξύμετρα χρησιμοποιούν τη μετάδοση φωτός από μια λυχνία LED μέσω ενός δακτύλου για να μετρήσουν τον κορεσμό οξυγόνου.

διακό ρυθμό, και τα θερμομέτρα δέρματος χρησιμοποιούν ανιχνευτές υπέρυθρου φωτός για να παρέχουν μια ασφαλή και αξιόπιστη μέτρηση της θερμοκρασίας του σώματος.

Η μάχη με τον καρκίνο

«Πολλές θεραπείες με βάση το φως έχουν επίσης αποδειχθεί αποτελεσματικές για την ανίχνευση και τη θεραπεία του καρκίνου», σπεύδει να τονίσει η κ. Βλάση, δίνοντας και ένα παράδειγμα: «Η φωτοδυναμική θεραπεία: ένας ασθενής λαμβάνει ένα μη τοξικό φωτοευαίσθητο φάρμακο που απορροφάται από καρκινικά κύτταρα. Κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης, τοποθετείται μια δέσμη φωτός στη θέση του όγκου, η οποία στη συνέχεια ενεργοποιεί το φάρμακο ώστε να καταστεί τοξικό στα στοχευόμενα κακοήγη κύτταρα».

Η αυριανή Παγκόσμια Ημέρα Φωτός σχετίζεται όμως και με ένα

μεγάλο πρόβλημα της εποχής μας (αυτό κι αν είναι παγκόσμιο): την κλιματική κρίση. «Οι τεχνολογίες που βασίζονται στο φως βοηθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη», σχολιάζει η κ. Βλάση. «Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες διαθέτουν άφθονους ηλιακούς ενεργειακούς πόρους (ηλιοφάνεια) και η χρήση ηλιακής ενέργειας είναι ιδανική για την παροχή ενέργειας εκτός δικτύου ως βιώσιμη εναλλακτική λύση για τις γεννητρίες ντιζελ που διαφορετικά θα χρησιμοποιούσαν. Υπάρχουν ακόμη αρκετές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουμε, αλλά η έρευνα προχωράει γρήγορα στην υποκειμένη φυσική και επιστήμη των υλικών, στην ανάπτυξη τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας και στη βελτιστοποίηση και σύγκριση των τεχνολογιών της φωτοβολταϊκής και της ηλιακής θερμικής συλλογής. Πάνω απ' όλα όμως, οι τεχνολογίες του φωτός είναι κρίσιμες για την παρακολούθηση και την πρόβλεψη των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Χρησιμοποιούνται ευρέως για τη χαρτογράφηση της ακτινοβολίας που εκπέμπεται από την επιφάνεια της Γης χρησιμοποιώντας ραδιομετρικές, σαρωτές και αισθητήρες τοποθετημένους σε δορυφόρους που περιστρέφονται γύρω από τον πλανήτη μας. Αυτές οι μετρήσεις μεταδίδονται σε σταθμούς εδάφους, όπου τα δεδομένα μετατρέπονται σε εικόνες που παρέχουν πληροφορίες για τα ωκεάνια ρεύματα ή την παγκόσμια κατανομή διοξειδίου του άνθρακα».

Με κίνδυνο να ακουστούν υπερμέτρα ρομαντικοί, παραθέτουμε τον κλασικό στίχο του Ντίλαν Τόμας: «Εξοργίσου, εξοργίσου ενάντια στον θάνατο του φωτός» (Rage, rage against the dying of the light), όμως ισχύει στο έπακρον: σε άμεση σύνδεση με τη διαθεσιμότητα ενέργειας είναι και η διαθεσιμότητα φωτισμού. «Ναι, διότι δίχως αξιόπιστη πηγή φωτός πολλοί άνθρωποι στις αναπτυσσόμενες κοινότητες εξαρτώνται από λαμπτήρες κηροζίνης για να βλέπουν, οι οποίοι εκτιμάται ότι ευθύνονται για τον θάνατο πάνω από ένα εκατομμύριο ανθρώπων κάθε χρόνο».

Με κίνδυνο να ακουστούν υπερμέτρα ρομαντικοί, παραθέτουμε τον κλασικό στίχο του Ντίλαν Τόμας: «Εξοργίσου, εξοργίσου ενάντια στον θάνατο του φωτός» (Rage, rage against the dying of the light), όμως ισχύει στο έπακρον: σε άμεση σύνδεση με τη διαθεσιμότητα ενέργειας είναι και η διαθεσιμότητα φωτισμού. «Ναι, διότι δίχως αξιόπιστη πηγή φωτός πολλοί άνθρωποι στις αναπτυσσόμενες κοινότητες εξαρτώνται από λαμπτήρες κηροζίνης για να βλέπουν, οι οποίοι εκτιμάται ότι ευθύνονται για τον θάνατο πάνω από ένα εκατομμύριο ανθρώπων κάθε χρόνο».

ταξίδια

Τα νηδιά μας καλούν

Ανοιξιάτικες εξορμήσεις
σε Σύρο, Κέρκυρα, Αίγινα

Κυριακή

22 / 5

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

THE KYPIAKIS

Κυριακή, 22 Μαΐου 2019